

# TIETOKÄSIKIRJA

II

1913

ARNO 31/1994 EERO

MIIRI KALLIO

TIETOKÄSIKIRJA



SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI  
MIGRATIONSINSTITUTET  
INSTITUTE OF MIGRATION  
Eerikinkatu 34  
20100 TURKU, FINLAND  
www.migrationsinstitute.fi

# TIETOKÄSIKIRJA

1913

AMERIKAN SUOMALAISILLE



Fitchburgissa, Mass.  
Suomalaisen Sosialistisen Kustannusyhtiön Kirjapainossa





KUSTANTAJAT:  
TYÖMIES, TOVERI JA RAIVAAJA

## SISÄLTÖLUETTELO:

Kalenterit v. v. 1913—1914 .....	9
Kalenteri v. 1913 .....	10
Tietoja postilähetyksestä .....	22
Postinkulkuajoja ja välimatkoja .....	25
Mitä kello on .....	26
Yhdysvaltain standaariaika .....	26
Konsulaatti-asetuksia .....	27
Sähkösanomamaksut Yhdysvalloissa .....	28
Sähkösanomamaksut ulkomaille .....	29
Naisten äänioikeus Yhdysvalloissa .....	30
Naisten äänioikeus muissa maissa .....	30
Yhdysvaltain maa-virastot eri valtioissa .....	31
Vapaata (Homestead) maata Yhdysvalloissa .....	32
Maan viljellyt alueet .....	32
Kansallisuuksittainen katsaus ulkomaalaissyntyisistä miespuolisista Yhdysvalloissa .....	33
Viljalajien kylvöaika Yhdysvalloissa .....	34
Tilastoja Yhdysvaltain asukasluvusta .....	36
Maalta-kaupunkiin-liike .....	38
Asukasluku eri vuosina .....	38
Luku- ja kirjoitustaidottomia Yhdysvalloissa .....	38

Mitä Yhdysvaltain presidentti sanoo työläisten sivistämisestä .....	38
Elintarpeiden kallistuminen .....	39
Tukku-hinnat kolmessa Europan maassa .....	39
Ruokatarpeiden vähittäishintain nousu .....	41
Eri valtioiden edustajaluku Yhdysvaltain kongressissa .....	43
Yhdysvaltain teollisuustilastoa .....	44
Korporationit, kumppaniliikkeet ja yksityisliikkeet ...	46
Palkkatyöläisten palkat ja osuustuotannosta .....	47
Miehiä, naisia ja lapsia teollisuusaloilla .....	47
Suurliikkeiden etevämyys .....	47
Sosialistit maailman parlamenteissa .....	48
Siirtolaisten lukumäärä Yhdysvaltain eri valtioissa ...	51
Suomen siirtolaisuus Yhdysvaltoihin .....	53
Yhdysvaltain sosialistipuolueen äänimäärätilastoa ...	56
Sosialistipuolueen ohjelma 1912 .....	57
Vaalitaistelu v. 1912, kirj. F. J. S—ä .....	66
Työläisten kurja-asema kylmien numerojen esittämänä, kirj. T. H. ....	88
Yhteiskunnallinen tarve edistyksen pakkovoimana, kirj. —ä. ....	106
Naistyö Yhdysvalloissa, kirj. A. O. Sarell .....	123
Kehitysooppillisia huomioita läheltä ja kaukaa, kirj. A. E. Mäkelä .....	135
Pohjalla, kirj. Mirian Finn Scott, suom. V. Boman ...	151
Radium, kirj. Severi Alanne .....	171
Hieman numeroita S. S. järjestöstä, esitti J. A. Partanen	208

### KALENERI 1913

Tammikuu							Helmikuu							Maaliskuu						
S	M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L
..	..	1	2	3	4	..	..	..	1	2	3	4	..	1	2	3	4	5	6	7
5	6	7	8	9	10	11	2	3	4	5	6	7	8	2	3	4	5	6	7	8
12	13	14	15	16	17	18	9	10	11	12	13	14	15	9	10	11	12	13	14	15
19	20	21	22	23	24	25	16	17	18	19	20	21	22	16	17	18	19	20	21	22
26	27	28	29	30	31	..	23	24	25	26	27	28	..	23	24	25	26	27	28	29
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	30	31	..	..	..	..	..
Huhtikuu							Toukokuu							Kesäkuu						
S	M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L
..	..	1	2	3	4	5	..	..	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6	7
6	7	8	9	10	11	12	4	5	6	7	8	9	10	8	9	10	11	12	13	14
13	14	15	16	17	18	19	11	12	13	14	15	16	17	15	16	17	18	19	20	21
20	21	22	23	24	25	26	18	19	20	21	22	23	24	22	23	24	25	26	27	28
27	28	29	30	..	..	..	25	26	27	28	29	30	31	29	30	..	..	..	..	..
Heinäkuu							Elokuu							Syyskuu						
S	M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L
..	..	1	2	3	4	5	..	..	1	2	3	4	5	..	1	2	3	4	5	6
6	7	8	9	10	11	12	3	4	5	6	7	8	9	7	8	9	10	11	12	13
13	14	15	16	17	18	19	10	11	12	13	14	15	16	14	15	16	17	18	19	20
20	21	22	23	24	25	26	17	18	19	20	21	22	23	21	22	23	24	25	26	27
27	28	29	30	31	..	..	24	25	26	27	28	29	30	28	29	30	..	..	..	..
..	..	..	..	..	..	..	31	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Lokakuu							Marraskuu							Joulukuu						
S	M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L
..	..	1	2	3	4	5	..	..	1	2	3	4	5	..	1	2	3	4	5	6
6	7	8	9	10	11	12	2	3	4	5	6	7	8	7	8	9	10	11	12	13
13	14	15	16	17	18	19	9	10	11	12	13	14	15	14	15	16	17	18	19	20
19	20	21	22	23	24	25	16	17	18	19	20	21	22	21	22	23	24	25	26	27
26	27	28	29	30	31	..	23	24	25	26	27	28	29	28	29	30	31	..	..	..
..	..	..	..	..	..	..	30	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

### KALENERI 1914

Tammikuu							Helmikuu							Maaliskuu						
S	M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L
..	..	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
6	7	8	9	10	11	12	8	9	10	11	12	13	14	8	9	10	11	12	13	14
13	14	15	16	17	18	19	15	16	17	18	19	20	21	15	16	17	18	19	20	21
18	19	20	21	22	23	24	22	23	24	25	26	27	28	22	23	24	25	26	27	28
25	26	27	28	29	30	31	..	..	..	..	..	..	..	29	30	31	..	..	..	..
Huhtikuu							Toukokuu							Kesäkuu						
S	M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L
..	..	1	2	3	4	5	..	..	1	2	3	4	5	..	1	2	3	4	5	6
6	7	8	9	10	11	12	3	4	5	6	7	8	9	7	8	9	10	11	12	13
13	14	15	16	17	18	19	10	11	12	13	14	15	16	14	15	16	17	18	19	20
19	20	21	22	23	24	25	17	18	19	20	21	22	23	21	22	23	24	25	26	27
26	27	28	29	30	..	..	24	25	26	27	28	29	30	28	29	30	..	..	..	..
..	..	..	..	..	..	..	31	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Heinäkuu							Elokuu							Syyskuu						
S	M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L
..	..	1	2	3	4	5	..	..	1	2	3	4	5	..	1	2	3	4	5	6
6	7	8	9	10	11	12	2	3	4	5	6	7	8	6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	9	10	11	12	13	14	15	13	14	15	16	17	18	19
19	20	21	22	23	24	25	16	17	18	19	20	21	22	20	21	22	23	24	25	26
26	27	28	29	30	31	..	23	24	25	26	27	28	29	27	28	29	30	..	..	..
..	..	..	..	..	..	..	30	31	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Lokakuu							Marraskuu							Joulukuu						
S	M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L
..	..	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6	7	..	1	2	3	4	5	6
6	7	8	9	10	11	12	8	9	10	11	12	13	14	6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	15	16	17	18	19	20	21	13	14	15	16	17	18	19
18	19	20	21	22	23	24	22	23	24	25	26	27	28	20	21	22	23	24	25	26
25	26	27	28	29	30	31	29	30	..	..	..	..	..	27	28	29	30	31	..	..



# TAMMIKUU



- 1 **K.** Uud. vuod. p.
- 2 **T.** Aapeli, Set
- 3 **P.** Eenokki
- 4 **L.** Root
- 5 **S.** Lea
- 6 **M.** Loppiainen
- 7 **T.** Aukusti
- 8 **K.** Gunnar
- 9 **T.** Veikko
- 10 **P.** Sigurd
- 11 **L.** Osvald
- 12 **S.** Toini
- 13 **M.** Nuutti
- 14 **T.** Feeliks
- 15 **K.** Siviä
- 16 **T.** Ilmari
- 17 **P.** Anton
- 18 **L.** Laura
- 19 **S.** Heikki
- 20 **M.** Fabian
- 21 **T.** Aune
- 22 **K.** Tiera
- 23 **T.** Meri
- 24 **P.** Kaukovalta
- 25 **L.** Paavali
- 26 **S.** Polykarpus
- 27 **M.** Viljo
- 28 **T.** Kaarlo
- 29 **K.** Valtteri
- 30 **T.** Gunilla
- 31 **P.** Alli

1. Laillinen juhlapäivä kaikissa valtioissa paitsi Kansasissa ja Massachusettsissa. — 1881 Blanqui, ranskalainen vallankumousmies kuoli. — 1863 Lincolnin julistus orjien vapauttamisesta. — 1907 Amerikan Työmies alkoi ilmestymään 3-päiväisenä
2. 1865 Henklorjuus poistetaan Amerikassa.
4. 1894 Perustetaan T. y. Saima, joka on ensimmäisiä työv. yhd. Amerikassa.
5. 1913 Ellei tämän lukijalle tule Raivaajaa, on se heti tilattava.
12. 1893 Englannin "Itsenäisen työväenpuolue" perustettu. — 1912 Lawrencen lakko alkoi. — 1912 Saksassa valtiopäivävaalit, joiden tuloksena 110 edustajajaa sos. demok. puolueella.
19. 1888 Amerikan S. K. R. V.-seura perustettu Republicissa, Mich.
22. Pietarin "verisunnuntai".
24. 1899 Englannin Ammattiyhdistysten keskusjärjestö perustettu.
26. 1907 Raivaaja alkoi ilmestymään 3-päiväisenä.
30. 1912 Lawrencen lakon johtajat Ettor ja Giovannitti vangittiin tekaistun murhasyytöksen perusteella.
31. 1905 Raivaaja alkoi ilmestymään.

# HELMIKUU



- 1 **L.** Bertta
- 2 **S.** Kynttelinp.
- 3 **M.** Huugo
- 4 **T.** Ansgarius
- 5 **K.** Armi (Agaata)
- 6 **T.** Dorotea
- 7 **P.** Rikhard
- 8 **L.** Laina
- 9 **S.** Naima
- 10 **M.** Elina
- 11 **T.** Eufrosyne
- 12 **K.** Elma
- 13 **T.** Sulo
- 14 **P.** Valentin
- 15 **L.** Sipri
- 16 **S.** Julia
- 17 **M.** Väinö
- 18 **T.** Rusko (Tyyra)
- 19 **K.** Kauppo
- 20 **T.** Hulda
- 21 **P.** Keijo
- 22 **L.** Tuulikki
- 23 **S.** Terttulianus
- 24 **M.** Matti
- 25 **T.** Viktoria
- 26 **K.** Nestor
- 27 **T.** Torsti
- 28 **P.** Onni

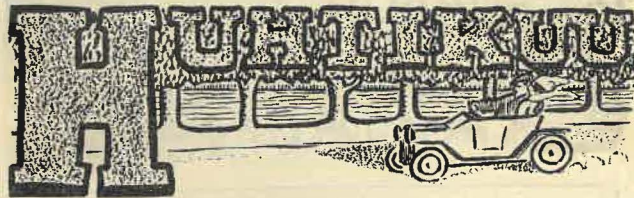
8. 1904 Venäläis-japanilainen sota alkoi.
12. 1809 Abraham Lincoln syntynyt; juhlapäivä Cal:n, Color:n, Conn:n, Del:n, Ill:n, Iovan, Ind:n, Kansasin, Mich:n, Minn:n, Montanan, Nev:n, N. J:n, N. Y:n, N. Dak:n, Penn:n, S. Dak:n, Utahin, Wash:n, W. V:n ja Wyomingin valtioissa. — 1809 Charles Darwin syntynyt. — 1912 Manchu-hallitus antoi julistuksen hallituksesta luopumisestaan ja tunnustuksen Kiinan tasavallalle".
15. 1899 "Helmikuun Julistuskirja" Suomessa.
17. 1600 Katolinen kirkko polttaa vapaa-ajattelija Giordano Brunon.
22. 1732 George Washington syntyi; juhlapäivä kaikissa valtioissa. — 1840 August Bebel, sosialistinen valtiomies, syntyi.
23. 1848 Helmikuun vallankumous Parisissa.
26. 1908 Tosisuomalaiset Minnesotassa päättivät ryhtyä mustiin aikeisiin vaikutukseen Yhdysvaltain hallitukseen, jotta se ryhtyisi sortamaan suom. sosialisteja.





- 1 L. Alpo
- 2 S. Fanny
- 3 M. Kauko
- 4 T. Adrian
- 5 K. Laila
- 6 T. Rundolf
- 7 P. Perpetua
- 8 L. Vilppu
- 9 S. Edvin
- 10 M. Aura
- 11 T. Kalervo
- 12 K. Gregorius
- 13 T. Ernesti
- 14 P. Matilda
- 15 L. Risto
- 16 S. Herbert
- 17 M. Kerttu
- 18 T. Edward
- 19 K. Jooseppi
- 20 T. Jaakkima
- 21 P. Pentti
- 22 L. Vihtori
- 23 S. Akseli
- 24 M. Gabriel
- 25 T. Maarian ilm.
- 26 K. Immanuel
- 27 T. Soini
- 28 P. Armas
- 29 L. Jonas
- 30 S. Usko
- 31 M. Irma

1. 1912 Toista miljoonaa hiilikaivos-miestä käsittävä lakko Englannissa alkoi.
3. 1861 Maaorjuus lakkautettiin Venäjällä. — 1895 Helsingin Työmies alkoi ilmentymään.
4. Yhdysvaltain presidentin virkaanastumispäivä. — 1908 Oikeusjuttu suom. kaivosmiehiä vastaan Rocklandissa, Mich. lakon johdosta, jossa lakossa sheriffit ampulivat kaksi miestä kuoliaaksi.
13. 1848 Vallankumous Wienissä.
14. 1883 Karl Marx kuoli.
15. 1907 Ensimmäiset eduskuntavaalit Suomessa.
17. 1858 Robert Owen, utopistinen sosialisti ja ihmisystävä, kuoli.
18. 1848 Vallankumous Berliinissä.
24. 1912 Lawrence'n lakko julistettu virallisesti päättyneeksi.
25. 1890 Amerikan suom. pimitysopisto, "Suomi-synoodi", perustettu.
28. 1871 Pariisin kommunihallinto alkoi.



- 1 T. Harald
- 2 K. Pellervo
- 3 T. Ferdinand
- 4 P. Ambrosius
- 5 L. Irene
- 6 S. Vilho
- 7 M. Allan
- 8 T. Suoma
- 9 K. Otto
- 10 T. Heskiel
- 11 P. Verna
- 12 L. Julius
- 13 S. Tellervo
- 14 M. Tiburtius
- 15 T. Linda
- 16 K. Jalo
- 17 T. Elias
- 18 P. Valdemar
- 19 L. Bernhard
- 20 S. Amalia
- 21 M. Anselm
- 22 T. Alina
- 23 K. Yrjö
- 24 T. Albert
- 25 P. Markus
- 26 L. Teresia
- 27 S. Engelbrekt
- 28 M. Tuure
- 29 T. Tyko
- 30 K. Mirjam

1. 1884 Saksan sos. dem. puolueen pää-äänenkannattaja Vorwärts perustettu.
4. 1908 Suomen eduskunta ensi kertaa hajotettu.
6. 1912 Englannin hiilikaivoslakko päättynyt. — 1909 Robert A. Peary päästi pohjoisnavalle. — 1907 Roosevelt julistanut sosialistit epämieluisiksi kansalaisiksi.
7. Kevätvaalit Michiganissa.
11. 1825 Ferdinand Lassalle syntyi.
10. 1906 Ensimmäiset Duuman vaalit Venäjällä.
14. 1865 Lincoln murhattiin. — 1902 Suurlakko Belgiassa.
15. 1912 Titanic, Valkosen tähden linjan jättiläislaiva ja 1635 matkustajaa ja laivamiestä hukkui.
17. 1905 Yleinen rautatielakko Italiassa.
- 18-19. 1906 San Franciscon maanjäristys.
19. Patrioottien päivä Mainen ja Massachusettsin valtiossa.
20. 1904 Yleinen rautatielakko Unkarissa.
24. 1904 Ranskan "Yhdist. sosialistipuolue" perustettu.
29. 1899 Lakko Coloradossa. Bunker Hill-yhtiön sulimo räjäytetty ilmaan.



# Toukokuu



1 T. Vappu  
2 P. Vuokko  
3 L. Ristinpäivä

4 S. Roosa  
5 M. Jenny  
6 T. Aleksandra  
7 K. Helmi  
8 T. Aake  
9 P. Timo  
10 L. Aino

11 S. Osmo  
12 M. Lotta  
13 T. Floora  
14 K. Eedit  
15 T. Sofia  
16 P. Esteri  
17 L. Rebekka

18 S. Erkki  
19 M. Emilia  
20 T. Karoliina  
21 K. Konstantinus  
22 T. Hemminki  
23 P. Lyyli  
24 L. Alarik

25 S. Urpo  
26 M. Wilhelmina  
27 T. Ihalempi  
28 K. Alma  
29 T. Oiva  
30 P. Basilius  
31 L. Helka

1. 1890 Ensimmäinen sosialistinen vappujuhla. Sittemmin varsinainen kansainvälinen köyhälistön mielenosotuspäivä.

5. 1818 Kari Marx, "tieteellisen sosialismin" perustaja, syntynyt.

9. 1877 Internationalen kongressi Genevessä.

10. 1878 Saksan "sosialistilait". — 1906 Venäjän ensimmäinen Duuma kokoonnutun.

11. 1894 Kuuluisa Pullmannin lakko Chicagossa.

13. 1607 Ensimmäinen englantilainen uudisasutus Jamestownissa, Amerikassa.

14. 1771 Robert Oven syntynyt. — 1900 "Sointula", eli epäonnistunut suomalaisten korpeen kulettomahomma, perustettu.

17. 1789 Ranskan "kolmas sääty" julistaa itsensä kansalliskokoukseksi.

19. 1825 Saint Simon, ranskalainen utopisti, kuollut.

22. 1907 Suomen ensimmäinen kansaneduskunta kokoonnutun.

28. 1871 Pariisin kommunaardien viimeinen taistelu ja joukkoteurastus.

30. Hautainkukituspäivä sotilasten muistoksi; juhlapäivä kalkissa paitsi Floridan, Georgian, Louisianan, Mississippin, N. Carolinan, S. Carolinan, Tennesseen ja Texasin valtioissa.

# Kesäkuu



1 S. Nikodemus  
2 M. Venla  
3 T. Orvokki (Viola)  
4 K. Toivo  
5 T. Bonifasius  
6 P. Kustaa  
7 L. Roobert

8 S. Salomo  
9 M. Ensio  
10 T. Seppo (Svante)  
11 K. Impi  
12 T. Esko  
13 P. Eedla  
14 L. Eelis

15 S. Vieno  
16 M. Justiina  
17 T. Urho  
18 K. Tapio  
19 T. Siiri  
20 P. Into  
21 L. Ahti

22 S. Pauliina  
23 M. Aatto  
24 T. Johannes  
25 K. Uno  
26 T. Jeremias  
27 P. Elvira  
28 L. Leo

29 S. Pietari  
30 M. Päiviö

1—10. 1912 Amerikan suomalaisen sos. järjestön edustajakokous Smithvillessä, Minn.  
2. 1882 Guiseppe Garibaldi, italialainen vapaudensankari, kuollut.

7. 1905 Norjan eduskunta julisti unionin Ruotsin kanssa puretuksi.

9. 1910 Ryssän III:s duuma hyväksynyt "yleisvaltakunnallisen" lain Suomea vastaan.

10. 1903 Kuningasmurha Serbiassa.

11. 1905 I. W. W.-liitto perustettu Chicagossa.

14. "Lippupäivä" Yhdysvalloissa.

16. 1904 Eugene Shauman ampui Bobrikoffin, Suomen kenraalikuvernöörin.

18. 1815 Waterloon tappelu.

23. 1848 Työväen kapina Pariisissa; tuhansia työmiehiä teurastettu.

25. Nimitysvaali-päivä Pohjois Dakotassa.

26. 1856 Max Stirner, anarkisti, kuollut.

28. 1712 J. J. Rousseau, ranskalainen kirjailija ja filosofi, syntynyt.




# HEINÄKUU



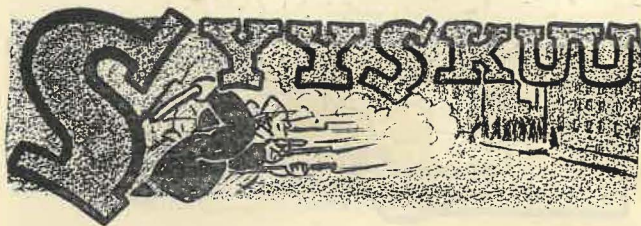
- |    |                |   |
|----|----------------|---|
| 1  | T. Aaro        | 1. Dominion päivä Canadasa. — 1876 Bakunin, venäläinen anarkisti, kuollut.  |
| 2  | K. Linnea      | 2. 1778 J. J. Rousseau kuollut. — 1881 presidentti Garfield murhattu.   |
| 3  | T. Arvo        | 4. 1776 Yhd. itsenäisyyden julistuspäivä; juhlapäivä kaikissa valtioissa. — 1807 Garibaldi, italialainen vapaustaistelija, syntynyt. — 1874 Ensimmäinen yleinen sosialistipuolue Yhdysvalloissa perustettu. |
| 4  | P. Ulriikka    | 6. 1415 Johan Huss poltettu. — 1535 Thomas More mestattu.   |
| 5  | L. Unto        | 10. Valtioiksi hyväksymispäivä Wyomingissa.   |
| 6  | S. Esaias      | 13. 1789 Bastiljen valloitus. — 1889 Kansainvälinen sosialistikongressi Pariisissa.   |
| 7  | M. Klaus       | 15. 1809 Proudhon, anarkisti, syntynyt.   |
| 8  | T. Turo        | 16. 1909 Vallankumous Persiassa.  |
| 9  | K. Iita        | 17—20. 1899 Työväen edustajakokous Turussa; Suomen Työväenpuolue perustettu   |
| 10 | T. Saima       | 20. 1903 Työmies alkoi ilmes-<br>tymään Worcesterissa,<br>Mass.   |
| 11 | P. Eleonora    | 24. Raivaajain päivä Utahissa   |
| 12 | L. Hermanni    | 26. 1896 Kansainv. sosialisti-<br>kongressi Lontoossa.  |
| 13 | S. Joel        | 28. 1907 Haywood julistettu<br>syyttömäksi.   |
| 14 | M. Aliisa      | 29. 1901 American Socialist<br>Party perustettu.  |
| 15 | T. Rauni       | 30. 1906 Viaporin kapina Suo-<br>messä.   |
| 16 | K. Reino       |   |
| 17 | T. Ossian      |   |
| 18 | P. Fredrik     |   |
| 19 | L. Saara       |   |
| 20 | S. Margareetta |   |
| 21 | M. Johanna     |   |
| 22 | T. Magdaleena  |   |
| 23 | K. Olga        |   |
| 24 | T. Kirsti      |   |
| 25 | P. Jaakko      |   |
| 26 | L. Martta      |   |
| 27 | S. 7 Unikekoa  |   |
| 28 | M. Haakon      |   |
| 29 | T. Olavi       |   |
| 30 | K. Eriikka     |   |
| 31 | T. Helena      |   |

# ELOKUU



- |    |                 |   |
|----|-----------------|---|
| 1  | P. Maire        | 1. Coloradon päivä Coloradon<br>valtiossa. — 1906 Suoma-<br>laisen sosialistijärjestön<br>perustava kokous Hibbin-<br>gissä, Minn.    |
| 2  | L. Veli         | 2. 1906 Kapina Kronstadissa.  |
| 3  | S. Veera        | 5. 1895 Fredrich Engels,<br>Marxin työtoveri, kuollut.  |
| 4  | M. Maria        | 6. 1893 Kansainvälinen sosia-<br>listikongressi Zyrichissä.   |
| 5  | T. Salme        | 7. 1900 Wilhelm Liebknecht<br>kuollut.  |
| 6  | K. Sikstus      | 14. 1904 Kansainvälinen sosia-<br>listikongressi Amsterda-<br>missa.  |
| 7  | T. Lahja        | 16. 1891 Kansainvälinen sosia-<br>listikongressi Brysselissä.<br>— 1885 Belgian työväen<br>puolue perustettu.                         |
| 8  | P. Sylvia       | 17—20. 1903 Forssan puolue-<br>kokous; sosialidemokraat-<br>tinen työväenpuolue pe-<br>rustettu Suomessa.                             |
| 9  | L. Natalia      | 19. 1875 Saksan sosialistit yh-<br>tyivät Gothan kongressissa   |
| 10 | S. Lauri        | 24. 1899 Ensimmäinen suoma-<br>lainen sosialistiosasto Yh-<br>dysvaltain sosialistipuolu-<br>eseen perustettu Rocpor-<br>tissa, Mass. |
| 11 | M. Susanna      | 25. 1867 Merxin "Pääoma"-<br>teos ilmestyi.   |
| 12 | T. Klaara       | 28. 1910 Kansainvälinen sosia-<br>listikongressi Köpenhami-<br>nassa.   |
| 13 | K. Alfonso      | 29—30. 1909 Amerikan suoma-<br>laisen sosialistijärjestön<br>kokous Hancockissa, Mich.  |
| 14 | T. Onerva       | 31. 1864 Ferdinand Lassalle<br>kuollut.   |
| 15 | P. Marjatta     |   |
| 16 | L. Aulis        |   |
| 17 | S. Verneri      |   |
| 18 | M. Lemmitty     |   |
| 19 | T. Mannu        |   |
| 20 | K. Samuli       |   |
| 21 | T. Sulho        |   |
| 22 | P. Iivari       |   |
| 23 | L. Auvo (Signe) |   |
| 24 | S. Pärtyyli     |   |
| 25 | M. Loviisa      |   |
| 26 | T. Ilma         |   |
| 27 | K. Toimi        |   |
| 28 | T. Tauno        |   |
| 29 | P. Iines        |   |
| 30 | L. Eemeli       |   |
| 31 | S. Arvi         |   |





- |    |                |                                |
|----|----------------|--------------------------------|
| 1  | M. Gottfrid    | 1. Työnpäivä, juhlapäivä       |
| 2  | T. Toora       | kaikkialla Yhdysvalloissa.     |
| 3  | K. Sefariina   | — 1912 Suomalainen Kes-        |
| 4  | T. Mooses      | kusosuuskunta perustettu       |
| 5  | P. Mainio      | Fitchburgissa.                 |
| 6  | L. Sakari      | 2. 1839 Henry George synty-    |
|    |                | nyt.                           |
| 7  | S. Regina      | 3. 1859 Jean Jaures, ranska-   |
| 8  | M. Taimi       | lainen sosialistijohtaja,      |
| 9  | T. Eevert      | syntynyt. — 1783 Yhdys-        |
| 10 | K. Kaleva      | valtain itsenäisyys kansain-   |
| 11 | T. Valma       | välisesti tunnustettu.         |
| 12 | P. Aleksanteri | 4. 1870 Kolmas, ja Ranskan     |
| 13 | L. Jorma       | nykyinen tasavalta, pe-        |
|    |                | rustettu.                      |
| 14 | S. Ida         | 5. 1869 Kansainvälinen sosia-  |
| 15 | M. Runo        | listikongressi Baselissa.      |
| 16 | T. Mielikki    | 6. 1901 McKinley murhattu      |
| 17 | K. Elisabet    | Buffalossa, N. Y.              |
| 18 | T. Tyyne       | 9. Valtioksi pääsyn muisto-    |
| 19 | P. Fredriikka  | päivä Californiassa.           |
| 20 | L. Augusta     | 17. 1787 Yhdysvaltain perus-   |
|    |                | tuslaki laadittu.              |
| 21 | S. Matteus     | 20. 1870 Rooman valloitus.     |
| 22 | M. Mauri       | 23. 1900 Kansainvälinen sosia- |
| 23 | T. Tekla       | listikongressi Parisissa.      |
| 24 | K. Alvar       | 24. 1869 Rahamailman "mus-     |
| 25 | T. Kullervo    | ta perjantai" New Yor-         |
| 26 | P. Cyprianus   | kissa, jolloin Jay Gould       |
| 27 | L. Kaino       | loi rikkautensa tuhansien      |
|    |                | turmiolla.                     |
| 28 | S. Lennart     | 28. 1864 Kansainvälinen sosia- |
| 29 | M. Mikael      | listien liitto, eli "vanha     |
| 30 | T. Nyyrikki    | Internationale" perustettu     |
|    |                | Lontoossa.                     |
|    |                | 29. 1902 Emile Zola kuollut.   |
|    |                | 30. 1890 Saksan "sosialistila- |
|    |                | kien" aika päätynyt.           |

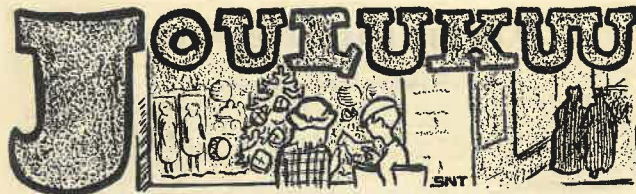


- |    |               |                                |
|----|---------------|--------------------------------|
| 1  | K. Valio      | 1. 1881 Sosialisti - kongressi |
| 2  | T. Ludvik     | Churissa.                      |
| 3  | P. Hyväneuvo  | 3. 1896 William Morris, eng-   |
| 4  | L. Frans      | lantilainen utopisti, kuol-    |
|    |               | lut. — 1904 Ensimmäinen        |
| 5  | S. Inkeri     | Amerikan suom. sosialisti-     |
| 6  | M. Bruuno     | en edustajakokous Cleve-       |
| 7  | T. Brigitta   | landissa; päätös yhtymi-       |
| 8  | K. Hilja      | sestä sosialistipuolueeseen.   |
| 9  | T. Ilona      | 8. 1837 Charles Fourier kuol-  |
| 10 | P. Josefiina  | lut.                           |
| 11 | L. Otso       | 12. 1492 Columbus löysi Ame-   |
|    |               | rikan; juhlapäivä seuraav-     |
| 12 | S. Valfrid    | issa valtioissa: Arkansas,     |
| 13 | M. Mielipäivä | Colo., Conn., Del., Idaho,     |
| 14 | T. Elsa       | Ill., Ind., Kansas, Kentu-     |
| 15 | K. Helvi      | cky, Maryland, Mass.,          |
| 16 | T. Sirkka     | Mich., Missouri, Mont., N.     |
| 17 | P. Luukas     | J., N. Y., Oklahoma, Penn.     |
| 18 | L. Aleksei    | R. I., Texas, Vt., Wash.       |
|    |               | 14. 1891 Erfurtin ohjelma laa- |
| 19 | S. Uljas      | dittu. — 1909 Ferrer, es-      |
| 20 | M. Kasper     | panialainen vapaa-ajatte-      |
| 21 | T. Birger     | lia, telotettu.                |
| 22 | K. Irja       | 16. 1854 Karl Kautsky, nyky-   |
| 23 | T. Severi     | ajan etevin sosialistinen      |
| 24 | P. Aallotar   | teoreetikko, syntynyt.         |
| 25 | L. Hilda      | 19. 1878 Sosialistilaki hyväk- |
|    |               | sytty Saksassa.                |
| 26 | S. Amanda     | 26. 1905 Suurlakko Venäjällä.  |
| 27 | M. Hellä      | 28. 1905 Suurlakko alkoi Suo-  |
| 28 | T. Simo       | messaa.                        |
| 29 | K. Alfred     | 29. 1879 Henry George, amer-   |
| 30 | T. Kustaaava  | rikalainen vapaa-mielinen      |
| 31 | P. Artturi    | taloustieteilijä, kuollut.     |
|    |               | 30. 1905 "Lokakuun Manifes-    |
|    |               | ti" Venäjällä.                 |
|    |               | 31. Valtiokipsääsyn muisto-    |
|    |               | päivä Nevadassa.               |





- |    |                   |     |   |
|----|-------------------|-----|---|
| 1  | L. Pyh. miest. p. | 3.  | 1907 Pres. Roosevelt antoi Terästrustille oikeuden a-nastaa rikollisella tavalla yli puolen biljoonan arvos-ta rauta-alueita.   |
| 2  | S. Topias         | 4.  | 1839 Chartistien kapina Englannissa. — 1905 "Mar-raskuun Manifesti", jossa Suomelle taattiin yhteis-kunnalliset oikeutensa, jot-ka kuitenkin sittemmin on vähitellen riistetty. — Syysvaalipäivä Yhdysval-loissa. |
| 3  | M. Erland         | 5.  | 1855 Eugene Debs syntynyt.  |
| 4  | T. Hertta         | 6.  | 1887 E. Potter, "Internationa-len" sepittäjä, kuol-lut. — 1905 Suomen suur-lakko päättynyt.   |
| 5  | K. Malakias       | 7.  | Raivaajien päivä Monta-nassa.   |
| 6  | T. Kustaa         | 11. | 1845 Jules Guesde, ranska-lainen sosialisti, syntynyt.  |
| 7  | P. Eugen          | 15. | 1881 American Federation of Labor perustettu Pitts-burgissa, Pa.  |
| 8  | L. Aatos          | 16. | 1887 Chicagossa hirtettiin 4 syytöntä unionin miestä Haymarket räjähdysken johdosta.  |
| 9  | S. Teodor         | 17. | 1856 Robert Owen kuollut.   |
| 10 | M. Martti Luther  | 20. | 1910 Leo Tolstoi kuollut.   |
| 11 | T. Martti         | 27. | Kiitospäivä; juhlapäivä kaikkialla Yhdysvalloissa. Suom. sos. viettävät tä-män päivän agitatorin ja lehtien hyväksi.  |
| 12 | K. Konrad         |     |   |
| 13 | T. Kristian       |     |   |
| 14 | P. Oihonna        |     |   |
| 15 | L. Leopold        |     |   |
| 16 | S. Aarne          |     |   |
| 17 | M. Eino           |     |   |
| 18 | T. Maks           |     |   |
| 19 | K. Aili           |     |   |
| 20 | T. Jalmari        |     |   |
| 21 | P. Hilma          |     |   |
| 22 | L. Cecilia        |     |   |
| 23 | S. Klemetti       |     |   |
| 24 | M. Lempi          |     |   |
| 25 | T. Katri          |     |   |
| 26 | K. Dagmar         |     |   |
| 27 | T. Hilikka        |     |   |
| 28 | P. Steen          |     |   |
| 29 | L. Aimo           |     |   |
| 30 | S. Antti          |     |   |



- |    |                    |     |   |
|----|--------------------|-----|---|
| 1  | M. Oskari          | 2.  | 1859 John Brown, orjuu-den vastustaja, hirtettiin Charlestownissa, Va.  |
| 2  | T. Beata           | 3.  | 1831 ensimmäinen tehdas-työväen kapina Lyonissa, Ranskassa.   |
| 3  | K. Vellamo         | 6.  | 1832 Louis Blanc, ranska-lainen sos. kuollut.   |
| 4  | T. Aira            | 9.  | 1842 Peter Krapotkin, ven-näläinen anarkistinen teo-retikko syntynyt.   |
| 5  | P. Selma           | 14. | 1911 Norjalainen Amund-sen päässyt Etelänavalle.  |
| 6  | L. Niilo           | 16. | 1773 Bostonin "Teetupak-ka". Amerikalaiset "rehelliset" kansalaiset, jotka harjottivat teen salakulje-tusta, heittivät tulliva-paasti tuodun teelastin mereen. — 1844 ensimmäinen osuuskauppa avattiin Rochdalessa Englannissa. |
| 7  | S. Agaton          | 18. | 1907 Yhdysvaltain ylioike-us kieltää lakonalaisten tuotteiden boikottauksen.  |
| 8  | M. Kyllikki        | 22. | 1620 Amerikan "esi-isät" saapuivat "Mayflowerilla," Amerikan mantereelle, Ply mouth Rockiin.  |
| 9  | T. Anna            | 25. | Joulupäivä; juhlapäivä kaikissa valtioissa, paitsi Kansasissa.  |
| 10 | K. Juudit          | 28. | 1869 Knights of Labor L. A. F. of Labor-liiton edel-läkävijä, perustettu Ame-rikassa.   |
| 11 | T. Taneli          |     |   |
| 12 | P. Tuovi           |     |   |
| 13 | L. Lucia           |     |   |
| 14 | S. Jouko           |     |   |
| 15 | M. Heimo           |     |   |
| 16 | T. Adele           |     |   |
| 17 | K. Raakel          |     |   |
| 18 | T. Aapo            |     |   |
| 19 | P. Nikolai         |     |   |
| 20 | L. Iisakki         |     |   |
| 21 | S. Tuomas          |     |   |
| 22 | M. Rafael          |     |   |
| 23 | T. Israel          |     |   |
| 24 | K. Aatami, Eeva    |     |   |
| 25 | T. Joulu           |     |   |
| 26 | P. Tapani          |     |   |
| 27 | L. Johannes ev.    |     |   |
| 28 | S. Viatt. last. p. |     |   |
| 29 | M. Rauha           |     |   |
| 30 | T. Taavetti        |     |   |
| 31 | K. Sylvesteri      |     |   |



## Tietoja postilähetyksistä

### Postimaksut Yhdysvalloissa.

Kalkki postin kautta kulkevat kotimaiset lähetykset jaetaan neljään luokkaan. Kotimaisen luokittelun alaiseksi kuuluvat myöskin Canada, Mexico, Tutuila, Porto Rico, Guam, Havaii, Philippiinisaaret, Panama kanava alue, Panaman tasavalta ja Shanghaiin kaupunki Kiinassa.

**Ensiluokkaan** kuuluvat sulettu kirjeet, hallituksen ja kuva-postikortit tai kaikki sellaiset lähetykset, jotka ovat niin sulettu ettei niitä voi tarkastaa, paitsi sellaiset sulettu paketit, jotka kuuluvat neljälanteen luokkaan.

Postimaksu kirjeistä on 2 senttiä ouncelta eli sen osalta.

Postikortin maksu on 1 sentti ja vastauspostikortin, joka on kaksiosainen, 2 senttiä. Postikorttiin saa myöskin kirjoittaa osotteen puolelle, pystysuoran viivan vasemmalle puolelle.

Yksityisistä eli kuvapostikorteista on sama maksu kuin hallituksen postikorteista, mutta niiden pitää olla joksikin yhtä paksumaa paperia kuin hallituksen kortit ja eikä suurempia kuin kolme ja yhdeksän kuudettatoista osaa tuumaa leveitä ja viisi ja yhdeksän kuudettatoista osaa tuumaa pitkiä eli pienempiä kuin 4 tuumaa pitkiä ja kaksi ja kolme neljännes tuumaa leveitä. Yksityiset postikortit saavat olla mitä väriä tahansa kunhan vaan osote ja postimerkit ovat selvästi nähtävissä.

Postikortit, joissa on jonkinlaista kiillejauhetta, täytyy sulkea koteloon, muuten niitä ei lähetetä.

Jos tahtoo, että kirje viedään heti osoitetulle henkilölle kun se saapuu paikkakunnalle, on siihen kiinnitettävä paitsi tavallista postimerkkiä, myöskin erikoispostimerkki (Special stamp), joka maksaa 10 senttiä. Saman arvosta muitakin postimerkkejä kyllä kelpaa, mutta silloin pitää kirjoittaa kirjeen päälle "Special delivery". Tällaisia pikalähetyksiä ei kuitenkaan kannata kauemmaksi kuin sinne, mihin postinkantajien matka päättyy. Jos siis tällainen kirje on osotettu sellaisille paikkakunnille, johon posti viedään hevosiella eli muilla ajopeleillä, ei sitä lähetetä erikseen viemään, vaikka siinä onkin erikoismerkki.

Jokaisessa lähetyksessä täytyy olla vähintään yksi täysimaksu postimerkeissä lähetykseen kiinnitettynä, muuten se ei lähde menemään. Puuttuva postimaksu peritään vastaanottajalta.

Postissa ei saa lähettää painavampaa lähetystä kuin 4 paunaa, paitsi jos se on yksi kirja.

Täysi kirjelmaksu otetaan myöskin koneella kirjoitetuista eli muuten valmistetuista kopioista. Mutta jos niitä lähetetään vähintään 20 ja ovat ne osoitetut eri henkilöille eikä kotelot ole sulettu, jolloin ne lasketaan kolmanteen luokkaan kuuluviksi, on maksu yksi sentti kahdelta ouncelta eli sen osalta.

Ensiluokkaan kuuluvat lähetykset palautetaan lähettäjälle takaisin, jos vastaanottajaa ei ole löytynyt, ja jos kuoreen ei käärepaperin on painettu pyyntö siitä.

Postikortteja ei palauteta lähettäjälle, vaikka osotettua henkilöä ei ole löytynytäkään.

Maksettu kirjeet lähetetään vapaasti toisesta postikonttorista toiseen, vaikka kuinka monta kertaa, siksi kuin vastaanottaja löytyy. Näihin ei tarvitse lisätä muuta kuin uusi osoite ja pyyhkiä entinen pois.

**Toinen luokka.** Toisen luokan postimaksu on 1 sentti paunalta eli sen osalta. Tähän luokkaan kuuluu sanomalehdet, kuukausijulkaisut ja sellaiset aikakausjulkaisut jotka ilmestyvät vähintään neljä kertaa vuodessa. Eri yhdistyksen, joiden jäsenmäärä on vä-

hintain 1,000 henkilöä, voivat lähettää julkaisujaan tässä luokassa jos se tapahtuu vähintään neljä kertaa vuodessa.

Nämä maksut koskevat ainoastaan kustantajia eli julkaisijoita. Jos joku muu lähettää toisen luokan postilähetyksiä, maksaa ne 1 sentin joka neljältä ouncelta eli sen osalta.

**Kolmas luokka.** Kolmannen luokan postimaksu on 1 sentti kahdelta ouncelta eli sen osalta ja täytyy postimerkit olla lähetyksiin kiinnitetty. Mutta pyytämällä erikoisluvan, voi maksun suorittaa yhtäaikaa rahassa postikonttoriin, jos vähintään 2,000 yhdenlaista lähetystä lähetetään.

Tähän luokkaan kuuluu painetut kirjat, lentolehdet, kiertokirjeet ynnä muut painotuotteet, korehtuurit ja korjatut korehtuurit, sekä käsikirjoitukset, jos ne seuraavat korehtuureja, mutta muuten menee niistä ensiluokan maksu. Painavampaa lähetystä kuin 4 paunaa ei saa tässäkin luokassa lähettää, paitsi jos se on yksi kirja.

Lähetyksen täytyy olla niin kääritty, että voidaan helposti tarkastaa, eikä niihin saa kirjoittaa muuta kuin lähettäjän ja vastaanottajan osoitteet ja nimet sekä "book", "photo", eli "printed matter", merkitä mitä lähetyksistä on.

Tämän luokan lähetyksen täytyy olla täysin maksettua, eikä niitä lähetetä toisesta postikonttorista edelleen jos ei uusi maksu seuraa uutta osotetta.

**Neljäs luokka.** Tähän luokkaan kuuluu kaikki postissa luvalliset lähetykset, joita ei toisissa luokissa luetella ja pitää ne olla niin kääritty, että niitä on helppo tarkastaa, paitsi sellaiset kauppatavarat, jotka pilaantuisivat jos ne eivät olisi hyvin sulettu, kuten jääkepillirit, hienot saippuat, tupakka ym.

Maksu on yksi sentti ouncelta eli sen osalta, paitsi siemenistä, juurista ja kasveista eli niiden taimista, joista maksu on 1 sentti kahdelta ouncelta eli sen osalta ja täytyy se olla täysin maksettu ja postimerkit päällä, paitsi jos vähintään 2,000 lähetystä lähetetään yhtäaikaa, jolloin maksun voi suorittaa rahassa postikonttoriin. Uusi maksu on suoritettava lähetyksen edelleen lähettämiseksi eli palauttamisesta.

Sellaiset lähetykset, jotka voivat vahingoittaa toisia lähetyksiä, kuten lasitavarat, sokeri, neulat, kynät, naulat ym. täytyy olla ensin kirjekuoreen, paperilaatikkoon eli vaatteeseen sulettu ja sitten asetettu joko metalli- eli kopapaiseen laatikkoon, jonka syrjät ei saa olla terävät.

Myrkyllisiä, räjähtäviä ja tulenarkoja tavaroita, eläviä tai kuolleita eläimiä, hyönteisiä, hedelmiä eli sellaisia kasviksia, jotka matkalla voivat pahentua, tai mitään sellaista, joka levittää pahana hajuja, ei postissa kuleteta.

Ampuma-aseita kuletetaan, jos ne huomataan vaarattomiksi. Väkijoumia ei saa postissa lähettää, mutta muita vaarattomaa juoksevia aineita voi lähettää. Juoksevia aineita ei saa olla enemmän kuin 4 ouncetta yhdessä pullossa ja pullon pitää olla metallisessa eli puussa vetä pitiävässä laatikossa ja niin pakattu ettei se en-

Minkäänlaista epäsiivelellistä kirjallisuutta tai kuvia, jotka kieltävät epäsiivelellisyyteen, ei saa lähettää eikä mitään sellaista, jossa kehoitetaan arpojen ostoon eli muihin lotterin tapaisiin uhkapeliin. Kaikki arpajaisia ja lottereilta selostavat lähetykset ovat kielletty. Postikortit ja muut sellaiset lähetykset, joiden kääreissä eli ulkopuolella on sellaisia sanoja, kuvia, piirroksia eli ehtoja, jotka ovat sopimattomia ja voivat johtaa haureuteen ja muuhun irtaisuuseen eli ovat herjaavia, kunniaa loukkaavia, pilkkaavia eli uhkaavia ja silmiinpistäväällä tarkoituksella tehty, toisen henkilön maineen eli käytöksen häväämiseksi, ovat kielletty.



## Vakuutus.

K kaikki kirjeet ja paketit voidaan sisäänkirjoittaa (register), jos säädettyyn postimaksuun lisätään 10 senttiä. Jokaisessa sisäänkirjoitettussa lähetyksessä täytyy myöskin olla lähettäjän nimi ja osoite. Kuitti lähetyksen saapumisesta palautetaan lähettäjälle jos hän sitä pyytää eli on lähetyksen päälle kirjoittanut "Receipt desired".

Hävinneistä sisäänkirjoitetusta (registreerattua) lähetyksestä maksaa Yhdysvaltain hallitus sen arvon, mutta ei enempää kuin \$50.00 ja senkin vaan Yhdysvaltain rajojen sisällä. Jos lähetys on osotettu ulkomaille, maksetaan siitä korkeintaan \$100.00.

Rahoja voidaan postin kautta lähettää ostamalla Post Money Ordereita joita saadaan postikonttoreista ja maksavat ne:

\$ 2.50 tahi vähempi	3 senttiä
2.51 aina \$ 5.00 asti	5 senttiä
5.01 aina 10.00 asti	8 senttiä
10.01 aina 20.00 asti	10 senttiä
20.01 aina 30.00 asti	12 senttiä
30.01 aina 40.00 asti	15 senttiä
40.01 aina 50.00 asti	18 senttiä
50.01 aina 60.00 asti	20 senttiä
60.01 aina 75.00 asti	25 senttiä
75.01 aina 100.00 asti	30 senttiä

Yhtä money orderia ei kirjoiteta suurempaa kuin \$100.00. Sitä ei tarvitse vakuuttaa, sillä jos se häviää, saa kuitilla toisen.

### Postimaksut ulkomaille.

Kirjeet maksavat ulkomaille 5 senttiä ensimmäinen ounce ja kolme senttiä joka seuraava. Postikortit 2 senttiä kappale. Sanomalehti 1 sentti 2 ouncea.

Kauppaperit, kuten rahtikirjat, vakuutuskirjat, kalkanlaiset virkakirjeet ja käskikirjoitukset julkaisuja varten 5 senttiä 10 ouncea tahi sen alle. Siitä painavimmat 1 sentti joka kahdelta ouncea.

Kauppavaroiden mallit 2 senttiä 4 ouncea tahi sen alle ja 1 sentti jokaiselta kahdelta ounceelta tahi sen osalta jos lähetys painaa yli 4 ouncea.

Painototteita saa olla yhdessä paketissa korkeintaan niin paljon, että se painaa 4 paunaa 6 ouncea. Salvadoriin, Cubaan, Mexicoon ja Panamaan, saa lähettää painavammankin lähetyksen, jos se on yksi kirja.

Ulkomaille lähetetty paketti ei saa olla mitään puolelta pitempi kuin 18 tuumaa, paitsi painotuote, joka, jos on ympyräisellä rullalla, saa olla 30 tuumaa pitkä ja 4 tuumaa läpimitan.

Posti Money orderit Suomeen, Ruotsiin ja Norjaan maksavat 10c. jokaiselta täydeltä kymmeneltä dollarilta tahi sen osalta.

### Postipakettilähetys

Vuoden 1913 alusta tulee käytäntöön postipakettilähetys. Maa jaetaan viiseihin piireihin, joiden sisällä vaihtelee matkan mukaan maksu, aina 5 sentistä paunalta ensi 50 mailin matkalta, nousten 8:aan senttiin 1,000 maililta ja 11:sta senttiin 1,800 maililta. Pakettien lähetyksen suhteen on erityisesti muistettava:

Että pakettilähetykseen, eli kaikkiin neljään luokan postiin, on käytettävä erityisiä postipaketti-merkkejä, eikä tavallisia postimerkkejä, muuten ne pidätetään postikonttorissa.

Että niitä voidaan postittaa vain postikonttoreissa tahi haara-postikonttoreissa.

Että pakettien päällä täytyy olla lähettäjän osoite, muuten niitä ei oteta vastaan.

## Postinkulkuajoja ja välimatkoja

Laskettuna New Yorkista.

Paikka	Tunteja	Mailia	Paikka	Tunteja	Mailia
Seuraavista tauluista näkyvä välimatkan pituus ja aika, mikä kuluu postin kuletukseseen New Yorkin ja luettelujen sisällä - ja ulkomaisten paikkain välillä.			Prescott, Ariz.	2724	94
			Providence, R. I.	189	5
			Richmond, Va.	344	11
			St. Louis, Mo.	1048	29
			St. Paul, Minn.	1300	37
			Salt Lake City, Utah	2452	71
			San Francisco, Cal.	3250	105
			Santa Fe, N. Mex.	2173	82
			Savannah, Ga.	905	26
			Tacoma, Wash.	3209	102
			Topeka, Kans.	1370	48
			Trenton, N. J.	57	2
			Vicksburg, Miss.	1288	50
			Vinita, Okla.	1412	42
			Washington, D. C.	223	6
			Wheeling, W. Va.	496	14
			Wilmington, Del.	117	5
			Wilmington, N. C.	593	20

Paikka	Tunteja	Mailia	Paikka	Tunteja	Mailia
Albany, N. Y.	142	3½	Amsterdam, Hollan.	3985	9
Atlanta, Ga.	882	24	Antwerpen, Belgia	4000	9
Bismark, N. D.	1738	60	Ateena, Kreikka	5055	12
Boston, Mass.	217	6	Berliini, Saksa	4385	9
Baltimore, Md.	188	6	Buenos Ayres, Arg.	8045	29
Boise, Idaho,	2736	92	Calcutta, Intia	11120	26
Buffalo, N. Y.	410	9½	Cape Town, E.-Afr.	11245	27
Carson City, Nev.	3036	109	Glasgow, Skotlantti	3370	10
Charleston, S. C.	804	21	Hampuril, Saksa	4320	9
Chattanooga, Tenn.	853	32	Havana, Cuba	1366	3
Cheyenne, Wyo.	1899	54	Hong Kong, Kiina	10590	25
Chicago, Ill.	900	23	Konstantinopoli, T <sup>r</sup>	5811	11
Cincinnati, O.	744	23	Lontoo, Englanti	3740	8
Cleveland, O.	568	19	Madrid, Espanja	4925	9
Concord, N. H.	292	9½	Manila, Filippiinit	10193	33
Deadwood, S. D.	1957	65	Melbourne, Australia	12265	26
Denver, Colo.	1930	61	Panama, Keski-Am.	2355	6
Des Moines, Ia.	1257	37	Parisi, Ranska	4020	8
Detroit, Mich.	743	21	Riode Janeiro, Bras.	6204	23
Galveston, Tex.	1789	56	Rooma, Italia	5030	9
Harrisburg, Pa.	182	6	Pietari, Venäjä	5370	10
Hartford, Conn.	112	4	Helsinki, Suomi	5195	10
Helena, Mont.	2423	89	Shanghai, Kiina	9920	25
Hot Springs, Ark.	1367	55	Tukholma, Ruotsi	4975	10
Indianapolis, Ind.	808	23	Sydney, Australia	11570	21
Jacksonville, Fla.	1077	30	Vieni, Itävalta	4740	10
Kansas City, Mo.	1302	38	Yokohama, Japani	7348	20
Louisville, Ky.	854	30			
Memphis, Tenn.	1163	40			
Milwaukee, Wis.	985	29			
Montgomery, Ala.	1057	26			
Montpelier, Vt.	327	10			
New Orleans, La.	1344	32			
Omaha, Neb.	1383	43			
Philadelphia, Pa.	90	3			
Pittsburg, Pa.	431	13			
Portland, Me.	325	12			
Portland, Oreg.	3181	114			



## Mitä kello on

Näissä maan-paikoissa	Silloin kun se näyttää 12 päivällä Yhdysvaltain standaarialkaa			
	Itävalti-oissa	Keskivalti-oissa	Vuoristo-valtioissa	Länsirannikolla
Aden . . . . Arabia	8.00 jpp.	9.00 jpp.	10.00 jpp.	11.00 jpp.
Amsterdam Holl:ti	5.20 jpp.	6.20 jpp.	7.20 jpp.	8.20 jpp.
Atena . . . Kreikka	6.35 jpp.	7.35 jpp.	8.35 jpp.	9.35 jpp.
Berlin . . . . Saksa	5.54 jpp.	6.54 jpp.	7.54 jpp.	8.54 jpp.
Bombay . . . India	9.51 jpp.	10.51 jpp.	11.51 jpp.	12.51 jpp.
Bremen . . . . Saksa	5.33 jpp.	6.33 jpp.	7.33 jpp.	8.33 jpp.
Dublin . . . . Irlanti	4.35 jpp.	5.35 jpp.	6.35 jpp.	7.35 jpp.
Hampuri . . . Saksa	5.40 jpp.	6.40 jpp.	7.40 jpp.	8.40 jpp.
Havre . . . . Ranska	5.00 jpp.	6.00 jpp.	7.00 jpp.	8.00 jpp.
Hongkong Kiina	12.37 epp.*)	1.37 epp.*)	2.37 epp.*)	3.37 epp.*)
Honolulu . . Havaji	6.29 epp.	7.29 epp.	8.29 epp.	9.29 epp.
Itävaltioissa Yhdy.	1.00 jpp.	2.00 jpp.	3.00 jpp.	4.00 jpp.
Keskivalt. Yhdysv.	11.00 epp.	1.00 jpp.	2.00 jpp.	3.00 jpp.
Konstantinopoli T:ti	6.56 jpp.	7.56 jpp.	8.56 jpp.	9.56 jpp.
Köpenhamina T:ika	5.50 jpp.	6.50 jpp.	7.50 jpp.	8.50 jpp.
Liverpool Englanti	4.48 jpp.	5.48 jpp.	6.48 jpp.	7.48 jpp.
Lontoo . . . Englanti	5.00 jpp.	6.00 jpp.	7.00 jpp.	8.00 jpp.
Länsirannikko Yh.	9.00 epp.	10.00 epp.	11.00 epp.	
Madrid . . . Espania	4.45 jpp.	5.45 jpp.	6.45 jpp.	7.45 jpp.
Manila . . . Filippiinit	1.04 epp.*)	2.04 epp.*)	3.04 epp.*)	4.04 epp.*)
Melbourne Austral.	2.40 epp.*)	3.40 epp.*)	4.40 epp.*)	5.40 epp.*)
Parisi . . . . Ranska	5.09 jpp.	6.09 jpp.	7.09 jpp.	8.09 jpp.
Pietari . . . Venäjä	7.01 jpp.	8.01 jpp.	9.01 jpp.	10.01 jpp.
Roma . . . . Italia	5.50 jpp.	6.50 jpp.	7.50 jpp.	8.50 jpp.
Tukholma . . Ruotsi	6.12 jpp.	7.12 jpp.	8.12 jpp.	9.12 jpp.
Wieni . . . . Itävalta	6.06 jpp.	7.06 jpp.	8.06 jpp.	9.06 jpp.
Vuoristovalt. Yhdy.	10.00 epp.	11.00 epp.		1.00 jpp.
Yokohama . . Japani	2.19 epp.*)	3.19 epp.*)	4.19 epp.*)	5.19 epp.*)

\*) Seuraavan päivän aamuna.

## Yhdysvaltain standaarialkaa

Pääasiassa rautateiden liikenneaikataulujen vuoksi jaettiin Yhdysvallat v. 1883 tehdyn keskinäisen sopimuksen mukaan 65-125 läntisen pituusasteiden välillä neljään, pituusasteiden välimatkalta lähes yhtä suureen alueeseen, joissa kussakin on oma standaarialkansa, joka eroo kunkin vierelään alueen ajasta tasan tunnilla. Näiden alueiden mukaan kutsutaan alkaa itäiseksi (eastern), keskimäiseksi (central), vuoristo- (mountain) ja länsirannikko- (Pacific) ajaksi.

Itäisen aika-alue alkaa Atlantin rannikolta yltäen Torontoon ja etelässä Charlestoniin, S. C., käsittäen m. m. seuraavat huomattavimmat kaupungit: New York, Boston, Philadelphia, Baltimore, Washington, Richmond, Norfolk, Charleston, Buffalo, Pittsburg, Montreal, Quebec, Ottawa, Toronto.

Keskimäinen aika-alue alkaa edellisen länsirajasta (joka juoksee epäsuorassa viivassa Detroitista Charlestoniin) ja jatkuu Bismarckiin, N. D., josta se juoksee etelään Rio Grande-joen suulle, käsittäen seuraavat huomattavimmat kaupungit: Chicago, St. Louis, Minneapolis, St. Paul, Milwaukee, Kansas City, Omaha, Indianapolis, Cincinnati, Cleveland, Detroit, New Orleans, Memphis, Savannah, Pensacola, Winnipeg.

Vuoristo-alka-alue alkaa keskimäisen länsirajasta yltäen Idahoon, Utahiin ja Arizonan valtioiden länsirajalle, sisältäen m. m. seuraavat kaupungit: Denver, Leadville, Colorado Springs, Helena, Regina y. m.

Länsirannikko aika-alue alkaa taas edellisen länsirajasta yltäen Tyynen meren rannikolle ja sisältäen m. m. seuraavat kaupungit: San Francisco, Portland (Ore.), Victoria, Vancouver, Tacoma, Seattle, J. n. e.

## Konsulaatti-asetuksia

Valtakirjojen y. m. tästä maasta Suomeen lähetettävien asiakirjojen laillistuttamisesta olemme Venäjän konsulivirastoista saaneet seuraavat ohjeet:

Yhdysvalloissa on kolme Venäjän konsulaattia, joissa asiakirjoja laillistutetaan nimittäin New Yorkissa, Chicagossa ja San Francisco'ssa

New Yorkin konsullin piiriin kuuluvat seuraavat valtiot: Maine, New Hampshire, Vermont, Massachusetts, Rhode Island, Connecticut, New York, Pennsylvania, New Jersey, Delaware, Maryland, Virginia, West Virginia, North Carolina, South Carolina, Georgia, Florida, Alabama, Mississippi, Louisiana, Arkansas ja Tennessee.

Chicago konsullin piiriin kuuluvat: Kentucky, Ohio, Indiana, Illinois, Michigan, Wisconsin, Minnesota, Iowa, Missouri, Oklahoma, Indian Territory, Kansas, Nebraska, South Dakota ja North Dakota.

San Francisco'n konsullin piiriin kuuluvat: Washington, Oregon, California, Idaho, Nevada, Utah, Montana, Wyoming, Colorado, Arizona, New Mexico, Alaska ja Hawaiji Saaret.

Valtakirjat, kauppakirjat, y. m. ovat allekirjoitettavat Notarius Publikuksen (Notary Public) luona, ja on hänen todistettava ja sineitillään vahvistettava että hän persoonallisesti tuntee asianomaisen henkilön sekä että allekirjoitus on hänen (Notariuksen) nähdessänsä ja vapaaehtoisesti asiakirjaan tehty. Sitte on asiakirja vietävä County Clerkin virastoon, siellä todistettavaksi, että kysymyksessä oleva Notarius on oikeutettu tällaisia todistuksia antamaan. (New Yorkin kaupungissa ei tarvita County Clerkin todistusta). Tämän jälkeen ovat asiakirjat lähetettävät eli vietävät kustakin valtiosta sen konsullin virastoon mihin ne kuuluvat; New Yorkin konsulaattiin kahdessa kappaleessa, joissa kummassakin pitää olla alkuperäiset nimikirjoitukset ja Notariuksen vahvistus; Chicagossa ja San Francisco'ssa on itse asiakirja sekä täydellinen kopio siitä (ilman alkuperäisiä nimikirjoituksia kopiossa) kylliksi. Sen lisäksi on kaikkien konsulaatteihin lähetettävä englannin (eli venäjän) kielinen käännös asiakirjasta, joka, San Franciscoon lähetettäessä, pitää olla saman virkamiehen (Notarius Publikuksen) oikeaksi todistama kuin itse asiakirjakin.

Konsullin palkio on valtakirjojen y. m. vahvistuksesta \$1.60 jokaisesta sen alla olevasta nimikirjoituksesta, paitsi kun mies ja vaimo kirjoittavat yhteisesti nimensä, jolloin ainoastaan yksi maksu tulee kysymykseen. Kauppakirjoista y. m. omaisuuden siirtoa koskevista asiakirjoista on voimassa eri taksa, riippuen maksut omaisuuden arvosta.

Asiakirjojen postissa palauttamista varten pitää niiden mukana lähettää vastaanottajan osoitteella ja tarpeellisilla postimerkeillä varustettu kirjekuori.



# Sähkösanomamaksut Yhdysvalloissa

(Western Union yhtiön hinnat)

“Yö-kirjeitä” (Night Letters), joissa saa olla 50 sanaa, osote ja nimikirjotus vapaasti, lähetetään sähköteitse yön aikana, jos jätetään sisään ennen puolta yötä, samasta hinnasta kuin kymmenen sanan sähkösanoma päivällä.

“Päiväkirjeitä” (Day Letters), joissa saa olla 50 sanaa, osote ja nimikirjotus vapaasti, otetaan vastaan joka aika päivästä, mutta niitä lähetetään ja kannetaan vain sikäli kuin tavalliset päiväskirje-sanomat, jotka lähetetään ennemmin, myöten antavat. Hinta näille on puolta korkeampi kuin “yökirjeiltä”.

Jos päivä- tai yökirjeen sanamäärä nousee yli 50, maksaa jokainen seuraava 10 sanaa tai vähempi yhden viidennen osan varsinaisen 50:n sanan hinnasta.

(Hinnat on laskettu New Yorkista)

PAIKKA	Sähkösanomat			
	10 sanaa		50 sanaa	
	Päivällä	Yöllä	Päiväkirje	Yökirje
Alabama	\$0.60	\$0.50	\$0.90	\$0.60
Alaska	2.40	2.40		
	to	to		
	10.45	10.45		
Arizona	1.00	1.00	1.50	1.00
Arkansas	.60	.50	.90	.60
British Columbia	1.00	1.00		
	to	to		
	4.60	4.60		
California	1.00	1.00	1.50	1.00
Colorado	.75	.60	1.13	.75
Connecticut	.25	.25	.38	.25
Delaware	.30	.25	.45	.30
Dist. of Columbia	.30	.25	.45	.30
Florida	.60	.50	.90	.50
Georgia	.60	.50	.90	.50
Idaho	1.00	1.00	1.50	1.00
Illinois	.50	.40	.75	.50
Indiana	.50	.40	.75	.50
Iowa	.60	.50	.90	.60
Kansas	.60	.50	.90	.60
Kentucky	.50	.40	.75	.50
Louisiana	.60	.50	.90	.60
Maine	35—40	.30	.60	.40
Manitoba	.75	.60	1.13	.75
Maryland	.35	.25	.53	.35
Massachusetts	.30	.25	.45	.30
Michigan	40—50	.40	.75	.50
Minnesota	.60	.50	.90	.60
Mississippi	.60	.50	.90	.60

PAIKKA	Sähkösanomat			
	10 sanaa		50 sanaa	
	Päivällä	Yöllä	Päiväkirje	Yökirje
Missouri	50—60	40—50	75—90	50—60
Montana	\$0.75	\$0.60	\$1.13	\$0.75
Nebraska	.60	.50	.90	.60
Nevada	1.00	1.00	1.50	1.00
New Brunswick	.50	.40	.75	.50
Newfoundland	1.10	1.00		
New Hampshire	.35	.25	.53	.35
New Jersey	.25	.25	.38	.25
New Mexico	.75	.60	1.13	.75
New York	.35	.25	.53	.35
North Carolina	.50	.40	.75	.50
North Dakota	.75	.60	1.13	.75
Nova Scotia	.50	.40	.75	.50
Ohio	.40	.30	.60	.40
Oklahoma	.75	.60	1.13	.75
Ontario	50—60	40—50	75—90	50—60
Oregon	1.00	1.00	1.50	1.00
Pennsylvania	25—40	25—30	38—45	25—40
Quebec	.50	.40	.75	.50
Rhode Island	.30	.25	.45	.30
South Carolina	.60	.50	.90	.60
South Dakota	.75	.60	1.13	.75
Tennessee	.50	.40	.75	.50
Texas	.75	.60	1.13	.75
Utah	.75	.60	1.13	.75
Vermont	.35	.25	.53	.35
Virginia	.50	.40	.75	.50
Washington	1.00	1.00	1.50	1.00
West Virginia	.40	.30	.60	.40
Wisconsin	.60	.50	.90	.60
Wyoming	.75	.60	1.13	.75
Yukon	4.25	4.25		

## Sähkösanomamaksut ulkomaille

Hinnat New Yorkista. Osotteesta ja nimestä maksu. Yhteen sanan korkeintaan 15 kirjainta. Jos on siitä yli, lasketaan kahdeksi sanaksi.

	Sanalta	Sanalta	
Abessinia	\$0.64		
Aigeria	.32	Belgia	.25
Alexandria (Egypti)	.50	Bermuda	.42
Antigua	.81	Bolivia	.85
Argentina	.85	Brazilia	85—1.60
Itävalta	.32	Bulgaria	.35
Barbadoes	.91	Burmah	.74
		Callao (Peru)	.85



Sanalta	Sanalta		
Cairo (Sgypti) .....	50	New South Wales .....	.66
Cape Colony (S. Af.) .....	.86	New Zealand .....	.66
Ceylon .....	.76	Norway .....	.35
Chile .....	.85	Orange River Col'y .....	.86
Kiina .....	1.22	Panama .....	.50
Cochin Kiina .....	1.19	Peru .....	.85
Colon .....	.50	Penang .....	1.11
Cyprus .....	.50	Paraguay .....	.85
Demerara .....	1.44	Philippiinien saaret (Luzon, Manilla, etc.) .....	1.12
Tanska .....	.35	Toiset saaret .....	1.31
Ecuador .....	1.00	Porto Rico .....	.75
Englanti .....	.25	Portugali .....	.39
Ranska .....	.25	Queensland .....	.66
Saksa .....	.25	Rumania .....	.34
Gibraltari .....	.43	Venäjä (Europan) .....	.43
Kreikka .....	.36	Venäjä (Aasian) .....	.50
Guademala .....	.55	Santo Domingo .....	1.32
Havanna .....	.15	Scotlanti .....	.25
Haiti .....	1.05—1.55	Serbia .....	.34
Hollanti .....	.25	Sicilia .....	.31
Honolulu .....	.47	Siam .....	1.05
Unkari .....	.32	Singapori .....	1.11
Islanti .....	.44	Espanja .....	.38
India .....	.74	St. Thomas .....	.96
Irlanti .....	.25	Ruotsi .....	.38
Italia .....	.31	Sveitsi .....	.30
Jamaica .....	.48	Sydney (N. S. W.) .....	.66
Japani .....	1.33	Tangieri .....	.45
Java .....	1.20	Tasmania .....	.66
Korea (Seoul) .....	1.33	Transvaali .....	.86
Malta .....	.35	Trinidad .....	.98
Martinique .....	\$1.00	Turkki (Europan) .....	.36
Matanzas .....	.20	Turkki (Aasian) .....	.45
Melbourne, Vic. .....	.66	Uruguay .....	.85
Mexico City .....	\$1.75, 10 san.	Venezuela .....	1.00
Nassau (Bahamas) .....	.35	Vera Cruz .....	\$1.75, 10 san.
Natal (So. Africa) .....	.86		

### NAISTEN ÄÄNIOIKEUS YHDYSVALLOISSA

Naisilla on yhtäläinen äänioikeus kuin miehillä kymmenessä Yhdysvaltain valtiossa, nim. seuraavissa: Wyoming (sitte vuoden 1869), Colorado (1893), Utah (1896), Idaho (1896), Washington (1910), California (1911), Kansas (1912), Michigan (1912), Oregon (1912) ja Arizona (1912).

### NAISÄÄNIOIKEUS MUISSA MAISSA

Naisilla on täydellinen valtiollinen äänioikeus Suomessa, ja Worldin Almanakan tietojen mukaan, Uudessa Seelannissa ja Australiassa sekä Islannissa, Mann-saarella ja Norjassa. — Portugalissa ovat naiset saaneet (1912) valtiollisen ääni- vaan ei edustusioikeuden. — Tanskassa ja Ruotsissa on hallitus esittänyt naisille äänioikeutta, mutta tähän mennessä se ei ole vielä tullut hyväksytyttyä.

## Yhdysvaltain maavirastot eri valtioissa

Yhdysvaltain maavirastoja on seuraavissa paikoissa eri valtioissa:

Valtio tai territorio	PAIKKA	Valtio tai territorio	PAIKKA
Alabama...	Montgomery.	" .....	Broken Bow.
Alaska.....	Fairbanks.	" .....	Lincoln.
" .....	Juneau.	" .....	North Platte.
" .....	Nome.	" .....	O'Neill.
Arizona....	Phoenix.	" .....	Valentine.
Arkansas....	Camden.	Nevada....	Carson City.
" .....	Harrison.	New Mexic	Clayton.
" .....	Little Rock.	" .....	Las Cruces.
California..	Eureka.	" .....	Roswell.
" .....	Independence.	" .....	Santa Fe.
" .....	Los Angeles.	" .....	Sort Sumner.
" .....	Redding.	" .....	Tucumcari.
" .....	Sacramento.	No. Dakota.	Bismarck.
" .....	San Francisco.	" .....	Devil's Lake.
" .....	Susanville.	" .....	Dickinson.
" .....	Visalia.	" .....	Fargo.
Colorado....	Del Norte.	" .....	Minot.
" .....	Denver.	" .....	Williston.
" .....	Durango.	Oklahoma..	El Reno.
" .....	Glenwood Springs.	" .....	Guthrie.
" .....	Hugo.	" .....	Lawton.
" .....	Lamar.	" .....	Woodward.
" .....	Leadville.	Oregon.....	Burns.
" .....	Montrose.	" .....	La Grande.
" .....	Pueblo.	" .....	Lakeview.
" .....	Sterling.	" .....	Portland.
Florida....	Gainesville.	" .....	Roseburg.
Idaho.....	Blackfoot.	" .....	The Dalles.
" .....	Boise.	" .....	Vale.
" .....	Coeur d'Alene.	So. Dakota.	Bellefourche.
" .....	Halley.	" .....	Chamberlain.
" .....	Lewiston.	" .....	Gregory.
Kansas.....	Dodge City.	" .....	Lemmon.
" .....	Topeka.	" .....	Pierre.
Louisiana..	Baton Rouge.	" .....	Rapid City
Michigan...	Marquette.	" .....	Timber Lake.
Minnesota..	Cass Lake.	Utah.....	Salt Lake City.
" .....	Crookston.	" .....	Vernal.
" .....	Duluth.	Washington	North Yakima.
Mississippi.	Jackson.	" .....	Olympia.
Missouri....	Springfield.	" .....	Seattle.
Montana....	Billings.	" .....	Spokane.
" .....	Bozeman.	" .....	Vancouver.
" .....	Glasgow.	" .....	Walla Walla.
" .....	Great Falls.	" .....	Waterville.
" .....	Havre.	Wisconsin..	Wausau.
" .....	Helena.	Wyoming...	Buffalo.
" .....	Kalispell.	" .....	Cheyenne.
" .....	Lewiston.	" .....	Douglas.
" .....	Miles City.	" .....	Evanston.
" .....	Missoula.	" .....	Lander.
Nebraska...	Alliance.	" .....	Sundance.



## Vapaata (Homestead) maata Yhdysvalloissa

Maaviraston heinäk. 1 p:ltä 1911 antamain laskelmain mukaan on Yhdysvaltain eri valtioissa vapaata maata seuraavasti:

Valtio tai teritori	Ulosmittattua Ekeriä	Mittaamattonta Ekeriä	Yhteensä Ekeriä
Alabama	100,200	100,200	200,400
Alaska	1368,011,291	1368,011,291	2736,022,582
Arizona	12,040,428	28,982,455	41,022,883
Arkansas	515,455	515,455	1,030,910
California	18,012,903	5,350,061	23,362,964
Colorado	19,069,624	1,529,476	20,599,100
Florida	321,638	155,531	477,169
Idaho	6,180,332	17,942,705	24,123,037
Kansas	108,402	108,402	216,804
Louisiana	70,313	70,313	140,626
Michigan	105,130	105,130	210,260
Minnesota	1,759,027	45,965	1,804,992
Mississippi	51,960	51,960	103,920
Missouri	1,483	1,483	2,966
Montana	15,283,718	16,746,928	32,030,646
Nelraska	1,336,499	1,336,499	2,672,998
Nevada	28,924,771	26,058,377	54,983,148
New Mexico	23,098,519	10,677,848	33,776,367
North Dakota	1,300,333	1,300,333	2,600,666
Oklahoma	42,919	42,919	85,838
Oregon	13,257,246	3,995,929	17,253,175
South Dakota	3,550,573	122,720	3,673,293
Utah	11,587,569	23,447,035	35,034,604
Washington	1,196,231	781,560	1,977,791
Wisconsin	13,500	13,500	27,000
Wyoming	30,965,363	2,664,242	33,629,605
<b>Yhteensä kaikkiaan</b>	<b>188,889,136</b>	<b>506,512,123</b>	<b>695,401,259</b>

## Maan viljeltyt alueet

Seuraava taulu osoittaa, kuinka monta prosenttia allaluetelluissa maissa on viljeltyjä alueita:

Maa	Pros.	Maa	Pros.	Maa	Pros.
Argentina	2	Yhdysvallat	21	Porto Rico	21
Australia	1	Kreikka	22	Portugali	25
Belgia	35	Hawaiji	7	Rumania	43
Cuba	57	Hollanti	62	Venäjä (Eur.)	24
Tanska	70	Intia	20	Serbia	30
Egypti	4	Italia	71	Espanja	25
Englanti ja Wales	74	Irlanti	22	Ruotsi	8
Filippiinit	5	Uusi Seelanti	20	Saksa	42
Ranska	48	Norja	1	Itävalta	35

## Kansallisuuksittainen katsaus ulkomaalais-syntyisistä miespuolisista kansalaisista Yhdysvalloissa

Viime väenlaskun mukaan Yhdysvalloissa on ulkomailla syntyneitä äänestysissä olevia valkoisia mieshenkilöitä ja niistä äänioikeutettuja eli kansalaisia eri kansallisuuksittain seuraavasti:

### Ulkomailla syntyneitä ja 21 v. täyttäneitä valkoisia

Syntymämaa	Yhteensä	Kansalaisia	Pros. kans.
Englannin kuningaskunta	1,211,193	770,092	63.6
Englanti	437,153	259,569	59.4
Irlanti	597,868	405,590	67.8
Skotlanti	133,118	75,161	56.5
Wales	43,054	29,772	69.2
Skandinavia	664,443	403,776	60.8
Norja	213,022	121,651	57.1
Ruotsi	349,023	219,057	62.8
Tanska	102,398	63,068	61.6
Hollanti	59,753	33,922	56.8
Belgia	25,740	10,611	41.2
Luxemburg	1,889	1,258	66.9
Saksa	1,278,679	889,002	69.5
Sveitsi	69,242	42,760	61.8
Portugali	28,693	7,141	24.9
Espanja	14,170	2,318	16.4
Ranska	59,563	29,613	49.7
Italia	712,827	126,523	17.7
Wenäjä	737,150	192,264	26.1
Suomi	70,716	21,669	30.6
Itävalta	609,365	149,914	24.6
Unkari	255,847	36,609	14.3
Rumania	27,836	8,014	28.8
Bulgaria	9,673	403	4.2
Serbia	3,331	298	8.9
Montenegro	4,520	120	2.7
Turkki	22,790	1,474	6.5
Kreikka	74,977	4,946	6.6
Europa (paikka ei tietty)	1,536	564	35.6
Europa, yhteensä	5,943,974	2,733,291	46.0
Canada	531,061	270,804	51.0
Kansalaisia	171,958	76,772	44.0
Toisia	359,103	194,032	54.0
Mexiko	102,022	10,932	10.7
Cuba & Länsi India	9,674	2,963	30.6
Toiset Amerikan maat	5,616	2,110	37.6
Kaikki toiset maat	54,470	14,017	25.7
<b>Yhteensä kaikkiaan</b>	<b>6,646,817</b>	<b>3,034,117</b>	<b>45.6</b>



# Viljalajien kylvöaika Yhdysvalloissa

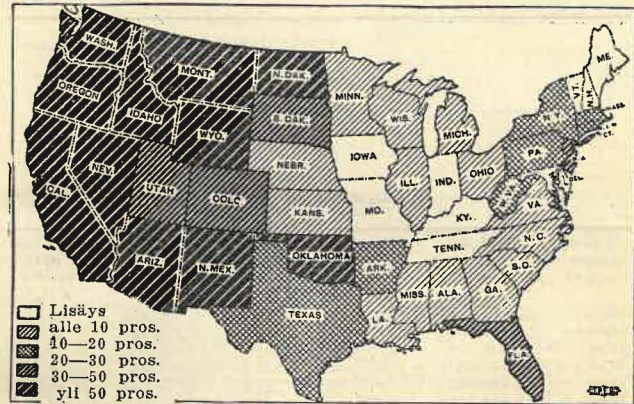
Viljalaji	Kylvö-aika	Minkälaiseen maahan paras kylvää	Lantaa eekkeriä kohti	Siementä eekkeriä kohti	Viikkoa tulleentumiseen
<b>UUDEN ENGLANNIN VALTIOISSA</b>					
Koorni	Toukok. 10—30	Savi- tai hiekkamulta	8—12 tonn.	8—12 qt.	14—17
Vehnä	Syksyllä tai keväällä	Savimulta	18 t.	2 bush.	20
Kaura	Huhti- ja toukok.	Rikas ruokamulta	6—8 t.	2—3 bush.	11—15
Ohra	Huhtik.—kesäk. 20 p.	Rikas ruokamulta	7—8 t.	2—3 bush.	10—15
Ruis	Huhtik.—Toukok. Syyskuulla	Tavallinen ruokamulta	7—8 t.	5—6 pekkiä	40
Tattari	Kesäk. 1—20 p.	Kevyt multamaa	4—6 t.	1—1¼ bush.	10—15
Valkoset pavut	Toukok. ja kesäk.	Hiekkamulta	7—8 t.	8—16 qt.	8—14
Perunat	Huhtik. 15 p.—Toukok. 1 p.	Rikas ruokamulta	15—20 t.	8—20 bush.	12—20
Nauris	Heinäk. 1 p.—Elok. 3 p.	Hiekkamulta	10 t.	1 pauna	10
Rehjuurikkaat	Huhtik. 15—Toukok. 5 p.	Paksuruokamulta	8—15 t.	4—6 paunaa	17—22
Tupakka	Huhtik.	Hiekkamulta	8—12 t.		9—12
<b>KESKI-IDÄN VALTIOISSA</b>					
Koorni	Huhtik. 20 p.—Toukok. 30 p.	Keskinkert. ruokamulta	8—12 t.	6—8 qt.	16—18
Vehnä	Syysk. 20 p.—lokak. 20 p.	Multamaa	8 t.	2 bush.	41—43
Kaura	Maalisk. ja toukok.	Kosteaa savimulta	8 t.	2—2½ bush.	16—17
Ohra	Maalisk. ja toukok.	Savimulta	8 t.	2—2½ bush.	13—16
Ruis	Syysk. 1 p.—lokak. 1 p.	Hiekk- tai someromaa	8 t.	1½ bush.	40—43
Tattari	Kesä- ja heinäk.	Multamaa	5 t.	1½—1¼ bush.	8—10
Valkoset pavut	Touko- ja kesäk.	Hiekkamulta	8 t.	1½ bush.	13—14
Perunat	Maalisk. ja toukok.	Multamaa	10—18 t.	8—15 bush.	
Makeat perunat	Touko- ja kesäk.	Hiekkamulta		10—12 bush.	10—15
Pääkaali	Maalisk.—Heinäk.	Savi- tai hiekkamulta		4—8 unssia	8—15
Nauris	Heinäk.	Multamaa	300—600 p.	2—5 p.	10—12
Rehjuurikkaat	Toukok.	Multamaa	10—20 t.		15—18
Pellava	Toukok.	Kalkkikivimulta		20 qt.	8—10
Tupakka	Maalisk.	Hiekkamulta			15—20
Timotee heinä	Elok.—lokak.	Savimulta		6—8 qt.	
Apila	Helmik.—huhtik.	Savimulta		6 qt.	
<b>KESKI- JA LÄNSIVALTIOISSA</b>					
Koorni	Huhtik. 1 p.—kesäk. 1 p.	Musta- tai hiekkamulta	5—10 t.	6 qt.	16—20
Vehnä	Syksyllä tai keväällä	Rikas ruokamulta	8 t.	2 bush.	40—42
Kaura	Huhtik. 1 p.—toukok. 1 p.	Savimulta	8 t.	2—3 bush.	12—14
Ohra	Syksyllä eli keväällä	Savimulta	8 t.	2 bush.	11—13
Ruis	Syysk. 1—30 p.	Kevyt multamaa	8 t.	1—2 bush.	35—40
Tattari	Kesäk.	Savimulta	5 t.	1—2 bush.	10—13
Valkoset pavut	Toukok. 10 p.—kesäk. 10 p.	Savimulta	8 t.	1½ bush.	12
Perunat	Maalisk. 15 p.—kesäk. 1 p.	Hiekkamulta	5—10 t.	5—8 bush.	10—20
Nauris	Heinäk. 15 p.—Elok. 30 p.	Multa- tai mutamaa	8—10 t.	1—6 paunaa	10—16
Rehjuurikkaat	Huhtik. 1 p.—toukok. 15 p.	Hiekkamulta	8—12 t.	6—8 paunaa	22—24
Pellava	Maalisk. 15 p.—toukok. 15 p.	Multamaa	10—15 t.	2—3 pekkiä	15—20
Heinä	Huhti- ja toukok.	Savimulta	10 t.	8—15 paunaa	
<b>ETELÄVALTIOISSA</b>					
Puuvilla	Helmik.—toukok. 15 p.	Savimulta		1—3 bush.	20—30
Koorni	Helmik.—kesäk.	Rikas ruokamulta		8 qt.	18—20
Vehnä	Syysk.—marrask.	Savimulta	8 t.	2 bush.	43
Kaura	Helmik., toukok., syysk.	Savimulta	8—10 t.	2½ bush.	17
Ohra	Huhti- ja toukok.	Savimulta	8—10 t.	2½ bush.	17
Ruis	Syysk. ja lokak.	Savimulta	10 t.	1½ bush.	43
Valkoset pavut	Maalisk.—toukok.	Kevyt multa	8 t.	1—2 bush.	7—8
Pääkaali	Lokak., maalisk., toukok.	Kevyt multa	6—10 t.	¼—½ p.	14
Vesime lonat	Maalisk. 1 p.—toukok. 10 p.	Rikas kevyt multa	5 t.	2—7 p.	16—20
Sipulit	Helmik. 1 p.—huhtik. 10 p.	Multa tai multa			16—24
Perunat	Tammik., helmik., huhtik.	Kevyt kuohkea multa	8—12 t.		11—15
Makeat perunat	Touko- ja kesäk.	Hiekkamulta		8—10 bush.	12—15
Pumpkinit	Huhtik. 1 p.—toukok. 1 p.	Rikas kevyt multa		10—12 bush.	11—24
Tomatot	Jouluk. 1 p.—helmik. 19 p.	Rikas hiekkamulta		4—7 p.	17—20
Nauris	Helmik., elok., huhtik.	Rikas kevyt multa		4—9 unssia	14—20
Tupakka	Maalisk.	Hiekkamulta	8—15 t.	2—6 p.	8—12
Lehmäherneet	Toukok. 1 p.—heinäk. 15 p.	Hiekkamulta		2—5 pekkiä	18—20



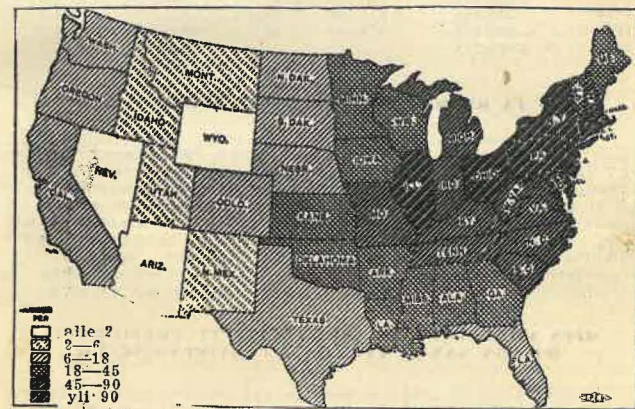
TILASTOJA YHDYSVALTAIN ASUKASLUVUSTA

Valtio	Asukasluku v. 1910	Lisäys v. 1900—1910		Pinta-ala nelj- mällessä 1910	Asukkaita nelj- mällessä 1910
		Henkilö- luvussa	Prosentti		
Maine	742,371	47,905	6.9	29,895	24.8
New Hampshire	430,572	18,984	4.6	9,031	47.7
Vermont	355,956	12,315	3.6	9,124	39.0
Massachusetts	3,366,416	561,070	20.0	8,039	418.8
Rhode Island	542,610	114,054	26.6	1,067	508.5
Connecticut	1,114,756	206,336	22.7	4,820	231.3
New York	9,113,614	1,844,720	25.4	47,654	191.2
New Jersey	2,537,167	653,498	34.7	7,514	337.7
Pennsylvania	7,665,111	1,362,996	21.6	44,832	171.0
Ohio	4,767,121	609,576	14.7	40,740	117.0
Indiana	2,700,876	184,414	7.3	36,045	74.9
Illinois	5,638,591	817,041	16.9	56,043	100.6
Michigan	2,810,173	389,191	16.1	57,480	48.9
Wisconsin	2,333,860	264,818	12.8	55,256	42.2
Minnesota	2,075,708	324,314	18.5	80,558	25.7
Iowa	2,324,771	—7,082	0.3	55,586	40.0
Missouri	3,293,335	186,670	6.0	68,727	47.9
North Dakota	577,056	257,910	80.8	70,183	8.2
South Dakota	583,888	182,318	45.4	76,868	7.6
Nebraska	1,192,214	125,914	11.8	76,808	15.5
Kansas	1,690,949	220,454	15.0	81,774	20.7
Delaware	202,322	17,587	9.5	1,965	103.0
Maryland	1,295,346	107,302	9.0	9,941	130.3
District of Colum.	331,069	52,351	18.8	60	5517.8
Virginia	2,061,612	207,428	11.2	40,262	51.2
West Virginia	1,221,119	262,319	47.4	24,022	50.8
North Carolina	2,206,287	312,477	16.5	48,740	45.3
South Carolina	1,515,400	175,084	13.1	30,495	49.7
Georgia	2,609,121	392,790	17.7	58,725	44.4
Florida	752,619	224,077	42.4	54,861	13.7
Kentucky	2,289,905	142,731	6.6	40,181	57.0
Tennessee	2,184,789	164,173	8.1	41,687	52.4
Alabama	2,138,093	309,396	16.9	51,279	41.7
Mississippi	1,797,114	245,844	15.8	46,362	38.8
Arkansas	1,574,449	262,885	20.0	52,525	30.0
Louisiana	1,656,388	274,388	19.9	45,409	36.5
Oklahoma	1,657,155	866,764	109.7	69,414	23.9
Texas	3,896,542	847,832	27.8	262,398	14.8
Montana	376,053	132,724	54.5	146,201	2.6
Idaho	325,594	163,822	101.3	83,354	3.9
Wyoming	146,965	53,434	57.7	97,594	1.5
Colorado	799,024	259,324	48.0	103,658	7.7
New Mexico	327,301	131,991	67.6	122,503	2.7
Arizona	204,354	81,423	66.2	113,810	1.8
Utah	373,351	96,602	34.9	82,184	4.5
Nevada	81,875	39,540	93.4	109,321	0.7
Washington	1,141,990	623,887	120.4	66,836	17.1
Oregon	672,765	259,229	62.7	95,607	7.0
California	2,377,549	892,496	60.1	155,652	15.3

Kuvannollisesti osottaa asukasluvun lisääntymistä eri valtioissa viime kymmenen vuoden ajalla seuraava piirros. Kuten siitä nähdään, on asukasluku lisääntynyt enimmäin lännen valtioissa. Siitä huolimatta, kuten toinen piirros näyttää, on maa vielä tiheimmin asuttua idässä.



Piirros, joka näyttää asukasluvun lisäystä eri valtioissa



Asukkaita neljämällessä kohti

Piirros, joka näyttää asukasluvun tiheyttä neljämällessä kohti.



## MAALTA-KAUPUNKIIN-LIIKE

Mikä prosentti asukkaista on asunut maaseuduilla ja mikä kaupungissa ja mikä niiden suhde on ollut neljänä viime väenlaskuvuotena, osottaa seuraava (Maaseutupaikoiksi lasketaan tilastossa ne, joissa on vähemmän kuin 2,500 asukasta):

	Prosenttimäärä asukkaista asunut			
	1910	1900	1890	1880
Kaupungeissa .....	46.3	40.5	36.1	29.5
Maaseuduilla .....	53.7	59.5	63.9	70.5
Yhteensä .....	100.0	100.0	100.0	100.0

### Asukasluku eri vuosina

Väenlaskuvuosi	Väkiluku	Lisäys edelliseen vuoteen verraten		Pinta-ala nelimailleissa	Asukkaita nelimaille kohti
		Lukumäärä	Pros.		
1910	91,972,266	15,977,691	21.0	2,973,890	30.9
1900	75,994,575	13,046,861	20.7	2,974,159	25.9
1890	62,947,714	12,791,931	25.5	2,973,965	21.2
1880	50,155,733	11,597,412	30.1	2,973,965	16.9
1870	38,558,374	7,115,060	22.6	2,973,965	13.0
1860	31,443,321	8,251,445	35.6	2,973,965	10.6
1850	23,191,876	6,122,423	35.9	2,944,337	7.9
1840	17,069,453	4,203,433	32.7	1,753,588	9.7
1830	12,866,020	3,227,567	33.5	1,753,588	7.3
1820	9,638,453	2,398,572	33.1	1,753,588	5.5
1810	7,239,881	1,931,398	36.4	1,685,865	4.3
1800	5,308,433	1,379,269	35.1	867,980	6.1
1790	3,929,214	.....	.....	867,980	4.5

### LUKU- JA KIRJOITUSTAIIDOTTOMIA YHDYSVALLOISSA

Yhdysvaltain koko väestöstä (yli 10 vuoden ikäiset vain lasketuna) oli luku- ja kirjoitustaidottomia vuoden 1900 tilaston mukaan 10.7 pros., jota vastoin vuoden 1910 tilaston mukaan vaan 7.7 pros.; vähennys siis 3.0 pros. — 10 ja 14 ikävuoden välisten lasten luku- ja kirjoitustaidottomuusprosentti on lasketunut samassa ajassa 7.2 prosentista 4.1 prosenttiin. Vuonna 1910 oli 370,120 sanotun ikäistä lasta, jotka eivät osanneet lukea eikä kirjoittaa; näistä oli 144,569 valkoihoista, 218,355 neekerilasta ja 7,106 indianti-, kiinalais- tai japanilaislasta. Pienin prosentti luku- ja kirjoitustaidottomia on siirtolaisvanhemmista syntyneiden lapsissa, ainoastaan 0.6 pros.

### MITÄ YHDYSVALTAIN ÄSKEN VALITTU PRESIDENTTI WILSON SANOO TYÖLAISTEN SIVISTÄMISESTÄ

"Minä vastustan alhaisen korkeampaa koulusivistystä. Joidenkin täytyy suorittaa maailman ikäiset työt. Minkätähden ei työläisten lapsia kasvatettaisi siihen työhön, jota heidän vanhempansa nyt tekevät?" — Los Angeles Tribune.

## Elintarpeiden kallistuminen

Elintarpeiden kallistuminen on ehkä yhteiskuntaelämämme huolestuttavin ilmiö, huolestuttavin ilmiö sentähden, että me emme tiedä mihin se päättyy. Sitte vuoden 1898 ovat ne melkein poikkeuksetta yhtämittä nousseet, ollen nykyään korkeimmillaan kuin koskaan ennen, varsinkin ruokatarpeet.

Yhdysvaltain työvirasto, joka on vuodesta 1890 alkaen pitänyt tilastoa elintarpeiden hinnoista, antaa alempana olevassa taulukossa valaisevan kuvan niiden noususta. Tämä taulu näyttää noin 250 enimmin käytettyjen tavarain tukkuhintain liikuntaa vuosilta 1890—1911.

### Tukkuhinnat Yhdysvalloissa

(Keskimääräinen hintaperuste vv. 1890—1899-10)

Vuodet	Maanvilje-lystuotteet	Ruoka-tarpeet	Kankaat ja vaatteet	Lämpö- ja valaistus	Metallit ja työtarpeet	Puu- ja ra-kenn. tarp.	Lääke- ja kemial. tarp.	Talous-tarpeet	Sekalaiset	Kalkki tarpeet	Kalkki
1890	110.0	112.4	113.5	104.7	119.2	111.8	110.2	111.1	110.3	112.9	
1891	121.5	115.7	111.3	102.7	111.7	108.4	103.6	110.2	109.4	111.7	
1892	111.7	103.6	109.0	101.1	106.0	102.8	102.9	106.9	106.2	106.1	
1893	107.9	110.2	107.2	100.0	100.7	101.9	100.5	104.9	105.9	105.6	
1894	95.9	99.8	96.1	92.4	90.7	96.3	89.8	100.1	99.8	96.1	
1895	93.3	94.6	92.7	91.8	92.0	94.1	87.9	96.5	94.5	93.6	
1896	78.2	83.8	91.3	104.3	93.7	93.4	92.6	94.0	91.4	90.4	
1897	85.2	87.7	91.1	96.4	86.6	90.4	94.4	89.8	92.1	89.7	
1898	96.1	94.4	93.4	95.4	86.4	95.8	108.6	92.0	92.4	93.4	
1899	100.0	98.3	96.7	105.0	114.7	105.8	114.3	95.1	97.7	101.7	
1900	109.5	104.2	106.8	120.9	120.5	115.7	115.7	106.1	109.8	110.5	
1901	116.9	105.9	101.0	119.5	111.9	116.7	115.2	110.9	107.4	108.5	
1902	130.5	111.3	102.0	134.3	117.2	118.8	114.2	112.3	114.1	112.9	
1903	118.8	107.1	106.6	149.3	117.6	121.4	112.6	113.0	113.6	113.6	
1904	126.2	107.2	109.8	132.6	109.6	122.7	110.0	111.7	111.7	113.0	
1905	124.2	108.7	112.0	128.8	122.5	127.8	109.1	109.1	112.8	115.9	
1906	123.6	112.6	120.0	131.9	135.2	140.1	101.2	111.0	121.1	122.5	
1907	137.1	117.8	126.7	135.0	143.4	146.9	109.6	118.5	127.1	129.5	
1908	133.1	120.6	116.9	130.8	125.4	133.1	110.4	114.0	119.9	122.8	
1909	153.1	124.7	119.6	129.3	124.8	138.4	112.4	111.7	125.9	126.5	
1910	164.6	128.7	123.7	125.4	128.5	153.2	117.0	111.6	133.1	131.6	
1911	162.0	131.3	119.6	122.4	119.4	151.9	120.3	111.1	131.2	129.3	

Selitykseksi: — Tämä taulu ei osota hintoja senteissä ja dol-lareissa, vaan suhteellista hintaa, joka on laskettu seuraavasti: Vuosien 1890-1899 hintojen keskiarvoiksi on otettu 100, ja sennu-kaan laskettu sitte kunakin vuosina vallinneitten hintojen suhde tähän keskiarvoon.

### TUKKUHINNAT KOLMESSA EUROPPAN MAASSA

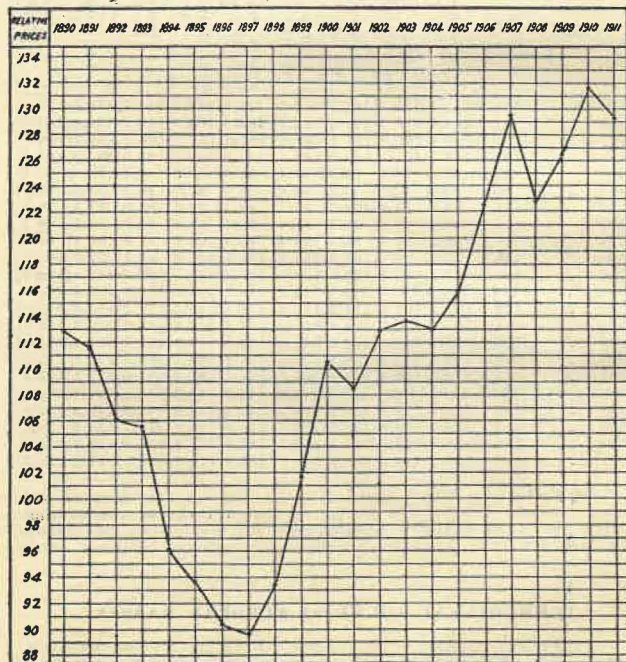
Hintojen kohoaminen ei ole ainoastaan Yhdysvalloissa havaitta-va ilmiö, vaan Europassakin. Siellä ei tuo kohoaminen kuitenkaan ole niinärkeä kuin täällä, kuten seuraava The Labor Leaderista lainattu taulukko osottaa:



**Tukkuhinnat täysissä prosentissa**

Vuosi	Hamburg Saksa	Englannin kuningas k.	Ranskassa	Yhdysvalloissa
1900	113	113	112	111
1901	115	106	105	109
1902	103	105	103	113
1903	103	105	104	114
1904	102	106	104	113
1905	106	109	105	116
1906	112	116	115	123
1907	119	120	122	130
1908	112	110	110	123
1909	112	112	112	127
1910	117	117	118	132
1911	...	120	124	...

Kuvannollisesti osottaa kaikkien elintarpeitten tukkuhaintain nousua Yhdysvalloissa seuraava piirros, joka on tehty edellisellä sivulla olevan taulun viimeisen sarakkeen perusteella.



Piirros, joka näyttää elintarpeiden tukkuhaintain liikuntaa.

**RUOKATARPEITEN VÄHITTÄISHINTAIN NOUSU**

Enemmän kuin tukkuhinnat, ovat nousseet ruokatarpeitten vähittäishinnat, varsinkin sellaisten ruokatarpeitten, joita työläisperheissä enimmäin käytetään. Varsin lämmästyttävä on Yhdysvaltain työväestön tässä suhteessa laatima tilasto, jota varten on koottu aineksia vähittäiskauppialta joka puolelta Yhdysvaltoja. Se osoittaa, että seuraavain ravintotarpeitten hinnat ovat nousseet:

Ravintotarpeet	Vv1890-1899 keskihintoihin verraten kesäk. 15 p:ään 1912.	Kesäk. 15 p. 1911 ja kesäk. 15 p. 1912 vähällä
	Pros.	Pros.
Sokeri, hieno	8.5	6.0
Munat, tuoreet	26.1	11.8
Maito	32.9	2.4
Vol, meljeri	33.3	15.3
Vehnäjauhot	39.3	10.7
Silava, sula (lard)	55.3	11.3
Kanat	58.1	3.8
Lanneliha (sirlain)	59.5	17.1
Liikkiö, savust. (ham)	61.3	2.7
Ryynit	63.7	12.7
Kylkilliha	63.8	17.5
Roundsteak	84.0	18.6
Pork chops	86.0	11.2
Bacon, savustettu	96.7	*0.1
Perunat	111.9	7.6

\*) Hinta alentunut.

Kaikkien näiden ruokatarpeiden yhteistä suhteellista hintaa verrattuna vv. 1890—1899 keskiarvoon, joka on laskettu yhdeksi sadaksi, osottaa eri vuosina seuraava:

Vuosi	Vuosi
1890	102.0
1891	103.6
1892	101.7
1893	104.6
1894	99.5
1895	97.2
1896	94.9
1897	96.4
1898	93.4
1899	100.6
1900	102.9
1901	109.5
1902	116.8
1903	116.9
1904	118.3
1905	118.3
1906	122.4
1907	128.0
1908	132.5
1909	140.3
1910	148.5
1911	146.9
1912	
Tammik.	153.7
Helmik.	152.1
Maalisk.	150.4
Huhtik.	156.0
Toukok.	158.6
Kesäk.	158.1

Kuvannollisesti osottaa tämän seuraava piirros, jossa paksu viiva näyttää edelliseluettelun 15:sta eri ruoka-aineen vähittäismyyntihinnan liikuntaa, ja kaksoisviiva tukkuhaintain liikuntaa sikäli kuin ensimmäisen taulukon toisen sarakkeen (otsikolla "Ruokatarpeet") numerot sen näyttävät. Tukkuhinnat tosin koskevat useampia (noin 50) eri ravintoainetta kuin vähittäismyyntihintojen vertailuun on otettu, mutta osottavat ne kuitenkin lähimäin näiden vyeistä suhdetta.







## SELITYKSIÄ

Tilastoon ei ole otettu sellaisia teollisuuslaitoksia, jotka ovat olleet sulettuja koko vuoden, eikä sellaisia, joiden tuotteiden arvo on vähempi kuin \$600.00 vuodessa, eikä ammattikoulujen, vankeilain ja valtioiden, paitsi liittovaltion, teollisuuslaitoksia.

Teollisuuslaitos tarkoittaa melkein poikkeuksetta eri tehdaslaitosta eli tehdasta. Joissakin tapauksissa on siitä kuitenkin käytetty tarkottamaan kahta tai useampaa tehdaslaitosta, jotka ovat yksien omistajain omistamia ja joista pidetään yhteistä kirjanpitoa.

Teollisuusosalalla henkilöitä. — Tilasto omistajista, liikkeijäsenistä ja palkkaherrojen luvusta on tehty vain yhtenä viisinä päivänä saatujen tietojen mukaan. Palkkatyöläisten luvusta on otettu tietoja joka kuukauden 15 p:ä yhden vuoden ajalla; kaikkina kuukausina työssä olleiden yhteinen summa on sitte jaettu kahdella toista, jonka tulos, keskimäärä, on otettu tilastoon.

Pääoma. — Tilasto pääomasta on kaikkein vajanaisin, sanoo hallituksen sensus-tilastoilija. Kysymyksissä on nim. kehoitettu vastaamaan vain: omistetun ja lainatun pääoman summa tilivuoden viimeisenä päivänä. Tähän voi ottaa sekä seisovan että liikkuvan pääoman summan sikäli kuin kirjat näyttää. Jos maa tai rakennukset ovat vuokralla, on siitä ilmoitettava, mutta ei niiden arvoa laskuun otettava. Jos omistaa osan maasta tai rakennuksesta, on sen arvo mainittava. Arvopaperiteita ja lainoja, jotka edustavat sijoitusta jossain toisessa likeyrityksessä, ei oteta laskuun.

Aineet. — Näihin sisältyy vuoden kuluessa kulutetut raaka-aineet, polttoaineet, valo, lämpö ja tehdasarpeet.

Kulut. — Kuluihin lasketaan kaikki menot, paitsi bondien tai velkain korot ja koneiden y. m. kulutusprosentti.

Tuotteiden arvo käsittää tehtaassa vuoden ajalla valmistettujen tuotteiden myyntiarvoa (?), joka saattaa vaihdella myytyjen tuotteiden arvosta.

Valmistuskustannukset ja voitot. Sensusnumerot eivät osota valmistuksen täysiä kustannuksia, eivätkä niin ollen voi osottaa saatuja voittoja. Laskuihin ei ole otettu korkoja ja kulutusta. Ja vaikka voittomäärää yritettäisiin laskea vähentämällä kulut tuotteiden arvosta, ei sijoituksille tulevaa voitto-osuutta voida oikein laskea pääomatilaston puutteellisuuden tähden.

### Mitä numerot puhuvat

Noin taulussa nähtynä ovat numerot kylmiä. Mutta ne puhuvat myös kylmiä tosiasioita. Niinpä edellisestä taulusta esim. nähdään, että tehdasteollisuudessa tarvittavain palkkatyöläisten luku ei ole viime kymmenenä vuotena (1899—1909) noussut suhteellisesti palkkaherrain luvun ja pääoman lisääntymisen kanssa, jotavastoin taas omistajain ja liikejäsenten luku on noussut suhteellisesti vähemmällä kuin palkkatyöläisten y. m. Samo'n on työläisten palkkoihin mennyt suhteellisesti vähemmän kuin tuotteiden arvo on noussut. Kuuvavimmin voidaan ehkä kaikki tämä osottaa seuraavasti:

Omistajain ja liikejäsenten luku lisääntynyt	29.4 pros.
Pääoma lisääntynyt	105.3 pros.
Palkkaherrain luku lisääntynyt	117.0 pros.
Palkkatyöläisten luku lisääntynyt	40.4 pros.
Palkkaherrain palkanmenot lisääntyneet	146.4 pros.
Palkkatyöläisten palkanmenot lisääntyneet	70.6 pros.
Tuotteiden arvo lisääntynyt	31.2 pros.
Valmistuksen kautta arvo lisääntynyt	76.6 pros.

## Yhdysvaltain teollisuustilastoa

Viimehen (1910) tilasto osottaa että Yhdysvalloissa\*) oli:

	Lukunäärä				Lisäys prosentteissa			
	1909	1904	1899	1904—1909	1899—1904	1904—1909	1899—1909	
Teollisuuslaitoksia	268,491	216,180	207,514	24.2	4.2	29.4		
Teollisuusala, henkilöitä	7,678,578	6,213,612	(1)	23.6	(1)	..		
Omistajia ja liikkeijäseniä	273,985	225,673	(1)	21.1	(1)	..		
Palkkaherroja	700,297	519,956	364,120	52.1	42.7	117.0		
Palkkatyöläisiä	6,615,046	5,468,888	4,712,763	21.0	16.0	40.4		
Pääomaa, alkuperäinen	18,650,776	13,481,707	10,097,833	38.3	41.2	105.3		
Pääomaa, alkuperäinen	18,453,080,000	13,138,260,000	\$8,976,256,000	45.4	41.2	..		
Hevosvoimaa	4,365,613,000	3,183,884,000	9,870,425,000	37.1	33.3	..		
Kulua	938,675,000	674,439,000	2,389,152,000	40.5	33.3	..		
Palkkaherrain	3,427,083,000	2,610,445,000	380,771,000	63.4	50.9	146.4		
Palkkatyöläisten	12,141,791,000	8,500,208,000	2,005,361,000	31.3	30.0	70.6		
Aineisiin	1,945,676,000	1,453,168,000	6,575,851,000	42.8	29.3	84.6		
Sekalaisiin	20,672,062,000	14,793,903,000	11,406,927,000	33.9	60.5	..		
Tuotteiden arvo	8,530,261,000	6,293,635,000	4,831,076,000	35.5	30.3	81.2		
Valmistuksen kautta lisä-								
tynt arvo (ainelt. arvo pois)								

(1) Ei löydy numeroita.



Omistajain ja liikejäsenten, palkkaherrain ja palkkatyöläisten suhteellista lukumäärää osoittaa seuraava:

	Teollisuusosalalla henkilöitä			
	1909		1904	
	Luku	Pros.	Luku	Pros.
Omistajia ja liikkeenjäseniä	273,265	3.6	225,673	3.6
Palkkaherroja	790,267	10.3	519,556	8.4
Palkkatyöläisiä	6,615,046	86.1	5,468,383	88.0
Yhteensä	7,678,578	100.0	6,213,612	100.0

#### Korporaatiot, kumppaniliikkeet ja yksityisliikkeet

Seuraava taulu osoittaa teollisuusosalalla olevain korporationien, kumppaniliikkeiden ja yksityisliikkeiden luvun suhteen ja niiden käyttämän työvoiman, tuotteiden arvon ja valmistuksessa lisääntyneen arvon vv. 1904—09.

Liikkeiden ominaisuus	Pros. teollisuuslaitoksista	Pros. palkkatyöläisiä	Pros. tuotteiden arvosta	Pros. valmistuksen lis. arvost.
<b>Yksityisliikkeitä</b>				
1904	52.7	13.8	11.5	13.1
1909	52.4	12.2	9.9	11.4
<b>Kumppaniliikkeitä</b>				
1904	22.2	15.4	14.4	14.8
1909	20.2	12.0	10.6	11.2
<b>Korporationeja</b>				
1904	23.6	70.6	73.7	71.9
1909	25.9	75.6	79.0	77.2
<b>Loput liikkeet</b>				
1904	1.5	0.2	0.4	0.2
1909	1.5	0.2	0.5	0.3
<b>Yhteinen pros.</b>				
1904	100.0	100.0	100.0	100.0
1909	100.0	100.0	100.0	100.0

Tämä taulu osoittaa yksityisliikkeiden ja kumppaniliikkeiden kaikenpuolista merkityksettömäksi käymistä. Ensiksi niiden lukumäärä, palkkatyöväki, tuotteiden arvo ja valmistuksessa lisääntynyt arvo on polkkeuksetta vähentynyt; korporationien yksinomaan lisääntynyt. Toiseksi, vaikka yksityisliikkeet ja kumppaniliikkeet muodostavat 72.6 pros. kaikista liikkeistä on niissä työskennellyt vain 24.2 pros. kaikista teollisuuspalkkatyöläisistä, ja muodostaa niiden tuotteiden arvo ainoastaan 20.5 pros. koko teollisuustuotteiden arvosta. Sensijaan korporationilla, jotka muodostavat vain 25.9 pros. kaikista teollisuusliikkeistä, on ollut 75.6 pros. koko teollisuuspalkkatyöläisistä työssään, ja muodostaa niiden tuotteiden arvo 79.0 pros. kaikista teollisuustuotteista. Ja ei toisten kuin korporationien suhteen ole havaittavissa, että tuotteiden arvon prosenttimäärä nousee suuremmaksi kuin palkkatyöläisten prosenttimäärä, päinvastoin, yksityisliikkeillä ja kumppaniliikkeillä on se pienempi.

#### Palkkatyöläisten palkat ja osuus tuotannosta

Vuoden 1899 numerojen mukaan voidaan laskea tehdastyöläisten keskimääräiseksi palkaksi vuodessa \$426, ja v. 1909 \$518. Tämä siis osoittaa palkannousua. Mutta palkka ei ole noussut suhteellisesti tuotteiden arvon kanssa, joka selvemmin nähdään seuraavasta, joka osoittaa päivän selvää asteittaista alenemista.

Vuosi	Palkka	Netto tuotanto	Työl. osa pros.
1899	\$426	\$1,025	41.6
1904	477	1,150	41.5
1905	518	1,290	40.1

#### Miehiä, naisia ja lapsia teollisuusosalalla

Luokka	Keskimääräinen luku palkkatyöläisiä					
	1909		1904		1899	
	Luku	Pros.	Luku	Pros.	Luku	Pros.
<b>Yhteensä</b>	6,615,046	100.0	5,468,383	100.0	4,712,763	100.0
Yli 16 ikäisiä	6,452,800	97.5	5,308,498	97.1	4,551,487	96.6
Miehiä	5,162,547	78.0	4,242,643	77.6	3,632,977	77.1
Naisia	1,290,253	19.5	1,065,855	19.5	918,510	19.5
Alle 16 ikäisiä	162,246	2.5	159,885	2.9	161,276	3.4

Valkka siis teollisuusosalalla työskenteleväin naisten ja lasten luku on lisääntynyt: naisten suhteellinen luku on pysynyt samassa ja lasten alentunut

#### Suuriliikkeiden etevämyys

Suuriliikkeiden etevämyyden pieniliikkeiden yli näyttää selvemmin seuraava taulu, jossa verrataan teollisuuslaitoksia sen mukaan kuinka suuri niiden tuottamain tuotteiden arvo on ollut vuodessa ja kuinka monta prosenttia koko palkkatyöläisluvusta on kussakin luokassa työskennellyt ja mikä on niiden tuotteiden arvon prosenttimäärä koko teollisuustuotteiden arvosta:

Tuotteiden arvo	Pros. teollisuuslaitoksista	Pros. palkkatyöläisiä	Pros. tuotteiden arvosta	Pros. valmistuksen lis. arvost.
<b>Alle \$5,000</b>				
1904	32.9	1.9	1.2	1.8
1909	34.8	2.2	1.1	1.9
<b>\$5,000—20,000</b>				
1904	33.7	7.7	5.1	6.7
1909	32.4	7.1	4.4	6.0
<b>\$20,000—100,000</b>				
1904	22.2	18.8	14.4	17.3
1909	21.3	16.5	12.3	14.7
<b>\$100,000—1,000,000</b>				
1904	10.3	46.0	41.3	44.2
1909	10.4	43.8	38.4	41.9
<b>\$1,000,000 ja yli</b>				
1904	0.9	25.6	38.0	29.9
1909	1.1	30.5	43.8	35.7
<b>Kokonaisprosentti</b>				
1904	100.0	100.0	100.0	100.0
1909	100.0	100.0	100.0	100.0

Edellisestä ensinnäkin nähdään että kaikkein pienimmät, alle viiden tuhannen arvosta tuottavat teollisuuslaitokset ovat lisääntyneet, samoin on lisääntynyt niiden palkkatyöläisten prosenttimäärä, mutta tästä huolimatta niiden tuotteiden arvon prosenttimäärä teollisuustuotteiden arvoon nähden on pienentynyt, samoin kuin valmistuksessa lisääntyneen arvon prosentti.



Toisessa ja kolmannessa luokassa, nimittäin teollisuuslaitosten, joiden tuotteiden arvo on ollut \$5,000—100,000 huomataan vähennystä kaikissa suhteissa. — \$100,000—1,000,000. teollisuuslaitosten luvussa on pieni lisäys, mutta kaikissa muissa suhteissa vähennys. Vasta yli miljoonan dollarin arvosta tuotanteissa teollisuuslaitoksissa huomataan edistystä. Ne eivät ole tosin lisääntyneet kuin kahdellakymmenesosalla prosenttia koko teollisuuslaitosten lukuun nähden, mutta kaikissa muissa (palkkatyöläisten luku, tuotteiden arvo, valmistuksessa lisääntynyt arvo) on nähtävissä huomattavaa lisäystä. Ja tämä luokka on ainoa luokka, jossa tuotteiden arvon ja valmistuksessa lisääntyneen arvon prosentti on suurempi kuin palkkatyöläisten prosenttiluku.

## Sosialistit mailman parlamenteissa

(Laadittu etupäässä kansainvälisen sihteeristön tiedonantojen mukaan)

MAA	Vaalivuosi	sosialisteilla ääninä	Pros. koko äänimäärästä	Edustajastioja alahuoneessa			Sosialisteja kun- nallishallinnoissa
				Kaikkiaan	Sosialisteilla	Pros. edus- taja sijoista sosialisteilla	
Saksa ..	1912	4,250,329	34.8	397	110	27.70	10,432
Ranska ..	1910	1,125,877	13.0	595	77 <sup>1)</sup>	12.94	3,800 <sup>8)</sup>
Itävalta	1911	1,041,948 <sup>2)</sup>	?	516	82	15.89	550 <sup>8)</sup>
Yhdysv.	1912	928,649 <sup>8)</sup>	?	394	0	0	314 <sup>11)</sup>
Englanti	1910	384,288 <sup>8)</sup>	7.4	670	41 <sup>4)</sup>	6.11	1,200 <sup>8)</sup>
Belgia ..	1912	241,895 <sup>5)</sup>	9.2	186	39	20.96	1,300 <sup>8)</sup>
Italia ..	1909	338,855	?	508	43 <sup>6)</sup>	8.46	1,000 <sup>8)</sup>
Suomi ..	1911	320,289	40.1	200	86	43.01	220
Venäjä ..				440			
Sveitsi ..	1911	110,600 <sup>7)</sup>	?	189	15	7.93	400 <sup>8)</sup>
Tanska ..	1910	98,721	?	114	24	21.05	1,000 <sup>8)</sup>
Norja ..	1909	90,985	26.0	123	11	8.94	1,071
Hollanti	1909	82,494	?	100	7	7.00	?
Unkari ..	1907	80,000	?	453	0	0.00	96 <sup>8)</sup>
Ruotsi ..	1911	172,980	28.6	230	64	27.80	200 <sup>8)</sup>
Espanja	1910	40,725 <sup>9)</sup>	?	406	1	0.24	100 <sup>8)</sup>
Argentina	1912	55,530	?	120	72	1.66	50 <sup>8)</sup>
Portugali	1911	?	?	?	1	?	?
Uruguay	1911	?	?	69	1	1.44	?
Bulgaria	1911	25,565	5.2	211	1 <sup>9)</sup>	0.47	?
Serbia ..	1912	25,000 <sup>10)</sup>	?	160	2	1.25	?
Kreikka	1912	12,000 <sup>10)</sup>	?	?	..	0.00	?
Luxenburg	?	?	?	53	7	13.19	?

1) Mainittuna vaalivuonna 75; sittemmin täytevaaleissa v. 1911 ja 1912 valittu 2 tykö. Sittemmin taas kaksi kuollut ja yksi edustaja poistettu puolueesta, joten 74 on jällellä.

2) Äänimäärä vuoden 1907 tuloksien mukaan; nyt jonkun verran pienempi.

3) "Daily Croniclen" mukaan; edellisissä vaaleissa (tammik. 1910) äänimäärä 522,061. Kyseessä olevat vaalit toimitettu Jouluukuulla 1910.

4) Alkuaan 43; sittemmin täytevaaleissa menettänyt 2.

5) Käsitteä vaan puhtaat äänet; varsinaisesta äänimäärästä on valkea saada selvää sentähden kun sosialistit ovat vaallitissa liberaalien kanssa. Liberaalien puhdas äänimäärä on 206,742; sosialistien ja liberaalien vaallitton äänimäärä sitävastoin 794,238.

6) Sittemmin vähentynyt puoluehajaannuksen ja puolueesta erottamisen tähden ainakin 5:llä.

7) Lähimain; vissiä äänimäärää ei ole tiedossa.

8) Arviolta.

9) Varsinaisissa vaaleissa ei yhtään edustajaa; sittemmin täytevaaleissa saatu yksi.

10) Sikkäläisen maan puolueviraston tiedonanto; osottaa lähipitäin oikeaa äänimäärää.

11) Vuoden 1910 laskelman mukaan.

HUOMAUTUS: — Edelläoleva taulukko eroaa melkein kaikessa ennen julaistuista, sentähden kun ne ovat olleet erheellisiä. Tähän on koetettu hankkia ehdottomasti varmoja numeroita, ja mistä ei olla varmoja, siitä erityisesti huomautetaan.

Edellisten lisäksi on seuraavissa maissa sosialisteilla edustajia ylähuoneessa:

MAA	Edustajastioja ylähuoneessa	
	Kaikkiaan	Sosialisteja
Ruotsi .....	150	12
Belgia .....	120	9
Tanska .....	66	4
Argentina .....	30	1

Paitsi edelläolevia, on joillakin mailla eduskunnissa edustajia, joita ei lasketa eli ei tunnusteta sosialistisiksi; ne kulkevat "työväen edustajain" nimellä. Sellaisia on:

KREIKASSA 5 tahi 6 edustajaa, joista sikkäläinen puoluejärjestö sanoo, että ne ovat "n. k. sosialisteja, joiden kanta ei ole kuitenkaan tietty, sillä he eivät ole koskaan laatineet mitään ohjelmaa enemmän kuin ilmaisseet sosialistista vakaumustaan".

CHILISSÄ on n. s. "Kansanvalta puolue", jolla oli ennen v. 1912 vaaleja 5 edustajaa parlamentissa ja noin 50 virkailijaa kunnallishallinnoissa. Siitä kirjottaa eräs sikkäläinen puoluetoveri kansainväliselle sihteeristölle: "Chilin Kansanvalta puolue on muodostumassa voimakkaaksi työväenpuo-



lueeksi. — Se ei ole vielä liittynyt sosialismiin, mutta sen kehitys on tämän suorituksen partaalla”.

UUESSA SEELANNISSA, jossa on erheellisesti sanottu olevan 60 työväenpuolueen edustajaa parlamentissa, on todellisuudessa vain yksi työväenpuolueen itsenäisesti valitsema edustaja ja kaksi tahi kolme liberaalien listalla valittua työväenpuolueen edustajaa, siis yhteensä vain 3 tahi 4 edustajaa.

AUSTRALIAN liittohallinnossa on työväenpuolueella enemmistö sekä ala- että ylähuoneessa.

ETELÄ AFRIKAN liittovaltioiden parlamentissa on 4 työväenpuolueen edustajaa; kaikkiaan parlamentissa edustajasioja 121.

BULGARIASTA, josta viime vuonna kierteli kahtalaisia tietoja edustajaluvun suhteen ja josta sanotaan, että siellä “on myöskin 5 edustajaa, jotka tunnetaan sosialisteina, vaikka ovat tulleet valituksi eräänlaisen talonpoikaispuolueen edustajina” (Asevarasto), lausuttakoon selitykseksi seuraavaa: Kesäkuulla 1911 oli siellä perustuslakia säätävän konventin vaali. Siihen valittiin kaksi vertaa niin paljo edustajia kuin tavalliseen eduskuntaan. Sosialistit valitsivat siihen 6 edustajaa (Yhdistynyt sosialidemokratinen työväenpuolue 5 ja Ahdas sosialidemokratinen työväenpuolue yhden). Sen suoritettua työnsä valittiin (syysk. 1911) varsinainen eduskunta, johon sosialistit eivät saaneet yhtään edustajaa, paitsi täytevaaleissa (1912) yhden.

#### Sosialisteja maapäiveduskunnissa

SAKSA, joka muodostuu pikku kuningas- ja ruhtinas-kunnista, on edellä sosialistisiin maapäivämiehiin nähden. Niissä on edustajia seuraavasti:

Ruhtinas- eli kuningaskunta	Edustajia alahuoneessa	
	Kaikkiaan	Sosialisteja
Baijeri .....	163	30
Saksi .....	91	26
Baden .....	73	20
Hampuri .....	160	20
Bremen .....	150	16
Wurttemberg .....	92	16
Lubeck .....	120	12
Oldenburg .....	45	12
Elsass-Lothring .....	60	11
Saksi-Coburg & Gotha*) .....	30	10

\*) Molemmilla, Saksi-Coburgilla ja Gothalla on oma eduskuntansa, jotka yhdessä muodostavat yhteisen liittoeduskunnan. Edellisessä on yksi sosialisti ja jälkimmäisessä 9, yhteensä siis 10.

Ruhtinas- eli kuningaskunta	Sosialisteja	Kaikkiaan
Saksi-Meiningen .....	24	9
Schwarzburg-Rudolstadt .....	16	9
Hessen .....	58	8
Saksi-Altenburg .....	35	7
Preussi .....	443	6
Reuss nuorempi haara .....	11	5
Saksi-Weimar .....	38	4
Anhalt .....	36	1
Schaumburg-Lippe .....	15	1
Lippe .....	21	1
Yhteensä .....		224

SWEITSISSA, joka muodostuu 25:stä kantonista, on 212 sosialistia kantoni-eduskunnissa, joiden yhteinen edustajamäärä on 2,907.

ITAVALLOSSA on 31 sosialistista maapäivä-edusmiestä. ESPANJASSA 2.

## Siirtolaisten lukumäärä Yhdysvaltain eri valtioissa

VALTIOT	Ulkomailta saapuneita valkoisia vuoden 1910 tilastuksessa yhteensä	Saapunut Yhdysvaltoihin*)	
		Ennen Tammik. 1 p. 1901	Tammik. 1 p. 1901 ja huhtik. 15 p. 1910 välillä
		Lukum. (Pros**)	
Maine .....	110,133	71,073	39,060 35.5
New Hampshire ...	96,558	61,243	35,315 36.6
Vermont .....	49,861	31,452	18,409 36.9
Massachusetts ....	1,051,050	663,212	387,838 36.9
Rhode Island .....	178,025	110,626	67,399 37.9
Connecticut .....	328,759	192,307	136,452 41.5
New York .....	2,729,272	1,543,224	1,186,048 43.5

\*) Tämä on ymmärrettävä siten, että tässä ei tarkoteta Yhdysvaltoihin saapuneiden todellista lukumäärää, vaan niinä vuosina saapuneista tässä maassa vielä asustavien lukumäärää.

\*\*) Tällä tarkoitetaan sitä prosenttimäärää, jolla siirtolaiset ovat lisääntyneet tammik. 1 p:n 1901 ja huhtik. 15 p:n 1910 välillä koko nykyiseen siirtolaislukumäärään nähden.



Valtiot	Ulkomailla synt. yht.	Tammik. 1 p. 1910	Lukum.	Pros.
New Jersey	658,188	379,144	279,044	42.4
Pennsylvania	1,438,719	748,039	690,680	48.0
Ohio	597,245	355,912	241,333	40.4
Indiana	159,322	103,697	55,625	34.9
Illinois	1,202,560	764,716	437,844	36.4
Michigan	595,524	427,328	168,196	28.2
Wisconsin	512,569	403,150	109,419	21.3
Minnesota	543,010	406,782	136,228	25.1
Iowa	273,484	222,328	51,156	18.7
Missouri	328,896	162,600	66,296	29.0
North Dakota	156,158	103,527	52,631	33.7
South Dakota	100,628	77,027	23,601	23.5
Nebraska	175,865	137,870	37,995	21.6
Kansas	135,190	101,512	33,678	24.9
Delawara	17,420	10,489	6,931	39.8
Maryland	104,174	72,214	31,960	30.7
District of Columbia	24,351	17,442	6,909	28.4
Virginia	26,628	16,322	10,306	38.7
West Virginia	57,072	18,145	38,927	68.2
North Carolina	5,942	3,714	2,228	37.5
South Carolina	6,054	4,287	1,767	29.2
Georgia	15,072	10,068	5,004	33.2
Florida	33,842	18,931	14,911	44.1
Kentucky	40,053	33,779	6,274	15.7
Tennessee	18,459	13,574	4,885	26.5
Alabama	18,956	12,151	6,805	35.9
Mississippi	9,389	6,264	3,125	33.3
Arkansas	16,909	12,804	4,105	24.3
Louisiana	51,782	38,027	13,755	26.6
Oklahoma	40,084	29,566	10,518	26.2
Texas	239,984	153,055	86,929	36.2
Montana	91,644	53,045	38,599	42.1
Idaho	40,427	26,536	13,841	34.2
Wyoming	27,118	13,091	14,027	51.7
Colorado	26,851	82,189	44,662	35.2
New Mexico	22,654	11,511	11,143	49.2
Arizona	46,824	21,097	25,727	54.9
Utah	63,393	42,934	20,459	32.3
Nevada	17,999	10,483	7,516	41.8
Washington	241,197	145,014	96,183	39.9
Oregon	103,001	64,728	38,273	37.2
California	517,250	337,168	180,082	34.8
Yhteensä	13,345,545	8,345,447	5,000,098	37.5

Vuosina 1901—10 saapuneiden ja viime väenlaskun aikana tässä maassa asustaneiden siirtolaisten prosenttiluku (37.5) on hyvän joukon suurempi kuin edellisenä vuosikymmenenä. Vuoden 1900 väenlasku osotti tässä maassa silloin olevan 10,341,276 ulkomailla syntyneitä henkilöä, joista 2,609,173, eli 25.2 pros. oli saapunut Yhdysvaltoihin jälkeen 1890.

Ettei siirtolaisuus ole ollut niin pysyvää kuin viime edellisellä vuosikymmenellä, osottaa seuraava: Siirtolaisviranomaisten tiedonantojen mukaan saapui tähän maahan vv. 1901—1910 huhtikuun 1 p:ään mennessä kaikkiaan 8,248,890 henkilöä. Näistä löytyi 5,000,098, eli 60.6 pros. väenlaskussa huhtik. 15 p. 1910. Edellisen väenlaskukauden aikana (1891—1900) oli siirtolaisviranomaisten tietojen mukaan saapunut tähän maahan 3,421,184 henkilöä. Näistä löytyi v. 1900 väenlaskussa 2,609,173, eli 76.3 pros. Hallituksen tilastoilija vetää näiden kahden tilastokauden numeron vertailusta sen johtopäätöksen, että viime kymmenen vuoden ajalla saapuneista siirtolaisista on suurempi osa kuin ennen ollut sellaisia, jotka eivät ole valinneet Amerikkaa vakituiseksi asuinpaikakseen, vaan ovat palanneet takaisin. Se lieneekin osaltaan tosi niiden suhteen, jotka ovat hengissä pelastuneet poismuuttamaan.

## Suomen siirtolaisuus Yhdysvaltoihin

Suomesta siirtyneiden lukumäärästä ennen v. 1883 ei ole tietoja olemassa. Vuosina 1883—92 siirtyi Vaasan ja Oulun läänistä 36,401 henkilöä. Muista lääneistä lienee siirtolaisuus ollut vähäinen siihen aikaan. Senjälkeistä koko Suomen siirtolaisuutta osottaa seuraava:

Vuonna	Lähtenyt	Vuonna	Lähtenyt	Vuonna	Palannut
1893	9,117	1903	16,964	1894—1898	10,225
1894	1,380	1904	10,952	1899—1903	15,499
1895	4,020	1905	17,427	1904	5,406
1896	5,185	1906	17,517	1905	3,930
1897	1,916	1907	16,296	1906	6,790
1898	3,467	1908	5,812	1907	10,786
1899	12,075	1909	19,144	1908	12,436
1900	10,397	1910	19,007	1909	4,850
1901	12,561	1911	9,372	1910	5,348
1902	23,152			1911	?
		Yhteensä	215,761	Yhteensä	75,300

Yhteensä siis tiedetään Suomesta siirtyneen vv. 1883—1911 252,162 henkilöä. Todellisuudessa lienee luku jonkun verran suurempi. Palanneiksi tiedetään vv. 1894—1910 75,300.

Eri läänien osalle jakautuu siirtolaisuus viime kolmena vuotena seuraavasti:



	V. 1911	1910	1909
Uudenmaan .....	663	1,042	925
Turun ja Porin .....	1,662	3,550	3,587
Hämeen .....	472	1,005	755
Yläpurin .....	965	2,014	1,627
Mikkelin .....	164	539	523
Kuopion .....	449	867	777
Waasan .....	3,819	8,054	8,300
Oulun .....	1,178	1,936	2,650

	<b>9,372</b>	<b>19,007</b>	<b>19,144</b>
Kaupungit .....	1,598	2,589	2,321
Maaseutu .....	7,774	16,418	16,823

Sukupuolen mukaan jaettuna antaa tilasto siirtolaisuudesta seuraavat tiedot:

	Miehiä	Naisia
1911 .....	4,821	4,551
1910 .....	12,444	6,563
1909 .....	12,509	6,635

Jos taas pidetään siirtolaisten ikää jakoperusteena, niin selvenee, että noin puolet sekä mies- että naispuolisista siirtolaisista on leivän hakuun mennessään ollut 21—35-vuotiaita, siis parhaassa iässä. Runsaan neljännes osan kaikista siirtolaisista muodostavat 21—25 vuoden ikäiset miehet ja naiset. Varsin kuvaava tästä on esim. v. 1910 tilasto, joka osottaa siirtyneen:

	Miehiä	Naisia
Alle 16 vuoden .....	970	967
16—20 vuoden .....	2,910	1,704
21—25 vuoden .....	3,973	1,810
26—30 vuoden .....	2,081	985
31—35 vuoden .....	1,208	497
36—40 vuoden .....	677	255
41—50 vuoden .....	439	163
Yli 50 vuoden .....	129	109
Tuntematon ikä .....	52	73

Mielenkiintoisimmat selostavana olevan tilastojulkaisun tiedoista kuitenkin lienevät sen esittämät numerot siirtolaisten ammattista, joka oikeastaan ilmaisee heidän taloudellisen ja yhteiskunnallisen asemansa, siis luokka-asemansa. Väärinkäsitysten välttämiseksi mainittakoon, että tämä tilaston ammattiryhmittä päänäkökulmista s. o. siirtolaisten omaiset, vaimon ja lapset. Mitenkä siirtolaisuus siis on jakautunut eri yhteiskuntakerrosten kesken?

Talollisia, niitten poikia ja tyttäriä, lampuoteja, eläkkeellä eläjiä siirtyi:

V. 1911 .....	2,532 eli 27 pros. koko määr.
V. 1910 .....	5,577 eli 29,3 pros. koko määr.
V. 1909 .....	5,592 eli 29,2 pros. koko määr.

Kauppiaita, kaupunkilaistalonomistajia, merikapteeneja, kauppa-apulaisia, virka- ja palvelusmiehiä ja käsityöläisiä siirtyi:

V. 1911 .....	1,170 eli 12,5 pros. koko määr.
V. 1910 .....	1,820 eli 9,6 pros. koko määr.
V. 1909 .....	1,661 eli 8,6 pros. koko määr.

Torppareita, heidän lapsiaan, loisia, mäkitupalaisia, muita maanviljelyksen palveluksessa olevia, työväkeä ja irtainta väestöä, palvelusväkeä ja tehdastyöläisiä siirtyi:

V. 1911 .....	5,370 eli 57,3 pros. koko määr.
V. 1910 .....	11,269 eli 59,3 pros. koko määr.
V. 1909 .....	11,498 eli 61,1 pros. koko määr.

Huomattavasti enemmän kuin puolet siirtolaisista oli siis yhteiskunnallisen ja taloudellisen asemansa puolesta köyhällistöön kuuluvia. Jos vielä otetaan huomioon, että talollisten pojat ja tyttäret, — jotka suurimmaksi osaksi lienevät pientiloilta ja jotenkin omistamattomia, mutta jotka edellä luetelluissa luvuissa esiintyvät samassa ryhmässä kuin talolliset — kuin heidätkin laskisi, jos ei omistamattomiin, niin ainakin omistavien ja omistamattomien välillä keikkuviksi, "proletaariseerautuviksi", voinee sanoa, että kaksi kolmannesta siirtolaisista on joko työväkeä tai likipitään samalla tavalla taloudellisissa oloissa eläviä. Tuskinpa useimmat talollessiirtolaisistakaan lienevät sen enempiä kuin nimellisiä omistajia, joita puute useimmissa tapauksissa on ajanut vieralle maille — menivät silleen sitten leivän hakuun tai itselleen "itsenäistä asemaa" luomaan! Silmiin pistää myöskin, että varsinainen työväkeä, tehtaalaisten ja irtain väestö muodostavat vain verrattain vähäsen osan siirtolaisista. V. 1911 ne muodostivat vain 16,5 pros., v. 1910 16,9 pros., v. 1909 15,4 pros. koko siirtolaismäärästä. "Maanviljelysväestö" — käyttäkäämme tilaston sanontatapaa — otettuna lukuun sekä omistavat että omistamattomat, muodostaakin siirtolaisten pääjoukon. Maaseudulta on nim. lähes seitsemän kymmenesosa kaikista siirtolaisista kotoisin. Se puhuu jotakin se! Sitäkin sen vuoksi tarkemmin selostella maaseudulla esiytyen eri ryhmien siirtolaisuutta.

Talollisia, lampuoteja, eläkkeellä eläjiä ja ent. talollisia siirtyi:

V. 1911 .....	426 eli 7,5 pros. maalais-siirt.
V. 1910 .....	935 eli 7,5 pros. maalais-siirt.
V. 1909 .....	799 eli 6,1 pros. maalais-siirt.

Talollisten poikia ja tyttäriä — ne muodostavat, kuten seuraavasta näkyy, varsin huomattavan ryhmän — siirtyi:

V. 1911 .....	2,106 eli 36,9 pros. maal.-siirt.
V. 1910 .....	4,624 eli 35,5 pros. maal.-siirt.
V. 1909 .....	4,793 eli 36,4 pros. maal.-siirt.

Torppareita siirtyi:

V. 1911 .....	155 eli 2,7 pros. maalais-siirt.
V. 1910 .....	413 eli 3,3 pros. maalais-siirt.
V. 1909 .....	387 eli 3,0 pros. maalais-siirt.

Torpparien poikia ja tyttäriä, loisia ja mäkitupalaisia siirtyi:

V. 1911 .....	2,990 eli 52,4 pros. maalais-siirt.
V. 1910 .....	6,596 eli 52,2 pros. maalais-siirt.
V. 1909 .....	7,138 eli 54,2 pros. maalais-siirt.

Jos vertaa talollisten ja torpparien poikien ja tyttärien, loisien ja mäkitupalaisen ryhmää siirtolaisten koko lukuun, niin muodostavat ne ensinmainitut:

V. 1911 .....	54,4 pros. siirtolaisten määrästä
V. 1910 .....	59,0 pros. siirtolaisten määrästä
V. 1909 .....	62,3 pros. siirtolaisten määrästä



Kaupunki- ja maaseutujen siirtolaisuus-suhteita kuvaa seuraa-  
va taulukko vv. 1901—1911:

V. 1901	1,360	11,201	12,561
V. 1902	3,779	19,373	23,152
V. 1903	3,465	13,499	16,964
V. 1904	1,754	9,198	10,952
V. 1905	1,692	15,735	17,427
V. 1906	1,886	15,631	17,517
V. 1907	2,175	14,121	16,296
V. 1908	909	4,503	5,812
V. 1909	2,321	16,823	19,144
V. 1910	2,539	16,418	19,007
V. 1911	1,598	7,774	9,372

Kaupungeista on siis koko tänä aikana siirtynyt noin 23,528 henkilöä, jotavastoin maaseudulta 144,676.

Ilman pitempiä selityksiä oikeuttavat edelläolevat tilastonu-  
merot väittämään, että köyhällistön tai siihen verrattavien ryhmi-  
en joukosta siirtolaisten päävoima kertyi. Sanomattakin selviää,  
että näikä ja paremman toimeentulon saantihalu se kiertomatkalle  
ajaa. Isänmaa kohtelee niin tylysti lapsukaisiaan. Ei hely run-  
saanpaa ravintoa ja parempaa oloa tarjoamaan. Sen sijaan isän-  
maan omistajat nolta numeroita selostaessaan puhuvat katkerin  
mielin "uuvuttavista suoneniskuista". Samalla heiluttavat näikä-  
ruoskaa.

## Yhdysvaltain sosialistipuolueen ääni- määrätilasto

Allaoleva tilasto osoittaa sosialistipuolueen äänimäärän lisään-  
tymistä vuosien 1908—1910—1912 välillä. Vuoden 1912 numerot  
ovat summittaiset, sikäli kuin niistä on voinut saada tietoja tätä  
taulukkoa tehdessä, jonka täytyi tapahtua muutamia päiviä vaali-  
en jälkeen.

Vuosi	1912	1910	1908
Alabama	2,600	1,633	1,399
Arizona	3,500	.....	1,912
Arkansas	16,400	9,896	5,842
California	85,000	47,819	28,659
Colorado	10,000	9,603	7,947
Connecticut	8,350	12,171	5,113
Delaware	591	556	240
Florida	15,000	10,204	3,747
Georgia	591	224	584
Idaho	9,000	5,791	6,400
Illinois	150,000	49,896	34,711
Indiana	36,000	19,632	13,476
Iowa	20,000	9,000	8,287
Kansas	30,000	16,994	12,420
Kentucky	8,200	5,239	4,185
Lousiana	7,500	706	2,538
Maine	2,700	1,641	1,758
Maryland	3,700	3,924	2,323
Massachusetts	11,129	14,444	10,781
Michigan	23,172	10,608	11,586
Minnesota	15,000	18,363	14,527
Mississippi	2,200	23	978

Missouri	20,000	19,957	15,431
Montana	10,500	5,412	5,855
Nebraska	12,000	6,721	3,524
Nevada	5,000	3,637	2,103
New Hampshire	1,700	1,072	1,299
New Jersey	20,000	10,134	11,249
New Mexico	1,900	.....	1,056
New York	49,986	48,982	38,451
North Carolina	300	437	345
North Dakota	6,400	5,114	2,421
Ohio	70,000	62,856	33,795
Oklahoma	50,000	24,708	21,779
Oregon	12,000	19,475	7,339
Pennsylvania	61,000	59,639	33,913
Rhode Island	1,950	529	1,365
South Carolina	240	70	100
South Dakota	3,100	1,675	2,846
Tennessee	5,000	4,571	1,870
Texas	15,000	11,538	7,870
Utah	9,000	4,889	4,895
Vermont	575	1,067	547
Virginia	800	987	255
Washington	40,000	15,994	14,177
West Virginia	15,100	8,152	3,679
Wisconsin	55,000	40,053	28,164
Wyoming	2,500	2,155	1,715

Yhteensä ..... 928,649 607,674 424,483

## Sosialistipuolueen ohjelma 1912

Hyväksytty puoluekokouksessa Indianapolisissa, toukok.

1912 ja jäsenistö yleisäänestyksellä elok. 4 p. 1912.

Sosialistipuolue selittää, että kapitalistinen järjestelmä on menettänyt historiallisen merkityksensä ja on kerrassaan kykenemätön ratkaisemaan nyt esissä olevia yhteiskunnallisia kysymyksiä. Me tuomitsemme tämän vanhentuneen järjestelmän kelvottomana ja turmeltuneena, ja koko työväenluokalle sanoin kuvaamatonta kurjuutta ja kärsimyksiä tuottavana.

Tämän järjestelmän vallitessa kansakunnan teollisuuslaitokset ovat joutuneet ehdottoman rahavallan hallinnon alaisiksi, joka riistää tuottajilta vuosittain miljoonia dollareja. Pelkäämättä mitään järjestettyä vastarintaa se o-



jentaa ahaat kätensä vielä käyttämättömiin luonnonrikkauksiin — maahan, kaivoksiin, metsiin ja vesivoimaan kaikissa valtioissa.

Huolimatta työtäsäästävään koneiden monikertasesta lisääntymisestä ja tuotantokustannuksia halventavain teollisuusmenetelmien edistyksestä, tuottajien osuus yhä pienenee ja kaikkien elantokustannusten hinnat jatkuvasti kohoavat. Tämän kansakunnan kerskatusta hyvinvoinnista nauttii yksinomaan omistava luokka. Muille merkitsee se ainoastaan yhä suurempaa kärsimystä ja kurjuutta. Jokaisessa kodissa tunnetaan elinkustannusten kohoaminen. Miljoonat työläiset ovat nähneet palkkojensa ostokyvyn alentuvan kunnes elämä on muuttunut epätoivoiseksi taistelunsi pelkäästä olemassaolosta.

Työttömäin suuret joukot kulkevat kaupunkimme kaduilla tai kiertävät valtiosta toiseen odottaen milloin työnantajain tahto asettaa teollisuuspyörät liikkeelle.

Maanviljelijöitä ryöstetään kaikissa valtioissa työvälineistä ja koneista kiskotuilla korkeilla hinnoilla ja liiallisilla vuokra-, rahti- ja säilytysmaksuilla

Kapitalistinen keskittyminen murskaa armottomasti pikuliikemiesten luokkaa ja syöksee sen jäseniä omaisuutta vaila olevien palkkatyöläisten joukkoon. Amerikan kansan suurin enemmistö on joutunut orjuuden ikeen alaiseksi tämän sydämättömän teollisuus-sortovallan kautta.

Kapitalistinen järjestelmä on syytä kasvavaan sotilasmenojen rasitukseen, köyhyyteen, ryysyläisyyteen, lapsityöhön ja suurimmaksi osaksi mielenvikaisuuteen, rikoksiin ja prostitusioonin sekä muihin ihmiskuntaa kalvaviin tauteihin.

Tämän järjestelmän vallitessa työväenluokka joutuu alttiiksi myrkyllisille olosuhteille, hirvittävään ja tarpeettomaan hengen ja jäsenten menettämisen vaaraan; se on piirretty oikeuspäätöksillä, injunktionilla ja epäoikeutetuilla laeilla, ja sitä ryöstetään lakkaamatta rikkauksia hallitsevan harvainvallan hyväksi. Sen vallitessa ovat myös työväen-

luokan lapset tuomitut tietämättömyyteen, uuvuttavaan työhön ja synkkään elämään.

Välittämättä näistä epäkohdista, jotka ovat niin selvästi nähtävissä, että kaikki ajattelevat huomiontekijät ovat niiden johdosta hämmästyneet, pysyvät republikaanisen, demokraattisen ja kaikkien uudistuspuolueiden lakeja laativat edustajat silti sortajien uskollisina palvelijoina. Lakiehdotukset, joiden tarkoitus on saada tämän kansakunnan palkkatyöläisille inhimillistä ja oikeudenmukaista kohtelua edes siinä määrin kuin niitä jo nauttivat kaikkien muoden sivistysmaiden palkkatyöläiset, ovat ilman keskustelua tapettu komiteoissa ja lait, joiden näennäisenkin tarkoitus on ollut tuottaa huojennusta maanviljelijöille ja yleensä kuluttajille, ovat petollisesti muutetut välineiksi, joiden avulla yhä suurempia pakkoveroja kiristetään Sorronaiheuttama yhä kasvava tyytymättömyys on pakottanut nämä kaksi vanhaa puoluetta säättämään joukon erilaisia rajottavia lakeja, joista yksikään ei ole missään tyydyttävässä määrässä rajottanut rahavaltaa ja joista jotkut ovat väärennetyt sellaisiksi, että ne vielä lisäävät tuota valtaa. Trustivastaiset lait, rautateitä koskevat rajotukset ja järjestelysäädokset ja noiden lakisäädösten perusteella käydyt oikeustaistelut, syytteesen asettamiset ja tutkimiset, ovat osottautuneet kerrassaan tehottomiksi ja naurettaviksi.

Eikä tätä rahavaltaa ole vakavasti ahdistanut tai edes uhannut yksikään republikaaninen tai demokraattinen hallinnollinen virkailija. Sen voima ja röyhkeys on kasvanut jatkuvasti ja yhtälailla Clevelandin, McKinleyn, Rooseveltin ja Taftin hallituksen aikana.

Yli tämän lainlaadinnallisen kujeilun ja tahallisen hallinnollisen välinpitämättömyyden lisäksi ovat Amerikan oikeuslaitokset vahvistaneet ja lujittaneet rahavallan mahtia samoin kuin päätökset Dred Scott y. m. jutuissa vahvistivat orjienomistajien valtaa ennen sisällissotaa. Niitä on käytetty välikappaleena työväenluokan sortamiseksi ja puhe- ja kokousvapauden kiristämiseksi.



Sentähden me julistamme, että näiden olojen pitemmä-  
le sietäminen on mahdotonta ja tarkoituksemme on lopettaa  
ne kaikki. Me selitämme niiden olevan seurauksia nykyi-  
sestä järjestelmästä; jonka vallitessa teollisuutta johdetaan  
yksityisten voitonhimon tyydyttämiseksi eikä yhteiskunnan  
hyvinvointia silmällä pitäen. Ja edelleen selitämme, että  
näille epäkohdille ei tule olemaan eikä voi olla mitään pa-  
rannusta eikä oleellista korjausta paitsi sosialismin kautta,  
joka vallitessa teollisuutta johdetaan yhteiseksi hyödyksi,  
ja jokainen työläinen saa täydellisen yhteiskunnallisen arvon  
mukaan niitä rikkauksia, joita hän tuottaa.

Yhteiskunta on jakautunut taisteleviin ryhmiin ja luok-  
kiin aineellisten etujen perusteella. Pääasiassa on tämä tais-  
telu taistelua kahden pääluokan välillä, joista toinen, kapi-  
talistiluokka, omistaa tuotantovälineet ja toisen, työväenluo-  
kan, täytyy käyttää noita tuotantovälineitä omistajien  
määrämällä ehdoilla.

Kapitalistiluokka, vaikkakin se on pieni lukumääräl-  
tään, kontroleeraa ehdottomasti hallituksen — lakialaativan,  
toimeenpanevan ja lakiakäyttävän. Tämä luokka omistaa  
sen koneiston, joka kokoaa ja levittää uutiset ja tiedot jär-  
jestetyn sanomalehdistönsä kautta. Se omistaa oppilaitok-  
set — opistot ja koulut — vieläpä alistaa uskonnolliset ja  
siveyttä edistävät laitokset alaisekseen. Sillä on myös li-  
sänä korkea vaikutusvalta, jonka totutut tavat antavat kai-  
kille yhteiskuntajärjestelmille, oikeille tai väärille.

Työväenluokka, joka muodostuu kaikista niistä, joiden  
täytyy elääkseen työskennellä joko käsillä tai aivoilla, teh-  
taassa, kaivoksessa tai maakamaralla, on paljo suurempi lu-  
kumäärältään kuin kapitalistiluokka. Ollessaan vailla voi-  
makasta järjestöä ja luokkayhteistunnetta ei tämä luokka  
voi toteuttaa tahtoaan. Saavutettuaan tuollaisen luokkayh-  
teistunteen ja voimakkaan järjestön on työläisillä voimaa  
laatia kaikki lait ja hallita koko teollisuuden omaksi eduk-  
seen.

Kaikki poliittiset puolueet ovat taloudellisten ja luok-  
kaetujen ilmaisuja. Kaikki muut puolueet, paitsi socialisti-

puolue, edustavat hallitsevan kapitalistiluokan yhtä tai tois-  
ta ryhmää. Niiden keskinäiset poliittiset kinastelut ilmaise-  
vat ainoastaan kapitalististen ryhmien keskuudessa vallitse-  
vaa pintapuolista kilpailua. Miten hyvään ne päättyvät, ei  
niillä taisteluilla ole mitään todellista merkitystä työläisiin  
näiden Voittakootpa sitten republikaanit tai demokraatit  
poliittisesti, kapitalistiluokka voittaa kummassakin tapauk-  
sessa taloudellisesti.

Socialistipuolue on työläisten taloudellisten etujen il-  
maisu. Sen tappiot ovat olleet heidän tappioitaan ja sen  
voitot heidän voittoja. Se on puolue, joka nojaa tieteen ja  
yhteiskunnallisen kehityksen perustalle. Se ehdottaa, että  
koska kaikki yhteiskunnalliset tarpeet nyt tuotetaan yh-  
teiskunnallisesti, niin niiden tuottamisen ja jakamisen väli-  
neet tulee omistaa yhteiskunnallisesti ja hallita kansanval-  
taisesti.

Kapitalistiluokan taloudellisesti ja poliittisesti heitä ah-  
distaa on työläisillä ainoastaan järeillä olevana turvana  
heidän taloudelliset järjestönsä ja poliittinen voimansa.  
Käyttämällä näitä järkipärisesti ja luokkatietoisesti he voi-  
vat menestyksellisesti vastustaa kapitalistiluokkaa, murtaa  
palkka-orjuuden kahleet ja sovittaa itsensä tulevaisuuden  
yhteiskuntaan, joka tulee syrjäyttämään kapitalistisen jär-  
jestelmän. Socialistipuolue käsittää luokkajärjestyksen  
merkityksen täydellisesti ja kehottaa palkkatyöläisiä, työ-  
tätekeviä maanviljelijöitä ja kaikkia hyödyllisen työn teki-  
jöitä kaikkialla järjestäytymään taloudelliseen ja poliitti-  
seen toimintaan ja me sitoudumme tukemaan työläisiä pello-  
la yhtä hyvin kuin tehtaisissa, työpajoissa ja kaivoksissa hei-  
dän taistelussaan taloudellisen oikeuden puolesta.

Tässä uudessa vapaustaistelussa työväenluokan puolu-  
een kärsimistä tappioista tai saavuttamista voitoista riippuu  
kaikkiin taloudellisiin ryhmiin kuuluvan yhteisen kansan  
tappio tai voitto samoin kuin kansanvaltaisen hallinnon hä-  
viö tai voitto. Siten on socialistipuolue tämänpäiväisen val-  
lankumouksen puolue, joka merkitsee siirtymistä taloudelli-  
sesta yksilöllisyydestä sosialismiin, palkka-orjuudesta va-



paaseen yhteistyöskentelyyn, kapitalistisesta harvainvallasta teollisuustasavaltaan.

### Käytännöllinen ohjelma.

Toimenpiteinä, joiden tarkoitus on voimistaa työväenluokkaa sen taistelussa lopullisen päämääränsä — osuustoiminnallisen yhteiskunnan — toteuttamiseksi ja lisätä sen vastustusvoimaa kapitalistista sortoa vastaan, me valtuutamme ja velvoitamme itsemme ja valitut virkailijamme noudattamaan seuraavaa ohjelmaa:

#### Yhteis-omistusoikeus.

1. Rutateiden, sähkölennätinlaitosten (langattomienkin), puhelinlaitosten, expressilaitosten, höyrylaivalinjojen ja kaikkien muiden yhteiskunnallisten kulkua ja välityksenurvojen ja suurten teollisuuksien yhteisesti omistaminen ja kansanvaltaisesti johtaminen.

2. Kaikkien viljasäilöiden, karjapihojen, säilytyslaitosten ja muitten välityslaitosten kunnan, valtion tai liittovaltion haltuunottaminen, nykyisten tavattoman korkeiden elantokustannusten alentamistarkoituksella.

3. Kansallisomaisuuksien laajentaminen siten, että niihin tulee kuulumaan kaivokset, louhimot, öljylähteet, metsät ja vesivoima.

4. Luonnonrikkauksien edelleen säilyttäminen ja kehittäminen koko kansan käytettäväksi ja hyödyksi:

(a) Tieteellisen metsänkasvatuksen ja metsien suojeluksen kautta;

(b) Kuvien maa-alojen ja suomaiden viljelyskelpoiseksi saattamisen kautta;

(c) Tulvaveden säilyttämisen ja vesivoiman käytäntöön saattamisen kautta;

(b) Nykyisen maan, kaivosten ja öljylähteiden tuotteiden kohtuuttoman tuhlauksen lopettamisen kautta

(e) Maa- ja vesiteiden kehittämisen kautta

5. Maan yhteisomistaminen milloin se on käytännöllisesti mahdollista, ja, sellaisissa tapauksissa missä sellainen

omistusoikeus on epäkäytännöllistä, kaiken keinotteluun käytetyn maan valtion haltuun ottaminen sen vuotuisen vuokra-arvon verottamisella.

6. Pankki- ja rahalaitosten yhteisomistaminen ja kansanvaltaisesti johtaminen.

#### Työttömyys.

7. Työttömäin pikainen avustaminen hallituksen välityksellä laajentamalla kaikkia yleisiä hyödyllisiä töitä. Kaikkien tällaisissa töissä työskentelevien henkilöiden on oltava suoranaisesti hallituksen palkkaamia, ei pitemmän kuin kahdeksantuntisen työpäivän eikä pienemmän kuin vallitsevan unionin palkka-asteikon mukaan. Hallitus myös perustakoon työnvälitystoimistoja; lainatkoon rahoja ilman korkoa valtioille yleisten töiden teettämistä varten ja ryhtyköön muihin sellaisiin vallassaan oleviin toimenpiteisiin, jotka vähentävät kapitalistiluokan nurjan hallinnon aikaansaamaa laajalle levinnyttä kurjuutta työläisten keskuudessa.

#### Teollisuusoloja koskevat vaatimukset.

Inhimillisten voimanlähteiden, etupäässä työläisten ja heidän perheidensä hengen ja hyvinvoinnin säilyttäminen:

1. Työpäivän lyhentämisellä samassa suhteessa kuin koneiden tuotantokykyisyys lisääntyy;

2. Hankkimalla jokaiselle työläiselle vähintään puolentoista päivän levon joka viikko;

3. Järjestämällä työpajojen, tehtaiden ja kaivosten tar kastuksen vaikuttavammaksi;

4. Kieltämällä työnteon alle 16 vuoden ikäisiltä lapsilta;

5. Liittovaltioiden vankiloissa ja työpajoissa harjoitetun teollisuuden ko-operatiiviseksi järjestämisellä vankien ja heistä riippuvien eduksi;

6. Kieltämällä lapsityöläisten, vankilatyöläisten ja kaikkien tarkastamattomien tehtaiden ja kaivosten tuotteiden kulettamisen valtiosta toiseen;



7. Poistamalla liikevoittojärjestelmän hallituksen töistä ja sen tilalle asettamalla joko työläisten suoranaisen palkkaamisen tai myöntämällä urakoita työläisten muodostamille osuuskunnallisille ryhmille;

8. Määräämällä minimipalkka asteikkoja;

9. Poistamalla virallisen armeliaisuuden ja asettamalla sen tilalle maksuvapaan vanhuuden eläkejärjestelmän valtion kaikkien jäsenien yleisen vakuutusjärjestelmän työttömyyden ja työkyvyttömyyden varalta, ja työnantajain pakollisen työläistensä vakuutuksen, ilman viimeainituille koituvia maksuja, ammattisairauksien, tapaturmien ja kuoleman varalta.

#### Poliittiset vaatimukset.

1. Ehdoton paino-, puhe- ja kokoontumisvapaus.

2. Asteettain kohoavan tuloveron hyväksyminen, nykyisen korporatsiooniveroasteikon suurentaminen ja perintöverojen laajennus suhteellisesti omaisuuden ja sukulaisuussuhteiden mukaan — näistä verotuksista tulevat varat käytettäköön teollisuuden saattamiseksi yhteiskunnalliseksi omaisuudeksi.

3. Patenttien monopoliomistusoikeuden poistaminen ja sen tilalle yhteisomistusoikeuden asettaminen, keksijät saaden suoran korvauksen palkintojen tai arvopapereiden muodossa.

4. Rajottamaton ja yhtäläinen äänioikeus miehille ja naisille.

5. Aloteoikeus ja yleisäänestys-oikeus sekä oikeus erottaa valitut virkailijat ja suhteellinen vaalitapa kansalliset paikkaisvaaleissa.

6. Presidentin veto-oikeuden ja senaatin poistaminen.

7. Presidentin ja varapresidentin valitseminen suoraan kansanäänestyksellä.

8. Sen Yhdysvaltain ylioikeuden antaman vallan lakauttaminen, jonka nojalla se tarkistaa kongressin laatimien lakien sopeutumisen perustuslakeihin. Kansalliset lait perustettavaksi tai kumottavaksi ainoastaan kongressin säädöksillä tai koko kansan yleisäänestyksellä.

9. Perustuslakien muuttamista nykyisin estävien rajoitusten poistaminen siten, että tätä asiapaperia voidaan korjata maan äänestäjien enemmistön äänillä.

10. Äänioikeuden ja kongressiedustusoikeuden myöntäminen District of Columbiassa ja kansanvaltainen kansallishallinto puhtaasti paikallisissa asioissa.

11. Kansanvaltaisen hallinnon ulottuttaminen kaikkialle Yhdysvaltain alueille.

12. Lainlaadinta uusien toimenpiteiden aikaansaamiseksi yleistä opetusta ja varsinkin ammattiopetusta varten hyödyllisillä aloilla. Opetustoimiston muuttaminen erityiseksi hallinto-osastoksi.

13. Lainlaadinta uusien toimenpiteiden aikaansaamiseksi terveyden suojelemiseksi. Itsenäisen terveyshoidollisen hallinto-osaston perustaminen sellaisilla rajoituksilla, että kaikille lääkeopillisille kouluille jää täydelliset vapaudet.

14. Nykyisen työtoimiston erottaminen kauppa- ja työosastosta ja sen järjestäminen erityiseksi hallinto-osastoksi.

15. Kaikkien liittovaltioiden piiri-oikeuksien ja Yhdysvaltain alue-veto-oikeuksien poistaminen. Valtioiden oikeuslaitoksilla olkoon käsittelyoikeus kaikissa eri valtioiden kansalaisten ja korporatsioonien välillä kehittyvissä jutuisa. Tuomarien valitseminen lyhyiksi virka-ajoiksi.

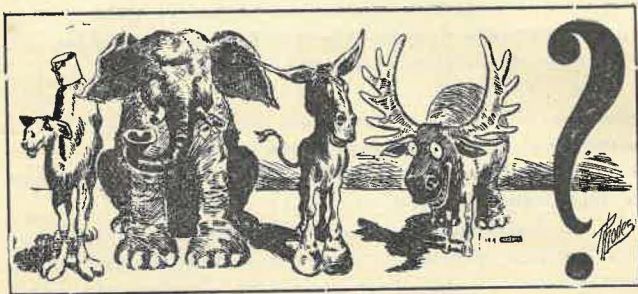
16. Oikeuslaitosten vallan julistaa injunktsioonituomioita, heti rajottaminen.

17. Vapaa oikeudenkäyttö.

18. Konventsioonin kokoonkutsuminen tarkistamaan ja korjaamaan Yhdysvaltain perustuslakia.

Sellaiset lievennyskeinot, joita me mahdollisesti kykenemme puristamaan kapitalismilta, ovat ainoastaan työläisten valmistantumista valtaamaan koko hallitusvallan saadakseen haltuunsa koko yhteiskunnalliseksi muuttuneen teollisuusjärjestelmän ja siten päästäkseen oikeudelliseen perintöönsä.





## Vaalitaistelu v. 1912

Yhdysvaltain politiikkaa ei toistaiseksi johda selvä luokkajako ja sen nojalla määrätyt periaatteet, ottaen huomioon, että sosialistipuolue, joka on ainoa todellinen ilmaus, nykyisten valtiollisten puolueiden joukossa yhteiskunnallisesta luokkajaosta, tunnustaan sosialismin periaatteita ja ajaen sosialistisia tarkoituksia, ei vielä äskeisessä vaalitaistelussa johtanut puolueiden välistä taistelua. Se asema kuului ilmeisesti viime elokuussa perustetulle Rooseveltin puolueelle. Ja sen aseman saavuttaminen nojaa Rooseveltin persoonaan ensisijassa. Sen takana tietysti on omat syynsä: Rooseveltin entinen maine ja siihen liittyvä viimeisin suurtyö, vanhan republikaanipuolueen kah-tiajakaminen. Se tapahtui sellaisella melulla, jota ainoastaan Roosevelt, aikoinaan maineen kukkuloille kohonnut, muutoin voimakas, tappelunhaluinen luonne, kykenee aikaan saamaan Amerikan nykyisessä poliittikassa.

Puoluesuhteet, yhteiskunnalliseen luokkajakoon verratessa ovat hyvin sekavat. Puoluesuhteiden käsittely onkin sen vuoksi pulmallista. Käsittelyä vaikeuttaa kysymykset: Mikä on se yhteiskuntaluokka, joka on demokraatipuolueen takana, mikä republikaani-puolueen perustana ja mikä Rooseveltin puolueen pohjana? Missä ovat ne luokkaristiriidat, jotka erottavat näiden puolueiden harrastuksia toisistaan? Demokraattipuolue ei enää ole erityisesti Etelävaltioiden kapitalismia edustava puolue, eikä republikaani-puolue Pohjoisten valtioiden kapitalismin välikappale, vaan kumpikin edustavat yhtäpaljon koko tasavallan kapitalistiluokkan yleisiä periaatteita. Poikkeusta siinä suhteessa ei myöskään tee Rooseveltin puolue.



Jokainen näistä puolueista syyttää julkisesti toinen toistaan väärästä suhteesta erityisiin kapitalistiryhmiin. Sitä käytetään keinona äänestäjien suosion voittamiseksi, mutta ehkäpä sentään siihen sisältyy muutakin. Näyttää siltä, että

kunkin mainitun kapitalistipuolueen takana on määrätty, erikoisetuja tavoitteleva kapitalistiryhmä. Mutta ennenkuin tarkastan asian sitäpuolta, esitän pienen katsauksen kapitalistipuolueiden ohjelmiin.



Rooseveltin puolueen ohjelmassa viskataan vanhoille puolueille seuraava syytös, ja selitys uuden puolueen tarpeellisuudesta:

“Poliittilliset puolueet ovat sen tähden olemassa, että ne hankkivat vastuunalaisen hallituksen ja panevat täytäntöön kansan tahdon. Näistä suurista tehtävistä on kumpikin vanha puolue poikennut. Sen sijaan että ne olivat välittäjiä yleisen hyvinvoinnin editämiseksi, on niistä tullut käytyreitä turmeltuneille liikkeille, jotka käyttävät niitä palvelemaan itsekkäitä pyyteitänensä.

Näennäisen hallituksen takana istuu näkymätön hallitus, joka ei tunne minkäänlaista velvoitusta eikä minkäänlaista vastuunalaisuutta kansaa kohtaan. Hävittää tuo näkymätön hallitus, katkaista tuo saastainen liitto turmeltuneen liikkeen ja turmeltuneen politiikan välillä, se on nykyhetken valtiotaidon lähin velvollisuus.

“Kun republikaanipuolue näin on tahallisesti luottamuksensa pettänyt ja kun demokraattinen puolue on osoittanut surkuteltavaa kykenemättömyyttä käsittelemään uuden ajan suuria kysymyksiä, on kansa pakotettu luomaan uuden hallitusvälineen, jonka kautta se voi saada tahtonsa voimaan lakien ja laitosten suhteen. Kun uutta puoluetta eivät kahlehdi entiset traditiot, kun sitä ei saastuta vallan väärinkäyttö, kun sitä ei pelota tehtävän suuruus, tarjoutuu se kansan aseeksi lakasemaan pois vanhat väärinkäytökset, rakentamaan uuden ja jalomman valtion.

Tämä julistus on sopimuksemme kansan kanssa ja tämän kautta me velvoitamme puolueen ja sen

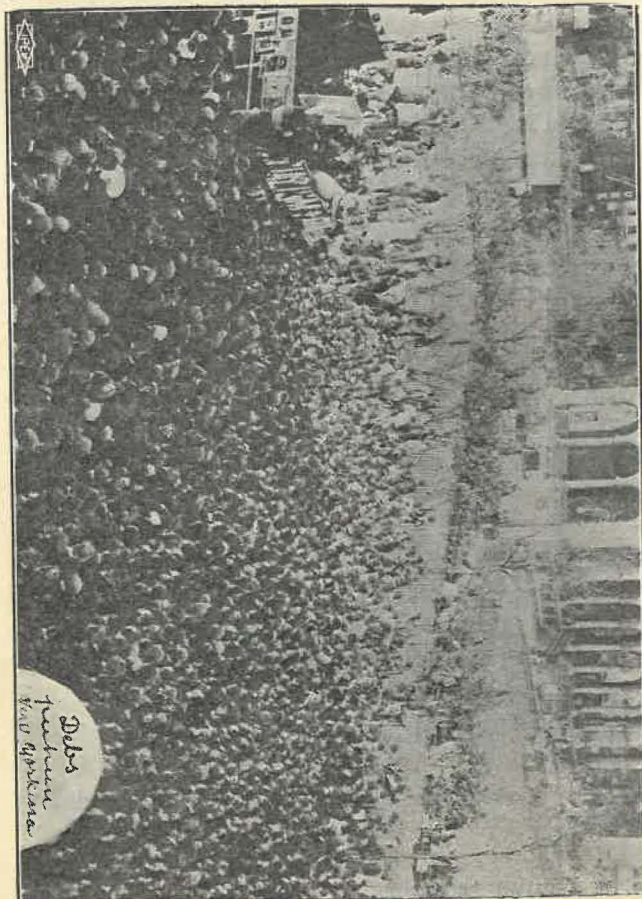
ehdokkaat valtio- ja kasnallispolitiikassa täyttämään tässä tehdyt lupaukset.”

Lupausten joukossa herättä huomiota työväenluokkaa koskeva puoli, jossa löytyy jäljennöstä sosialistipuolueen käytännöllisestä ohjelmasta, mutta sitä enemmän siinä pilkistää esiin “valtiososialismin” ajajain ajatuskanta, kuten Bismarkin, ja, miks’ei, Napoleonin.

Onko Roosevelt tarkoittanut ohjelmallaan yksinomaan kalastaa tyytymättömäksi käyneen työväenluokan ääniä vaiko hidastuttaa sosialismin edistystä, ajatellen tosisteossa välttämättömäksi käydä käsiksi työväestön huonoa asemaa parantavaan lainsäädäntöön, ei ole varma asia. Jos viimeksi oletettu otaksuma on oikea, on Roosevelt kahdenkertaisesti erehtynyt. Joutuessa tekemisiin vastakkaisten yhteiskunnallisten voimien kanssa, ei niitä voi johtaa kulkemaan rinnakkain, sillä luonnostaan ne kulkevat toisiaan vastaan. Jo Bismarkin ja Napoleonin kokeet näyttävät tämän todeksi. Ja he kokeilivat aikana, jolloin valtiovaltaa saattoi käyttää suuremmalla menestyksellä luokkavastakohtain tasaajana. Luokkavastakohdat ovat monin kerroin suuremmat meidän päivinämme, kuin lähes sata tai puolivuosisataa vuotta sitten. Se tekee kahden herran palvelemisen laatuun käymättömäksi. Jokainen yritys siihen suuntaan joutuu auttamattomaan vararikkoon. Loppukädessä se lisää sosialismin voimia, kokemusperäisesti ohjaamalla työväenluokan ajattelemaan itsenäisesti, toimimaan itsenäisesti ja valloittamaan kapitalismin, kun kompromissi sen kanssa osoittautuu mahdottomaksi.



Mutta Rooseveltin menneisyys viittaa siihen, että hänessä, edistysmielisyyden verhon alla yksinkertai-



sesti piileksii periaatteeton onnen onkija vastaisuudenkin nähden, jota suunnaton itserakkaus ja kun-

n'anhimo voimistuttaa. Ei ole epäilemistäkään, ett'eikö erinäiset trustit ja suurten rikkauksien omistajat, olisi käyttäneet Roosevelttia rengin tehtävissä, ja puheenalainen puoluejärjestö, on kokoonpantu niistä henkilöistä, jotka aikaisemmin ovat Rooseveltia käyttäneet hyväkseen, pannessaan toimeen satoihin miljooniin nousevia omaisuusriistoja tai valtauksia.

\* \*

Demokraattipuolue esiintyi vaalitaistelussa suoje-  
lustullivastaisella ohjelmalla ja tilaisuutta varten "tehdyllä" presidenttiehdokkailla. Puolueen ohjelmajulistuksen pääkohta selostaa puolueen kannan seuraavasti:

"Me julistamme, että demokraattisen puolueen johtavana periaatteena on, ettei liittohallituksella perustuslain mukaan ole oikeutta eikä valtaa määrätä tai kantaa tulimaksuja muuten kuin valtion tulojen kartuttamiseksi.

"Republikaanien ylläpitämä korkea suojelestulli on varallisuuden epätasaisen jaon perussyytä; se on veroitussysteemi, joka tekee rikkaan rikkaammaksi ja köyhän köyhemmäksi; sen vallitessa kärsivät pääasiallisesti amerikalainen farmari ja työläinen; se kohottaa heidän elintarpeittensa hintaa, mutta ei se suojele heidän tuotteitaan eikä palkkojaan. Farmari myy markkinoilla ja ostaa ostettavansa melkein yksinomaan suojelestullin suojaamilta markkinoilta. Korkeimmin suojatuilla teollisuusaloilla, kuten puuvilla-, villa-, teräs- ja rautateollisuuden aloilla, ovat työläisten palkat alempia kuin millään muilla meidän teollisuus-



aloillamme. Me väitämme, että amerikkalaisten työpalkka'n määrääjinä ovat kilpailun määräämät olosuhteet eikä suinkaan suojelustulli.

Me olemme sitä mieltä, että on ensi tilassa alennettava nykyään voimassa olevia korkeita, ja useissa tapauksissa estäviä tullitaksoja ja vaadimme me, että on hetimiten alennettava huomattavassa määrässä elintarpeiden tullia. Tuotteet, joita tuodaan maahan kilpailemaan amerikkalaisten trustien kontroleeraamien tuotteiden kanssa, joita myydään ulkomailla huokeam- malla kuin kotosalla, tulisi asettaa vapaalle listalle.

“Me tunnustamme, että meidän tulliverotussysteemimme on läheisessä yhteydessä maan liike-elämän kanssa ja olemme sitä mieltä, että lainlaadinnan avulla on lopullisesti toteutettava ne periaatteet, joita me kannatamme, mutta tämä lainlaadinta ei saa vahingoittaa tai hävittää lainmukaista teollisuutta.

“Me lausumme jyrkän paheksumisemme presidentti Taftin menettelyn johdosta, kun hän kieltäytyi allekirjoituksellaan hyväksymästä puuvilla-, villa-, metalli- ja kemiallisten tuotteiden tullitaksan alennusta ja farmituotteiden vapaan listan lakiehdotusta. Kaikkein näiden lakiehdotusten tarkoituksena oli kansan syvien rivien auttaminen trustien kiskomista vastaan.

“Vaikkakin republikaaninen puolue lupasi alentaa tullia, on se tullilainlaadinnallaan osottanut, ettei tuonlaista alennusta saa tapahtua kansan hyödyksi ja koska se ei ole täyttänyt 1908 tehtyjä lupauksiaan, ei sen enää tulisi nauttia kansakunnan luottamusta. Me vetoamme Amerikan kansaan, että se kannattaisi

meidän vaatimustamme, johon sisältyy ainoastaan sellainen suojelustulli, jota tarvitaan valtion tulojen kartuttamiseksi.”



#### POIS SUOJELUSTULLIT!

(Kuva eräästä demokraattipuolueen äänenkannattajasta)

Demokraattipuolue koskee ohjelmassaan asiaan, nimittäin elämäntarpeiden alentamiskysymykseen, joka nykyisen kalliin ajan vallitessa on käynyt poltta-



vaksi. Mutta lähemmin asiaa miettiessä kyllä huomaa, että tullien alentamisella ei elämäntarpeiden hintoja saada laskemaan. Esniksikin, missä on se maa, joka on valmis tuottamaan pöytätarpeita Amerikan kansalle? Amerikasta päinvastoin kuletetaan ruokatarpeita muihin maihin. Mutta sekin on sivuasia. Pääasia tässä kysymyksessä on toinen. Ja se on se, että vapaitten markkinain aika ei enää ole olemassa. Kansalliset ja kansainväliset trustit määräävät markkinain tilan, eikä tullitariffit. Ei mikään kilpailu menesty markkinoilla näiden laitosten rinnalla. Ei ole suurtakaan mahdollisuutta saattaa elämäntarpeiden tuottajaa ja kuluttajaa yhteyteen toistensa kanssa nykyisen kapitalistisen järjestelmän valitessa, ilman trustien välitystä. Amerikalaista maanviljelijää ei siitä estä tullitariffi, ja hän, jos kuka tahtoisi sivuuttaa välikädet, mutta ei voi sitä tehdä, vaan on pakotettu alistumaan vallitsevan markkinajärjestelmän asettamiin ehtoihin, antamaan tuotteensa halvalla ja sallimaan välikäsille, jotka ovat häntä voimakkaampia, oikeuden asettaa tuotteille markkinahinnat.

Teollisuus- ja kauppakorporatsioonit eivät suinkaan ole tilapäisiä laitoksia, tai laitoksia, jotka ovat syntyneet keinotekoisesti, joiden, yhä suurenevan, teollisuutta ja kauppaa hallitsevan järjestelmän hävittäminen kävisi päinsä. Jos sitä todella yritettäisiin, aiheuttaisi se ylitse pääsemättömän kauppa- ja teollisuuspulan. Demokraattipuolueen ohjelmassa kyllä lupataan, trustilainsäädäntöä uudistamalla valmistaa tie, jota myöden päästään trustien ja niitä johtavien hen-

kilöiden kimppuun. Saman suuntaisen lupauksen tekee republikaanipuolue. Lievemässä muodossa lupataan toimenpiteitä tässä suhteessa Rooseveltin



VAALEISSA VOITOLLE PÄASSEET

puolueen ohjelmassa — merkillistä kyllä — sillä Roosevelt saavutti tällä ohjelmalla kuuluisuutensa ja "kansan suosion".



Mutta ei sentään ole syytä pelätä näiden lupaus-  
ten vuoksi kauppa- ja teollisuuspaniikkia. Jokainen  
trustiherra on syytänyt syytämällä vaalitaistelurahoja  
kapitalistipuolueiden vaalikassoihin. Se, jos mikä, pa-  
raiten todistaa, että trustivallan kukistaminen "vapaan  
liikkeen" esteiden poistamiseksi on tulkinnan varassa  
oleva asia. Tulkintakin tässä suhteessa jo on vakaan-  
tunut. Öljy-trustin hajottaminen, siten kuin se panttiin  
toimeen, tapahtui sängen kivuttomasti. Vapaat mark-  
kinat öljyliikkeesä ei tuon tuomenpiteen kautta avau-  
tuneet, ja yhtävähän siihen päästään demokraatien  
lupaamalla osittaisen vapaakauppaperiaatteen toteut-  
tamisella, ottaen myös huomioon senkin, että vapaa-  
kauppaperiaate on tulkinnan varassa, jos sen käytännöl-  
lisestä toteuttamisesta tulisi kysymys. Sehän näh-  
dään! Demokraattipuolue voitti vaaleissa. Täydell-  
inen trustivallan voitto!

\* \*

Vanhan republikaanipuolueen ohjelmassa ei ase-  
teta näytteelle mitään erityistä "uutta muotia" tai  
vanhan muodin huomattavampaa uudistusta. Olevat  
olot pienillä korjauksilla tyydyttävät republikaanipu-  
luetta. Se perustaa menneisyyteensä tulevaisuutensa  
toiveet, painostaen erityisesti suojelustullipolitiikan  
tärkeyttä, koska suojelustulli "takaa amerikalaiselle  
tyväestölle korkeat palkat", (kuten sivumennen sa-  
noen korkeilla suojelustulieilla suojatussa kutoma-  
teollisuudessa, palkkojen ollessa keskimäärin \$8.00  
viikolta, eli puolet siitä millä lähimain kunnollinen toi-  
meentuio voi olla mahdollista.)

Saakoon tässä sijansa pieni ote republikaanipu-  
lueen ohjelmajulistuksesta:

"Republikaaninen puolue silmäilee entisiä saa-  
vutuksiaan ylpeydellä ja tyydytyksellä ja uusia vel-  
vollisuuksiaan toivolla ja luottamuksella. Se on ollut  
vilpittömästi ja aina edistyksen puolue; se ei ole  
koskaan ollut paikallaan pysyvä eikä taantumukselli-  
nen. Se on täyttännyt toisen suuren lupauksen toisensa  
perästä kansan tarpeiden ja kansan tahdon mukaisesti.

"Me uskomme hillittyyn edustavaan kansanval-  
taamme, johon sisältyy lakien eikä ihmisten hallitus  
ja jossa järjestys on kehityksen edellytyksenä.

"Ne perustuslaillisen hallituksen periaatteet,  
jotka aiheuttavat järjestyksellisen ja tehokkaan kan-  
san tahdon ilmaisun, vapauden ja ihmisoikeuksien  
suojelemiseksi ja lain tulkitsemiseksi vapaan ja itse-  
näisen oikeudenkäytön kautta, ovat osottaneet, että  
ne kykenevät ylläpitämään hallitusrakennetta, johonka  
sisältyy enemmän kuin sadan vuoden kehityksen jäl-  
keen sata miljoonaa ihmistä, ollen hajallaan laajalla  
ja erilaisella maa-alueella, mutta joita sitoo toisiinsa  
yhteinen päämäärä, yhteiset ihanteet ja yhteinen rak-  
kaus Yhdysvaltain perustuslakia kohtaan.

"Perustuslain ja siihen sisältyvien periaatteiden  
vallitessa ovat Yhdysvallat kasvaneet yhdeksi maail-  
man suurista sivistyneistä ja sivistävistä valtioista. Se  
tarjoo kodin ja tilaisuuden muiden maiden eteenpäin-  
pyrkiville, ja ahkerille kansalaisille.

"Kansan luottamuksen ja kansan kannatuksen  
laajalla perustuksella, kansan kannattamana ja kan-  
san hoitamana tulee Yhdysvaltain hallitus ratkaise-



maan tulevaisuuden ongelmat yhtä tyydyttävästi, kuin se on ratkaissut entisajan ongelmat.

“Republikaaninen puolue on nykyään, kuten se on aina ollut edistyneen ja rakentavan valtiomiestaidon puolue. Se on valmiina menemään eteenpäin ja ratkaisemaan niitä uusia kysymyksiä, joita yhteiskunnallinen, taloudellinen ja poliittinen kehitys on tuonut kansallisen mielenkiinnon etualalle.”

\* \*

Lukuunottamatta pienempiä eroavaisuuksia eri porvaripuolueiden ohjelmissa, voinee pää eroavaisuudet esittää lyhyesti seuraavalla tavalla:

1 Rooseveltin puolueen ohjelmassa asetetaan etualalle yhteiskunnallisten ja taloudellisten, työväestöä koskevain epäkohtain korjaileminen.

2 Demokraatipuolue ajaa tullitariffin alentamiskysymyksiä.

3 Republikaanipuolue vetoaa “nykyiseen hyvinvointiin”, jota hallitusviisaudella on pidettävä yllä, noudattamalla vanhoja periaatteita.

Jokainen näistä puolueista kannattaa ehdotonta kapitalismia, ja hakemallakaan ei voi löytää erityisiä, etujensa puolesta vastakkaisia yhteiskuntaluokkia, jotka antaisivat lojillisen selityksen kapitalistipuolueiden ohjelmaeroavaisuuksiin. Ne, jotka ovat koettaneet määrittellä näiden puolueiden takana olevia tekijöitä, esittävät, että Rooseveltia kannattaa terästrusti ja sitä seuraavat suurkapitalismin edustajat, johtuen siitä, että Roosevelt on niissä piireissä koeteltu voima.

Hän jo aikaisemmin tekemillään palveluksilla on sauttanut luottamuksen. Tämä kapitalistiryhmä edustaa muutaman kymmenen biljoonan dollarin pääomaa. Toinen kapitalistinen suurvalta, Öljy-trusti ja sen vanavedessä kulkeva, kapitaalisen suuruudessa edellisen kanssa loistavasti kilpaileva kapitalistiryhmä erikoisemmin kannattaa Taftia ja vanhaa republikaanipuoluetta. Ja kauppakorporatsioneja edustava kapitalistiryhmä seuraa Wilsonin demokraattien rintamaa. Mutta toiselta puolen on muistettava, että kaikki nämä mainitut Amerikan kapitalismin mahdit yhdistyvät toinen toisiinsa niin ettei niillä voi olla vakavampaa laatua eturistiriitoja välillään.

Juuri se, että kapitalistipuolueiden politiikkaa johtaa keskenään kilpailevat kapitalistiryhmät, eikä määrätty, suurempisuuntaiset yhteiskunnalliset periaatteet, tekee taistelun yhtä katkeraksi kuin se on sisällyksetöntä. Ehdokassuuruuksien kunnia on myöskin kysymyksessä, ja tietysti myös omat persoonalliset edut sekä kymmenien ja taas kymmeinen tuhansien, virkapaikkoja vaanivain politikointsijain edut. Se puolue, joka kulloinkin voittaa vaaleissa, saa myöskin samalla vallan täyttää virkapaikat omilla miehillään.

Suurta mehua ja katkeruutta aikaan saanut vaalitaistelurahastotilien penkominen otettiin esille yksinomaan virkapaikkapolitikoitsijain tahdosta. Se oli republikaani- ja demokraatipuolueen virkaherrain sota-juoni Rooseveltin puoluetta vastaan. Ei tosin miksiäkään kunniaksi kummallekaan. Vaikkakin siten kävi päinsä paljastaa Rooseveltin salaliitto trustien kanssa



ja hänen häikäilemätön kaksinaamaisuutensa, paljastui siinä samalla paljastajain yhtä mätä poliittinen moraali.

Huolimatta paljastuneiden tosiasain selväpuheisuudesta vaalitaistelurahastoja koskevassa kysymyksessä, julisti demokraattipuolueen äänenkannattajat ja Rooseveltia kannattavat lehdet, että trustien rahoista ei huolita vaalikassaan, mutta jokaisen "kunniallisen kansalaisen" dollari on tervetullut. — Valitsemalla "kunniallisten dollarien" avulla presidentin, lupasi



demokraattipuolue täyttää tyhjäksi käyneen "torikorin." Siitäpä tyhjää korja kantava kuihtunut perheen emäntäkin niin innostuu, että kaivaa kukkarostaan "kunniallisen dollarin", pyytäen saada auttaa "kunniallisen presidenttiehdok-

kaan" vaalitaistelua. Tämä aivan uutta muotia äskettäin päättyneessä vaalitaistelussa. Ehkäpä aivan oivallinen muotikeksintö kapitalistipuolueiden kannalta katsoen. Säästyivät nekin dollarit, jotka täten kokoon saatiin trustiherroille. Käytännöllistä siltäkin kannalta katsottuna että siten toteutettiin vanhaa, kaikessa muussakin käytännössä olevaa sääntöä: "hulluilla herat kyntää."

Ja lopuksi muistettakoon, että äänestäjäjoukkojen puolelleen voittaminen määrää kapitalistipuolueiden ohjelmien sisällön. Parhaat poliittiset kaunokirjailijat saavat panna parastaan niiden kirjoittamisessa. Kaunopuheisuudella koetetaan peittää ristiriitoja, joita ei voi välttää kun kaikille mahdollisille äänestäjäryhmille annetaan oma osansa. Esimerkiksi farmaareille *rautatierahdien alennusta*, rautatietyöläisille *hyvä palkka* ja rautateiden omistajille *kohtuullinen liikevoitto*. Teollisuutta ja kauppaa *monopoliseeraavaa liittoutumista* katsotaan lain vastaisena, mutta kaikille liikkeen harjoittajille ja työläisille on annettava täydellinen oikeus *liittoutua tarkoituksella turvatu yhteisiä etujaan*. Ja vielä sen lisäksi julistetaan, että *yksilöllinen toimeliaisuus* on säilytettävä kaiken yhteiskunnallisen elämän perustuksena. Työttömyyden vaaraa ja halpapakkaista työtä vastaan luvataan laatia siirtolaistulvaa rajoittavia lakeja, mutta samassa muistutetaan, että maassa asustaa kolmisen miljoonaa äänioikeutettua ulkomaalaissyntyistä, jonka vuoksi täytyy luvata tilaa tässä "vaapaassa maassa" muista maista tänne siirtyville.



Ja kun monissa lännen valtioissa on naisilla äänioikeus, ja niin ollen löytyy maassa



1,500,000 äänioikeutettua naista, otti Rooseveltin puolue ohjelmaansa myös naisten äänioikeusvaatimuksen. Toiset kapitalistipuolueet eivät sitä tehneet, mutta ne sensijaan varasivat vaaliagitaattoriensa vaalisaarnoissa tilaa mainioille naismaailmaa kutkuttaville kohteliaisuuksille.

Sanomattakin selvää, ettei kapitalistipuolueiden ohjelmat ole laadittu todellisen toiminnan ohjeeksi. Siihen ne soveltuvat phtä vähän kuin rakkausromani matematiikan oppikirjaksi.

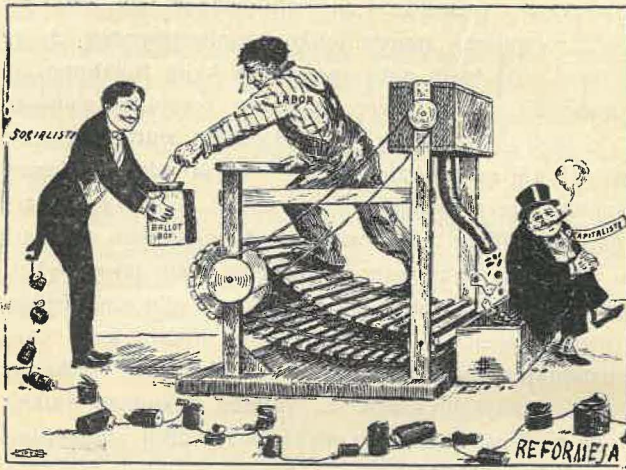
\* \*

Sosialistipuolueen asema vaalitaistelussa näytti toiselta puolen toivehikkaalta, mutta toiselta puolen oli havaittavissa vakavia vaikeuksia. Viimeaikaiset työväenluokan liikehtimiset vaikka edellyttivätkin menestystä puolueperiaatteiden levittämistyölle työväestön keskuudessa, sisältyy näihin uutuutensa vuoksi huomiota herättäviin työväenliikkeisiin jotain sellaista, joka on enemmän vähingoksi kuin hyödyksi sosialistipuolueen vaalitaistelutoiminnalle. Seikka, johon kosketin saikin aikaan heti vaalitaistelun alkaessa laimentavan sisäisen kahinan puolueessa. Puoluekonventioni valitsi entisen puoluesihteerin vaalitaistelun johtajaksi, jota vastaan puolueemme syndikalistisilla aineksilla oli kaunaa kannettavana. Ne samaset ainekset eivät suosi vaalitaistelutoimintaa. Koettivat tekosyy'n nojalla pilata vaalitaistelua, syyttäen vaalitaistelun johtajaksi valittua huonosta moraalista ja panivat toimeen valitun erottamisyleisäänestyksen. Erottamista vaativa ryhmä,

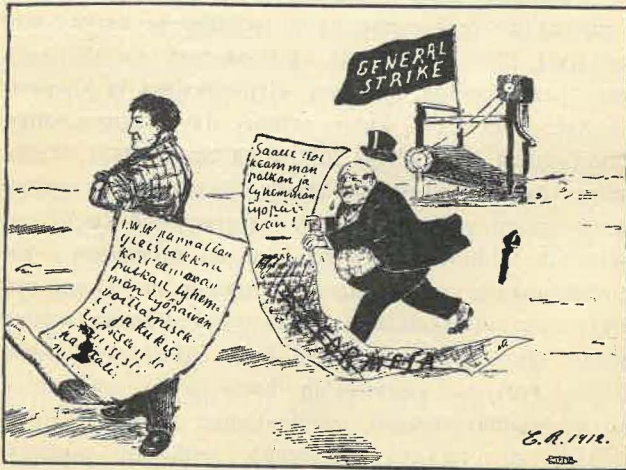
vaik'eikaan onnistunut ajaa vaatimustaan läpi, sai kuitenkin puolelleen suuren joukon puoluejäsenten ääniä. Sisäinen riita tästä persoona-asiasta kyllä tukahutettiin tuimasanaisesti, ja myös puolueen presidenttiehdokas — kutsuttiin ankarasti järjestykseen, mutta jupakka vaikutti kuitenkin häiritsevästi. Eivät edes puolueen jäsenenä olevat syndikalistit ottaneet osaa vaalitaisteluun. Ne olivat joko vaiti tai ylimalkaisesti vastustivat poliittisen toiminnan periaatteita. Kuvaavaa sekin, että yksi sosialistipuolueen kansallisen toimeenpanevan komitean jäsen, W. Haywood, joka liikkui koko vaalitaisteluaajan puhujamatkoilla, ei puheissaan koskenut vaalitaistelukysymykseen, — vaieten kokonaan vaikka hänen nimensä mainittiin myös Rooseveltin puoluepuuhien yhteydessä.

Puolueen ulkopuolella olevat syndikalistit, joita ei puoluekuri estä esiintymästä todellisessa karvassaan, asettuivat täysin avoimesti vastustamaan sosialistipuolueen vaalitaistelua, puheissa, kirjoituksissa ja kuvaesityksissä, josta pieni, kuvin esitetty näyte liittyy tähän kirjoitukseen. Ne olivat julaistuna Spokaneessa, Wash. ilmestyvässä, "Industrial Worker"-lehdessä muutamia päiviä ennen vaaleja. Niissä kuvataan työväenluokan poliittista toimintaa kätyrpalveluksen tekemiseksi kapitalistiluokalle ja asetetaan suurlakko ja "suora toiminta" sen vastakohtaksi, joilla työväenluokka voittaa kerran ympäri pyörähtämällä mitä ikänä se haluaa. Tämän tapaista agitatsionia harjoitettiin ylt'yleensä sangen voimaperäisesti syndikalistien tahoita. Epäilemättä se vaikutti enemmän estävästi sosialistipuolueen vaalitaisteluun kuin kaikkien porvaripuo-





POLIITTINEN TOIMINTA



"SUORA TOIMINTA"

lueiden sosialismin vastustus yhteensä. Ennen vakiintunut, mutta nyt jo luhistunut ammatillisen toiminnan yksin auttava härhakuva nostetaan suurlakko- ja suoratoiminta-aatteiden pukuun puettuna uudelleen kummittelemaan syndikalistisessa agitatsioonissa. Siinä yksi taival lisää entisillä erhepoluilla. Se johtaa meleen: "tie päämäärään kulkee erheitte ja vastuksien kautta."

Myös Rooseveltin puolueen — "toiveikas ohjelma" oli omiaan eksyttämään suuren joukon työläisiä, joka muutoin viimeisessä vaalitaistelussa olisi ollut kiittollinen värväysalue sosialistipuolueelle. Mainitussa ohjelmassa on jotain puoleensa vetävää — puoleksi valveutuneiden työläisjoukkojen puolinaisia näkökantoja vastaavaa. "Sen mitä sosialismissa on hyvää ja toteutettavaksi mahdollista", kuulee sanottavan, "sen on Roosevelt ottanut viedäkseen voittoon". Että se osa työläisäänestäjistä, joka on nousemassa taisteluun kapitalismia vastaan, jakaantuu sosialistipuolueen ja Rooseveltin puolueen kesken, sitä todistavat myös sosialistipuolueen taholta toimitetut koeäänestykset huomattavan johdonmukaisesti. Tuloksissa kilpaili kumpikin puolue keskenään. Vielä selvemmin sama seikka tuli näkyviin varsinaisissa vaalituloksissa. Siellä missä sosialistipuolueella oli suurin äänimäärä, siellä myös oli Rooseveltilla, kuten Illinoisin, Pennsylvanian, Washingtonin, Californian, Ohion, Wisconsinin ja New Yorkin valtioissa, suurin kannatus.

Tämä, jos mikä oli mielenkiintoinen seikka äskeisessä vaalitaistelussa. Se tosin oli sosialistipuolueen äänimäärän vieläkin suurempaa kasvamista estävä



seikka, mutta varmasti samalla huomattava etu sosialismin periaatteiden levittämistyölle vastaisuudessa.

Rooseveltilais-“sosialismi” ei ole muuta kuin hetken ilmiö, mutta sen kannattajia ei enää voi saada palautetuksi entisiin ajatustapoihin tai paremmin sanoen estetyksi ajattelemasta sosialismia, kun he keran uskovat kannattavansa sitä mitä “sosialismissa on hyvää ja toteutettavaksi mahdollista”.

Edeileen, sosialistipuolueen vaalitaistelutiellä oli vanha vastus: A. F. of Laborin johtoklinin vaaliliitto demokraattipuolueen kanssa. Luultiin jo sen julkisena asiana raukeavan, mutta niin ei tapahtunut. Liiton hallintokunta antoi julistuksen, jossa suositeltiin demokraatteja järjestyneen työväestön ystävinä, joita on kannatettava vaaleissa. Sen nojalla käytettiin A. F. of Laboria virallisesti demokraattipuolueen aseena ja siihen nojaten oli demokraattipuoluetta kannattavilla täysi oikeus harjoittaa agitatsioita uniassa mainitun puolueen hyväksi.

Näin, kuten edellä on esitetty, esiintyi Amerikan työväenluokka sangen hajanaisena vaalitaistelussa, jakaantuneena niihin, jotka eivät äänestäessään ajattele mitään, niihin, jotka vasta ovat päässeet ajattelemisen alkuun, mutta eivät osaa vetää ajatusjuoksustaan oikeita johtopäätöksiä ja niihin, jotka “periaatteellisista” syistä vastustavat työväenluokan poliittista toimintaa.

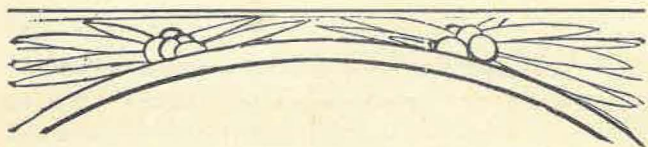
Mutta kaikesta huolimatta oli kulunut vaalitaistelu todistus siitä, että sosialismi vallottaa itselleen alaa tässä maassa yhtä ripeästi kuin missä muussa maassa tahansa. Vielä puolitoista vuosikymmentä sitte, oli

sosialismi Amerikassa pienten, kiihkoilevain työläisryhmien ja kumouksellisella rikkiviisauksella pilattujen pikkuherra-in lahkumuodostusten leikkikaluna. Nyt se esiintyy jo poliittisenakin mahtina, jonka olemassaoloa ei kapitalistiluokka hetkeksikään unohda. Sosialismi lupaa nousta verrattain lyhyessä ajassa maan kohtalojen ohjaajaksi ja määrääjäksi. Yksin sosialismi tässä maassa uskaltaa luottaa tulevaisuuteen. Menneitten aikojen, vielä nykyisin vallassa istuvat valtamahdit ajattelevat tulevaisuuttaan, kuten synnissä ja saastassa elänyt, ja siihen paatunut vanhus tulevaisuuttaan voi ajatella. Rumat mielikuvat, hirmuteot, viekkkaus, ja kosto sitä elättää, mutta kuolema lopuksi tulee kuitenkin.

F. J. S—ä.







## Työläisten kurja asema kylmien numeroiden esittämänä

(“Socialist Campaign Book, 1912”-teosta apunaan  
käyttäen kirj. T. H.)

### I. Työntulosten riistäminen.

Yhdysvaltain hallituksen 12:sta Sensuksessa  
(v:lta 1900) julkaistaan seuraava tilasto:

Asukasluku, 10 vuotiaita ja sitä vanhempia	58,224,600
Kaikilla työaloilla työskenteleviä	29,287,070
Maanviljelyksen alalla	10,438,219
Erikoisilla ammattialoilla (professional ser- vice)	1,264,536
Perheiden ja yksityisten palveluksessa	5,693,778
Työläisiä (ammattitaidottomia)	2,640,420
Erikois-palvelijoita (servants)	1,565,440
Kaupan ja liikennelaitosten aloilla	4,778,233
Tehdas- ja koneteollisuuden aloilla	7,112,304

Hallituksen tilastotiedot ovat muutamissa suh-  
teissa hyviä esimerkkejä selvien tosiasioiden salaa-  
mistaidosta.

Hallitus kuluttaa satojatuhansia dollareita kansan  
varoja huolellisesti suoritettavia tutkimuksia ja laajo-  
jen tilastotietojen julkaisemista varten. Mutta kun  
tahtoo päästä selville jostain tärkeimmistä kapitalistista  
järjestelmää koskevista tosiasioista, niin aina puuttuu  
jotain.

Toisin sanoen laajat hallituksen bulletinit useim-  
massa tapauksessa sisältävät selostuksia miljoonista  
seikoista tuhannessa eri kysymyksessä, joista te ette  
välitä mitään, mutta eivät anna pienintäkään selvyyttä  
asiasta, josta haluaisitte tietojä.

Kuvaavana esimerkkinä tässä suhteessa on 13:sta  
sensus, v:lta 1910, mikäli se koskee tehdasteollisuutta.  
Yksi tärkeä seikka, josta Yhdysvaltain kansa haluaisi  
saada tietoja enemmän kuin mistään muusta, on se,  
kuinka paljo liikevoittoa tehdaslaitokset ovat tuotta-  
neet niinä vuosina, joilta niistä tilastoja julkaistaan.  
— Tilastotiedot eivät siitä mitään kerro.

Me emme ehkä valittaisi tästä epäkohdasta, jos  
varmalla tavalla pääsisimme selville edes kahdesta  
seikasta: ensiksi, mitä tuotanto todellisuudessa mak-  
saa ja toiseksi, mikä on tuotteiden arvo myydessä.  
Mutta tämäkin on meiltä kielletty. Tilastotiedoissa  
on pitkä, 11 numeroa käsittävä summa, jonka pitäisi  
ilmaista “tuotteiden arvon”. Niissä on toinen 11  
numeroa käsittävä summa, jonka pitäisi ilmaista  
“menot”. Mutta eräs huomautus edellisellä sivulla  
varottaa meitä, että “sensustatilastot” eivät osota  
tehdastuotteiden kustannuksia kokonaisuudessaan ja  
sentähden ei niitä voida käyttää osottamaan liike-  
voiton suuruutta.” Tästä johtuu tavallinen ihminen



kysymään mitä hyötyä on yrittää sanoa paljoko tavaroiden valmistus maksaa, kun sitä ei kuitenkaan sanota? Ehkäpä hallituksen tilastotieteilijät kuitenkin selittävät meille tämän seikan joskus kaukaisessa tulevaisuudessa. Tai myöskin voisi joku kysyä mitä hyötyä on yrittää sanoa paljoko menoja on tavaroiden valmistuksessa, jos noiden menojen suuruutta ei ilmaista?

Eräässä bulletinissa olevassa huomautuksessa sanotaan: "Menoihin sisältyvät kaikki menoerät liikevuoden ajalla, paitsi korko bondeista tai muista veloista ja arvon alentumisen korvaukseksi tehdyt myönnytykset." Mutta toisessa huomautuksessa sanotaan, että tuotteiden arvo tarkoittaa niiden myyntiarvoa *tehtaassa*, josta käy selville, että tuotteiden arvo ei ole niiden arvo ensinkään, mutta eräs arviotapa. Millä hinnalla nämä tavarat myytiin siitä eivät sensustilastot puhu mitään. Ne eivät siitä tiedä. Ja kuitenkin juuri sen me kaikki haluaisimme tietää.

Antamatta valoa tähän seikkaan ovat tilastotiedot melkein arvottomia. Arvottomia ainakin siihen pääseikkaan nähden, joka on kaikkein tärkeimmästä merkityksestä tämän kansakunnan asukkaille, nimittäin: Kuinka paljo liikevoittoa nämä laitokset tuottivat niihin sijoitetulle pääomalle herran vuonna 1910? Kuinka paljo liikevoittoa ne riistivät niiltä työläisiltä, joiden työ tuotti nuo rikkaudet? Kuinka paljo tuotteiden arvosta oikeudellisesti kuului noiden laitosten omistajille ja kuinka paljo siitä kuului työläisille? Lyhyesti sanoen, kuinka paljo he varastivat meiltä? Näihin kysymyksiin me ennen kaikkea tahtoisimme

vastauksen. Näiden asiain tietäminen olisi meille kaikkein tärkeintä. Näihin verrattuna ovat kaikki muut seikat vähemmän tärkeitä. Mutta juuri näihin seikkoihin eivät hallituksen julkaisemat laajat nidokset anna selvitystä.

Näissä tilastotiedoissa on meille sanottu jotain kuitenkin. Meidän tulee siis olla kiitollisia siitä mitä olemme saaneet. Käytämme parhaamme mukaan hyväksemme sitä mitä he ovat meille antaneet.

Yhdysvaltain hallituksen 13:sta sensuksessa (v:ltä 1910) luvussa "Tehtaslaitokset" on taulu, jossa julkaistaan m. m. seuraavat tilastotiedot:

Laitosten luku .....	268,491
Tehtaissa toimivien henkilöluku ....	7,678,578
Omistajia ja firmojen jäseniä .....	273,265
Työnjohtajia y. m. s. ....	790,267
Palkkatyöläisiä (keskimäärin) ....	6,615,056
Pääoma .....	\$18,428,270,000
Menot .....	18,453,080,000
Palkkoihin kaikkiaan .....	4,365,613,000
Työnjohtajille y. m. ....	938,575,000
Palkkatyöläisille .....	3,427,038,000
Raaka-aineisiin .....	12,141,791,000
Sekalaisia menoja .....	1,945,676,000
Tuotteiden arvo .....	20,672,052,000
Tehtailijan lisäämä arvo (tuotteiden arvo, siitä vähennettynä raaka-aineiden arvo) .....	8,530,261,000

Edelläolevasta taulusta näemme, että tehdastyön lisäämä arvo tuotteille on \$8,530,261,000. Tämä



summa on syntynyt siten, että raaka-aineiden hinta on vähennetty tuotteiden arvosta. Tämän summan tulisi kuitenkin olla paljo suuremman, sillä, kuten bulletinissa mainitaan, tässä mainittu tuotteiden arvo tarkoittaa tuotteiden arvoa *tehtaassa*. On ihan selvää, että tämä arvo on paljo pienempi kuin tuotteiden todellinen *myyntiarvo*. Kuinka paljo pienempi, sitä on meidän mahdoton sanoa. Toiselta puolen ainakin osa sekalaisista menoista tulisi vähentää yleistuloksesta. Ja meille sanotaan eräässä huomautuksessa, että menojen luettelossa ei ole mainittu mitään arvon alentumisen korvaukseksi luovutetuista myönnytyksistä. Mutta molemmat nämä menot, nimittäin sekalaiset menot ja arvon alentumisen korvaukseksi myönnetty luovutukset yhteenlaskettuna ovat varmasti paljo pienemmät kuin se summa minkä myyntihinta on tehtaan hintaa suurempi. On siis hyvin mahdollista, että tuo \$8,530,261,000 on huomattavasti vähemmän kuin työläisten tuottama arvo todellisuudessa.

Otakseen siis tämän johtopäätöksen oikeaksi saamme selville, että vähentämällä 4,365,631,000 — joka on palkkoihin kaikkiaan kulutettu summa, käsittäen ei ainoastaan tavallisten työläisten, mutta myöskin \$50,000—\$100,000 superintendenttien palkat — \$8,530,261,000:sta, joka on työläisten tuottama kokonaisarvo, työläisiä riistettiin tuona yhtenä vuotena \$4,164,648,000 yksin tehdasteollisuuden alalla; toisin sanoen, näidenkin numeroiden mukaan, jotka tahallisesti ovat alhaisiksi arvioitu totuuden salaamiseksi, saivat työläiset ainoastaan 51,17 prosenttia siitä varal-

lisuudesta, jonka he ovat työllään tuottaneet. Hyvin mahdollisesti saivat he paljo vähemmän.

Ja jos me otamme huomioon tehdaslaitosten johtajain y. m. palkat, jotka usein kohoavat 50 jopa 100 tuhanteen dollariin vuodessa ja jotka siis todellisuudessa eivät ole varsinaisia menoja vaan osia yhtiön riistämästä ryöstösaalista, niin työläisten saama tulos työstään on vieläkin paljo pienempi kuin edelläolevat numerot esittävät.

Edelläesitettyjä johtopäätöksiä vahvistavat myöskin seuraavat sensustilaston mukaan tehdyt johtopäätökset:

Työläisten keskimääräinen palkka tehdasaitoksissa oli \$518 vuodessa.

Jokaisen henkilön keskimääräinen tuotanto (palkkatyöläiset ja rautatietyöläiset yhteenlaskettuna) oli \$1,151 vuodessa.

Jokaiselta työläiseltä riistettiin siis keskimäärin \$633 vuodessa eli 51.17 prosenttia.

Noiden 273,265 omistajan ja firmojen jäsenten saavuttama puhdas voitto tuotteiden arvosta vähennettynä kaikki menot — oli siis \$2,218,972,000, joka on 12 prosenttia liikkeeseen sijoitetulle pääomalle tai yli \$8,120 keskimääräinen vuotuinen tulo jokaiselle heistä.

Työläisten keskimääräinen vuosipalkka tehdasteollisuuden alalla on siis \$518 ja tehtaidenomistajain vuositulot \$8,120.

National Socialist Hand Book No. 1 arvioi työläisten saaman osan tuottamastaan varallisuudesta vieläkin pienemmäksi. Siinä arvioidaan seuraavasti:



“Tuotannon arvo (s. o. tuotteen arvo, siitä laskettuna pois raaka-aineiden arvo) oli keskimäärin \$1,150 jokaista palkkatyöläistä kohti v. 1904. Nyt on se keskimäärin \$1,290. Mutta työläisten saama suhteellinen osa tuottamiensa tuotteiden arvosta on pienempi kuin se oli v. 1899 tai 1904, kuten käy selville seuraavasta taulusta:

Vuosi	Keskimääräinen palkka.	Tuotannon arvo.	Työläisten osa, pros.
1899 .....	\$426 .....	\$1,025 .....	41.6
1904 .....	477 .....	1,150 .....	41.5
1909 .....	518 .....	1,290 .....	40.1

Tämän arvioimisen mukaan, joka myöskin perustuu hallituksen julkaisemiin tilastoihin, saavat työläiset siis ainoastaan noin 40 prosenttia siitä varallisuudesta, jonka he työllään tuottavat.

## II. Palkat ja elantokustannukset.

V. 1906 ryhtyivät viisi huomattua yhteiskuntaolojen tutkijaa New Yorkissa perinpohjaisesti ottamaan selville paljoko vuosittain maksaa 5-henkisen perheen elantokustannukset, s. o. perheen, jossa on mies, vaimo, ja 3 lasta, jotka eivät vielä ole työkykyisiä. He tulivat siihen tulokseen, että tuollaisen perheen isän täytyi ansaita vähintään \$931 vuodessa voidakseen elättää perheensä “soveliaasti” (decently); siis \$3.10 päiväpalkka 300 työpäivästä.

Kysymys alistettiin sitte vielä kuudentoista eri yhteiskuntaolojen tutkijan harkittavaksi. Kuusi

heistä laativat keskimääräisen tuloksen ja se oli \$942. Toiset arviot olivat \$768 (kaksi), \$879, \$900, \$901, \$986, \$1,078, \$1,394, 1,403 ja \$1,449. Edelläolevat arviot ovat kuusihenkistä perhettä kohti. Edelläesitettyistä tuloksista voi siis laskea kohtuulliseksi keskimääräisesti alimmaksi palkaksi, jolla kuusihenkinen perhe voi elää, \$950. Viimeiset tällaiset tutkimukset ovat johtaneet siihen tulokseen, että kaikkein vähintään tarvitsee 6-henkinen perhe \$750 vuodessa voidakseen elää.

Alhaisimmankin laskun mukaan tulisi siis minimi- tai alimman palkan olla \$750; keskimääräinen minimipalkka on arvioitu 950 dollariksi.

Mutta ovatko työläisten palkat Yhdysvalloissa noiden “soveliaiden” elantokustannusten tasaisia? Kaikki palkkatyöläiset lukuun otettuna on työläisen keskimääräinen palkka Yhdysvalloissa \$520 vuodessa, joka on yli 200 vähemmän kuin kuusihenkinen perhe tarvitsee elääkseen — mahdollisimman alhaisimmankin arvion mukaan. Ja 56 prosenttia työläisistä tai yli puolet, ansaitsee vähemmän kuin \$520 vuodessa! Nämä numerot ovat Yhdysvaltain hallituksen Census Bulletinista No. 93, sivulta 11, joten ne eivät ole liioiteltuja.

Nyt kun kaikkialla puhutaan elantokustannusten kallistumisesta otettakoon se tässäkin esille. Maaliskuulla 1912 julkaisti Yhdysvaltain hallituksen Kauppa- ja Työdepartementin Työtoimisto (Bureau of Labor) Bulletinin, jossa m. m. on tilastotiedot ruokatarvojen suhteellisista hinnoista v. v. 1897—1911. Sivulla 510 on taulu, joka osoittaa, että kaikkien ruokatarpeiden



hinnat v. 1911 olivat 44.1 prosenttia korkeammat kuin v. 1897. Toisin sanoen elintarpeet, jotka v. 1897 maksoivat \$100, maksoivat v. 1911 \$144.10.

Taulu on seuraava: \*)

Vuosi	Prosentti
1897	44.1
1898	38.4
1899	27.1
1900	17.0
1901	19.2
1902	14.5
1903	13.8
1904	14.4
1905	11.6
1906	5.6
1907	2
1908	5.3
1909	2.2
1910	1.7

Charles Edward Russell on lainannut Yhdysvaltain kongressin virallisista pöytäkirjoista senaattori Lodgen — joka on vanhoillinen auktoriteetti — tutkimustensa tuloksina ilmoittamat tilastot siitä missä määrin elantokustannukset ovat kohonneet viimeisten 10 vuoden kuluessa. Russell esittää seuraavat työläisperheissä

\*) Oikeanpuoleisessa sarakkeessa olevat numerot osoittavat kuinka monta prosenttia korkeammat olivat hinnat v. 1911 kuin kunkin prosenttiluvun kohdalla vasemmanpuoleisessa sarakkeessa mainittuna vuonna.

enimmäin käytetyt ruoka-aineet, joiden hinta on 10 vuoden ajalla kohonnut seuraavilla prosenttimäärillä:

Leipä	18
Meijerivoi	32
Juusto	43
Kananmunat	41
Pannukakkujauhot	32
Ruisjauhot	38
Nisujauhot	13
Tuore raavaanliha	14
Suolattu raavaanliha	44
“Hammi”	32
Lampaanliha	16
Sianliha	51
Kuivatut omenat	23
Viinimarjat	87
Rusinat	8
Sianrasva (lard)	40
Valkoset kauraryynit (Oatmeal)	24
Keltaset korniryynt (cornmeal)	33
Suolattu (ja savustettu sianliha (bacon))	41
Maito	31
Suola	12
Mausteet	32
Tali	42
Etikka	16
Keskimäärin	26.48

Toiset tutkijat ovat arvioineet m. m. seuraavien elintarpeiden hintojen kohoamisen v:sta 1905 v:teen 1910:



Asuntojen rakennuskustannukset .....	45%
Pumpulikankaat .....	115 "
Viilakankaat .....	120 "
Kenkätavarat .....	35 "
Perunat .....	8 "

Dun'in Kauppatoimiston raportin mukaan olivat elantokustannusten hinnat Yhdysvalloissa kohonneet kahdentoista vuoden ajalla ennen vuotta 1908 49 prosentilla, siis puolella.

Hallituksen Työtoimiston tilastojen mukaan olivat työläisten palkat Yhdysvalloissa samalla ajalla kohonneet 19 prosentilla.

### III. Työttömyys.

Vedotaksemme tässäkin ens'in hallituksen tilastoihin lainaamme Luokkataistelijan Asevarastosta (siv. 81) seuraavan sensustilastoihin perustuvan taulun työttömien lukumäärästä v. v. 1890—1900:

Työlakot.	1900.		1890.	
	Luku	Pros.	Luku	Pros.
Maanviljelysalalla .....	2,144,689	20.7	1,020,205	11.2
Korkeimmilla ammattialoilla ..	330,566	26.3	142,574	15.1
Yksil. kotiammateissa .....	1,568,121	28.1	799,272	18.9
Kauppaliikenteen aloilla .....	500,185	10.5	262,871	7.9
Tehdas ja konteollis. alalla ....	1,925,403	27.2	1,298,808	22.9
Yhteensä .....	6,468,964	22.3	3,523,730	15.1

Prosenttimäärä osottaa työttöminä olevien työläisten prosentin tavallisesti noilla viidellä pääalalla työskentelevien koko lukumäärästä.

Viimeiset luotettavimmat tilastot työttömyydestä julkaisi Ethical Social League of New York ja oli

tuon tilaston mukaan työttömien luku eri valtioissa huhtik. 7 p. 1908 seuraava:

California .....	95,000
Connecticut .....	55,000
Massachusetts .....	95,000
Montana .....	18,000
New York .....	750,000
Ohio .....	200,000
New Jersey .....	80,000
Maryland .....	75,000
West Virginia .....	40,000
South Carolina .....	30,000
Florida .....	45,000
Washington .....	44,000
Nevada .....	14,000
Nebraska .....	19,500
Minnesota .....	43,000
Arizona .....	12,000
The Dakotas .....	26,000
Kentucky .....	36,000
Texas .....	40,000
Indiana .....	60,000
Tennessee .....	23,000
Louisiana .....	47,000
Alabama .....	39,000
Colorado .....	46,500
Illinois .....	300,000
Missouri .....	85,000
Rhode Island .....	30,000
Pennsylvania .....	350,000
Michigan .....	135,000



Delaware .....	30,000
Virginia .....	42,000
North Carolina .....	36,000
Georgia .....	27,000
Oregon .....	51,000
Idaho .....	26,000
Wisconsin .....	92,000
Arkansas .....	21,000
Yhteensä .....	3,160,000

Nämä tilastot, vaikkakin tietysti epätäydelliset, osoittavat, että työttömyyttä on olemassa säännöllisesti aina ja kaikkialla, n. k. "hyvinvoinnin" aikoinakin.

Ja tämä työttömyyskysymys onkin kaikista työväenkysymyksistä vaikein kysymys. Jokainen yritys yhteiskunnallisten olojen parantamiseksi pakottaa meidät luomaan vakavan huomion työttöminä oleviin työläisiin. Hän on se kauhea hirmu. Hän pelottaa demokraattisen puolueen alentamasta tullitariffia. Hän saattaa republikaanisen puolueen pelkäämään hyökätä trustien kimppuun. Hän pelottaa työläiset äänestämään työnantajien ehdokkaita. Hän pakottaa pienet jälleenmyyjät kannattamaan suurkapitalistien politiikkaa. Hän ehkäisee yhteiskuntaolojen parantajain yritykset ja saattaa ammattiunionit varomaan lakkotaisteita työolojensa parantamiseksi.

Mutta niin tärkeä ja vaikea kuin tämä probleemi onkin eivät kapitalistiset politikoitsijat ja vallassaolijat lainaa sille mitään huomiota. Eivät edes edistysmielisetkään kapitalisti politikoitsijat lainaa huomota

tähän tärkeään kysymykseen. He kyllä voivat osottaa työnantajalle, kuten äskeisessä vaalitaistelussa tekivät, että naisten ja lasten työn rajottaminen ja teollisuustapaturmien ja -tautien ehkäiseminen on heille edullista. Mutta he eivät voi osottaa mitä hyötyä työnantajalle olisi työttömyyden poistamisesta.

Ainoastaan suurten teollisuuspuolien aikana, jolloin työttömyyden aiheuttama kurjuus käy kerrassaan sietämättömäksi, lainaavat vallassaolijat politikoitsijat huomiota kysymykselle. Silloin asettavat he komissioonin tutkimaan työttömyyttä. Sellainen komitea asetettiin Massachusettsissa v. 1893 ja New Yorkissa v. 1907—08 paniikin jälkeen. Komissionit laativat kertomuksensa, tekivät esityksiänsä ja joutuivat unhotuksiin.

New Yorkin komissio teki kuitenkin muutamia huomattavia havaintoja, m. m. lausuen, että "on olemassa teollisuusjärjestelmästäme johtuvia syitä, jotka tekevät työttömyyden tarpeelliseksi ja mahdottomaksi välttää. Reservityöväestöä täytyy aina olla saatavissa tehdäkseen mahdolliseksi teollisuusyritysten laajentamisen ja uusien suunnitelmien toteuttamisen, tyydyttämään kysyntää vilkkaimpien kuukausien aikana sesonkiteollisuuden alalla ja täyttämään tilapäisten työläisten kysyntää, sellaisten, joita ei säännöllisesti tarvita, mutta aika-ajottain, päivän, viikon, kuukauden j. n. e. Sesonkiteollisuudet, uusien koneiden ja työmenettelytapojen käytäntöön asettaminen, ammattien häviäminen, tilapäiset työt, liikevararikot ja säännöllisesti uusiintuvat teollisuuden seisahdukset pitävät jatkuvasti pakollisessa työttömyydessä suuret joukot työläisiä".



New Yorkin komissiooni teki myöskin toisen huomattavan "löydön". He hankkivat 211 ammattiunionilta tilastotiedot siitä kuinka paljo niiden jäsenet todellisuudessa ansaitsevat ja mahdollisesti voivat ansaita. He otaksuivat, että \$700 tulot vuodessa jotenkin riittivät perheen ylläpitoon. Sitte pääsivät he selville, että jos noiden unionien jäsenillä olisi ollut säännöllisesti työtä, niin ainoastaan 4 pros. noihin ammatteihin kuuluvista työläisistä olisi ansainnut vähemmän kuin \$700 ja enemmällä kuin puolella noista ammattialoista olisi palkka kohonnut yli \$1,000. Mutta kun he ottivat työttömät huomioon, niin he huomasivat, että 25 pros. noihin ammattiunioniin kuuluvista ansaitsivat vähemmän kuin \$700. Neljäsosa niistä, joiden ansiokyky täysin käytettynä olisi taannut kohtuullisen elintason, olivat joutuneet siihen asemaan, että eivät olleet enää kykeneviä elättämään itseään ottaen huomioon "normaalivaatimukset terveyden, työkyvyn ja yhteiskunnallisen soveliaisuuden suhteen".

Kaikesta edelläolevasta käy selville, että ainakin nykyisen teollisuusjärjestelmän vallitessa on mahdoton kokonaan poistaa työttömyyttä. Me voimme ehkä poistaa kaiken sen työttömyyden, joka johtuu asiain huonosta järjestelystä (maladjustment). Me ehkä voimme harjottaa ammattitaidottomat täyttämään ammattitaitoisten tilat. Me voimme ehkä järjestää työt sesonkiteollisuuksien alalla siten, että niitä voivat suorittaa sellaiset työläiset, jotka muilla aloilla sattuvien lamaannuksien takia joutuvat työttömiksi. Mutta kun kaikki tämä on tehty on vielä sittekin olemassa suuri joukko työttömiä, sillä reservityöläisten armeija on

välttämätön teollisuuden säännölliselle kululle ja kehitykselle.

Eikä tämä välttämätön työttömyys itse asiassa olekaan mikään epäkohta. Useille palkkatyöläisille olisi kerrassaan tarpeellista saada enemmän lepoa. Se on epäkohta ainoastaan siksi, että se merkitsee tulojen menetystä jota työläiset eivät voi sietää. Reservijoukot, jotka loikoilevat poliisi- ja paloasemilla kunnes heidän palvelustaan tarvitaan, saavat saman palkan kuin silloinkin kun ovat varsinaisessa palveluksessa. Työttömät palkkatyöläiset ovat aivan yhtä välttämättömiä teollisuuden säännölliselle kululle kuin reservijoukot poliisi- ja paloasemilla. Mutta nyt on tämän reservityöväestön ylläpito asetettu kokonaan työläisten niskoille.

Todellisesti vaikuttavia parannuksia työttömyyden — samoin kuin muidenkin kapitalistisen järjestelmän synnyttämien epäkohtien — suhteen voidaan toivoa vasta sitte kun työläiset itse omistavat ja kontrolloeraavat koko teollisuuden.

Siihen päämäärään pyrkii sosialistipuolue, jonka ohjelma tässäkin teoksessa julkaistaan. Siinä esitetään ne välilliset vaatimukset, joita toteuttamalla parhaiten voidaan työläisten oloja parantaa jo ennen tuon lopullisen päämäärän täydellistä saavuttamista, ollen puolueen vaatimus työttömyyskysymykseen nähden seuraava:

Pikaista hallituksen avustusta työttömille laajentamalla kaikkia hyödyllisiä yleisiä töitä. Kaikki tällaisissa töissä työskentelevät henkilöt olkoot suoranaisesti hallituksen palkkaamia ja heidän työpäivänsä



älkөөn olko pitempi kuin kahdeksantuntinen ja paikansa pienempi kuin vallitsevat union palkat. Hallitus myöskin perustakoon työnvälitystoimistoja; lainatkoon rahoja ilman korkoa valtiolle ja kunnille yleisten töiden teettämistä varten ja ryhtyköön muhin sellaisiin vallassaan oleviin toimenpiteisiin, jotka vähentävät kapitalistiluokan nurjan hallinnon aikaansaamaa laajalle levinnyttä kurjuutta työläisten keskuudessa.



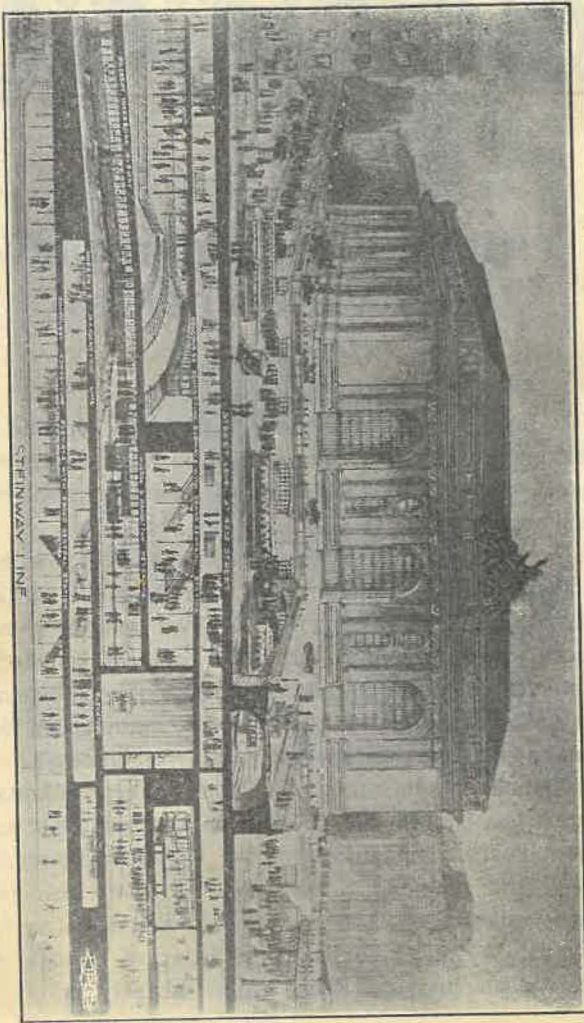
## Yhteiskunnallinen tarve edistyksen pakko- voimana

Jokainen uusi edistysaskel aiheuttaa vieläkin uudemman edistysaskelen tarpeen ja jokainen edistysaskel käy päinsä sikäli kuin se vastaa väistämätöntä edistystarvetta.

Aikamme suurteollisuuden välikappaleet ovat mahdollisia vaan sen kautta, että yhteiskunnallinen tarve loihti ne esille. Ne puolestaan ovat loihittaneet esille uusia yhteiskunnallisia tarpeita. Kuolleet koneet vaikuttavat enemmän yhteiskunnallisten, taloudellisten ja valtiollisten olojen kehitykseen ja muutokseen kuin kaiken maailman valtiomiehet ja nerot yhteensä. Tai oikeammin pitää sanoa: kuolleet koneet vaikuttavat ratkaisevasti mitä ikänä maailman suurimmatkin nerot ajattelevat ja suunnittelevat. — Ei toki niin ymmärtäen, että tuotannonvälikappaleet ja tuotteiden jakotavat vaikuttavat kaikkien ihmisten ajatuksiin samalla tavalla. Ajatusten suunta, suurpiirteisesti katsoen, kulkee omaa uraansa sikäli kuin ihminen tai ihmis-



New York Centralin uusi asema New Yorkissa ja lähipelkkaus sen editse kulkevan kadun aluksesta.



ryhmä tai tavallisemmin sanoen: *luokka*, suhtaantuu tuotannonvälikkappaleihin.

Asemansa tajuava osa siitä luokasta, joka työskentelee tuotannonvälikkappaleiden ääressä ja työllään tuottaa itse tuotannonvälikkappaleetkin, ajattelee, että tuotteiden pitäisi kuulua tuottajille. Sitävastoin se luokka, joka omistukseen nojaten vallitsee tuotannonvälikkappaleita, tuottamatta itse mitään, ajattelee päinvastoin — siis, että tuotteet kuuluvat niille, jotka omistavat tuotannonvälikkappaleet.

Ylläesitettyjen peruskatsantokantojen ympärille kiertyy kaikkinaisen yhteiskunnallinen toiminta ja ajattelu.

\* \*

Suurteollisuus kohosi kukoistukseensa ensin Englannissa, valaten aluksi kutomateollisuuden. Eträ suurteollisuus ensin alkoi Englannissa, ei suinkaan ole pelkkä sattuma. Siihen voidaan huomata seuraavat syyt:

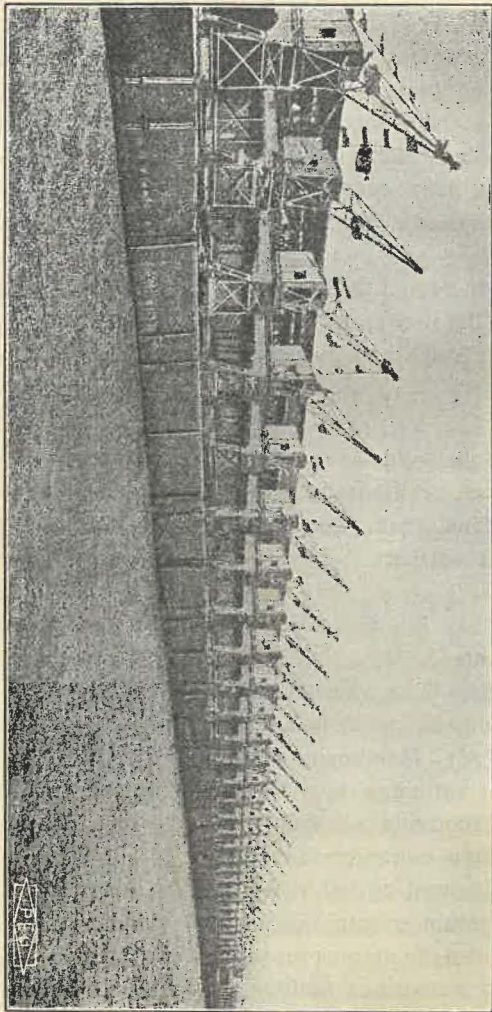
1:si) Englanti oli jo silloin verrattain tiheästi asuttu maa;

2:si) Sen väestön täytyi pyrkiä etsimään ansiota ulkopuolelta oman maan rajojen; ja

3:si) Maailman markkinoilla vallitseva runsas kangastuotteiden kysyntä, jota Englanti käsiteollisuutensa tuotteilla oli koettanut tyydyttää, toi eteen nopeamman tuotantotavan tarpeen.

Englanti oli kehittynyt maaksi, jonka taloudellinen toimeentulo riippui kankaiden valmistuksesta, mutta kankaiden tuottamisprosessissa välttämätön kehrääminen ja kutominen kotityönä oli sekä hidasta että vaj-

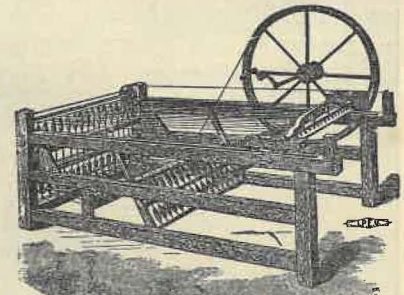




valoista. Sitäpaitsi mainitut toiminnot olivat ristiriidassa keskenään. Kutojat eivät saaneet lankaa riittävästi. Kankurin täytyi kokoilla useilta kehrääjiltä kuteita ja sittenkin oli alituinen langan puute hättänä ja käsin kehrätyt langat olivat kaliita, sitäpaitsi.

Koko kansakunnan tärkeimmän elinkeinon menestys vaati ratkaisua.

Jokainen sen ajan nero koetti keksiä keinoa, joka poistaisi vallitsevan pulan tai joka vastaisi ajan tärkeintä yhteiskunnallista tarvetta. Lukemattomia keksintökoneita tehtiin, kunnes vihdoinkin kankuri James Hargreaves v. 1764 sai aikaan kahdeksaa lankaa yhtäaikaan kehräävän "ruukin," josta pian valmistui niin täydellinen, että yksi nainen saattoi hoitaa 120:n langan kehräämistä. Sivumennen mainittakoon, että keksijä kuoli köyhään huoneessa.



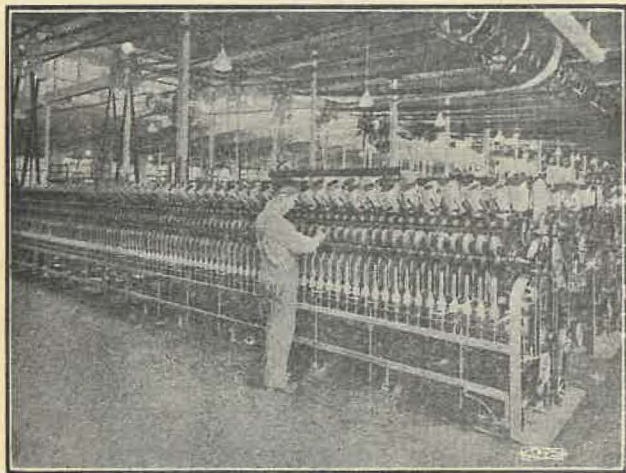
Ensimmäinen kehrunkone

"Kehruu-Jenny," joksi ensimmäistä konekehrääjää kutsuttiin, poisti langan puutteen. Mutta se toi tullessaan uuden yhteiskunnallisen tarpeen. Langan valmistuksessa saavutettu nopeus edellytti suurempaa nopeutta kutomisessa. Se nosti kysymyksen koneellisten kangaspuiden aikaan saamisesta. Lukemattomat ihmiset vaivasivat päätään kutomakoneen keksimisessä. Patentti toisensa jälkeen haettiin mitä erilaisemmille ko-



nelaitteille, joissa ilmenee sekä nerokkuutta, että mieltömyyttä. Vihdoin pappi Edmont Gartwright v. 1785 sai laadituksi koneellisen kangaan kutojan. Se vastasi ajan suuren yhteiskunnallisen tarpeen, taaskin luoden uusia tarpeita.

Kun oli saatu aikaan koneita, nousi kysymys käyttövoimasta. Vanhastaan tunnettiin käyttövoimana vesi,



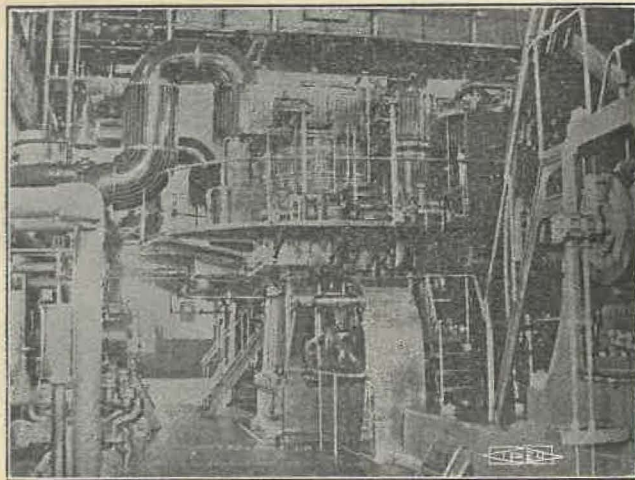
**NYKYAIKAINEN KEHRUUKONE**

joka pyöritti vesiratasta, mutta virtaava vesiä ei ollut kaikissa niissä paikoissa, joihin tehtaitten rakentaminen muutoin soveltu.

Eipä siis suinkaan ole mikään sattuma, että höyrykone keksittiin. Sen aika oli tullut astua esille ja se myös tapahtui.

Vesihöyryyn sisältyvä voima oli jo aikoja ennen

tunnettu, mutta sellaista voimaa kun ei kaivattu ennen, ei myöskään ennemmin ilmaantunut höyrykonetta. Mitäpä olisi tehty höyrykoneella? Auroja vedettiin hevosvoimin, rukki pyöri kyllin helposti ja nopeasti jaloin polkemalla, viljan jauhaminen kävi päinsä vesirattaan ja tuulen käyttämissä myllyissä. Talonpojan taloudessa tarvitsi huolehtia ainoastaan oman perheen



**KAIVOKSEN KONEHUONE**

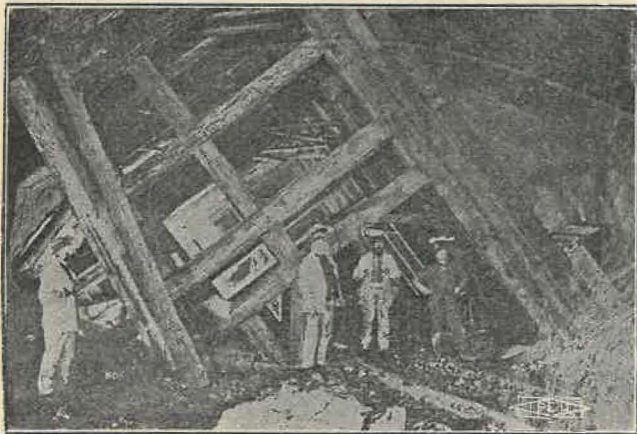
tarpeista. Ne tarpeet voit'in tyydyttää yllin kyllin ilman suurivoimaisia koneita.

Sitävastoin kuin tuli kysymykseen maailman markkinain tarpeen tyydyttäminen, täytyi koneiden ja niitä käyttävän voiman ilmaantua.

Höyrykoneen keksiminen, (keksijä James Watt v. 1773) sai aikaan täydellisen mullistuksen maailmassa.



Koneiden valmistamiseen tarvittiin suuria määriä metalleja, tarvittiin koneita koneiden valmistamiseen, tarvittiin hiiltä polttoaineeksi vedestä voiman synnyttämistä varten. Sanalla sanoen ilmaantui tavaton määrä tarpeita ja tarpeiden pakotuksesta uusia keksintöjä, joiden keskuksena höyrykone näytteli tärkeää osaa. Höyrykone laski myös perustuksen suurille teollisuuskaupungeille, joita kehittyi tuotapikaa.



KUPARIKAIVOKSEN KOMERO

Mutta sepä aiheuttikin taas tärkeän yleismaailmallisen tarpeen, jota seurasi maailmaa mullistavia keksintöjä.

Kysymys kulkuvälineistä astui nyt eteen. Entiset kulkuvälineet: hevonen ja kärryt sekä seilien varassa kulkevat laivat eivät enää vastanneet välttämättömäksi käyneen liikenteen vaatimuksia. Täytyi kulettaa hiiltä,

rautamalmia, raaka-aineita ja valmiita tuotteita maan äärestä toiseen ja toisesta maasta toiseen maahan. Sen täytyi tapahtua nopeasti ja mukavasti.

Rautatie, höyryveturi sekä höyrylaiva ilmaantuivat ennen pitkää. Vuonna 1825 kulki ensimmäinen matkustajajuna Englannissa. George Stephenson rakennutti ensimmäisen veturin jo v. 1812. Vähää aikaisem-



"VANHAAN HYVÄÄN AIKAAN"

min kokeiltiin ensimmäisellä, Roobert Fultonin rakennuttamalla höyrylaivalla Hudson joella, New Yorkin ja Albanyn välillä hyvällä menestyksellä.

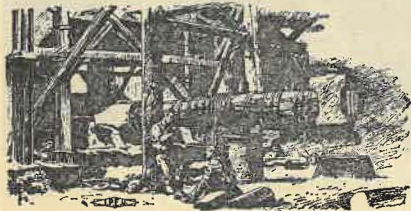
Näiden keksintöjen kautta on maailma käynyt kookonaan toisen muotoiseksi ja toisen luontoiseksi mitä se ennen oli. Rautatiet ja höyrylaivalinjat liittävät eri maat ja maanosat toisiinsa niin, että koko maapallo on



yksi kokonaisuus. Nykyaikainen ihminen ei ajattele matkaa Europan ja Amerikan välillä suurempana asi-  
ana kuin vuosisata sitte eäneet ihmiset ajattelivat  
parinkymmenen peninkulman matkaa, joka täytyi kul-  
kea hevoskyydillä.

Nykyaikaiset kulkuneuvot ovat jättiläismäisiä lai-  
toksia ja niiden rakentaminen tekee välttämättömäksi  
muut suuremmissa laitokset. Laivojen, rautatievetu-  
rien ja siltakaarien rakentamisessa kysytään suunnat-  
oman suuria raudan ja teräksen valmistus- ja muok-  
kaus välineitä, joilla rautatiekiskot, rautaparrut ja te-  
räslevyt muokataan tarkoitukseensa sopiviksi, yhtä hel-  
posti kuin entisajan seppä viikatteen terän tai hevosen  
kengän takomalla.

Tieteeseenkin vaikuttaa teollisuuden voittokulku,  
ei ainoastaan heijastamalla siihen, vaan se on vetänyt  
tieteen palvelemaan omia tarkoituksia.

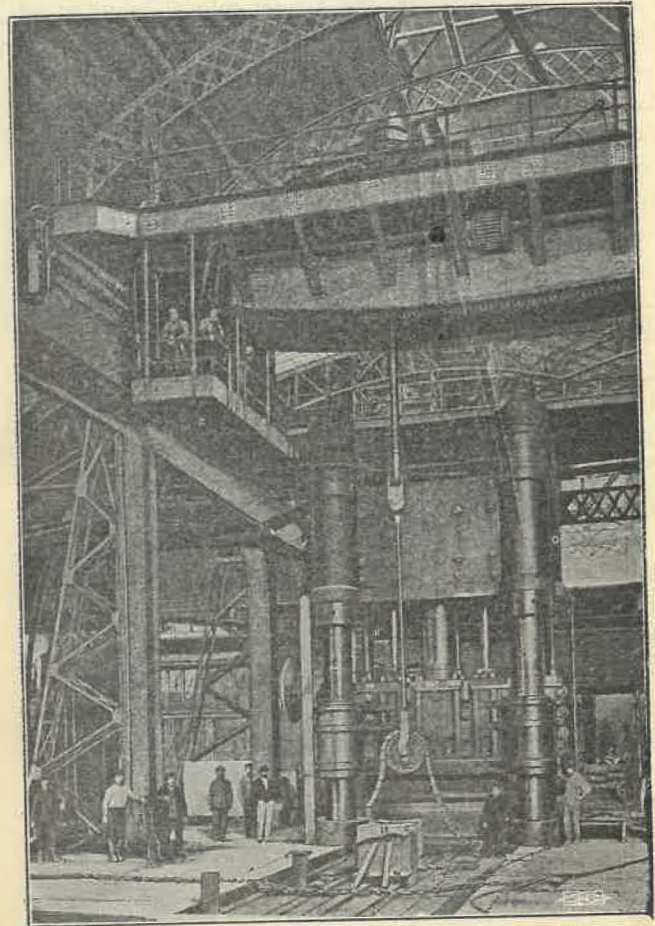


Alkuperäisin konevasara

tekeminen, muuttamalla "kivettynyt päivän paiste" va-  
lokaasuksi j. n. e.

\* \*

Ihmiskunta pyrkii eteenpäin yhä koneiden voi-  
malla. Ihminen itse on joutunut koneen orjaksi. Se

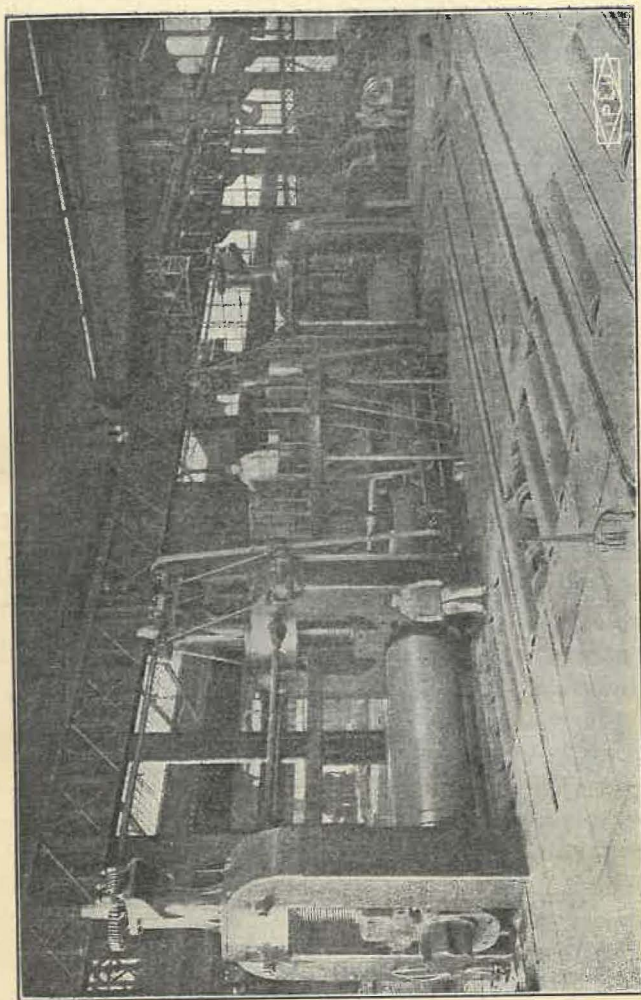


HÖYRYVASARA, JOKA ANTAA 10,000,000 KILON ISKUJA



ei ole koneiden vika. Arvelivatpa jo taloudellisen liberalismiin edustajat, että koneet tulevat luomaan onnea kaikille ihmisille yllin kyllin. Mahdollisuudet siinä suhteessa ovatkin verrattomat. Kuinka huoletonta olisikaan ihmisten elämä, jos koneet saisivat palvella koko ihmiskuntaa! Niin ei ole asianlaita tätä nykyä; ompa asianlaita aivan päinvastoin. Koneet näyttävät vitsaukselta työväenluokalle. Mutta sepä se onkin synnyttänyt kokonaan uuden ajattelemistavan ja pyrkimysten maalin maailman köyhälistöluokan keskuudessa, viittoen tien kokonaan uuden muotoiseen yhteiskunnalliseen järjestykseen. Koneet pois harvojen yksilöjen keinottelu-oikeuden vallanalaisuudesta. Siinä lyhyesti sanoen se toimintaohje, jota maailman valveutunut köyhälistö seuraa, jonka se tunnustaa omakseen. Siinä se ajatus, jonka ympärillä aikamme yhteiskunnallinen ajattelu, aatteet ja toiminta liikkuu.

Porvarilliset kirjailijat ja valtiomiehet tekevät, vaikkakin hyvin palkattua, mutta sangen raskasta ja epätoivoista työtä, pitääkseen yllä yleisessä tajunnassa kapitalistisen yksityisomaisuuden loukkaamattomuuskäsitettä. Se on yhteiskunnallisen järjestyksemme "pyhä peruste," he vatkuttavat lakkaamatta. Maailma paatuu paatumistaan näille "pyhille perusteille." Ei tarvitse olla sen mikään "villihenkinen sosialisti," joka meidän aikamamme näkee nykyaikaisessa kapitalistisessa omistusjärjestelmässä hirmuisen vääryyden. Se ei enää ole yhteiskunnallista ajattelemista johtava käsite — käsite, joka aikoinaan, todellisen yksityisomistuksen valtakautena — oli arvossa ja pysyi omalla paollaan pystyssä. Nykyisin se horjuu joka puolelta.





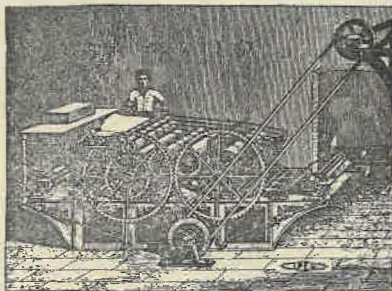
Kapitalismi on muuttanut yksityisomistuskäsitteen lähimain rosvouskäsitettä vastaavaksi. On varsin tavallista että suur-kapitalistista ja rosvosta puhutaan samassa yhteydessä. Ei tosin "säädyllystä" sanontatapaa noudattavat ihmiset käytä aina sanaa: "rosvo", mutta ovat pakotettuja asioita kuvatessaan saattamaan lukijansa tai kuulijansa siihen käsitykseen. Kunniaa kulkeva aate tai tärkeä yhteiskunnallinen viisaus, kuten tässä nähdään, voi muuttua vastakohtakseen taloudellisen kehityksen kynsissä.

\* \*

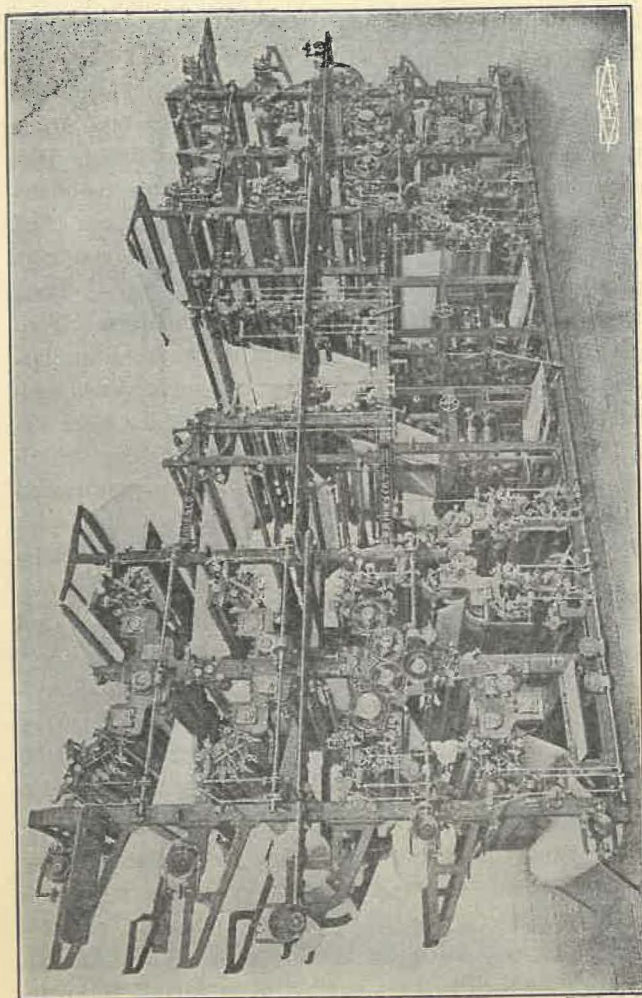
Miten on laita ihmillisen tiedon ja sivistyksen — tai henkisen elämän kuvattujen materialististen voimien myllerryksen aikakautena?

Jo ihmillisen sivistyksen ollessa alkuaikoina, tarvittiin väljettä ajatusten ja tapahtumain muistiin merkitsemistä varten. Vuosituhansia sitte valmistettiin eräänlaisesta kaislakasvista levyjä, jotka kävivät kirjoituspaperista. Sittenkin käytettiin perka-mentteja. Vihdoin valmistettiin paperimassaa ja siitä suurella vaivalla paperia.

Sitä mukaa kuin yhteiskunnalliset, taloudelliset ja valtiolliset olosuhteet suurenivat, kaupungit kehittyivät



Ensimmäinen pikapainokone



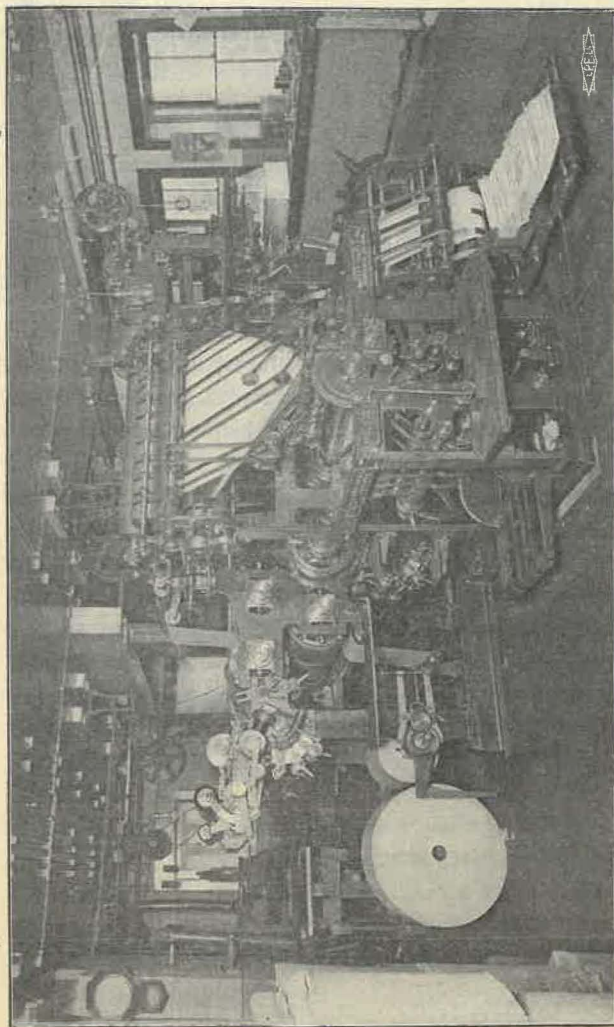
Kotaisioni painokone, joka painaa 96,000 16:ta sivun laajuista sanomalehteä tunnissa



ja kauppa viilkaistui, kävi kirjapaino ja paperin laajempi valmistus välttämättömäksi. Mutta vasta kahdeksastoista vuosisata, viikkaine kansanliikkeineen liessä paperin valmistus- ja kirjapainotaitoa suurissa määrin. Tässäkin yhteiskunnallisen tarpeen laki, kuten kaikessa muussakin, keksintöjen aikaansaajana! Porvariston valtaan nouseminen, joka tapahtui teollisuuden, kaupan ja koneiden kehityksen kautta, vaikutti, että porvariston täytyi pyrkiä laajentamaan mailman tietoisuuspiiriä suunnattomasti. Sanomalehdistö laaja kirjallisuus ja koulut kävivät välttämättömiksi. Yleisen tiedon ja sivistyksen vainio la työskentelevän, laajan oppineiden luokan syntyminen oli luonnollinen seuraus uusista oloista. Mutta kuten koneetkin, jotka kapitalistiluokka omistaa, ovat yhteiskunnallisena mahtina tulleet suuremmaksi mainitun luokan hallitsevaa mahtia, myöskin tieto ja sivistys raivaa tietä kapitalistiluokan eduille vastaiseen suuntaan. Aseena, kapitalistiluokan vallan kukistamisessa on se suurempi, vuorostaan valtaan nousevan työväenluokan käsissä, kuin kapitalistiluokan asemansa puolustustaistelussa.

Merkkillistä! Kapitalismi on, ei ainoastaan synnyttänyt ne voimat, jotka taistelevat sitä vastaan, vaan on myöskin muokannut ne aseet, joita käyttäen tehdään vihdoinkin loppu kapitalistisesta luokkavälästä.

Koulut, sanomalehdistö ja kirjallisuus, ne ne ovat olleet välttämättömät kapitalismin ja kapitalistiluokan kehittämisessä, valtaan nousussa ja vallan käyttämisessä, mutta työväenluokan käsissä ollen ne palvelevat toista tarkoitusta, kohottaen työväenluokkaa valtaan. Sosialistinen sanomalehdistö ja kirjallisuus kas-



Raivaajan Kotatsioni painokone. 18,000 8-sivuista lehteä tunnissa.



vaa lakkaamatta kaikissa maissa. Useat sosialistilehdet, kyetäkseen ilmestymään, tarvitsevat jo mailman suuremmat painokoneet. Ne kilpailevat painosten suuruudessa suurempien kapitalistilehtien kanssa.

Kuvaava seikka sekin, että Amerikan suomalainen sosialistinen sanomalehdistö, joka vasta kymmenkunta vuotta sitten pääsi alkuun, on voittanut ehdottoman ylivoimallan tšekäläisessä suomalaisessa sanomalehti-maailmassa.

Raivaaja ja Työmies, kumpikin, tarvitsevat käyttäköseen siksi suuren kirjapainokoneiston, että niillä kummallakin erikseen voisi suuremmitta vaikeuksista suorittaa kaikkien Amerikan suomalaisten porvarilehtien uosantamiseen tarpeellisen kirjapainotyön.

Sosialismin vastustajain huutaessa kuinka muka sosialismi tavoittelee pelkkiä materialistisia päämääriä ja kuinka se turmelee kulttuurin, ei kuitenkaan, jos tahdotaan totuudenmukaisia olla, voida kieltää, että sosialismi ainoastaan antaa virkistystä nykyisen maailman henkiseen elämään. Vanha porvarillinen sivistys saa aikaan vanhoja mauttomia haukotuksia. Sosialismin henki sitävastoin virkistää aamukasteen lailla aikamme henkisen elämän viljelyskasveja.

—ä.



## Naistyö Yhdysvalloissa

(Kirj. A. O. Sarell, apunaan käyttäen sosialistipuolueen vaalijulkaisua "Socialist Campaign Book 1912").

Kapitalistinen palkkaorjuusjärjestelmä painaa tänä päivänä melkeimpä raskaammasti työläisnaisia kuin heidän veljiänsä. Sitä mukaa kuin koneteollisuus on edistynyt, on tuotanto tullut vähemmän ruumiinvoimia vaativaksi. Tämä seikka on tarjonnut kapitalisteille, joiden ainoana päämääränä aina on mahdollisimman suuren yliarvon riistäminen työläisten työstä, hyvän tilaisuuden naistyövoiman käyttämiseen.

Kun naistyövoimaa on kerran saatavissa tuntuvasti halvemmalla kuin miestyövoimaa, niin kapitalistit tietysti koettavat ottaa palvelukseensa mahdollisimman paljon naisia ja samalla päästä eroon kallispalkkaisimmista miestyöläisistä, jotka ovat osottautuneet kapitalisimmiksi kuin naiset. Tästä on ollut kapitalisteille hyötyä monessa eri suhteessa. Ensinnäkin heidän ei tarvitse maksaa naisille niin suurta palkkaa kuin miehille; toiseksi, melkein kaikissa näppäryyttä kysyvissä töissä ovat naiset miehiä etevämmät, ja kolmanneksi; naiset eivät ole olleet niin herkkiä kuin miehet perustamaan keskuuteensa uniojärjestöjä, eikä vaatimaan parannuksia olosuhteisiinsa.



Kaikki nämä seikat yhdessä työläisnaisten taloudellisen epävarmuuden kanssa ovat olleet kannustamassa naisia teollisuustyöläisiksi, ne ovat riistäneet naisen kodilta ja asettaneet hänet ahnaiden kapitalistien palkkaorjaksi.

Meidän sosialistien tarkoitus ei suinkaan ole erottaa naisia yhteiskunnallisesta tuotannosta, kuten ehkä on joskus väitetty, sillä meidän juuri vaadimme naisille taloudellista tasa-arvoisuutta, joka tietysti edellyttää sitä, että naisella on sosialistisessa yhteiskunnassa aivan yhtä hyvä oikeus kuin miehelläkin toimeentulonsa hankkimiseen nähden, joten he voivat työskennellä millä alalla parhaiden haluavat. Mutta meidän tarkoituksemme on antaa naiselle se arvo, joka hänelle oikeuden mukaan kuuluu yhteiskunnan jäsenenä.

Voidaksemme paremmin käsittää naisen merkityksen tuottajana, lienee paikallaan lainata huomiotamme seuraavalle Yhdysvaltain hallituksen vuonna 1900 kemäärälle naistyötä koskevalle tilastolle, sillä se antaa meille selvemmän käsityksen naistyön nykyisestä laajuudesta. Tilasto on seuraava:

*Yhdysvaltain naistyöläiset ammatittain.*

Ammatti.	Lukumäärä.
Yhteensä kaikissa ammateissa .....	5,319,912
Maanviljelysalloilla .....	977,336
Suoranaisesti maanviljelystöissä .....	633,209
Meijereissä .....	892
Maanviljelijöinä, istukasvilj. ja työnjohtajina	307,706
Vihannesvilj., puutarhureina y. m. s. ....	2,860
Karjankasvattaj. paimenina ja karjakaupp.	1,932

Ammatti.	Lukumäärä.
Tärpättipuun vilj. ja työläisinä .....	281
Halonhakkaajina .....	113
Muissa maanviljelystöimissä .....	243
Korkeimmissa ammateissa .....	430,576
Näyttelijättäriä y. m. s. ....	6,857
Arkkitehtejä, kaavojen piirustajia y. m. s. ..	1,041
Taiteilijoita ja taideopettajia .....	11,021
Pappeja .....	3,373
Hammaslääkäreitä .....	786
Sähkötekniikkoja .....	409
Siviili-insinöörejä ja maanmittareita .....	84
Sanomalehtinaisia .....	2,193
Lakinaisia .....	1,010
Kirjailijoita ja tieteilijöitä .....	5,984
Soittajia ja soitannon opettajia .....	52,359
Hallituksen virkailijoita .....	8,119
Lääkäreitä ja haavureita .....	7,387
Opettajattareja ja opistojen professöörejä ..	327,614
Muita korkeampia ammattilaisia .....	2,339
Palvelijoita .....	2,095,449
Partureita ja hiuksienlaittajia .....	5,574
Tarjoilijoita (bartenders) .....	440
Ruoka- ja majatalojen pitäjiä .....	59,455
Hotellin pitäjiä .....	8,533
Taloudenhoitajia .....	146,929
Talonnaisia (janitor) ja apulaisia .....	8,033
Pesulaitoksien työläisiä .....	335,282
Luokittamattomia työläisiä .....	123,975
Sairaanhoidattareja ja kätilöitä .....	108,691
Ravintoloitsijoita .....	4,845



Ammatti.	Lukumäärä.
Palvelijoita ja tarjoilijoita .....	1,283,763
Vahteja, poliiseja, palosotilaita y. m. s. ....	879
Muita koti- ja persoonallisia palvelijoita ...	6,964
Kauppa- ja kuleuslaitoksien palveluksessa	503,347
Agentteina .....	10,056
Pankkiireina ja osakekauppiaina .....	293
Seilareina laivoilla .....	153
Kirjanpitäjinä ja tilintarkastajina .....	74,153
Konttoristeina ja jäljentäjinä .....	85,246
Meijerskoina, ajureina y. m. s. ....	904
Työnjohtajina .....	1,418
Kauppamatkustajina .....	946
Paikallisina erikoisagentteina .....	79
Riikkamaakauppiaina ja kaupustelijoina ....	2,951
Vuokratalin pitäjinä .....	190
Kauppiaina ja tavarainväl. (ei tukkukapp.	34,084
Tukkukauppiaina .....	261
Lähetteinä y. m. s. ....	6,663
Pankkivirkailijoina .....	1,271
Ovipalvelijoina ja apulaisina kauppapuodeissa	566
Tavarainpakkaajina ja lähettäjinä .....	19,988
Kauppapalvelijoina .....	149,230
Rautatietyöläisinä .....	1,688
Pika- ja konekirjottajina .....	86,118
Katuraitiotietyöläisinä .....	46
Sähkölennätin- ja telefoonipalvelijoita .....	22,556
Hautaantoimittajina .....	323
Muita kaupan ja kuletuk. aloilla työskentel.	3,700
Tehdas- ja käsiteollisuuden palveluksessa ..	1,313,204
Kapakoitsijoita .....	2,086

### Rakennusaloilla

Puutyötekijöinä .....	554
Muurareina .....	167
Maalareina, kiillottajina ja värnissaaajina ...	1,759
Paperoitsijoina .....	545
Rappareina .....	241
Höyry- ja kaasuputkien asettajina .....	126
Kattajina .....	2
Mekanikkoina (joita ei ole muutoin luokit.)	41

### Kemiallisten tuotteiden valmistuksessa

Öljylähteiden ja tehtaiden työläisinä ....	53
Muita kemiallisilla aloilla työskenteleviä ..	2,799

### Savi-, lasi- ja kiviteollisuuden aloilla

Seinä- ja kattotiilien valmistajina y. m. s.	478
Lasiteollisuuden palveluksessa .....	26,621
Manmoorin- ja kivenhakkureita .....	143
Savenvalajina .....	2,904

### Kalastuksessa ja kaivosteollisuuden alalla

Kalastajina ja simpukan (oysters) pyydys- täjinä .....	462
Metalli- ja hiilikaivoksissa .....	1,365

### Ravintoaineiden tuottamisessa

Leipureina .....	4,328
Teurastajina .....	478
Makeisten valmistajina .....	9,214



Mylläreinä .....	186
Muina ravintoaineiden valmistajina .....	5,142

*Rauta- ja terästeollisuuden alalla*

Seppinä .....	193
Rauta- ja teräsrakennustyöläisinä .....	3,370
Mekanikkoinna .....	571
Pannuseppinä .....	8
Rautauunien ja lämmityslaitosten valmistajina .....	43
Työkalujen ja veitsien ja kahvelien valmistajina .....	746
Pyörämestareina tehtaissa .....	10
Rautalankatyöläisinä .....	1,786

*Nahkureina ja nahkatuotteiden valmistajina*

Suutareina .....	39,519
Satulaseppinä .....	595
Nahkureina .....	1,754
Arkkujen ja matkalaukkujen valmistajina ..	1,579

*Raittius- ja väkijuomateollisuuden alalla*

Pullottajina ja sodaveden valmistajina ....	794
Oluenpanijoina ja imellyttäjinä .....	275
Väkijuoman tislajina .....	30

*Puuteollisuuden alalla*

Taito-puuseppinä .....	67
Tynnyrintekijöinä .....	113
Saha- ja höylämyllytyöläisinä .....	373
Muina puutyöläisinä .....	6,805

*Metalliteollisuuden (muiden kuin raudan ja teräksen) aloilla*

Vaskiseppinä .....	809
Kelloseppinä ja kellojen valmistajina .....	4,851
Kulta- ja hopeaseppinä .....	6,380
Levysepän töissä .....	1,775
Muina Metallityöläisinä .....	2,320

*Paperiteollisuuden ja kirjapainoaloilla*

Kirjansitojina .....	15,632
Paperilaitteiden valmistajina .....	17,302
Kaivertajina .....	453
Paperitehdastyöläisinä .....	9,424
Kirjaltajina, kivipainajina ja kirjanpainajina	15,981

*Kangas- ja pukuteollisuuden aloilla*

Valkasijoina ja värjääjinä .....	1,785
Mattotehdastyöläisinä .....	9,017
Puuvillatehdastyöläisinä .....	120,216
Sukka- ja kutomatehdastyöläisinä .....	34,490
Silkkitehdastyöläisinä .....	32,437
Villamylyissä .....	30,630
Muissa kutomotehtaissa .....	51,182
Naisrääätäleinä .....	344,794
Hattujen ja lakkien valmistajina .....	7,623
Muotikauppiaina .....	86,120
Neulojattareja .....	146,105
Paitojen kauluksen ja kalvostimien valmistajina .....	30,941
Miesten pukujen valmistajina .....	63,935
Muina pukutyöläisinä .....	21,042



*Sekalaisilla aloilla*

Luuta- ja harjatehtaissa .....	1,577
Sysien, koksien ja kalkin polttajina .....	43
Koneenkäyttäjinä ja lämmittäjinä (ei vetureissa) .....	177
Sormikkaiden valmistajina .....	7,768
Tehtailijoita ja virkailijoita y. m. s. ....	3,433
Mallien ja kaavojen valmistajina .....	204
Valokuvaajina .....	3,580
Kummitehdastyöläisinä .....	7,347
Tupakka- ja sikaritehdastyöläisinä .....	43,497
Verhoilijoina .....	2,158
Muilla eri työaloilla .....	90,810

Kuten edellä oleva tilasto osoittaa, on naisilla suuri merkitys tämän maan teollisuudessa. Mutta iuokaamme nyt lyhyt silmäys naisten palkkoihin.

Massachusettsin valtio valtuutti viime vuoden toukok. 11 p. kuvernöörinsä nimittämään viisihenki- sen komitean, johon piti kuulua vähintään yksi nainen, yksi järjestyneen työväestön edustaja, yksi työnantajan edustaja ja kaksi muuta kansalaista, ja jonka tarkoituksena oli tutkia naisten ja alaikäisten työläisten palkkakysymystä ja laatia siitä raportti, jota tul- taisiin käyttämään nais- ja alaikäisten työläisten minimipalkka perusteena. Komitea esitti raporttina tämän vuoden tammikuulla.

Komitea oli tutkinut 15,278 naistyöläisen asemaa, neljällä eri teollisuusalalla. Se oli saanut selville, että 41 prosenttia makeistyoiläisistä, 10.2 pros. kaup- papalvelijoista, 16.1 prosenttia pesulaitoksien työläi- sistä ja 23 prosenttia puuvillatyöläisistä ansaitsivat vä-

hemmän kuin viisi dollaria viikossa; ja että 65.2 pros. makeistyoiläisistä, 29,9 prosenttia, kauppapalvelijoista 40.7 pros. puuvillalaitoksien työläisistä ja 39.9 pros. ansaitsi vähemmän kuin kuusi dollaria viikossa.

Samosta lähteistä on julaitu arviolasku, kuinka pajo kotonaan sekä muualla asuva tyttö tarvitsee per- soonallisiin menoihinsa viikossa.

Kotonaan asuvan tytön menot arvioidaan seuraavaksi:

Katuvaunumaksut .....	\$0.52
Vaatetukseen .....	1.92
Hammaslääkärille, silmälääkärille, muihin lää- kärimaksuihin ja lääkkeisiin .....	.52
Huvituksiin ja lepoaikoihin .....	.54
Sanomalehtiin ja aikakausjulkaisuihin .....	.07
Kirkolle .....	.10
Yhteensä .....	\$3.67

Kodin ulkopuolella asuvan tytön menot arvioi- daan seuraavaksi:

Vuokra ja katuvaunumaksut .....	3.00
Ravintoon .....	4.00
Vatteiden pesuun .....	.55
Vaatetukseen .....	1.92
Hammaslääkärille y. m. s. ....	.42
Huvituksiin ja lepoaikoihin .....	.54
Sanomalehtiin ja aikakausjulkaisuihin .....	.07
Kirkolle .....	.10
Yhteensä .....	\$10.60



Mitä nämä numerot meille osottavat? Ne osottavat, että naistyöläiset, etenkin tehtaissa, kauppapuodeissa ja pesulaitoksissa, eivät saa edes sellaista palkkaa, että se riittäisi edelläarvioituihin elinkustannuksiin. Samalla ne osottavat meille sen syyn, joka ajaa kymmeniä tuhansia naisia joka vuosi prostitutsioonin palvelukseen.

Kun nuorten, elämänhaluisten naisten täytyy nälkäpalkalla raataa epäsiiveellisissä ja kaikin puolin räsittämissä tehtaissa, olla aina puutteessa, niin onko siis syytä ihmetellä sitä, että useat heistä ennemmin antautuvat prostitueeratun inhottavaan ammattiin, sillä se kuitenkin takaa heille ruhtinaalliset tulot heidän entisiin tuloihinsa verraten. Pikemmin täytyy ihmetellä sitä, että suurempi osa työläisnaisista omaa niin lujan siiveellisen tarmon, ettei se murru tuollaisen painon alla.

Avioliitto ei useassakaan tapauksessa paranna työläisnaisen asemaa, vaan päinvastoin asettaa se hänet entistä ankarampaan asemaan. Hänen täytyy pitää huoli taloudesta, synnyttää ja kasvattaa lapsia, ja sangen usein on hän pakotettu pitämään ruokataloa kaiken muun ohella. Tehdasseuduilla on perheenäiti useimmiten pakotettu työskentelemään tehtaassa, sillä miehen tulot eivät riitä perheen elatukseen.

Farmarin vaimon asema ei ole paljonkaan sen parempi, sillä hänen täytyy pitää huoli karjasta ja avustaa miestänsä maanviljelyksessä. Katsoimmepa työläisnaisen nykyistä asemaa miltä kannalta tahansa, niin olemme pakotettuja tunnustamaan, että työläisnaisien asema on vieläkin kurjempi kuin miesten,

Lawrencen lakko osotti meille kyllin selvästi, mitä työläisnaiset voivat odottaa kapitalististen virkailijain taholta. Siellä räökkäsivät poliisit naislakkolaisia aivan yhtä julmasti ja sydämättömästi kuin miehiäkin. Kapitalistiset virkailijat edustavat vain kapitalistien etuja, joten he eivät anna työläisnaiselle sen suurempaa arvoa kuin työläismiehellekään — he pitävät häntä vain raatajana, jonka on nöyrästi taivuttava kapitalistisen riiston alaiseksi.

Naistyöläiset voivat pelastua heitä pusertavasta orjuudesta vain siten, että he liittyvät työläismiesten kanssa samaan taistelurintamaan; heidän täytyy järjestyä taloudellisesti sekä poliittisesti taistelemaan koko työväenluokan oikeuksien puolesta.

Kapitalistiluokka ei tunne mitään sääliä työläisiä kohtaan, se riistää yhtä kylmäverisesti naisia ja lapsia kuin miehiäkin. Kapitalistit eivät välitä ensinkään siitä, vaikka tuhannet naiset ennenaikaisesti kuihtuvat tehdaiden pölyisissä komeroissa; vaikka kymmenet tuhannet työläisten tyttäret joutuvat nälkäpalkkojen takia prostitueeratun inhottavaan ammattiin; vaikka tuhansia naisia murskaantuu tehdaiden koneissa joka vuosi — he janoovat vain lisää kultaa, lisää yhteiskunnallista valtaa. Heitä ei liikuta työläisnaisien ja lasten kärsimykset ja kyyneleet, sillä nykyisen järjestelmän välitessä saavat kapitalistit sitä enemmän nauttia elämästä ja hyvinvoinnista, kuta kurjemmassa asemassa työväenluokka on.

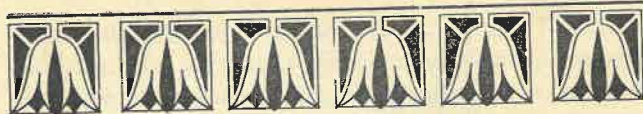
Työläisnaisilla ei ole siis mitään muuta pelastuskeinoa, kun liittyä miesten kanssa samaan taistelurintamaan. Heidän on liityttävä unio-järjestöihin, voi-



dakeen niiden avulla saada välillisiä parannuksia olosuhteisiinsa. Mutta naisten täydellinen vapautuminen voi tapahtua ainoastaan sosialismin toteuttamisen kautta. Niin kauan kuin osa yhteiskunnan jäsenistä omistaa tuotantovälineet, joista koko yhteiskunnan toimeentulo on riippuvainen, niin kauan tulee myös työtätekevä väestö, niin miehet kuin naisetkin olemaan orjuutetussa palkkaorjan asemassa.

Sosialismi vaatii nykyisen riistojärjestelmän kumoamista ja sen tilalle asetettavaksi taloudellinen tasavalta, jossa työläiset ovat itse omia isäntiänsä; jossa ahnaat kapitalistit eivät enää polje lokaan miehuutta ja naisellisuutta; jossa miehet ja naiset; isät ja äidit, taloudellisesta epävarmuudesta vapaina kasvattavat uutta ja parempaa ihmispolvea.

Tuhannet, miljoonat naiset ovat jo tämän käsittäneet ja liittyneet sosialismin punaisen vapauden lipun juurelle, ja taistelevat vointinsa mukaan väsymättömällä innolla maailman jaloimman aatteen — sosialismin toteuttamisen puolesta, jonka toteuttaminen merkitsee työväenluokan, miesten, naisten ja lasten ja samalla myöskin ihmiskunnan vapauttamista kapitalistisesta riistojärjestelmästä ja sen inhottavista seurauksista.



## Kehityso pillisiä huomioita läheltä ja kaukaa

Lähellä Ellensburgia, Wash., on äskettäin löydetty yksitoista esi-ihmisen luurankoa. Heti silmistä alkaen kallistuu otsa suoraan taaksepäin, ja yläleuassa on kaksi riviä etuhampaita. Ne löydettiin Craigshillin mäestä, noin 20 jalkaa maanpinnan alapuolelta ja samaten noin 20 jalkaa syvältä mäkirinteen etupuolesta mitaten; ne olivat hautaantuneina liuska savikerrostuman peittämään sementtikalliioon, joka oli täydellisesti kuiva. Leukaluut ovat niin väljät, että nykyaikainen ihminen helposti voi pistää naamansa niiden sisälle. Muutkin luut ovat paljoa vankemmat kuin tavallisen nykyajan miehen. Reisiluu on 20 tuuman pituinen, josta päättäen nämä esi-ihmiset ovat olleet 6 jalkaa 8 tuumaa pitkiä. Etuhampaat ovat kuluneet lähes leukaluuta myöten; toht. Munson, joka löytöä on tutkinut, sanoo sen aiheutuneen ravinnon nauttimisesta keittämättömänä ja kovien esineitten pureskelemisesta. Kovin kalteva otsa todistaa perin alhaista älyllisen kehityksen astetta.

Sanomalehti uutinen v. 1912.

Tuollaisia löytöjä on monasti ennenkin tehty. Löytöpaikkojen geologisista suhteista on voitu laskea, että alhaisella kehitysasteella olevia ihmisiä on



maapallon eri osissa asustanut jo miljoonia, ehkä kymmeniä miljoonia vuosia takaperin. Se on koko paha isku vanhalle, etupäässä Mooseksen tiedonantoihin perustuvalla käsityksellä, jonka mukaan koko hökötyks, aurinkoineen, kuineen, tähtineen, sanalla sanoen koko avaruus eli mailmankaikkeus olisi tuskin kuuden tuhannen vuoden ikäinen. Mutta tietysti niitä on iikkoja, jotka tänäkin päivänä sitkeästi pitävät kiinni Raamatun luomis- y. m. muinaistaruista. Samalla kannalla — ja lujasti — olisivat varmaan nuo yksitoista Craigshillin luuranko-miestä, jos heidät jollakin keinoin voisi herättää henkiin ja opettaa heille suomea (vaikk'ei muuta kuin mehukkaimmat kirous-sanat), että saisi heidät jäseniksi joko synoodalais- tai laestadiolaisseurakuntiin ja sitte hankkisi heille Kuparisaaren kaivoksiin "hyvät" työpaikat, "skotsmanin paanariksi".

Luonnontutkijain keskuudessa on kehitysoppi nykyään jo lopullisesti hyväksytty, eikä sitä enää vastusta kaikki papitkaan, paitsi ihan pimeimmät, sellaiset kuin Suomiopiston leipomat ja melkein heidän sivistystasollaan olevat, vaivoin lukutaitoiset laestadiolaissaarnaajat. Valistuneempain jumaluusoppineittenkin täytyy aina lopuksi taipua päivänselvien tosiasioiden edessä. "Kehitys on se tapa, millä Jumala oikeutansa toteuttaa luomakunnassaan" — tuollaisessa kie-rässä muodossa he kehitysopin tunnustavat. Luulevat siten voivansa kuitenkin pelastaa uskon "Jumalaan" ja "luomiseen", ja eräissä piireissä onnistuvatkin toistaiseksi. Mutta etevimmät luonnontieteilijät jo rohkeasti väittävät Jumalan ihan tarpeettomaksi

vain ihmisen omista kuvitelmissa johtuneeksi oletukseksi, ja ajatuksen erikoisesta luomisesta tosiasioita vastaan sotivaksi mahdottomuudeksi.

Tuo Craigshillin löytö ei ole maailmaa mullistava, ei mikään erinomaisen tärkeä; onhan vain lisänäytökseenä muutenkin riittävässä todisteiden sarjassa. Huomattava se silti on. Niinkuin moni muu luomisen kehityksen vaiheita seuratessa havaittu seikka, todistaa tämäkin löytö, ettei "kehitys" aina ja jokaisessa yksityiskohdassa tarkota samaa kuin "edistys" tai "parannus"; meillä olisi nyt esim. täysi syy ka-dehtia noita veljiä kaksinkertaisista yläleuan etuhampaistaan, meillä polosilla kun ainoakin hammasrivimme usein on ostettavissa. Silloiset elintavat kehittivät hammasrakenteen kestäväksi; ei ollut silloin hammaslääkäreitä, joka kadunkulmassa. Nyt ei noin voimakkaita purimia välttämättömästi tarvita; siksipä ne kehittyvät yhä heikommiksi ja hauraammiksi.

Mutta tämä löytö samalla selittää erään ilmiön, jota ei moni liene tullut tarkemmin ajatelleeksi. Lapsille toisinaan pyrkii yläleuan ikenistä kasvamaan liikoja hampaita, joskus näyttää siltä kuin todella olisi tulossa kaksinkertaiset yläleuan etuhampaat. Jolloinkin lääkärit niitä nyhtävät pois, mutta useinkin antavat niiden olla, aikansa. Tämä ilmiö epäilemättä on n. s. atavismia eli palautumista; muinaisaikaisia esiisien ominaisuuksia saattaa näet yht'äkkiä ilmestyä myöhemmissä polvissa. Sellaisia tavataan muitakin; esim. muutamit ihmiset voivat eläinten tavoin liikutella korviaan ja päänahkaansa, vaikka heidän esivanhemmiltaan jo monessa polvessa nuo liikuntalihakset



ovat surkastuneet ja niiden hermot kuoleentuneet. Joskus on tavattu karva-ihmisiä, joilla on ollut karvapeite aivan kuin elukalla; myös on jolloinkin löydetty häntä-ihmisiä, joiden häntä on ollut tavallista pitempi.

Tuollaiset satunnaiset muinaisperimykselliset ilmiöt eivät kuitenkaan yksinään kelpaisi todistamaan ihmisen polveutuvan samasta alkuperästä kuin muutkin korkeammat imettäväiset — lähinnä apinat —, jos ei noiden satunnaisten ilmiöiden tukena olisi samansuuntaisia säännöllisiä ilmiöitä. Niitä on ihmisen ruumiinrakenteessa paljon. Mainitsen niistä ainoastaan pari huomattavinta. Kaikilla meillä on 4—5 yhteenkasvettuneesta nikamasta muodostunut häntäluu, jolla ei ole muuta merkitystä kuin että on muistona hännäkkäistä esivanhemmistamme. Eräiltä hännättömiltä apinoilta on tämä muistokalu kulunut vielä lyhemmäksi kuin ihmisiltä. Toinen sellainen kapine on umpisuolen umpijatko, joka hedelmänsyöjille esi-isillemme ehkä on ollut hyvinkin tarpeellinen, mutta meille se on ei ainoastaan tarpeeton vaan haitallinenkin, siinä kun usein syntyy vaarallinen tulehdus, jolloin tuo joutava kapine on leikkauksella poistettava.

Polveutumisopin tutkijat ovat saaneet selville, että itsekukin eläin sikiöasteella ollessaan suorittaa rotunsa koko siihenastisen kehityksen, tosin lyhyesti, suurin harppauksin, mutta niin varmasti, että juuri tätä lakia on pidetty ihmisen polveutumishistorian tärkeänä perusteena. Ensi viikkoina ei paraskaan asiantuntija voisi, jos ei tietäisi sitä ihmisen sikiöksi.

sanoa tuleeko siitä kala vai lintu; matelija vai imettäväinen; viimeisille kuukausille asti on sitä mahdoton erottaa koiran sikiöstä, ja vielä muutamaa viikkoa ennen syntymistä voisi sen yhtähyvin olettaa apinan sikiöksi.

Syntymättömän sikiön tutkimukset ovat kuitenkin vaikeita ja tarkkoja tehtäviä, joihin ainoastaan sitä varten valmistautuneet, tarpeellisilla apuneuvoilla työskentelevät oppineet pystyvät. Meidän muiden täytyy enemmän taikka vähemmän vastahakoisesti alistua uskomaan heidän havaintojensa ja väitteittensä pätevyyttä. Eikä tuo niin ylen vaikeata ole uskoa sellaista, mikä on oman järkipahasemme ja omien vähäisten huomioittemme kanssa sopusoinnussa, koska olemme uskoa jötköttäneet semmoistakin, mikä pyrkästi sotii kaikkea järkeä ja kokemuksiamme vastaan.

Valmiita, mailmaan syntyneitä lapsia kuitenkin me aina olemme tilaisuudessa tarkastelemaan; sitäpaitsi muistamme yhtä ja toista omasta lapsuudestamme. Jos ihmissikiön kehitys kuvastaa ihmissuvun ruumiillista kehityskulkua pääpiirteissään, niin ihmissuvun kehittämisessä voimme nähdä rotumme henkisen kehityskulun lyhykäisestään uusiintuvan.

Heti maailmaan syntyessään ei ihmissuvun lapsi kenenkään syrjäisen mielestä ole mikään erinomaisen kunnias kappale. Onhan jotensakin yhtä rakastettavan ruma ryppynaama kuin apinankin penikka. Vasta jonkun ajan kuluttua molemmat muodostuvat miellyttävämmän näköisiksi palleroksi.

Useat meistä ovat varmaan tulleet huomanneck-



si pikkulapsien uskomattoman suuret käsi- ja jalkavoimat. Jos ne sattuvat varmistamaan käsivarteesi kiinni, voit ne helposti nostaa käsistään kohoksi, eivätkä ne aivan heti väsy tai hellitä otettaan. Sittenmin, lapsen kasvaessa nuo ylimääräiset voimat vähitellen katoavat, vaikka lapsi muuten ruumiiltaan vankkenee ja voimistuu. Menee monet pitkät vuodet, ennenkuin se taas harjoittamalla saavuttaa sellaisen jäntevyyden, että voi riippua käsistään tai jaloistaan. Mistä tuo ensimmäinen tartuntavoima vastasyntyneellä lapsella? Selityksen ovat antaneet ne, jotka ovat nähneet apinääidin pakenevan pienokaisensa kanssa. Puusta puuhun hyppiessään ja kiipeillessään tarvitsee emo kaikki neljä kättään, joten se ei kiireessä menossa voi kantaa pentua sylissään, niinkuin ihmisäiti lastaan — ihminen kuin liikkumiselimikseen tarvitsee vain kaksi raajaa. Apinalapsi tarttuu kaikilla raajoillaan emonsa kaulaan ja rinnan alle; sen täytyy itsensä pitää huoli siitä että pysyy mukana jo ennenkuin kykenee omintakeisesti paikaltaan liikkumaan. Nähtävästi on apinain ja ihmisten yhteisillä esivanhemmilla aikoinaan vallinnut sama laki. Niin ovat n. s. "luonnollisen valinnan" vaikutuksesta jääneet eloon ja sukuansa jatkamaan ainoastaan ne yksilöt, joilla varhaisimmassa lapsuudessaan on ollut tuo tarttumiskyky parhaiten kehittyneenä. Perintönä se kyky sitte on siirtynyt aina nykyajan ihmislapselle, joka sitä ei enää ollenkaan tarvitse. Varmaan on tämä ominaisuus varsin hitaasti hankittu, kehittyen monen tuhannen sukupolven ajalla yhä täydellisemmäksi; hidas se myös näyttää olevan häviämään vaikka taas

tuhannet sukupolvet eivät ole tätä itsesäilytyskeinoa käyttäneet.

Isovarvas on pikkulapsella paljon liikkuvampi kuin aika-ihmisellä. Senkin voimme helposti ymmärtää, kun muistamme, että apinoilla takaraajatkin ovat käsiä, joissa "isovarvas" täydellisenä peukalona kääntyy toisia (meidän varpaitamme vastaavia) sormia vastaan. Kaikesta päättäen ovat yhteiset esivanhemmamme samaten olleet nelikäisiä. Niin vanhaa perua siis on tuo isonvarpaan liikkuvaisuus ihmislapsella, vaikka harvoin tuota tulee ajatelleeksi katselemme, kuinka pikkulapsi melkein yhtä vapaasti liikuttelee isoavarvastaan kuin peukaloankin.

Pysty käynti, joka ihmiselle on epäilemättä ollut suureksi eduksi taistelleessaan ylivallassa eläinkunnassa, on verraten myöhäinen saavutus, toteutunut vasta senjälkeen kuin ihminen ja apina jo olivat pikkiä aikoja kehittyneet kumpikin eri suuntaansa yhteisestä alkuperästä. Näemme, kuinka vaikeata pikkulapsen on päästä tälle asteelle. Kaikkein vanhimmista esihmisistä tähän saakka löydetyt kivettyneet luut kuitenkin osottavat niiden omistajien jo olleen pystykäyntisiä, sillä niiden takaraajat ovat olleet jalkoja eikä käsiä.

Miltä ei jo konttaamis- eli ryömimis-asteella ja vielä pitkät ajat jälkeensä ilmenee lapsissa tavaton kiipeilyhalu, joka ei niistä tahdo lähteä, vaikka saavat tuontuostakin aikamoisia kolauksia. Vanhemmat ovat vallan ihmeessä niiden "pahuudesta". Kieltämättä tämä on ikivanhaa perisyntiä, mutta lapset ovat sen synnin heissä nyt ilmestymiseen vähemmän syyli-



lisiä kuin heidän vanhempansa, jotka heihin siirtivät ihmiskunnassa säilyneen kiipeilyhalun, perintönä niiltä ajoilta, kun vanhempikin väki vielä oleskeli enim-mät aikansa puissa.

Näitä tähän asti mainittuja seikkoja voidaan pitää enemmän ihmisen ruumiilliseen kuin henkiseen kehitykseen kuuluvina. Asianlaita on kuitenkin sellainen, että noita kahta — "ruumiillista" ja "henkistä" — ei oikeastaan voi erottaa toisistaan; ruumiilliset seikat aiheuttavat n. s. henkisiä ilmiöitä, eikä n. s. henkisiä ilmiöitä ollenkaan tapahdu muuten kuin vastaavien ruumiillisten ilmiöitten yhteydessä. Aivojen suuruudesta ja monimutkaisesta rakenteesta, hermo-solmujen (gangliain) lukuisuudesta ja hermoston herkkyydestä se johtuu ihmisen etevämyys eläinten suhteen. Lapsen aivosto ja hermosto eivät heti synnyttyä ole likimainkaan nykyaikaisen sivistys-ihmisen kehitystasolla; niillä vaan, säännöllisissä tapauksissa, on mahdollisuus tuohon asteeseen kehittyä, mutta vasta täysikasvuksena ne sen kehityksen saavuttavat.

Pikkulapsien hermoston suhteellisen tylsyyden voi nähdä esim. siitä, kuinka räikeitä väri-, valo- ja ääni-ilmiöitä niille pitää olla, ennenkuin ne niitä ollenkaan huomaavat. Puolikasvuksinakin lapset vielä sydämensä pohjasta nauttivat mitä ilkeimmistä äänistä ja aika-ihmisen korvia vihlovasta melusta. Siinä he ovat villikansojen tasalla, niin nykyisten kuin entisten. Samaten näemme luonnonkansojen, ja sivistyskansoissakin kehittymättömimpien aineksien nauttivan mitä koreimmista väreistä; niiden "taiteellinen aisti" — s. o. näköhermot vastaavine avokudoksineen

— eivät ole vielä kehittyneet kyllin herkiksi kiihottu-maan vähemmän räikeistä väri-ilmiöistä.

Puhetaito epäilemättä on vielä myöhäisempi saavutus kuin pysty käynti. Arvatenkin se on alkanut sängen yksinkertaisista äännähdyksistä, joille on ruvettu antamaan määrätty merkityksensä. Monet korkeammat eläimet näkyvät myös helposti osaavan erottaa toveriensa rauhalliset ääntelyt niistä varotus-huudoista, mitä ne vaaran uhatessa päästelevät. Apinoilla sanovat niitä tutkineet olevan "kieltä" koko pitkälti. Ne oikein kokoontuvat istumaan ja juttelemaan; samaa voisi sanoa eräistä lintulajeista. Kaikkein alhaisempain, vielä kivikautta elävien raakalais-ten, joita on tavattu Suurten Sundasaarien ja Uuden Guinean sisäosissa, kerrotaan kielenkäytössä olevan ainoastaan vähän etevämpiä kuin "puheliaimmat" eläinkunnan jäsenet.

Pikkulapsen puhe alkaa myös lyhyistä epäselvis-tä ääntelyistä, kehittyen päivä päivältä selvemmäksi, monimutkaisemmaksi, täydellisemmäksi. Vanhempi-en mielestä niiden edistyminen voi tuntua hitaalta, mutta jos heidän oppiaikaansa vertailisimme niihin suunnattoman pitkiin aikakausiin, mitä yksinkertai-simmankaan puhetaidon oppimiseen on täytynyt kulua rotumme esi-isiltä, on lastemme hitaisinkin edis-tys silti nopeampaa kuin pikajunan vauhti etanan kulkuun verraten. Muutamissa vuosissa täytyy las-ten päästä siihen, mihin rotumme on päässyt kym-menissä, ehkä sadoissa miljoonissa vuosissa. Mutta lastemme aivo- ja hermorakenteessa on tälle kehi-tysasteelle pääsemisen edellytykset, joita esivanhem-



millamme ei ollut, ja joiden hankkimiseen on niin pitkät aikajaksot tarvittu.

Kun lapset jo joteusakin osaavat puhua, huomaa asiantuntija useasti heidän käyttävän eräitä sana- tai taivutusmuotoja, joita kielentutkijat tietävät kielestämme alkuaan olleen, mutta joita ei enää vuosituhansiin ole käytetty.

Monasti tavataan lapsilla eräs "pahe", josta he varmaan ovat monta syytöntä tukkapöllyä saaneet, nim. maan syöminen. Ne erityisellä himolla syövät multaa, savea tai hiekkaa, kun vain saavat tilaisuutta. Sen ei välttämättä tarvitse mitään todistaa, sillä ahmivathan lapset suuhunsa mitä hyvänsä, samaten kuin muutkin elukat ihan nuorina. Mutta saattaa tuollakin omituisuudella olla ikivanhat juurensa. Hyvin monista nykyajan villikansoista tiedetään, että ne herkuttelevat mikä milläkin multa tai savilajilla. Joulakulla asteella ollessaan lienevät esivanhempamme olleet samanlaisia maansyöjiä, joten tuo lapsissa ilmenevä taipumus olisi sen asteen ohimenevää uusiutumista. Raamatun mukaan tosin ei ihminen vaan käärme sai käskyn "käydä vatsallaan ja syödä maata", mutta mitä syömiseen tulee, se on tietävästi aina käyttänyt liharuokia. Ihminen sensijaan lapsena "käy vatsallansa ja syö maata". Olisiko "vanha Aatami" hätäpäissään luullut tuonkin kirouksen koskevan häntä ja hänen siementään?

Silmiinpistävimpiä todistuksia sukulaisuudestamme apinain kanssa on lastemme tavaton matkimishalu. Puhumaan, samaten kuin kaikkeen muuhunkin, he aluksi oppivat vain aikaihmissä matkimalla. Vuor-

sikaisia ovat kaikki heidän leikkinsä, koko heidän elämänsä aikuisten ihmisten tahi heille tunnettujen eläinten matkimista.

Apinoissa herättää huomiotamme myös niiden suunnaton uteliaisuus. Lapsillamme se ominaisuus on yhtä voimakas. Kaikkea niiden täytyy käsin koetella, joka paikka penkoa, leikkikalunsa purkaa nähdäkseen mitä niissä on sisällä, ja vanhemmat ovat aivan epätoivoissaan niitten alituisesta kyselemisestä. Ilman tuota uupumatonta uteliaisuutta, tuota sammumatonta tiedonjanoa eivät ne niin nopeasti edistyisi; siinä se on koko ihmiskunnan henkisen kehityksen salaisuus.

Vähitellen alkaa kuitenkin lapsissa, kaiken matkimis-elämän ohella, ilmetä itsenäistä henkistä elämää. Tuon sisäisen elämän ensi ilmauksista puolucettoman arvostelijan monasti täytyisi sanoa samaa kuin vastasyntyneen lapsen ruumiillisestakin ulkomuodosta: "ei näytä kovinkaan viehättävältä". Yleispiirteenä on mielialojen alituinen vaihtelu, yhtä nopea kuin aiheeton. Tuo viattoman miellyttävä pikkukenkeli saattaa seuraavassa silmänräpäyksessä muuttua mitä häjyimmäksi oikuttelijaksi. Hillitsemätön itsekkyyd, täydellinen välinpitämättömyys toisten oikeuksista ja mielitekojen tyydyttäminen seurauksista huolimatta ovat lapsiluonteen perusominaisuuksia. Samat piirteet tavataan villien luonteessa. Erotus on vain siinä, että meidän lapsistamme, kun ne "tulevat järkiinsä", tuo itsekkyyd sopivan kasvatuksen ja opetuksen avulla voi karista vähemmäksi, mutta villi vain aniharvoissa poikkeustapauksissa kehittyä antamaan arvoa toisten tunteille tahi tyynesti



harkitsemaan tekojensa seurauksia. Niinkin myöhään, kun jo luulisimme lasten jossain määrin tajuvan mitä tekevät, meitä monasti loukkaa heidän luonteessaan silloin tällöin esiintyvä julmuus esim. pikkulintuja ja muita heidän käsiinsä joutuneita eläimiä kohtaan; kiusaavat ja kiduttavat niitä vain huvikseen. Säälän tunne toisen kärsimyksiä nähdessään on ihmisen myöhäisempiä saavutuksia, koskapa se sivistysihmisenkin lapsessa herää vasta verraten myöhään — alhaisimmissa yksilöissä ei ollenkaan, sillä näemmehän joskus raakaluontoisten aikaihminenkin yhä vielä huvittelevat itseään pilkkaamalla raajarikkoja, härnäämällä mielivikaisia tai muuten kiusaamalla heikompiansa. Eläimen muodostuminen ihmiseksi ei ole läheskään loppuun suoritettu edes sivistyskansojen piirissä; viimeisten jälkijoukkojen voianoa henkisesti olevan korkeintaan metsäläistasolla.

Poikiemme ainainen tappeluhalu lienee perintöä entisiltä heimosotien aikakausilta; heidän helposti syttyvä seikkailuhalunsa on vain kansojen "sankaruus-ajan" etäistä kaikua. Mikä lumoava vaikutus senaikaisilla taruilla ja seikkailukertomuksilla onkaan nuorison mieleen! He aivan elävät niissä. Täällä Amerikassa tietysti enimmäin leikkivät "indiaaneja". Mutta melkeinpä missä tahansa on nykyajankin pojilla mieluisimpana aseena jousi ja nuoli. Samaten on lastemme ensimmäisenä taideteollisuusalan esineitten muovaileminen savesta — siis sama ala, joka mitä erilaisimmissa oloissa eläneillä ja vielä elävillä villikansoilla on yhteinen ja monella ainoa minkään verran kehittynyt.

Jos ei itse muistaisi omaa lapsuuttansa voisi tuskin käsittää kuinka täydellisesti lapset elävät mielikuvituksensa mailmoissa. Yhtä harjaasti kuin me nyt aikuisina haluamme tietoja työoloista eri seuduilla maata, kapitalismin kehityksestä ja sosialismin levenemisestä kaikkialla, yhtä väsymättömiä ovat lapset kuulemaan ja vaatimaan lisätietoja omaan aatemaansa kuuluvista asioista: noidista, haltioista, pienen pienistä menninkäisistä tai suuren suurista jättiläisistä. Sadut — etupäässä oman kansamme lapsuusaajoilta säilyneet kansantarinat — ovat heille mieluisinta hengen ruokaa, kutä ihmeellisimpiä, luonottomampia ja järjettömmiä, sen parempi. Arvaa sen, kuinka voimakkaasti tuollaiseen maaperään juurtuvat myös uskonnollisuontoiset ihmejutut, joshan sota- ja rikosromaanienkin roskainen kylvö.

Vertailun vuoksi leikkaan tähän toisenkin sanomalehdissä äskettäin kierrelleen uutisen:

P. Amaury Talbot ja hänen vaimonsa ovat palanneet seikkailurikkaalta matkaltaan Etelä-Nigeriasta, jossa tuskin kukaan valkoinen mies — ei ainakaan yksikään valkoinen nainen — ole koskaan ennen käynyt. He toivat muassaan enemmän kuin 2,000 kasvinäytettä, joista useat ovat kasvitieteelle uusia. Monet näistä kukista kasvoivat niin ylhäällä puissa, ettei niitä voinut saada muuten kuin ampumalla.

Talbot puoliset lähtivät matkalleen Elokuussa v. 1910 ja retkeilivät milt'ei tuntemattomissa osissa Etelä-Nigeriaa. He löysivät kuolleitten järven, jota alkuasukkaat uskovat koko maan kuolleitten olinpaikaksi. He myös tapasivat suunnattoman jonon suuria luolia, jotka ulottuivat niin kauas maan



sisälle, ettei ainoakaan ihminen ollut päässyt niiten perille; luolat täytti maanalaisten virtojen ainainen pauhu ja yölepakkojen kirkuna.

Talbot puolisojen enintä huomiota herätti alkuasukasten tavaton taikauskoisuus. Noituus on Länsi-Afrikan kaikkienkin alkuasukkaiden elämässä tärkeä tekijä; taikoja vastaan taisteleminen erityisillä palvelusmenoilla on heidän suurimpia huoliensa. Poppamiehillä, jotka käyttävät hyväkseen kansan pelonalaisuutta, on Talbot puolisojen tutkimusten mukaan hallussaan joitakin salaperäisiä voimia. He kykenevät joko hypnotismin avulla tai jollakin muulla keinolla, loihtimaan esim. saateenkaaren taivaalle.

Talbot herrasväki nähtävästi on hyviä kristittyjä ja omasta mielestään itse kaiken taikauskon yläpuolella. Jos he itse olisivat vähemmän uskonnollisia, eivät he yhtään ihmettelisi taikauskon ja poppamiesten erinomaista valtaa Etelä-Nigeriassa — seudulla, jossa poppamiehillä on käytettävänä sellaiset pelotuskeinot kuin tuo luolamanala outoine äänineen ja yksinäinen, kaameasti vaikuttava järvi päivän-pääsemättömän aarniometsän povessa. Olisipa vain Mooseksella Siinain korvessa ollut tuollaiset apuneuvot tulitusvehkeittensä lisäksi (joista viime mainituista jotkut uteliaimmat kaiketi silloin tällön pääsivät selville), niin varmaan kansa olisi pysynyt uskollisempana "Jehovalle". Sitäpaitsi ei tuolla Afrikan aarniometsissä vielä ole kukaan Ingersoll, Payne, Locke tai Voltaire yrittänytkään mustien taikauskoa järkyttellä.

Mutta mitähän ajattelisi vuorostaan afrikkalainen musta poika, jos hän esim. täällä Amerikassa matkaillessaan sattuisi jollekin suomalaisseudulle,

jossa kourallinen "siirtokansaa" ylläpitää neljäkin kirkkoa pappeineen, vaikka heitä ei ole peljättämässä mitkään salaperäisen kamalat luola-äännet, joita voisi selittää vainajien henkien uhrivaatimuksiksi ja vaikka heidän poppamiehensä eivät pysty laittamaan edes sateenkaarta taivaalle? Hänellä tosiaan olisi täysi syy ihmetellä valkoisen väestön herkkäuskoisuutta — väestön, joka monessa muussa suhteessa on päässyt hänestä niin paljon edelle kehityksessä.

Edellä jo huomautin siitä, että ihmisen kehitys ei jokaisessa yksityiskohdassa merkitse edistystä tai parennyttä. Aivoja meillä on keskimäärin kolme senttimetriä kuin korkeimmillakaan apinoilla, mutta näiden aivojemme n. s. haistinliuskat ovat heikommin kehittyneet kuin koiralla; tämä tietenkin on johtunut siitä, että pysty käynti osottautui ihmiselle olemisestaistelussa edullisemmaksi kuin jälkien maasta nuuskiminen, joten hajuaistin kehitys tuli laiminlyödyksi — niin tarpeen kuin isot haistinliuskat tänäpäivänä olisivatkin esim. ruokatavarain tarkastajille ja poliisille.

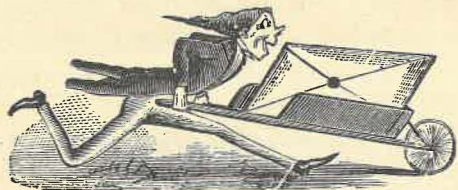
Samaten näyttää ihmisen uskonnollisia mielteitä säilyttävä ja käsittelevä aivo-osasto jääneen hassusti jälle muun aivokoneiston kehityksestä. Amerikan löydön aikuiset Meksikon asukkaat, aztekit, jotka muuten olivat verraten korkealla sivistyskannalla, käyttivät juhlissaan julmia ihmisuhreja ja söivät niiden lihan. Nykyisissä sivistysmaissa on ihmisuhri herättänyt niin suurta ja yleistä vastenmielisyyttä, että papiston jo ammoin on täytynyt siitä luopua — mutta tässäkin asiassa vain puolittain eli kieräillen.



Yhä vielä väittää meidän luterilainen pappi Herran ehtoollisessa jakavansa Kristuksen "totista" ruumista ja verta. Muissakin kristillisissä kirkkokunnissa leipä ja viini jollain salaperäisellä tavalla edustavat samaa ihmisuhrin aatetta. Niissä kansoissa missä elukoita, etenkin pienempiä, uhrattiin, jäivät ne pappien saaliiksi, joten he perheineen sievästi pysyivät puuttumattomassa lihassa. Nyt katoollilainen pappi antaa ehtoollisvieraille ainoastaan leivän, mutta juo itse viinin; ei niin välitä leivoksista. Ja muissa suhteissa vaalistuneet ihmiset alistuvat kaikkiin tuollaisiin taikatemppuihin!

Kylläpä olisi aivojemme uskonto-kammio — tuojänikuinen rojun säiliö — perinpohjaisen suursiivouksen tarpeessa.

A. B. Mäkelä.



## Pohjalla

Kirj. Mirian Finn Scott.

Ei ole miellyttävää elämä pohjalla. Mutta miljoonat ihmiset täällä laajassa ja rikkaassa Amerikassa kuitenkin elävät siellä, elävät yhteiskunnallisen kurjuuden pohjalla. He ovat verraten harvoja poikkeuksia lukuunottamatta rehellisiä ja ahkeroita työläisiä. Ja kuitenkin he huolimatta kaikista epätoivoisista ponnistuksistaan eivät ole kyenneet nousemaan tuosta elämän pimeästä kuilusta. Seinät ovat olleet liian jyrkät, heidän voimansa ovat olleet liian vähäiset. Jotkut heistä tosin saattavat onnistua kiipeämään kuilun laidan ylitse, ulos avarampaan elämään — ne ovat enimmäkseen lapsia, joita heidän vanhempansa ovat käsivarsillaan nostaneet ylös.

Mutta sittenkin on kuilu aina täyteen ahdettuna.

Nämä kuilun asukkaat eivät vaivoistaan ja kärsimyksistään tee suurta numeroa; he taistelevat hiljaisuudessa, "sulettujen ovien takana." Ulkopuoliselle maailmalle he saattavat vielä hymyilläkin. Teidän täytyy oppia tuntemaan noita ihmisiä, jos haluatte tietää heidän elämäntarinaansa. Nekin katkelmat hei-



dän kokemuksistaan ja taisteluistaan, mitkä tässä esitetään ja mitkä ovat kuvaavia kymmenientuhansien heikkäläisten elämälle, olen saanut tietooni vasta vuosikausia kestäneen läheisen tuttavuuden kautta.\*)

Sellaisessa kaupungissa kuin New York, pienin palkka millä mies voi edes jonkunlaisilla siisteyden ja mukavuuden vaatimuksilla elättää vaimonsa ja kolme lastaan, on kuusitoista dollaria viikossa. Yksistään jo vuokran maksuun menevä erä on hirvittävän suuri. Manhattan saaren siinä osassa, missä köyhät ovat ahtaimmalle suloutuneet, nousee maan hinta, ilman että on pantu tikkuakaan ristiin sen arvon kohottamiseksi, 150,000—700,000 dollariin eekkeriltä. Mutta näiden korkeiden vuokrien ja yhäti kohoavien elinkustannusten suorittamiseen saa suurin enemmistö perheenisistä New Yorkissa vähemmän kuin edellämäinintun viikkopalkan, eikä moni heistä edes lähimain sitäkään.

Silverin perhe on aina elänyt pohjalla. Silver on paidantekijä; tai tarkemmin puhuen häntä ei voi sanoa paidantekijäksikään, sillä hän valmistaa ainoastaan osan paidasta. Hänen tehtävänään on pallistaa paidan helma ja tästä työstä hän saa 1 ja kolme neljättäosaa senttiä tusinalta. Täten hän ansaitsee noin seitsemän dollaria viikossa.

Mutta kun tämä palkka on ollut aivan riittämä-

\*) On huomattava, että kirjottaja on porvari, joka köyhälistön tarinoihin tutustuakseen tarvitsee vuosikausia, jotavastoin meikkäläinen tuntee niitä omasta kokemuksestaan ja toistekin kokemuksiin tutustuu muutamassa hetkessä.

tön hänen, vaimon ja neljän lapsen ylläpitoon, niin on vaimonkin ollut pakko ryhtyä auttamaan elannon hankinnassa. Hän on taitava, vaikkakaan ei mikään erittäin nopea ompelijatar. Ensi aikoina hän ompeli ja korjaili lasten pukuja. Nämä sirot, käsin tehdyt puvut, joita valmistettiin yläkaupungin palatsien lapsille, möi sitten liike, jonka työssä hän oli



Näköala lasten leikkikentästä suurkaupungin työväenkorsteleissa

suurella voitolla. Mutta tästä voitosta sai Silverin vaimo vain mitättömän osan työpaikkana.

Myöhemmin hän hankki itselleen paikan pesulaitoksessa. Palattuaan raskaan päivätyön jälkeen työpaikastaan, oli hänellä edessään kotityöt, jotka usein kestivät aina puoleen yöhön, jopa myöhempäänkin. Ennen päiväkoittoa oli hän jälleen liikkeellä valmistaen ruuan ja tehden siivoamistyöt. Kuuden aikaan



oli hänen otettava lapset vuoteelta, usein puoliuunina, ja puettava heidät kouluun menoa varten. Ja neljänestä vailla seitsemän hän oli jo menossa pesulaitokselle.

Joku aika takaperin sattui Silverin työ-alalla olemaan vähän työtä ja menetti paikkansa. Samaan aikaan sairastui yksi lapsista lavantautiin. Vaimon luonnollisestikin täytyi jättää paikkansa pesulaitoksessa voidakseen hoitaa pientä poikaansa.

Paraimmillaankin ollessa he olivat hädintuskin ansainneet elämänsä, joten heiltä ei ollut säästynyt ainoatakaan dollaria tällaisen hätätilan varalle. Heidän kohdalleen nyt sattunut tapaus oli samaa koke-musta mitä melkein jokaisen köyhän perheen on kes-tettävä: he lainailivat mistä saivat, panttasivat tava-roitaan ja menivät kaikenlaisiin sitoumuksiin tulevien ansioittensa varalle — ja sittenkin saivat he kärsiä pu-revinta nälkää ja epätoivoa.

Pienen ja sairaan lapsen tähden, jonka hyväksi he kykenivät niin kovin vähän tekemään, kärsi äiti enimmänsä. "Kun Willie alkoi parantua", kertoi hän minulle, "ja oli aina näliissään, ei minulla ollut hänelle annettavana muuta kuin palanen leipää. Kuinka hän rukoilikkaan saadaksesen hiukan lisää! Ja ainoa mitä voin tehdä, oli istua hänen vuoteensa ääressä ja kertoa hänelle tarinoita siksi kunnes hän unhotti näl-känsä ja nukahti uneen."

\* \*

Myöskin robinsonilaiset ovat myös aina eläneet pohjalla. Kerran heillä oli toivo päästä kuilusta ylös.

Robinson oli räätäli — hikipajan työläinen —. Hänen kunnianhimensa oli kohottaa perheensä parempaan taloudelliseen asemaan. "Hän työskenteli ahkerasti, eikä koskaan valttanut; hän oli hyvä, kerrassa hyvä mies", sanoi Robinsonin vaimo minulle.

Kaksitoista tuntia päivässä ja kiireenä työaikana kuusikintoista tuntia, hän istui ummehtuneessa ja kuumassa työhuoneessa, tehden naisten päällystakkeja, koettaen pitää puoliaan sähköllä käyvälle neulomakoneelleen. Mutta ummehtunut ilma, pitkä työ-aika ja vinhaa vauhtia käyvän koneen hellittämätön pyörintä — ne kaikki alkoivat jättää merkkiänsä häneen.

Eräänä päivänä hän uupumuksesta luhistui työnsä ääreen. Työnjohtaja lähetti hänet kotiin ja toimitti lääkärin häntä katsomaan. Lääkäri tutki hänet, ei virkannut mitään, katsahti vain ikkunasta rakennuksen umpikujan.

"Olenhan kai taas terve päivän parin kuluttua?" kysyi räätäli tuskallinen levottomuuden ilme kasvoiltaan. "Ei suinkaan tämä ole mitään sen vaarallisempaa, vai mitä?"

Lääkäri käännähti häneen melkein raakamaisesti: "Ei se ole muuta kuin keuhkotautia — hikipajan tautia," vastasi hän yrmeästi. "Työnne on kuluttanut teidät loppuun. Lopettakaa se ja menkää maalle, niin voitte saada terveytenne takasin."

"Mutta miten minä voin päästä maalle, herra tohtori? Minulla ei ole rahaa — ja millä minun perheeni sitte elää?"

Siihen kysymykseen ei lääkäri vastannut mitään.



— Räätilä oli vaimo ja kolme pientä lasta elätettävänä, siksi hän palasi jälleen koneensa ääreen. Entistä tiukemmin yritti hän työskennellä. Mutta eräänä päivänä hän oli liian heikko kyetäkseen nousemaan vuoteeltaan ja sitten — niin sitten hän meni maalle. Hän lepäilee nyt varjoisella hautausmaalla lähellä Brooklyniä.

Tämä tapahtui kaksi vuotta sitten. Siitä saakka on leski saanut olla sekä isänä että äitinä pienelle perheelleen; toivo päästä kiipeämään pois köyhyyden kullusta näyttää nyt olevan kokonaan mennyt. Hän pönistelee urheasti, mutta kaikesta siitä huolimatta ei hän jaksa nousta tuumaakaan. Hänestä on tullut rännistyneen vuokrakasarin hoitaja, josta toimesta hän saa palkkseen asua kahdessa pienessä huoneessa. — Ne saavat käydä hänelle kodin verosta. Kuin toimii ei tuota mitään rahatuloja, niin täytyy hänen hankkiakseen ruokaa ja vaatteita itselleen ja pienille lapsilleen käydä pesemässä ihmisten lattioita ja vaatteita.

Heidän ruokanaan harvoin on muuta kuin leipää ja palan huuhteena kahvia tai teetä.

“Saan olla kiitollinen, uskokaa pois”, sanoi hän minulle, “jos meillä on senverran kuivaa leipää että juuri hengissä pysymme. Lihaa, voita, munia” — hän kohautti olkapäitään ja hymähti tuskallisesti — “tuskimpa enää niitä tuntisinkaan, jos sattuisin näkemään”.

Varsinkin viime talvi otti lesken lujille. Hän sai tuskin kylliksi työtä kyetäkseen pitämään perheensä hengissä. Koko pitkän talven aikana hänellä ei ol-

lut minkäänlaista lämmitystä asunnossaan muulloin kuin kaikkein kylmimpinä öinä. Näinä erikoisen kylminä öinä tosin oli heillä polttoainetta — paperia ja muuta palavaa romua, jota hän oli koonnut roska-astioista ja pannut säästöön. Mutta kun tällaiset roska-jätteet ovat perin keinoa polttoainetta ja kun niitäkään ei ollut edes riittävästi kunnollisen tulen pitämiseksi, niin täytyi äidin pysytellä valveilla koko yön ja pitää pientä valkeata teekattilan alla, panna siinä kuumentamansa vesi pulloihin ja niiden avulla lämmittellä pienokaistensa jalkoja.

“Raskaaksihan se käy”, sanoi hän, “mutta en minä siitä niin paljon välittäisi omasta puolestani, kunhan vain näkisin jotakin parempaa tulevaisuuden toivoa lapsilleni.”

Samoin kuin Robinsonin vaimo, on Freemaninkin vaimo leski, vaikka hänen miehensä tosin onkin vielä elossa. Molemmat he ovat joutuneet leskiksi miestensä ammattiin kuuluvien vaarojen tähden.

Freeman oli rautatyöläinen ja tuli hyvin toimeen. Hänen palkkansa oli riittävä takaamaan perheelle kunnollisen toimeentulon ja avioparin suunnitelmana oli antaa lapsilleen hyvä koulukasvatus, sekä valmistaa heille tilaisuus alottaa elämää sellaista, johon heillä itsellään ei ollut ollut mahdollisuutta. Sitten eräänä päivänä hänen työpaikallaan muuan ketju katkesi — teräskappale putosi — ja Freeman joutui kahdeksi kuukaudeksi sairashuoneeseen. Kun hän vihdoin pääsi sieltä pois, ei hänestä enää ollut työntekijäksi. Hänellä oli vielä jäljellä yksi toive johon hän suuresti luotti: hän toivoi voittavansa vahingonkorvausta yh-



ttöitä; mutta yhtiö voitti hänet helposti oikeudenkäynnissä. Ammattiyhdistys, johon hän oli kuulunut jäsenenä, auttoi häntä jonkun aikaa, mutta ammattiyhdistyksenkään rahavarat eivät avuttoman miehen ylläpitoon iankaiken riitä ja niinpä se taakka lopulta siirtyi Freemanin hennon vaimon hartioille.



“Ei kestä enää kauan kun pikkulapsemmekin jo kykenee auttamaan meitä kukkien teossa”, sanoi tämä äiti

Tapaturman sattuessa hän oli sievä nuori nainen vaikkakin heikkorakenteinen ja helposti hermostuva luonteeltaan. Hän alkoi ommella — yritti kaupustella kaikenlaisia pikku tavaroita — kokeili pitämällä

ruokavieraita. Mutta hänen miestään kohdanneen tapaturman aiheuttama säikähdys, vuosikausien rasittavan työn huoli ja jännitys, avuttoman miehensä alituisen palveleminen — kaikki tämä on lopultakin hänet murtanut. Hänestä on tullut hermosairauden uhri; saapa hän ajottain kaatuvataudinkin kohtauksia.

Seurauksena tästä on ollut, että hän ei enää kykene säännölliseen työhön; ei kukaan halua ottaa työhönsä henkilöä, joka koska tahansa voi saada hermoheikkouden kohtauksia. Hän voi vielä ansaita hiukan silloin tällöin, mutta hänen ansionsa ei riitä muuhun kuin niukkaan ravintoon, jona pääasiallisesti on tunkahtunut leipä, sellainen, jota saa sentillä kappaleen. Vuokransa he saavat armeliaisuusyhdistykseltä.

“Voi kuinka alentavaa on elää armeliaisuuden varassa!” huudahti hän minulle. “Jos vain voisin olla samanlainen kuin muut ihmiset ja tehdä työtä, niin olisin onnellisin nainen maailmassa!”

Mrs. Freemanin onnettomuus on ollut syynä moneen pikku murhenäytelmään. Eräänä päivänä hän sai jonkun verran rahaa, rahaa, jota hän oli odottanut — rahaa, joka oli lieventävä hänen perheensä kipeää puutetta. Kun hän riensi kotiin rahat mukanaan, oli siitä johtunut ilon-puuska liikaa hänen hermoilleen: Se aiheutti hänen taudinkohtauksensa uudistumisen ja sitä sairastaessa hupeni pieni varasto taas kuiviin.

\* \*

Mrs. Goldman näyttää aina reippaalta ja siistiltä ja hänen kasvoiltaan säteilee iloinen hymyily silloin



kun hän näyttäytyy ulkona kodistaan. Mutta esiripun takana on maai,ma hänellekin katkeraa kamppailua — sitä tavallista taistelua. Perheeseen kuuluu kahdeksan henkeä ja näistä kahdeksasta kaikki muut paitsi kaksi nuorinta, jotka ovat vielä melkein sylilapsia, tekevät työtä kodin ylläpidoksi. Ja sittekään perhe ei ole onnistunut kiivetä pois köyhyyden kuilusta.

Perheenisä on kuleksiva lasinleikkaaja — ei ole onnistunut saamaan sen parempaa työtä. Kaiken päivää kanneksii hän puista työkalulaatikkoaan lasiruutuineen pitkin katuja katsellen mistä saisi särkyneitä ikkunan ruutuja korjatakseen. Hänen ansionsa eivät nouse yli kolmen tai neljän dollarin viikossa. Äiti neuloo kotona eikä parhaimmassakaan tapauksessa ansaitse enempää kuin viisi senttiä tunnissa. Neljä vanhinta lasta — vanhin ei ole vielä täyttä kolmeatoista — kaupustelevat kou,usta päästyään helpohintaisia makeisia kaduilla. Ja sittekään kaikki nämä ansiot yhteenlaskettuna eivät riitä perheen niukan menoarvion korvaamiseen, jonka vuoksi heidän on tasattava kolmihuoneinen asunto erään lesken ja hänen tyttärensä kanssa.

Kun erään talvi-illan hämärissä kävin katsomassa goldmanilaisia heidän asunnossaan — kuudennessa kerroksessa, pihanpuolella, pitkän pimeän käytävän perällä — tapasin Mrs. Goldmanin keittiössä ahkeraan neulomassa ja kaksi nuorinta lasta leikkimässä lattialla. Huoneessa ei ollut muuta valoa kuin se mikä tuli keittiön uunissa palavista hiilistä ja siksi istuikin vaimo mahdollisimman lähellä ikkunaa voidakseen

käyttää hyväkseen talvisen harmaan päivänvalon viimeisenkin hämyn. Hän tervehti minua sydämeilisesti ja hetkisen äänettömyyden jälkeen virkkoi:

“Te ette tainneet tietääkään, että minä osaan tehdä kuosikkaita pukujakin, vai kuinska?” Hän nosti ilmaan korkeasti puuvillakan,kaasta tehdyn pikkupojan takin.

“Minä valmistan näitä viimeisten Pariisin mallien mukaan — kolme kahdeksakymmenellä viidellä sentillä — ja siihen hintaan panen itse napit”. Ja sitten hän lisäsi, siiminnähtävästi hämillään, lakkaamatta nopeasta ompelustaan: “Koetan saada nämä nopeasti valmiiksi, jotta voin ne lähettää tilaajilleni ja saada kaksikymmentäviisisenttiäni pannakseni sen kaasumittariin. Sitte saamme valoa.”

Heti kun takit olivat valmiina sai vanhempi noista kahdesta kotona olevasta lapsesta lähteä viemään niitä tilaajille ja minä ja Goldman vaimo istuimme pimeässä jutun asioista siihen asti kunnes lapsi palasi tuoden kaasua varten tarvittavan rahan.

Mrs. Goldmannin työpäivä alkaa neljän tai viiden aikana aamusella kestäen myöhään yöhön, jolloin hän vielä pesee, silitteä, paikkaa ja neuloo noita pikkupoikien pukuja. Ja monena yönä on tapahtunut, että ainoan lepohetken minkä hän on saanut omakseen vuorokauden kuluessa, hän on nukahtanut istuallaan tuohilla pää käsien varassa pöydällä ja ompelus vielä käsissä.

“Mikäpä auttaa”, sanoi hän minulle, yhä vielä vaan hymyillen, “jos haluan elää, eikä halua lainata.



kerjätä tai varastaa? Työtä täytyy tehdä. Onhan minulla, jumalankiitos, edes kädet millä tehdä!”

\* \*

Milloin perheen luonnollinen leivänhankkijan ansiokyky on pieni tai kun sairaus tekee jo entistäänkin katkeran leipätaistelun vielä yhä katkerammaksi, niin raskain taistelun taakka useinkin lankeaa nuorten lapsien osaksi.

Singerin perheessä on perheenisä työssä miesten pukutehtaassa, pukujen silittäjänä. Hän on raitis mies ja ahkera työntekijä, mutta hän saa palkkaa ainoastaan kahdeksan dollaria viikolta. Tätäkään kurjan pientä palkkaa hän tuskin voi ansaita enempää kuin toisen puolen vuotta, lopun vuotta on hänellä vähän työtä — on sen työalan “hiijainen aika” — ja tänä aikana hän saa työtä ainoastaan kaksi tai kolme päivää viikossa. Ainoa muu apulähde perheen tuloissa on se, mitä kertyy vanhimman lapsen, kaksitoistavuotiaan pojan työstä; hän myy sanomalehtiä koulutuntien päätyttyä, sekä on lauantait ja sunnuntait työssä.

Mutta viime talvena syttyi perheessä uusi elämä ja kuten usein on laita niiden keskuudessa, jotka elävät pohjalla, on tämä syntymä, jonka olisi pitänyt olla suurin liotapahtuma, aiheuttanut katkeria koetteluksia ainakin kahdelle perheen jäsenistä. Hento äiti, jo ennestään heikkoutuneena riittämättömästä ravinnosta ja liiasta työstä, menetti synnytyksessä viimeisetkin voimansa. Kymmenen viikkoa hän ensin sairasti kotona. Sitten hän oli jonkun aikaa sairaa-

lassa. Nyt hän on taas kotona, yhä vielä sairaana, eikä lääkäri tiedä, koska hän jälleen voimistuu kylliksi kyetäkseen ryhtymään työhön.

Sairaan äidin ja vastasyntyneen lapsen hoitaminen, toisten kolmen lapsen ruokkiminen ja pukemi-



Koko perhe elää pähkinäin kuorimisella, asuen likaisessa kellari-kerroksessa. Isällä on suutarinpenkki huoneennurkassa, mutta ei ole työtä

nen sekä taloudenpidosta huolehtiminen on joutunut vanhimman tyttären, Rosien, hennoille hartioille, Rosien, joka päällisiksi yhteentoista ikävuoteensa nähden on pienikasvuinen. Eikä Rosien työ pääty vielä silloinkaan, kun hän puoliyön aikaan menee vuoteel-



leen — vuoteelle, joka on tehty kolmesta seinää vastaan peräkkäin asetetuista tuoleista ja jossa patjana on vanha pättö ja peitteenä hänen omat vaatteensa. Yön aikana on hänen noustava ylös useita kertoja katsomaan pikkulasta; hän osaa pidellä ja ruokkia sitä paremmin kuin isä, sillä hän on hoitanut pikkulapsia jo neljänestä ikävuodestaan saakka — jo neljän vanhasta.

Eräänä iltana, kun kävin heitä katsomassa, tapasin Rosien risaisissa pukimissa, hihat käärittynä korkealle luisille pikku käsivarsilleen, pesemässä perheen vaatteita, uupunut hento ruumis kumarruksissa höyryävän pesu-ammeen yli. Hän haluaisi kiihkeästi kehittää itseään ja voidakseen käydä edes osan päivästä koulussa hän koettaa iltasin saada tehdyksi niin suuren osan taloustöistä kuin suinkin. Mutta vaikeaksi käy olla äitinä, sairaanhoitajattarena, taloudenpitäjänä ja samalla vielä opiskella.

\* \* \*

Kun työläinen on taistellut tämän pitkällisen taisteluunsa koettaessaan kohota hieman ylemmäksi pelkän kurjan olemassa-olon tasoa ja kun vanhuus on hänet saavuttanut eikä kukaan enää halua antaa työtä noille hitaille, heikkoudesta vapiseville käsille, jotka ovat menettäneet näppäryytensä, — niin julma on tosiaanakin kuilun asukkaana edessä oleva kohtalo. Oli pä hän miten uuttera tahansa, kuuden, kahdeksan tai kymmenenkin dollarin epäsäännöllisesti ansaitusta viikkopalkasta voi hyvin vähän säästää vanhojen päivien varalle — varsinkin elinkustannusten alituisesti

kohotessa. Lapset, jotka vuorostaan alkavat ansaita — siinä vanhuuden ainoa toivo.

Mendelssohn ja hänen vaimonsa ovat kumpikin jo sivuuttaneet seitsemänkymmenennen ikävuotensa. Mendelssohn on ammatiltaan turkitsija, mutta jostakin syystä kukaan työnantaja ei enää halua häntä työhönsä. Silloin tällöin saa hän jonkun pienen toimen ja ansaitsee siinä muutamia kymmensenttisiä. Onneksi heillä on lapsia, vaikka hekin ovat jo naimisissa ja itsekkullakin ovat omat kamppailut kamppailtavana, joten heiltä ei suuriakaan liikene. Vanhuksien asumuksena on huonepahanen erään kauppapuodin perällä ja heidän ruokaansa kuuluu pää-asiallisesti leipä, sillit ja tee. Pyhäksi saa vaimo kahden sentin edestä kermaa, josta hän tekee oman kosher-voinsa \*).

Niin köyhiä kuin ovatkin, ilmenee näiden avuttomien vanhuksien käytöksessä onnellisuus, jota siinä asemassa tuskin voi ymmärtää. Kunkin päivän minkä he elävät, sanovat he olevan "lahjan Jumalalta". Ja köyhydestään huolimatta harjottavat he itsekin hyväntekeväisyyttä: joka perjantai-iltana \*) solahtaa pari senttiä "sokeiden kohtiin".

Vierasvaraisia he myöskin ovat. Viime kerralla kun olin vanhusparia katsomassa, lähti ukko Mendelssohn kiireesti huoneesta palaten pian takaisin appelsiini kädessään. Sen hän kivenkovaan tahtoi minun syömään. Koko käyntini aikana ei heiltä kuulunut

\*) Juutalaisten uskonnollisiin menoihin kuuluu syödä sabattina ja juhlapäivinä erikoisten määräysten mukaisesti valmistettuja ruokia, joita nimitetään kosher-ruoksi. On esim. kosher-lihaa, koshervoita, j. n. e. Suom. muist.

\*\*) Juutalaisten pylän aatto. Suom. muist.



valituksen sanaa. Lähtiessäni puristi tuo kumarainen, valkohapsinen ukko lämpimästi kättäni ja sanoi hymyillen: "Minua itseäni ei mikään vaivaa. Tuo taskuni se vaan voi vähän huonosti."

\* \*

Mutta kun vanhuus on saavuttanut eikä ole lapsia, silloin asema on vielä paljon pahempi. Hauptman



Kolme sukupolvea New Yorkin Itäkaupungin vuokrakasarmissa ja hänen vaimonsa ovat jo aikoja sitte sivuuttaneet työkykyiset vuotensa, mutta kun heillä ei ole säästöjä, eikä lapsia, ja kun he ovat liaksi ylpeitä pyytämään tai vastaanottamaan almuja, niin he yhä vielä yrittävät taistella. Yksi-*"huoneinen"* kellari, jonka sisäkatto on tasolla kadun jalkakäytävän kanssa ja seinät

kylmät ja kosteat, pieni matala vuode-rähjä, puulaatikko pöytänä, tuoli, josta selkänoja on katkennut, pieni hiiliuuni, muutamia vakkoja keittoastioina — siinä on tämän raskaasti raataneen vanhusparin *"koti"* — tosiaankin sananmukaisesti pohjalja.



Keuhkotautinen perheen emäntä kyökissänsään kyökkipahasessaan

Ukko Hauptman, enää mihinkään muuhun kykenemättömänä, on vanhoilla päivillään turvautunut jonkinlaiseen rääsyjen kokoojan ammattiin. Hän kokoilee pukutehtaiden lattioilta tilkkuja sekä lajittelee ja myy ne; hän saa katsoa onnistuneensa hyvin ansaitessaan kaksi tai kolme dollaria viikossa. Aina viime



vuoteen saakka oli vaimolakin vielä silloin tällöin työtä kätilönä ja saattoi siten osaltaan hieman ansaita yhteistä elannon apua. Mutta toissa talvena hän sai kylmästä luuvalon oikeaan käteensä; kuukausiin ei hän pannut mitään huomiota siihen, vaikka kipua yhä jatku. Viimein hänet saatiin menemään lääkäriin ja kolme kuukautta takaperin tehtiin hänessä vaikea leikkaus. Maattuaan sairaalassa kahdeksan viikkoa palasi hän vuoderähjälleen kellariin, jossa hän nyt viettää kaiken aikansa, maaten siellä yksinään, päivästä toiseen, kellarin alituisessa pimeydessä. Kaikki mitä hän näkee suuresta ulkomaailmasta, on ohikulkuvien ihmisten jalat. Kapea vuoderähjä kun on vanhusten ainoa makuusija, makaa ukko kostealla kivilattialla hänen vieressään räsy pussit alusinaan.

Äijä vanhus se nyt pitää huolta sekä talouden pidosta että leivänhankinnasta ja hän tekee parhaansa saadakseen luolansa näyttämään niin kodikkaalta kuin suinkin. Hän lakasee ja pesee kellarinsa lattiaa; hän kiinnittelee ympäri seiniä kaikenlaisia väriliisiä paperipalasia, mitä sattuu keräämiensä räsyjen joukosta löytämään; onpa hänellä pahvista tehty kyyhkynenkin (sekin löytötavaraa) ripustettuna langasta kattoon.

”Tämä paikka on kaikki mitä muori näkee”, selittää hän, ”siksi koetan tehdä sitä hiukan ilosemman näköiseksi.”

Jotkut näistä kurjuuden kuilun asujamista, kuten jo mainitsin, he eivät koskaan valita; he eivät ole koskaan tienneet mistään paremmasta ja siksi on heillä sydäntä hymyillä kurjuutensa-kin keskellä. Jotkut ovat liiaksi väsyneitä, liiaksi työn

pökertämiä kyetäkseen valittamaan mistään. Toiset taas ovat liian kiintyneitä viime kuun vuokranmaksoon ja tämän päivän leivänsaannin suuriin kysymyksiin ehtiäkseen ajattelemaan mitään muuta. Mutta heidän joukossaan on yhä lisääntyvä lukumäärä niitä, jotka alkavat ajatella, alkavat kysellä.

Tämä kyseleminen panee jokaisen kaupungissa, kaivos- tai tehdasseudulla kurjuudessa elävän miehen



Tämä miellyttävä joukkue on Juuri saapunut Ellissaarelle; mikähän sitä odottaa Manhattan saaren Eteläisessä osassa

ja naisen mielen levottomaan liikkeeseen. Toistaiseksi tämä kysymys jää enemmistöltä heistä vain kysymykseksi — sellaisenakin epämääräiseksi ja puolinnaiseksi; toistaiseksi vasta aniharvat ovat mielessään laatineet sille vastauksen. Tuo yhäti kasvava, yhäti leviävä kysymys on pääpiirteissään samaa missä sen minulle teki hiilenkantajani — yksi noita kumarasel-



käisiä olentoja, jotka aamusta iltaan kantavat hiilipusseja ylös vuokrakasarmien portaita.

“Miksikä”, sanoi hän, “kun kerran tämä on maailman rikkain maa, kun kaikkea mitä tarvitsemme, on yltäkyllin saatavissa, kun olemme halukkaat tekemään työtä, ja lujasti työtä, kun koetamme parastamme — miksikä sittenkin kaikesta tästä huolimatta meidän täytyy raataa, elää ja kuolla täällä pohjalla, kurjuudessa ja puutteessa?”

*Niin, miksikä?\*)*

(Suomensi. Wilho Boman.)

\*) Vastauksen löydätte tutkimalla sosialismia. Suoment.



## RADIUM

### sen ominaisuudet, käytäntö ja merkitys

Nimi *radium* on viimeisen vuosikymmenen aikana herättänyt suurta, melkein pä voi sanoa tavatontakin mielenkiintoa, ei yksinään asianomaisissa tiedemiespiireissä, vaan myöskin n. s. suuren yleisön keskuudessa. Tietokäsikirjan lukijoistakaan ei tuo nimi varmaankaan useimmalle ole aivan outo. Ani harva kuitenkin lienee ollut tilaisuudessa lähemmin perehtymään tätä nimeä kantavan, perin merkillisen kemiallisen aineen ominaisuuksiin ja sen käytäntöön, joten lyhyt, mahdollisimman helppotajuinen seloitus niistä pystynee herättämään kylliksi mielenkiintoa puoluustakseen paikkansa tässä julkaisussa.

#### RADIUMIN KÄYTÄNTÖ.

Radiumin keksi v. 1898 synnyltään puolalainen naiskemisti *Marie Sklodowska-Curie* yhdessä puolisonsa ja työtoverinsa Parisin Sorbonnen yliopiston fyysikalisen kemian professorin *Pierre Curien*\*) kanssa

\*) Nytemmin kuollut.



Keksintöön johtavat seikat ovat siksi kuvaavia huomattavampien kemiallisten keksintöjen kululle, että on syytä niistä tässä hieman laajemmin mainita.

V. 1896 oli saksalainen professori Röntgen keksinyt merkilliset X-säteensä (nykyään keksijänsä mukaan yleisesti tunnetut Röntgen-säteiden nimellä). Tämä käänteentekevä keksintö innosti tiedemiehiä eri maissa kokeiluihin tällaisilla "näkyttömillä" säteillä. Näiden tiedemiesten joukossa oli m. m. etevä ranskalainen fysikantutkija *Henry Becquerel*. Kokeillessaan eräällä pimeässä itsestään loistavalla ("fosforiseeraavalla") uraniumsuolalla\*), hän sattumalta tuli huomaamaan että tästä uraniumsuolasta lähti säteitä, jotka pimeässä ja mustan käärepaperinkin läpi vaikuttivat valottamattomaan valokuvauslevyyne samalla tavalla kuin auringonvalo tavallisessa valokuvauksessa, vaikka tietystikin paljon heikommin.

Koettaessaan muiden tutkijain mukana löytää selitystä tähän Becquerelin tekemään havaintoon, teki rouva Curie — silloin vielä suurelle maailmalle tuntematon suuruus — muutamien aihuhavaintojensa perusteella sen uskaliaan otaksuman (tai ehkä oikeammin sanoen ennakkojohtopäätöksen), että tuon uraniumsuolan säteilykyvyn täytyi johtua jostakin siinä pienessä määrin tavattavasta ennen tuntemattomasta aineesta, jolla täytyi olla tuollainen salaperäinen säteilyominaisuus. Otaksumansa pätevyyyteen vahvasti luottaen ryhtyi rouva Curie pitkälistien ja vaivalois-

\*) Suola-nimityksellä kemiassa tarkotetaan erästä luokkaa kemiallisia "yhdistyksiä", alkuaineyhtymiä, joista tavallinen ruokasuola on tyypillinen edustaja (siitä nimikin). Uranium on muuan raskas, verraten harvinainen metalli.

ten erittelymenettelyiden \*) avulla "etsimään" ja erottamaan tuota tuntematonta säteilykykyistä ainetta erästä "Pitchblende" (pikihohde)-nimisestä, Itävallan Tyrolissa tavattavasta uraniumpitoisesta kivennäisestä.

Miten kärsivällisyyttä-kysyvää tämä erottamistyö todella oli, siitä voi lukija saada jonkunlaisen käsityksen kuullessaan, että rouva Curie yhdestä tonnista eli 1000 kilosta radiumpitoista uranimalmia lopullisesti ei saanut edes yhtä kymmenettäosa grammaakaan\*) radiumkloridia (radiumin ja erään toisen kemiallisen alkuaineen, klorin, yhdistystä.) Saadaksen yhden kilon radiumkloridia olisi rouva Curie tarvinnut vähintään 5000 tonnia parasta pitchblende'ä.

Mutta pääasia oli että rouva Curie pääsi päämääränsä perille. Askel askeleelta hän tuosta suuresta lähtöainemäärästä erotteli tuota kummallista säteilykykyä osottavan, yhäti hupenevan osan. Mitä pienemmäksi tuon säteilykykyisen aineen määrä kävi, sitä enemmän lisääntyi toisaalta sen säteilyvoima, niin että rouva Curien lopulta päästessä puhtaaseen radiumkloridiin, hän voi todentaa sen säteilyvoiman ainakin miljoona kertaa suuremmaksi kuin alkuperäisen uranimmalmin säteilyvoima oli.

Keksimänsä uuden aineen rouva Curie risti radiumiksi, johtaen nimen latinalaisesta sanasta *radiumus*, joka merkitsee sädettä. Eikä siinä kyllä, että

\*) Erittelyllä (analyysillä) ymmärretään kemiasa eri kemiallisten aineiden joko täydellistä tai osittaista erottamista ainesosista tai toisistaan.

\*) 1 gramma on yksi 1000:s osa kiloa.



rouva Curie olisi keksinyt tämän yhden säteilykykyisen aineen. Kerran kehitettyään tarkotuksenmukaisia menettelytapoja tällaisten eräitä vanhastaan tunnettuja kemiallisia "alkuaineita" — kuten ennen mainittua uraniumia, erästä thorium'ia y. m. — äärettömän pienissä määrin seuraavien säteilyvoimais-ten (tieteellisellä nimellä: *radioaktivisten*) aineiden eristämiseksi, hän keksi\*) erään toisenkin radioaktiivisen aineen, jolle hän kotimaansa kunniaksi antoi nimen *polonium* (Puolanmaa latinaksi: *Po'onia*).

Heti radiumin keksinnön tiedoksi tultua alkoivat kemistit kaikissa maissa innolla ja tarmolla tutki-maan tätä uutta merkillistä ainetta ja sen merkillisiä ominaisuuksia. Julkaisuja uusista havainnoista tällä uudella alalla, jopa laajoja teoksiakin, alkoi ilmestyä tuhka tiheään. Pian kehittyi ja paisui radiumin ja muiden radioaktivisten aineiden tutkimus niin laajaksi, että kävi tarpeelliseksi erottaa se kokonaan omaksi haarakseen kemiaa, mikä uusi haara sai nimekseen *radiokemia*.

Toiselta puolen koetettiin etsiä luonnosta muitakin radiumlähteitä kuin tuo ennen mainittu uranimalmi, ja kun kerran oli opittu tarkemmin määrittelemään radiumin ominaisuudet sekä kehitetty tarkotuksenmu- kaisia eristämismenettelyitä, ei tämä etsintä ollut-kaan tuloksia tuottamatta. Nykyään tunnetaan radium- pitoisia mineraleja (kivennäisaineita) tai malmeja jo useampia eri lajeja pitkin maapalloa ja uusia yhä ahkerasti etsitään. Mainittakoon tässä yhteydessä ohi- mennen, että m. m. Coloradossa on äskettäin sanoma-

\*) Oikeastaan jo ennen radiumia.

lehdissä kierrelleiden uutisten mukaan tehty uusia huomattavia radiumlöytöjä.

Onpa jo perustettu erääseen Nogent-sur-Marne ni- miseen kaupunkiin Ranskassa oikein tehdaskin — toistaiseksi ainoa laatuaan — jossa radiumia tehdas- ma'sesti erotetaan noista luonnossa löydetyistä ra- diumpitoisista mineraleista. Ainakin toistaiseksi on radium yhä vielä maailman kallein aine, 1 gramma (1 1000:s osa kiloa) radiumkloridia maksaen noin 40,000 dollaria ja täysin puhtaana vielä enemmänkin. Radiumia pystyvätkin ostamaan melkein yksino- maan vain valtiot ja hallitukset; yksityiset laboratoriot saavat tyytyä joko lainailemaan näiltä tai ostamaan halvempia radiumvalmisteita, jotka sisältävät vain hi- tusen määrän erottamatonta radiumia. Noiden val- misteiden arvo niiden radiumpitoisuuden kannalta lasketaan numeroissa 1:stä 2,000,000:aan, edellinen luku edustaen uraniumia ja jälkimäinen puhdasta ra- diumkloridia. Radiumvalmiste, jonka radioaktiivinen arvo siis esim. on 1,000, sisältää vain noin kahdennen tuhannennen osan puhdasta radiumkloridia, ja sen kauppahinta niin ollen myöskin on sen mukaisesti halvempi.

#### RADIUMIN OMINAISUUDET.

Varsinaisilta kemiallisilta ominaisuuksiltaan eroaa radium hyvin vähän eräistä toisista "sukulais"-alku- aineista, joiden ominaisuudet ovat olleet jo ennen tarkoin tunnetut. Niimpä esim. suhtautuu se kemialli- sesti niin joka suhteessa samalla tavalla kuin muuan jo kauan tunnettu barium-niminen alkuaine, että tämä



osaltaan selittää sen, miksi radiumin erottaminen barium-pitoisesta uranialmista kysyi rouva Curielta niin paljon aikaa ja vaivaa. Itse vapaa "alkuaine" radium on kiiltävän valkoista metallia, joka ilmassa melkein silmänräpäyksessä mustuu. Se sulaa noin 700 Celsiuksen asteen kuumuudessa. Sen suolat \*) joista radiumkloridi on tavallisin, ovat alkuaan valkoista mutta pian kellertyvää jauhetta, joka ulkonäöltään ei eroa tavallisista pulvereista. Se on kuitenkin suhteellisesti raskasta.

Mutta merkillisin radiumin ominaisuus — se ominaisuus, joka varsinaisesti on sen kuuluisuuden aiheuttanut — on sen *radioaktiivisuus*, s. o. sen kyky säteillä itsestään erikoisia, vaikutuksiltaan mitä voimakkaampia säteitä. Tämän säteilyn varsinaisen laadun ja luonteen tutkiminen onkin radiumin kerran keksityksi tultua ollut tärkein tehtävä kemisteille. Heidän nyt jo kymmenisen vuotta jatkuneet tutkimuksensa eivät olekaan olleet tuloksia tuottamatta, vaan ovat suuresti auttaneet meitä oivaltamaan radiumin todellista luonnetta ja sen ensi siinäyksellä melkein satumaisilta näyttäneiden ominaisuuksien syitä.

Nykyään tiedetään, että radiumista lähtee kolmea eri lajia säteitä, joita vanhan kreikankielen aapiston kolmen ensimmäisen kirjaimen mukaan nimitetään *alfa*-, *beta*- ja *gamma*-säteiksi. Nämä säteet eroavat tarkalleen toisistaan erilaisten ominaisuuksiensa kautta. Niinpä esim. niiden läpätunkevaisuuskyky on niin erilainen, että kun alfa-säteet eivät jaksa tunkeutua edes tavallisen paperiarkin lävitse, niin beta-

\*) Katso muistutusta sivulla 172.

säteet tunkeutuvat useita millimetriä paksun alumiiniumlevyn lävitse, ja gamma-säteet, jotka ovat kaikista kolmesta tässä suhteessa voimakkaimmat, jaksavat tunkeutua yhden viidesosan metriä paksun rautalevyinkin lävitse. Tämä läpätunkeutumiskyky on siis ymmärrettävä siten, että esim. gamma-säteet voivat yhden viidesosan metriä paksun rautalevyinkin lävitse (vaikkakin tietysti heikosti) vielä vaikuttaa valokuvauslevyyn.

Näiden eri sädelajien luonteen lähempi ymmärtäminen on tavallisele maallikolle, jolla ei ole siihen tarvittavia perustietoja fysikassa ja sähköopissa, perin vaikea, melkeinpä mahdotonkin asia. Niiden lähemmästä selittelystä on sen vuoksi, jo tämän kirjoituksen suppeudenkin takia, tässä luovuttava. Myöhemmin puhumme kuitenkin vielä lähemmin näiden säteiden vaikutuksesta.

Mutta näiden kolmen eri sädelajin lähettämiskyky ei ole radiumin ainoa merkillinen ominaisuus. Tieteellisessä suhteessa yhtä mieltäkiinnittävä ja varsinkin suoranaishelle kemialle tärkeä radiumin ominaisuus on se, että se *itsestään hitaasti hajaantuu*. Tämä hajaantumislmiö keksittiin siten, että ryhdyttiin ottamaan selvää, mistä johtui se, että radiumkloridi veteen liuotettaessa menetti radioaktiivisuutensa. Englantilainen professori Rutherford, joka tätä ilmiötä erityisesti tutki, huomasi että radiumista silloin poistui pieni määrä kaasumaista ainetta, jonka hän nimitti *radiumin emanatsiooniksi* (latinalaisesta sanasta: emanatio, poisvirtaaminen, pois virtaava aine). Tämä emanatio-



ni oli voimakkaasti radioaktiivinen\*), selittäen siten, miksi radium itse oli menettänyt radioaktiivisuutensa. Mutta Rutherford ja hänen mukanaan Ramsay ja Soddy tekivät edelleen sen merkillisen havainnon, että kun tämän emanatsioonikaasun annettiin jonkun aikaa seistä umpeensulatetussa lasiputkessa, niin se itsestään hajaantui kahdeksi uudeksi aineeksi, joista toinen tunnettiin erääksi jo useita vuosia aikaisemmin ilmassa keksityksi *helium*-nimiseksi kaasuksi. \*)

Se oli varsinkin tämä havainto, joka näytti antavan voimassa-oleville kemiallisille teorioille korvaustin. Helium oli yleisesti hyväksytyjen kemiallisten määritelmien mukaan luettu n. s. *alkuaineiden* joukkoon. Näillä alkuaineilla käsitettiin noin *kahdeksäkymmentä* eri ainetta, jotka kaikista muista kemiallisista aineista erosivat siinä, että niitä ei enää millään keinoilla oltu kyetty hajottamaan tai jakamaan yksinkertaisempiin aineosiin. Myöskin radium itse oli kemiallisen suhtautumisensa perusteella luettava alkuaineisiin. Mutta näiden alkuaineiden oleellisin ominaisuus oli juuri se, että niitä ei voitu hajottaa sen yksinkertaisempiin osiin — ja nyt kuitenkin Rutherford näytti kumoamattomasti toteen, että *alkuaine radium* hajaantui ja että päälliseksi yksi sen hajaantumistuloksista oli *alkuaineiden joukkoon jo ennen radiumin keksimistä luettu helium*-niminen kaasu!

\*) Painomäärien mukaan laskettuna noin 100,000 kertaa voimakkaammin radioaktiivista kuin radium itse.

\*) Uusimpien havaintojen mukaan radium jo suoraan hajaantuu emanatsiooniksi ja heliumiksi.

## ATOMITEORIA JA ELEKTRON-TEORIA.

Oli selvää, että nämä uudet havainnot tekivät välttämättömäksi tarkistaa entisiä käsityksiä ja teorioita \*) aineen luonteesta.

Alkuaine-luokittelu nojautui läheisesti n. s. atomiteoriaan, jolla radiumin keksintöön saakka oli ollut horjumaton valta-asema kaikkien kemiallisten teorioiden joukossa. Nimitys *atomi* johtuu kreikkalaisesta sanasta *atomos*, joka merkitsee leikkaamatonta, jakamatonta. Atomilla ymmärrettiin pienintä, *jakamatonta ja muuttumatonta alkuaineen osasta*, mikä saattoi ottaa osaa kemialliseen ainevaihdokseen. Alkuaine- ja atomiteorian mukaan oli siis olemassa noin 80 erilaista atomia, kun taas saman alkuaineen atomit kaikki olivat aivan samanlaisia. Näitä atomeja ei oltu käsiteltävä ainoastaan kuvitelluiksi suureiksi, vaan todella olemassa-oleviksi pienen pieniksi ainehiukkasiksi. Kullakin erilaisella alkuaineen atomilla oli m. m. oma erilainen painonsa, n. s. *atomipaino*. Nämä atomipainot oli jo kauan ennen radiumin keksintöä osattu laskea ja rohkeimmissa tiedemiespiireissä oltiin uskallettu lausua julki sekin ajatus, että ainoastaan mikroskopimme (suurennuskojeemme) vaillinaisuus esti meitä todeila *näkemästä* atomeja.

Mutta yleinen, vakaantunut käsitys kemistien kesken jo vuosikymmeniä ennen radiumin keksintöä oli ollut se, että atomeja ei voitu jakaa ja vielä vähemmän muuttaa toisiinsa. Keski-ajan kullantekijöille, alkemisteille, jotka tällaisen muuttamisen mah-

\*) Teoria on yhtenäinen ja johdonmukainen selitys eräiden tosiperäisten havaintojen syistä ja luonteesta.



dollisuuteen uskoivat, naurettiin ylimielisesti ja heidän kullantekoyrityksiään pidettiin "hullujen houreina".

Siitä huolimatta ei kuitenkaan päästy minnekään siitä, etteikö johdonmukaiselle ajattelulle tuntunut oudolta ja selittämättömältä, miksi oli olemassa juuri 80 tai mahdollisesti 90 "alkuainetta", joiden kunkin muka piti olla jonkunlaisena itsenäisenä yhdistelyjen ja kehittelyjen lähtökohtana. Uskonnollisen maailmankatsomuksen hyväksyvä "tiedemies" kyliäkin saattoi ratkaista tämän pulman muitta mutkitta sillä, että selitti nämä alkuaineet "alussa" luoda sutkauteiksi muiden luotujen keralla, mutta järkeensä käytävää ajattelijaa ei tällainen selitys luonnollisestikaan tyydyttänyt. Nähtävästi asian oikean laidan aavistaen olivatkin selvänäköisimmät kemisti-teoretikot, jo ennenkun radiumista vielä mitään tiedettiin, muovanneet atomiteorian jakamattomuus- ja muuttumattomuus-opin sellaiseen varovaiseen muotoon, jossa sanottiin, että aineiden atomeja ei "tähän asti tunnetuilla keinoilla" oltu voitu jakaa yksinkertaisempiin aineosiinsa tai muuttaa toinen toisikseen.

Vaikka nyt radiumin keksinnön yhteydessä päivänvaloon tulleet tosiasiat näyttivätkin aluksi olevan auttamattomassa ristiriidassa alkuaine- ja atomiteorian kanssa, niin nykyään, kun radiumtutkimus jo on toistakymmentä vuotta vanha ja monta alussa arvotukselliselta näyttävää seikkaa on sen yhteydessä selvinnyt, myönnetään kuitenkin, että vanhan atomiteorian sittekin, kaikesta huolimatta voidaan katsoa yhä vielä pitävän paikkansa kaikissa muissa suhteissa, paitsi siinä että atomi

olisi jakamaton. Radiumin keksintö ei siis ole kumonnut entisiä saavutuksia tässä suhteessa; se on vain sysännyt inhimillistä tietoa askeleen eteenpäin, tällä kertaa oikein harppa-askeleen. Ja kuten aina käy, että tiedon lisääntyessä jostakin asiasta asia käy yhä selvemmäksi ja yksinkertaisemmaksi, niin tässäkin. Vanhan, monimutkaisen ja keinotekoiselta tuntuvan alkuaineiteorian sijaan on — kiitos siitä radiumin — voitu muodostaa paljon johdonmukaisempi ja yksinkertaisempi selitys aineen luonteesta. Tätä uutta selitystä sanotaan *elektronteoriaksi*.

Elektronteorian mukaan noiden entisten "alkuaineiden" atomit ovat ryhmittymiä pienen pienistä sähkökeskuksista, *elektroneista*, jotka ovat ladatut (eli paremmalla suomenkielellä: varatut) tasapainotilassa olevalla positivisella ja negativisella \*) sähköllä. Nämä elektronit ovat kaikki samaa perusainetta,\*\*) mutta ryhmittyessä lukumäärältään eri-suuriin

\*) On olemassa kahta lajia sähköä, positivistista ja negativista. Sähköopin peruslain mukaan samankaltaiset sähköläjit pyrkivät erilleen toisistaan (karkottavat toisiaan), kun taas erilaiset sähköläjit pyrkivät yhtymään (vetävät toisiaan puoleensa). Kun sama määrä positivistista ja negativista sähköä yhtyy, katoavat sähköilmiöt näennäisesti kokonaan. Silloin sanotaan, että positivinen ja negatiivinen sähkö ovat tasapainotilassa.

\*\*) Tässä olisi sana "alkuaine" paljon paremmin paikallaan kuin se on vanhassa merkityksessään. Nyt kun tiedetään, että nuo 80 "alkuainetta" todellisuudessa eivät ole mitään alkuaineita, vaan ryhmittymiä vielä yksinkertaisemmasta perusaineesta, olisi kielimestemme keksittävä "alkuaine"-sanan tilalle joku muu, vastaavaa käsitettä paremmin ilmaiseva nimitys. Vastaava englanninkielinen sana: element on paljoo onnistuneempi, se kun ilmaisee perusosasta, ja voidaan sitä elektonteoriankin valossa edelleenkin käyttää.



ryhmiin, ne muodostavat erilaisia "alkuaineiden" atomeja, joilla on omat eri atomipainonsa sekä erilaiset kemialliset ja fysikalliset ominaisuutensa.

Saadaksemme selvimmän käsityksen elektroniteoriasta, on meidän otettava huomioon, että jokainen tuollainen perusainehiukkanen, elektron, edustaa määrättyä määrää energiaa\*). Mitä suurempi jonkun "alkuaineen" atomipaino on, sitä suuremman täytyy olla sen atomissa olevien elektronien lukumäärän ja sitä suuremman samalla myöskin atomiin sulkeutuneen energian (tai toisilla sanoin sanoen: sen energian, mitä tuo atomi edustaa). Tältä kannalta tuntuu johdonmukaiselle ajatukselle luonnolliselta, että mitä suuremman lukumäärän elektroneja atomi sisältää ja mitä suurempi määrä energiaa siis samalla siihen on sulkeutunut, sitä suuremman täytyy myöskin olla atomin taipumuksen hajaantumiseen, s. o. elektronien ja energian osittaiseen irrottamiseen, jos kerran sellaista taipumusta ensinkään on olemassa. Ottaaksemme vertauksen jokapäiväisestä elämästä, kuvitelkaamme me atomia huoneeksi: jos huone on sullottu täyteen ihmisiä, niin pian osa näistä alkaa pyrkiä pois. Vertaus tosin jonkunverran ontuu, mutta auttane se lukijaa saamaan suunnilleen käsitystä siitä, mistä tässä on kysymys.

\*) Tätä vieraskielistä sanaa on jonkunverran vaikea tulkita suomeksi. Liki pitäen se merkitsee samaa kuin suomalaisen sana voima, mutta on merkitykseltään paljoo laajempi. Nimitys tarmo teho, jota käytetään vastaavana tieteellisenä sanana, ei sekään ole oikein tyydyttävä, sillä tarmo merkitsee etupäässä vain elimellistä energiaa (lihastarmo, henkinen tarmo j. n. e.) Sattuvampi olisi kenties voimateho, tai mahdollisesti teho voima.

Radium-tutkimuksen yhteydessä paljastuneet *tosiasiat* nyt merkittävällä tavalla tukevat elektroniteorian väittämiä; tai ehkä on paremmin paikallaan sanoa, että elektroniteoria pystyy johdonmukaisesti ja tyydyttävästi selittämään radiumtutkimuksen päivänvaloon tuomat tosiasiat, sillä sehän juuri on teorian tehtävä. Jos kerran pitää paikkansa se teoria, että mitä enemmän elektroneja "alkuaineen" atomi sisältää, sitä helpommin tai nopeammin se hajaantuu, niin pitäisi atomien hajaantumisihmiöitä olla odotettavissa etupäässä sellaisissa alkuaineissa, joilla on korkea atomipaino. Ennen radiumin keksintöä tunnetuista alkuaineista on korkein atomipaino uraniumilla: 238\*) ja thoriumilla (232); seuraavat järjestyksessä näistä ollen vismutti ja lyijy, joiden atomipainot ovat 208 ja 206. *Hämmästyttävä seikka on nyt se, että sekä uranium, että thorium kumpikin ovat radioaktiivisia aineita*, s. o. niissä tai niiden yhteydessä juuri esiintyy tällaisia atomin hajaantumisihmiöitä, joiden yhtenä seurauksena tai ilmaisumuotona on tuo itsestään tapahtuva säteily. Edelleen: juuri uraniummalmista rouva Curie erotti radiuminsa ja radiumilla, joka sekin osottautui "alkuaineeksi", on *myöskin korkea atomipaino*, 226. Se seikka, että radiumia pääasiallisesti tavataan juuri uraniumin yhteydessä, viittaa siihen, että se on uraniumatomin hajaantumistulos, mikä seikka olisi elektronteorian mukaan täysin selitettävissä.

\*) Tällöin on vety-nimisen alkuaineen atomipaino otettu yksiköksi. Vety, joka on kaasumainen, on kevyin tunnetuista alkuaineista.



Vielä sitovammiksi käyvät radiumtutkimuksien ilmituomat, elektronteoriaa vahvistavat todistukset, kun tarkastelemme lähemmin kaikkia niitä energia-ilmioita, mitkä radiumin ja muiden radioaktiivisten aineiden yhteydessä esiintyvät.

Elektronteorian mukaan pitäisi niiden atomien, joilla on korkea atomipaino, s. o. joissa suurempi määrä elektroneja on ryhmittynyt yhteen, sisältää tavallista suurempia määriä energiaa. Jo kauan tunnettu tieteellinen totuus on, että kaikissa sellaisissa kemiallisissa muutosilmiöissä, joissa aine hajoaa tai jakaantuu yksinkertaisempiin aineosiin, aina irtaantuu energiaa, tavallisesti lämmön muodossa. Jos nyt kerran elektronteoria pitää paikkansa, olisi radiumatomin, samatenkuin muidenkin raskaiden atomien, hajoamisessa odotettavissa tavallista suurempien energiamäärien irtautuminen. Nähdäksemme, missä määrin radiumtutkimuksien yhteydessä paljastuneet tosiseikat todentavat tätä teoriaa, palatkaamme tarkastamaan radiumsäteiden vaikutuksia.

Sitä ennen on kuitenkin käsitteiden selvitykseksi sanottava jotakin energian eri ilmenemismuodoista. Energia voi ilmetä monessa eri muodossa. Se voi ilmetä sähkö-energiana, lämpö-energiana, kemiallisena energiana, mekanisena (koneellisena) energiana j. n. e. Kaikki nämä energialajit voivat muuttua toinen toisekseen. Luonnossa ja kaikkialla elämässä on tällainen energian kiertokulku alituisesti käymässä.

Kivihiiliin esim. on kerääntynyt verraten suuri määrä energiaa; se on niissä kemiallisena energiana; kivihiilten palaessa, s. o. niiden kemiallisesti hajoan-

tuessa yksinkertaisempiin aineosiinsa, osa tätä energiaa vapautuu lämpö-energiana. Kun tämän lämpö-energian annetaan vaikuttaa veteen, tai jokapäiväisemmällä kielellä sanottuna: kun vettä kivihiilillä kuumennetaan, niin se vesihöyryn välityksellä voidaan muuttaa mekaniseksi energiaksi, työksi, jonka vesihöyrykoneen sylinteriin johdettuna (vuorottaisella laajenemisellaan ja supistumisellaan) suorittaa sylinterin mäntää edestakaisin työntämällä. Höyrykone voidaan vuorostaan kiinnittää sähkönsynnyttäjäkoneeseen (generatoriin), jossa mekaninen energia hankauksen kautta muutetaan sähkö-energiaksi. Sähkö taas johdetaan sähkömoottoreihin, joissa se jälleen muuttuu mekaniseksi energiaksi, suorittamalla määrätyn määrän työtä.

Useita aineita voidaan vasta lämmittämällä saada kemiallisesti yhtymään keskenään: sellaisessa tapauksessa lämpö-energia muuttuu kemialliseksi energiaksi. Jos kahta puupalasta hangataan kii-vaasti yhteen, lämpenevät ne tuntuvasti; mekaninen energia (lihasenergia) muuttuu lämpöenergiaksi. Ja niin edespäin loppumattomiin.

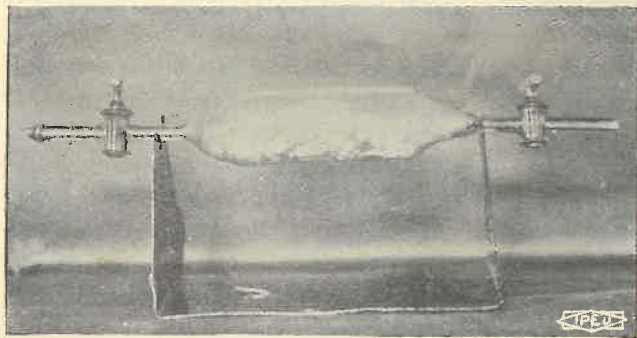
#### RADIUMSÄTEIDEN VAIKUTUKSET (ENERGIA-ILMAUKSET).

Sen energiamäärän runsaudesta, mikä radiumatomin hajoantuessa siitä irtaantuu, saa heti jonkinmoisen aavistuksen kuuliessaan, että radiumin energia-vaikutukset ovat sekä mekanisia, kemiallisia, sähkö-että lämpö-vaikutuksia ja lisäksi vielä fysiologisiakin\*.)

\*) Fysiologinen = (elävää) elimistöä koskeva, elimistössä esiintyvä.



1. *Radiumsäteiden kemialliset vaikutukset.* Radiumsäteiden kemialliset vaikutukset ovat moninaiset. Niinpä ne esim. muuttavat ilman hapen otsoniksi, jonka basilleja hävittävään kykyyn perustuu esim. mäntymetsän terveellinen vaikutus keuhkotautisiin (mäntymetsän ilma on otsonirikasta.) Jos ne saavat vaikuttaa jonkun aikaa paperiin, tekevät ne sen hauraaksi ja hävittävät sen lopulta kemiallisesti kokonaan; samalla tavalla vaikuttavat ne viheriöihin kasvinlehtiin. Ne hävittävät myöskin siemenien itämis-



Willemiti-mineralla sisältävä putki, jota käytetään radiumemanatsionin ominaisuuksien osottamiseen.

kyvyn. Radiumsuolat hajottavat kemiallisesti veden aineosiinsa: hapeksi ja vedyksi.

Radiumsäteiden vaikutuksen alaisena värjäytyvät useat mineralit, sekä sellaiset aineet kuin lasi ja porsliini, erivärisiksi: lasi esim. punasinerväksi, jopa joskus mustaksikin. Tavallinen ruokasuola myöskin muuttuu radiumsäteiden vaikutuksesta ruskehtavan keltaiseksi. Omituista on, että kun näitä täten vär-

jääntyneitä aineita kuumennetaan, väri jälleen häviää, samalla synnyttäen häikäisevän valoilmion.

Muuan baryti-niminen mineraliaine, oltuaan radiumsäteiden vaikutuksen alaisena, kipinöi omituisesti pimeässä, kun sitä pudistellaan. Radiumsuolat itse muuttuvat omien säteidensä vaikutuksesta valkoisista keltaisiksi.

Juhlallisin tällaisista radiumsäteiden eri kemiallisissa aineissa aikaansaamista omituisista valoilmioista on epäilemättä se, minkä ne aiheuttavat eräässä *wil-*



Ylempänä oleva putki valokuvattuna pimeässä, siitä itsestä sätelevää valolla. (Huomaa lasiputken hämmäret piirteet.)

*lemiti-nimisessä kivennäisessä.* Tämä willemiti, jonka yhtenä kemiallisena aineosana on kaikille tunnettu sinkki-metalli, on vihertävän harmaata kiveä, joka näöltään hyvin vähän eroaa tavallisista samanvärisistä kivistä, joita tapaa maantiesorassa tai rantahiekassa. Tällä willemitillä on omituinen kyky heijastaa radiumsäteiden (samatenkuin Röntgen-säteidenkin) vaikutuksen alaisena itsestään kirkasta vihertävää valoa, joka on niin voimakasta, että sen saattaa sel-



västi erottaa lampunvalolla tai heikolla päivänvalollakin. Tällainen radiumsäteiden vaikutuksesta loistava willemiti voidaan valokuvatakin pimeässä oman valonsa avulla (ks. kuvaa).

Professori Soddy — yksi etevimpiä radiumtutkijoita — kuvaa sitä vaikutusta, minkä tämän willemiti-valoilmiön näkeminen tutkijaan tekee, seuraavin innostunein sanoin:

“Radiumin emanatsioonissa hehkuva willemiti on kauneimpia näkyjä, mitä tunnen, ja ajatellessa sen valon alkuperää sekä kaikkea sitä, mitä tuo ilmiö ihmiskunnalle kuvastaa, nousee povessa tunteita, joita vain runoilija pystyisi kyllin hyvin sanoiksi pukemaan.”

Tämän samaan imiöluokkaan kuuluu vielä myöskin radiumsäteiden vaikutus eräseen toiseenkin sinkkihdistykseen, sinkkisulfidiin, johon vaikutukseen perustuu erään itsessään hyvin yksinkertaisen, mutta samalla sangen nerokkaan konelaitteen, *sprinthariskopin*, rakenne. Tämä sprinthariskopi, jonka keksijä on etevä englantilainen kemisti Crookers, on ainoa radiumin avulla toimiva konelaitte, mikä on säännöllisesti kaupassa saatavana ja vielä päälliseksi *muutamalla dollarilla*. Tämä radiumin tavattoman korkeaan hintaan nähden käsittämättömältä tuntuva seikka on selitettä-



Professori Crookes'in  
Sprinthariskopi

vissä siten, että spinthariskopissa käytetty radiummäärä on äärettömän pieni niin pieni, *että sitä on mahdoton edes nähdäkään, vielä vähemmin punnita*.

Itse spinthariskopi on pieni messingistä tehty putki, jonka pohjaan on kiinnitetty edellämaitulla sinkkisulfidilla päällystetty levy eli varjostin. Putken sisällä on vaakasuorassa asennossa neula, jonka kärjessä tuo pieni näkymätön radiummäärä on. Se on saatu tarttumaan siihen siten, että neulan kärjellä on kosketettu pieneen lasiputkeen, *jossa joskus ennen on ollut (!) radiumia*. Erityisen ruuvilaitoksen avulla voidaan neulaa siirtää mielen mukaan joko lähemmäksi tai kauemmaksi sinkkisulfidilevystä. Messinki-putken yläpäässä on kupera suurennuslasi, jonka läpi katsotaan putken pohjaan, sinkkisulfidilevvyyn.

Neulan kärjessä olevasta näkymättömän pienen radiummäärästä lähtevät säteet synnyttävät nyt tuolla sinkkisulfidivarjostimella suurenmoisen valoilmion, joka putken suurennuslasin läpi pimeässä katsottuna lähimmin muistuttaa tähtisadetta. Lukemattomia äkkinäisiä leimauksia liekehtii varjostimesta, ilmestyen, kadoten ja jälleen ilmestyen. Tuntuu kerrassaan uskomattomalta, että sellainen äärettömän pieni radiummäärä saattaisi synnyttää niin suurenmoisen juhlallisen valoilmion. Ja jos kuukauden päästä uudelleen katsahdetaan putkeen, nähdään samat tähdenlennot yhtä lukuisina ja loistavina. Myöhemmin, kenties vuoden perästä, on sinkkisulfidivarjostin itse todenteolla *kulunut* tuon alituisen pommituksen alaisena niin, että se ei enää kykene radiumsäteitä heijastamaan. Mutta jos sen tilalle asetetaan uusi veres



levy, alkaa valoleikki uudelleen, yhtä vilkkaana ja suurenmoisena kuin konsanaan ennen, ilman että sen loppua on näkyvissä.

Spinthariskopin salaperäiset valoilmiot selviävät meille, kun kuulemme hieman radiumtutkimuksen selvilleesaamia atomien satumaisilta tuntuvia määräsuhteita. Erään nerokkaan laitteen avulla on radiumtutkijain onnistunut *todenteolla lukea radiumatomista sen hajaantuessa irtaantuvat alfa-säteet* eli -osaset ja niiden avulla on vuorostaan voitu laskea jonkun määrätyn painomäärän radiumia sisältämien *atomien todellinen lukumäärä*. Näiden laskelmien mukaan sisältää 1 gramma radiumia noin 170 miljoonaa biljoonaa tai numeroilla esitettynä 170,000,000,000,000,000,000 atomia. Kun radiumin "iän" \*) on laskettu olevan 2500 vuotta, hajaantuu näistä atomeista siis vuodessa noin yksi kahdestuhannes-viidesadasosa. Vuodessa on noin 32 miljoonaa sekuntia, joten joka sekunnissa hiukan vähemmän kuin tuhannen miljoonaa näistä radiumatomeista hajaantuu, kustakin irtautuen joitakuita alfa-

\*) Radiumin ja yleensä radioaktiivisten aineiden ijällä tarkotetaan sitä aikaa, jossa niiden atomit täydellisesti hajaantuvat. Radiumin ikä on useiden yhtäpitävien havaintojen perusteella laskettu noin 2,500:ksi vuodeksi. Uranium esimerkiksi hajaantuu äärettömän paljon hitaammin, sen ikä ollen arvioitu noin 7½ miljonaiksi vuodeksi. — Tässä yhteydessä mainittakoon vielä, että uusimpien tutkimusten mukaan radiumatomi lopullisesti hajaantuessaan kaiken todennäköisyyden mukaan muuttuu lyijyatomiksi. Tässä muuttumisessaan se käy kahdeksan eri väliasteen läpi, joista yksi, Radium C, esim. on niin lyhytikäinen, että se kestää ainoastaan 30½ minuttia. Jokaisessa näistä kahdeksasta muuttumisesta irtaantuu aina uusi määrä energiaa. Radiumtutkimuksen tavaton vaikeus ja monimutkaisuus selviää itsestään ottaessa kaiken tämän huomioon.

ja betasäteitä eli -oassia. Kun lisäksi ottaa huomioon, että nämä säteet eli todellisuudessa pienen pienen ainehiukkaset irtautuessaan viskautuvat avaruuteen äärettömällä nopeudella, niin käsittää jo nuo spinthariskopin silmälle-näkymättömän radiummäärän aiheuttamat "tähdennot".

Myöskin radiumsäteiden vaikutus valokuvauslevyyn on yksi kemiallisen energian ilmenemismuotoja.

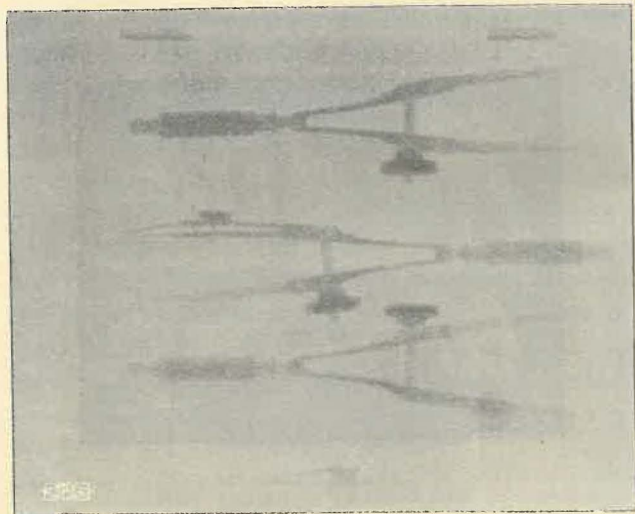


Sanat: Radium Writing (radium kirjetusta) ovat sanan varsinaisessa merkityksessä "kirjotetut" valokuvauslevylle pimeässä, kulettamalla radiumia hiljalleen levyyn yli aivan kuin kynällä kirjoitettaessa.

Valokuvaus, kuten tunnettua, perustuu siihen, että auringonvalo kemiallisesti vaikuttaa eräisiin hopeasuoloihin, joilla valokuvauslevyt sivellään. Samalla tavalla kuin auringonvalo vaikuttavat myöskin kaikki radiumsäteet. Beta- ja gammasäteet, joista jo aikaisemmin on puhuttu, vaikuttavat sitä paitsi valokuvauslevyyn esteidenkin lävitse, samaten kuin Röntgen-



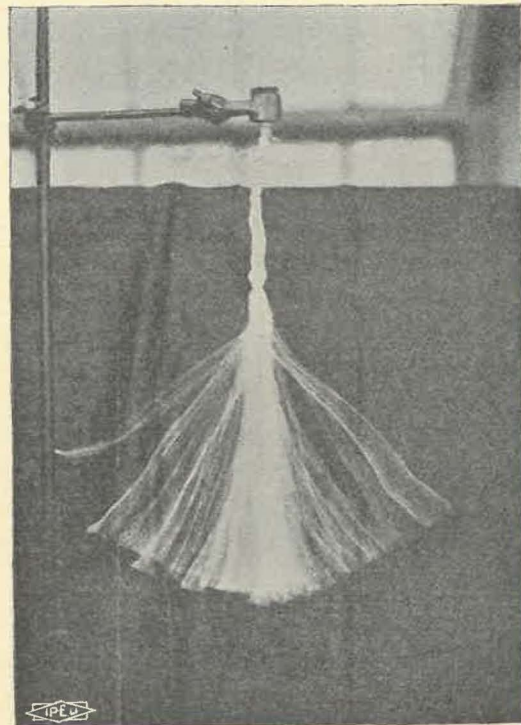
säteet. Ne eivät kuitenkaan sovellu "Röntgen-valokuvien" ottamiseen yhtä hyvin kuin itse Röntgen-säteet, sillä beta-säteillä ei ole kylliksi suurta läpäisevyyttä tunkeakseen paksujen lihakudosten läpi ja gamma-säteiden tunkeutuvaisuusvoima taas on niin suuri, että ne tunkeutuvat vaikeudetta ohuemman



Sulettu harppilaatikko valokuvattuna radiumin gamma-säteillä. luustonkin läpi, siten synnyttäen luista vain epäselvän kuvan. Oheen on liitetty pari radiumsäteillä otettua valokuvaa.

2. *Radiumsäteiden sähkövaikutukset.* Radiumista irtautuva sähköenergia ilmenee sekin monella tavalla. Niinpä esim. radiumsäteet pystyvät tekemään ilman, joka itsestään on huono sähkön-

johtaja, jossakin määrin sähköä johtavaksi. Tämän voi nähdä esim. siten, että asettaa kahden vastakkaisilla sähkölajeilla varatun metallipuikon kärjet lähelle toi-

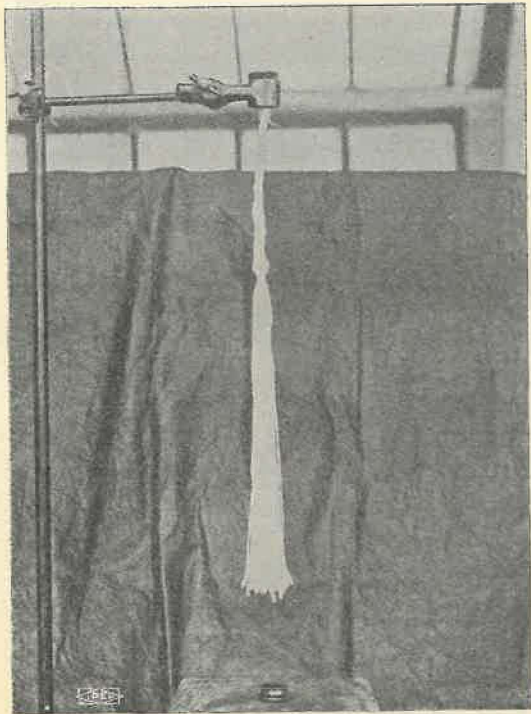


Silkkitupsu tehtynä sähköiseksi: silkkikuidut harrottavat mahdollisemman erillään.

siaan. Kun kärjet ovat kyllin lähellä toisiaan, tai virta kylliksi voimakas, iskee kärkien välillä sähkökipinöitä, mutta kun kärjet edennetään toisistaan kipinöi-



minen lakkaa, sähkö kun ei enää jaksa "lyödä" kärkien välillä olevan ilmakehroksen läpi. Jos tällöin pieni määrä radiumia lähennetään kärkeen alkaa kipinä



Silkkitupsun sähköisyys kadonnut heti kuin radiumi on tuotu lähelle: kuidut laskentuneet paikoilleen.

taas iskeä, radiumsäteet kun ovat tehneet kärkien välillä olevan ilmakehroksen paremmin sähköä johtavaksi.

Toinen tätä radiumin sähkövaikutusta valaiseva koe on seuraava. Jos pitkähöytyinen silkkitupsu tehdään sähköiseksi, esim. hankaamalla sitä kumisella tupakkakukkarolla, niin harrottavat kaikki sen höydyt mahdollisimman hajallaan (samanlainen sähkö tupsun eri höydyissä näet karkottaa toistaan). Mutta jos pieni määrä radiumia tai radiumemanatsionia tuodaan sen läheisyyteen, niin sähköisyys silmänräpäyksessä häviää ja höydyt laskeutuvat takaisin paikoilleen.

Radiumin (beta-säteiden) sähkövaikutukseen perustuu myöskin seuraava huvittava koe:

Jos sähköiseksi tehdylle ebonitilevyille\*) astetaan joku metalliesine, kuten esim. avain, ja annetaan siihen radiumsäteiden vaikuttaa noin 10—15 minutin ajan ja sitte poistetaan avain sekä riputellaan rikkikukkaa tai mönjää ("punamultaa") tuolle levyille, niin punamultahiukkaset ryhmittyvät sille tavalla, että ne muodostavat selvän avaimenkuvan.

3. *Radiumsäteiden lämpövaikutukset:* Myöskin lämmön muolessa irtaantuu radiumista runsaat määrät energiaa. Herkkien lämpömittarien avulla on voitu epäamättömästi todentaa, että radiumin lämpötila aina on muutamia asteita korkeampi kuin sen ympäristön lämpö. Tämä radiumista irtaantuva lämpöenergia on voitu tarkoin mitata ja on se niin suuri, että kilo radiumia pystyisi yhdessä tunnissa itsestään kuumentamaan saman verran jäätä kiehuvaaksi vedeksi. Verrattuna painoonsa kivihiltä irtautuu radiumista yhdessä vuo-

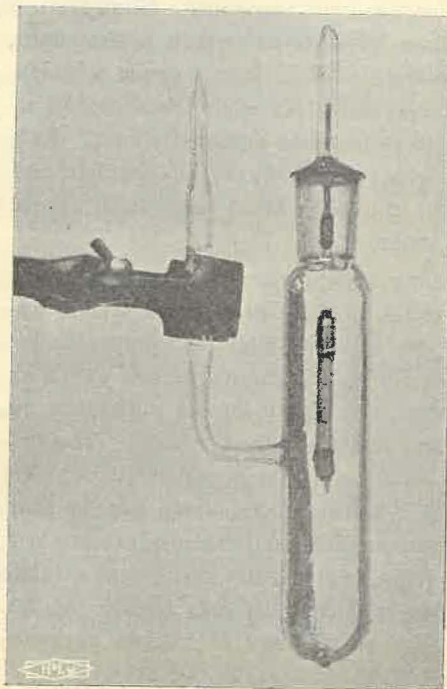
\*) Eboniti on mustaa, kovaa guttaperkkaa (kumia), josta m. m. tehdään fonografilevyjä.



nessa noin sata kertaa niin paljon lämpöenergiaa kuin kivihiilestä kun se poltetaan. Mutta ei siinä kyllin, vaan kun kivihiilestä saa siinä olevan energiamäärän irtotetuksi vain kerran (s. o. kerran poltettua, ei kivihiilestä enää mitään lämpöä lähde), niin säteilee radiumista lämpöä lakkaamatta ja silti se näyttää pysyvän yhtä aktiivisena (vaikutuskykyisenä). Vuosikausia ovat kemistit jo olleet tilaisuudessa tekemään havaintoja samalla radium-määrällä voimatta huomata siinä pienintäkään nykyisissä vaaioissa tuntuva painonvähennystä tai radioaktiivisuuden vähenemistä.

4. *Radiusäteiden mekaniset vaikutukset.* Radiumsäteiden suorittama koneellinen työ (tieteellisellä nimellä: kinetinen energia) perustuu siihen, että nämä säteet, joista alfa-säteet muodostavat noin 90 pros., ovat pienen pieniä ainehiukkasia, jotka syöksyvät ympäröivään avaruuteen hurjalla nopeudella. Niiden nopeudesta saa jonkunlaisen käsityksen kun tietää, että kanuunankuulan korkeintaan nopeus ei ole muuta kuin pieni murto-osa engl. penikulmasta sekunnissa, kun sitävastoin alfasäteiden nopeus on 10,000 engl. penikulmaa sekunnissa ja beta-säteiden vielä sitäkin useita kertoja suurempi. Kun nämä näkymättömät ainehiukkaset sinkoavat tällaisella vauhdilla, niin ei ihmekään, jos ne vaikuttavat oikein tuntuvalta tavalla sysäävästi esineisiin, joita ne tiellään kohtaavat. Tämä voidaan nähdä seuraavan kokeen avulla: Sulettuun ilmattomaan lasiputkeen, jonka toisessa päässä on radiumia, asetetaan jonkunlainen lasiteline eli "rata", jolla poikkiteloin leppää herkästi liikkuva lasinen tanko, jonka keskeen on kiinnitetty jonkunlainen vesiratasta muistuttava, säteel-

lisesti ulkonevilla katinkultalevy-siivillä varustettu laitos. Radiumista sinkoavat alfasäteet sattuessaan tuon "rataan" siipiin saavat sen todella pyörimään ja luistamaan pitkin lasitelinettä.



Professori Struttin radium kello eli "ikiliikkuja."

Sekä radiumin sähkövaikutukseen että mekaniseen vaikutukseen perustuu professori Struttin keksimä "radiumkello", jota myöskin on sanottu Struttin ikiliikku-



jaksi. Se on todella täydellisin ikiliikkujalaite, mitä koskaan on lähimaillekaan keksitty. Sen rakenne on seuraava: Lasiputkeen, jossa on kaksi vastakkain olevaa kultalehdykkää, pannaan pieni hiukkanen radiumsuolaa. Se tekee kultalehdykät sähköisiksi ja ne eroavat toisistaan mahdollisimman kauas. Siinä levitessään lehdykät lopulta koskettavat putken sisäseinämiin kiinnitettyihin metallilevyihin, joista menee johtolangat maahan. Lehdyköissä oleva sähkö poistuu heti metallilankojen myöten ja lehdykät putoavat yhteen. Radiumsäteiden vaikutuksesta sähköttyvät lehdykät heti uudelleen ja sama leikki niin ollen alkaa taas, uudistukseensa nähtävästi loppumattomiin.

Radiumsäteiden mekanismin vaikutuksiin on luettava sekin ilmiö, minkä Curiet jo aikaisin huomasivat, nim. että jos radiumia säilytetään umpeensulatetussa lasiputkessa, niin sähköjännitys putken sisällä voi kasvaa niin suureksi, että sähkö lopulta purkautuu putken seinämän läpi, todella siihen *reijän*. Tämän on selitettävissä siten, että kun negatiivisella sähköllä varatut beta-säteet kykenevät poistumaan putken seinämän läpi, niin pienemmällä läpätunkemiskyvyllä varustetut alfasäteet, jotka ovat varatut positiivisella sähköllä, jäävät putkeen ja siten positiivista sähköä lopulta karttuu putkeen siksi paljon, että se väkisin purkautuu seinämän läpi.

5. *Radiumsäteiden fysiologiset vaikutukset.* Radiumin fysiologisista vaikutuksista mainittakoon se omituinen valoisuuden tunne minkä se synnyttää suljetussa silmässä ja jonka sokeankin silmä tuntee\*). Tämän valoisuusvaikutuksen tuntee mm. kun pimeässä

huoneessa lähennetään radiumvalmistetta katsojaan *pään takaakin*.

Tärkeämpi on se radiumsäteiden fysiologinen vaikutus, johon perustuu niiden käytäntö *radioterapiassa*, radiumparannuksessa. Ne näet pystyvät hävittämään eräitä syöpä- tai ihottumamuodostumia sekä yleensä vaikuttavat voimakkaasti ihon solukudoksiin.

### RADIUMIN KÄYTÄNTÖ

Radiumia käytetään mm. otettaessa selville timanttien väärennyksiä. Radiumin alfa-säteet näet saavat timantin voimakkaasti loistamaan, jota vastoin väärennetyt timantit eivät loista joko ensinkään tai loistavat paljoa heikommin radiumsäteiden vaikutuksesta.

Tärkein on kuitenkin radiumin käytäntö radioterapiassa. Radiumin vaikutus ihmisiin huomattiin vasta v. 1901, jolloin aiussa mainittu raskalainen fysikantutkija Becquerel sai kuuluisat "palohaavansa". Eräällä esitelmämatkallaan kantoi hän pientä määrää radiumvalmistetta useita päiviä liivinsä taskussa, mitään pahaa aavistamatta. Parin viikon päästä huomasi B. kuitenkin ihonsa tulehtuneen siltä kohdalta, missä radium oli ollut. Myöhemmin ilmestyi ihoon pahannäköisiä haavoja, jotka parantuivat hyvin hitaasti ja vaikeasti.

Viittä vuotta myöhemmin (v. 1906) oli tämäkin puoli radiumsäteiden tutkimuksesta jo kehittynyt niin

\*) Aluksi, kun tämä huomio tehtiin, toivottiin että radiumin avulla voidaan tehdä sokeista jälleen näkeviä, mutta myöhemmin havaittiin tässä suteessa petytyn, sillä muuta vaikutusta kuin tuon valoisuuden tunteen synnyttäminen, ei radiumilla näytä sokean silmään olevan.



pitkälle, että mm. Pariisiin perustettiin erityinen biologinen laboratorio radiumtutkimusta varten.

Radiumia käytetään nykyään melkoisella menestyksellä eräiden syöpälajien, pahojen syyheliemien tai rohtumien y. m. s. parantamiseen. Joskus voidaan sisäininkin syöpä, esim. ruokatorvessa, parantaa siten, että radiumvalmiste työnnetään hienon kumiputken (sondin) avulla ruokatorveen ja pidetään sitä jonkun aikaa syöpämuodostuksen kohdalla.

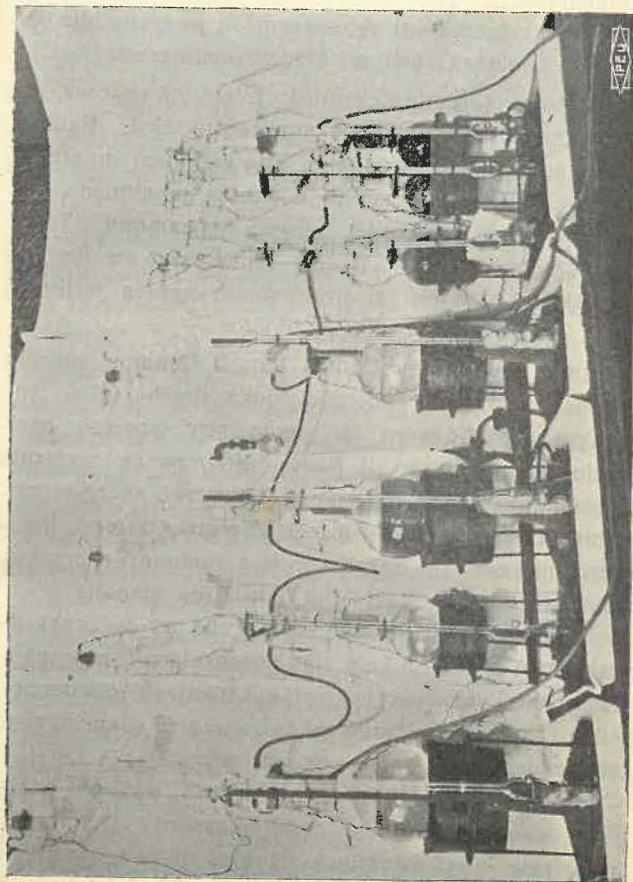
Radiumin menestyksellistä käyttöä tällaisiin tarkoituksiin on haitannut jonkun verran se seikka, että se (liian kauan tai liian väkevänä käytettynä) helposti vahingoittaa terveitä ihon paikkoja, saattaapa syöpiä tai rohtumia parantamisen sijaan vain ärsyttää pahemmiksikin. Radiumin hävittävää vaikutusta kuvaa se, että väkevä radiumsäteily saa hiukset nopeasti lähtemään päästä, vieläpä pysyväisesti hävittääkin tukankasvun.

Toiselta puolen taas esim. eräiden kuuluisien terveyslähteiden on huomattu olevan voimakkaasti radioaktiivisia, joten on luultavaa, että niiden parantava vaikutus ainakin osittain riippuu niiden radiumpitoisuudesta.

### RADIUMIN MERKITYS

Kerrataksemme vielä lyhyesti sen, mitä uutta radiumtutkimuksen kautta on ihmiskunnan tietomäärään lisätty, painakaamme mieleemme seuraavat kohdat:

Ennen radiumin keksintöä käsitettiin aineen perusmuodoiksi luvultaan noin kahdeksaankymmentä "alkuainetta", joita muka enää ei voitu jakaa mihinkään yksinkertaisempiin aineisiin. — Nyt tiedetään, että kaikkien noiden "alkuaineiden" täytyy vuorostaan olla ko-



Vadokuva apparateista (kojeista), joita käytetään todistettaessa helminin syntymistä uraaniumista ja thoriumista. Tämä kuva osoittaa, miten monimutkaisia kojeita radium tutkimuksessa tarvitaan.



koonpantu samasta periaineesta, ja että ainoastaan tuon periaineen erilaisesta sisäisestä ryhmittymisestä riippuu "alkuaineiden" erilaisuus. Täten on tietomme ottanut jättiläisaskelen kohti yhtenäisempää ja ajattelulle johdonmukaisempaa käsitystä aineen olemuksesta.

Ennen radiumin keksintöä oltiin siinä uskossa, että "alkuainetta" oli mahdoton muuttaa toiseksi. Radiumtutkimus on meille osottanut, että sellainen muuttuminen on alituisesti käymässä luonnossa, tapahtuen toisissa tapauksissa hitaammin, toisissa nopeammin. Tässäkin suhteessa, kuten kaikessa muussakin, on ihminen varmasti ennemmin tai myöhemmin oppiva jäljittelemään, ehkäpä mestaroimaan luontoa.

Ennen radiumin keksintöä katseli ihminen suurella kunnioituksella sitä energiaa, joka ilmeni tulen, voimakkaan räjähdysten tai muun sen tapaisen energiailmiön muodossa. — Radiumtutkimus on opettanut ihmisen näkemään syvemmälle luonnon energiavarastoihin, aineen omaan sisäiseen energiavarastoon, jonka suuremmoisuus on saanut entiset tunnetut energiavarastot näyttämään kääpiöiltä jättiläisen rinnalla.

Lyhyesti sanoen, radiumtutkimus on sysännyt ihmiskunnan tietoa oikein jättiläisaskelen eteenpäin. Siksi onkin radiumin keksintöä katsottava käännteentekeväksi, yhdeksi ihmiskunnan kaikkein suurimmista keksinnöistä.

Saadaksemme käsitystä radiumin sisäisen energian suunnattomuudesta, kuvitellaamme, että kaikki se energia, mikä irtautuu, kun yksi *gramma* radiumia *täydellisesti* hajaantuu, irtautuisi yht'äkkiä, yhdellä kertaa. *Siten syntyvä voimavaikutus olisi yhtä suuri kuin*

*jos räjäytettäisiin 1000 kiloa voimakkainta räjähdysainetta. Radiumin sisäinen energia on siis miljonan kertaa suurempi kuin suurin energiamäärä, mikä siihen asti tunnetuissa kemiallisissa ainevaihdoksissa esiintyy.*

\* \* \*

Lopuksi annan sananvuoron yhdelle etevimmistä radium-tutkijoista, professori Frederic Soddy'lle jonka mainiosta kirjasta "Radiumin tuikinta" allaolevat ovat otteita:

"Tarkastelkaammepa nykyisen tietomäärämme valossa alkuaineiden muutos-kysymystä ja katsokaamme mitä alkemistien yritykset koskivat. Voidakseen valmistaa jostakin kevyemmästä alkuaineesta, vaikkapa esim. hopeasta, unssin sellaista raskasta alkuainetta kuin esim. kultaa, vaadittaisiin kaiken todennäköisyyden mukaan joidenkin satojen kivihiilitonnien sisältämä energia, joten unssi kultaa olisi kalliisti ostettu. Toiselta puolen taas, jos olisi mahdollista keinotekoisesti hajottaa joku kultaa raskaampi alkuaine ja tehdä siitä kultaa, niin irtautuisi siinä luultavasti niin suuri määrä energiaa, että kulta itse ei sen rinnalla suuriakaan merkitsisi. Tuolla irtautuneella energialla olisi paljon suurempi arvo kuin kullalla itsellään. Vaikka me olemmekin vielä yhtä tietämättömiä kuin konsaan siitä, miten tuo alkuaineiden toisikseen muuttaminen olisi suoritettava, niin ei kuitenkaan voida kieltää, etteikö viime vuosina saavutettu tieto ole ollut suurena apuna tuon tehtävän ja sen lopullisen suorittamisen oikeassa ymmärtämisessä. Me oivallamme nyt selvästi ja tavalla, jota ei ennen käsitetty, kuinka suuremmoinen tuo tehtävä on, ja kuinka riittämättömät parhaatkin nykyisin käytettävissämme ole-



vat voimat sen ratkaisuun ovat. Katseltaessa taaksepäin niihin suuremmissiin tuloksiin mitä tiede jo on saavuttanut ja otettaessa huomioon tieteellisten menettelytapojen alituisen kehittyminen ja voimistuminen, voidaan tuskin enää epäillä ettemmekö jonakin kauniina päivänä kykenisi hajottelemaan ja yhdistelemään alkuaikaneita laboratoriossamme samalla tavalla kuin nyt hajoitamme ja kokoonpanemme kemiallisia yhdistyksiä; ja silloin on maailman valtimo tykkivä uudesta voimasta, joka on yhtä mittaamattoman kaukana nykyään määrättävissämme olevista voimalähteistä kuin ne vuorostaan ovat olleet raakalaisihmisen käytettävänä olleista luonnonlähteistä.

Ensimmäinen askel siinä pitkässä kehityskautussa raakalaisuudesta sivistykseen, minkä ihminen on suorittanut, näyttää olleen tulenteon taito. Niiden villiheimojen, jotka eivät ole tätä taitoa oppineet, katsotaan olevan kaikkein alhaisimmalla asteella. Tulenteon taito on ensimmäinen askel niiden luontaisten energiavarastojen hallintaan ja käyttöön, joista koko sivistynyt maailma vielä meidänkin päivinämmehdottomasti on riippuvainen. Alkuhämisen olemassaolo riippui kokonaan hänen päiväpäivältä auringonvalosta saamastaan elinenergiasta, kunnes hän oppi tekemään tulen itselleen. Voidaan kuvitella, että jo ennen kun tämä tapahtui hän tutustui tuleen ja sen ominaisuksiin luonnossa esiintyvien tulilmiöiden kautta.

Äskettäin (nim. radiumtutkimusten kautta) selville saatuihin aineen sisäisiin energiavarastoihin nähden me olemme samassa asemassa kuin alkuihminen oli palamisilmiossa vapautuvaan energiaan nähden. Me voim-

me ainoastaan havaita sen olemassaolon, radioaktiivisuudessa luontaisesti esiintyvien ilmiöiden muodossa. Nykyään, kun sen sivistyksen, jota kohti ammoisessa menneisyydessä alkuihminen kerran otti ensimmäisen askeleen, voi katsoa olevan saavuttamassa huippukohtansa, ja juuri silloin, kun on käymässä selviöksi, etteivät nykyiset energian käyttövarastomme voi ijankaiken riittää korvaamaan tuon sivistyksen yhäti kasvavia tarpeita, alkavat kokonaan uuden aineellisen sivistyskauden mahdollisuudet häämöttää — sivistyskauden, johon nähden me vielä olemme kaikkein alhaisimmalla tasolla: pelkinä katselijoina vain, kykenemättä siihen sen enempää puuttumaan. Se energia, minkä me tarvitsemme jo pelkän olemassaolomme takaamiseksi ja jota luonto antaa meille vain säästellen eikä suinkaan liian anteliaalla kädellä, on todellisuudessa äärettömän suurissa varastoissa lukittuna meitä joka taholta ympäröivään aineeseen, mutta meillä ei vielä ole hallussamme kykyä valita ja käyttää sitä niin kuin haluamme. Niitä energialähteitä, joita me kykenemme hallitsemaan ja tänään käytämme, katsomme me nykyisin vain pelkiksi tähteiksi luonnon varsinaisista perivarastoista. Noiden perivarastojen koko olemassaolokin oli tähän saakka pysynyt ihmisille tuntemattomana eikä kukaan ollut edes osannut aavistaakaan sitä.

Kun me olemme oppineet muuttamaan alkuaikaneita toisiinsa, vasta sitte eikä ennen, on meillä oleva käsissämme avain Luonnon salattuun aarreaittaan. Nykyisin ei meillä vielä ole vihjaustakaan siitä, miten tuo tehtävä olisi edes alettava”.



“Jos seuraamme ihmisen vaihtelevaa, mutta kokonaisudessaan katsottuna yhtämittaista kohoamista alkutilasta nykypäiväisen voimansa kukkuloille, niin mitäpä muuta se on pohjaltaan ollut kuin taistelua luontoa vastaan energian saannista. Tietenkin on elämä riipuvainen myöskin keskeyttömästä aineen saannista, mutta kamppailu fyysisestä energiasta on arvatenkin syväperäisempi ja yleisempi käsitys olemassaolosta kaikissa muodoissaan. Sama aine, samat kemialliset alkuaineet palvelevat elämäntarkoituksia moneen kertaan, mutta uutta, verestä energiaa on alati saatava.

Kaikki luonnossa esiintyvät energiavaihdokset tapahtuvat samaan suuntaan, helpommin saatavissa olevat muodot aina muuttuen hyödyttömäksi hylkyenergiaksi eikä tämä kiertokulku, mikäli tähän saakka tunnetaan, koskaan tapahdu päinvastaiseen suuntaan. Sama energia on käytettävissä vain yhden ainoan kerran. Olemassaolon taistelu on pohjaltaan alituista taistelua verksen fyysisen energian saannista.

Tähän saakka ulottui tietomme viime vuosidalla. Miten on laita nyt? Alkuaikojen villi-asukas, joka ei tuntenut maanviljelystä eikä tulen sytyttämistaitoa, sai kuolla kylmään ja nälkään, jollei hänen onnistunut ryöstää ja tappaa muita eläimiä. Vaikka lämmön ja ravinnon saantimahdollisuuksia oli kaikkialla hänen ympärillään ja vaikka hänen täytyi tietää niiden olemassaolosta luonnonilmiöiden perusteella, ei hän vielä osannut käyttää niitä omiin tarkoituksiinsa. Samoin on suureksi osaksi laita meidänkin päivinämmä. Kaikesta sivistyksestämme huolimatta me yhä vielä taistelemme keskenämme saadaksemme kukin riittävän määrän saa-

vavissa olevasta rajotetusta fyysisen energian varastosta, vaikka kaikkialla ympärillämme on suunnattomia toimeentulokeinojen mahdollisuuksia, joiden olemassaolosta me tiedämme luonnossa esiintyvistä prosesseista, mutta joita emme vielä osaa käyttää tai mielomme muukaan hallita. Radium on opettanut meille että maapalloomme elämän ylläpitämiseen saatavissa olevalla energiamäärällä ei ole mitään muita rajoja kuin ne mitkä tietomme sille asettavat.

Ei voida kieltää, etteikö ihmiskunnan tulevaisuuteen nähden olisi avautunut kokonaan uusia näköaloja ja mahdollisuuksia. Näiden kokeellisen tieteen saavutuksien kautta on ihmisen henkinen perintö lisääntynyt, hänen pyrkimyksensä ovat kohonneet korkeammalle ja lopullinen elämänmääränsä ylevyntyneen paljon suuremmassa määrin kuin ehkä nyt osaamme aavistaakaan. Maailman todellinen rikkaus on sen energiassa, ja näiden havaintojen ja keksintöjen kautta on ensi kerran käynyt selville, että se ankara, luonnossa tavattavan energian peikkien jätteiden äärellä käyty olemassaolon taistelu, johon ihmiskunta on ollut pakotettu, ei enää ole ainoa mahdollinen tai ikuinen osa ihmiselle. *On käynyt täysin oikeutetuksi uskoa, että hän jonakin päivänä on saavuttava kyvyn mielensä mukaan vallita ja käyttää niitä energian perilähteitä, mitä Luonto nyt niin visusti säilyttää tulevaisuuden varalle. Se aika, jolloin tämä päämäärä on toteutuva, on epäilemättä vielä kaukana, mutta jo sen saavuttamisen pelkkä mahdollisuuskina on muuttanut ihmisen suhteita ympäristönsä ja lisännyt oman arvokkaan-juhlallisen piirteensä olemassaolon todellisuuteen.”*

Severi Alanne.





## Hieman numeroita S. S. järjestöstä

Lukijaa varmaan huvittaa silmäillä mitä numerot puhuvat S. S. Järjestöstä, kuinka se on kehittynyt j. n. e. Järjestön keskus toimiston, v. 1911 kokoomista tilastotiedoista esitän seuraavat yhteenvedot sekä koko järjestöstä että sen agitatsionipiireistä:

Vuonna 1907, jolloin Järjestön keskusvirasto perustettiin oli Amerikassa suomalaisia sosialistiosastoja yhteensä: 133, joissa oli jäseniä 2,928.

Sittemmin on jäsenluku kasvanut seuraavasti:

Vuosi	Jäsenmäärä	Osastoja
1908	3,960	160
1909	5,384	180
1910	7,767	173
1911	8,474	217

### Itäpiiri:

Kyselykaavoihin vastanneissa, 56 osastossa oli täysin maksaneita jäseniä 2,655 ja osastojen kirjoissa kaikkiaan 4,046 henkilöä, joista naisia 1,427 ja miehiä 2,530. Suomalaisen väestön luku arvioidaan olevan niillä paikkakunnilla, jota tilasto koskee 36,450.

Osastoihin kuuluvista oli unioihin kuuluvia 646. Jäseniä, joilla oli Yhdysvaltain kansalaisoikeudet oli 222:si ja ensimmäiset kansalaispaperit oli 610:llä.

Vuoden kuluessa pidettiin yhteensä 729 ohjelma-kokousta ja 1,176 työkokousta sekä pantiin toimeen yhteensä 1,183 huvitilaisuutta.

Agitatsionitoimikunnissa työskenteli yhteensä 173 jäsentä; kirjallisuustoimikunnissa 108; naiskomiteoissa 78; näytelmäseuroissa 437: lauluseuroissa 101; soittokunnissa 162; ompeluseuroissa 384; voimisteluseuroissa 577.

Toimeenpantuihin luentokursseihin otti osaa 3,038 henkilöä, ja kurssien yhteenlaskettu aikamäärä tekee 28½ viikkoa. Samoin toimeenpantuihin englannin kielen kursseihin otti osaa 209 henkilöä, joita pidettiin yhteensä 26 viikkoa. Sunnuntaikoulua lapsille pidettiin yhteensä 142 viikkoa. Oppilaita niissä oli 245. Samoin kesäkouluja lapsille 49 viikkoa, 121 :lle oppilaalle.

Kirjallisuutta ja sanomalehteä jaettiin ilmaiseksi \$463.31 edestä ja myytiin \$11,110.85 edestä.

Omia kirjastoja oli 32:lla osastolla, käsittäen yhteensä 3,048 nidosta. Sitäpaitsi oli 17:tta paikkakunnalla yleisiä suomalaisia kansankirjastoja, käsittäen yhteensä 6,818 nidosta. 11:sta osaston ylläpitämään lukutupaan tuli yhteensä 116 eri sanomalehteä ja aikakauskirjaa.

Kaikkien osastojen vuositulot yhteensä tekevät \$71,149.68 ja menot \$69,017. 75.

18:ta osastoa omisti kiinteimistön, joiden rahallinen arvo oli \$77,305.67.



Osakkeissa olevaa omaisuutta oli osastoilla yhteensä seuraavasti:

Työmiehen kust. yht. ....	\$ 800.00	arvosta
Raivaajan kust. yht. ....	12,325.00	arvosta
Toverin kust. yht. ....	130.00	arvosta
Työkansan kust. yht. ....	130.00	arvosta
Työväenopiston osak. ....	1,216.00	arvosta
Muiden yhtiöiden ....	340.00	arvosta

Irtaimen omaisuuden arvo yhteensä oli \$23,531.63 ja koko omaisuus yhteensä \$194,013.62. Velat yhteensä \$112,041.94, jääden puhtaaksi omaisuudeksi \$82,964.42.

### Keskiipiiri:

Niissä 86:ssa osastossa, jotka vastasivat tiedusteluihin, oli 3,370 täysin maksanutta jäsentä ja osastojen kirjoissa kulkevia kaikkiaan 5,735 henkilöä, josta naisia 1,359 ja miehiä 4,119. Suomalaisen väestön lukumäärä niillä paikkakunnilla, joilla osasto on olemassa, arvioidaan 52,365 henkilöksi.

Osastoihin kuuluvissa oli unoitten jäseniä 415, Yhdysvaltain kansalaisia 898 ja ensimmäiset kansalaispaperit oli 1,053:lla jäsenellä. Työkokouksia pidettiin vuoden ajalla 1,805 ja ohjelmakokouksia 841 sekä iltamia ja huveja 1,316.

Agitatsioonikomiteoissa toimi 164 jäsentä; kirjallisuustoimikunnissa 164; naiskomiteoissa 19; näytelmäseuroissa 571; lauluseuroissa 172; soittokunnissa 73; ompeluseuroissa 565 ja voimisteluseuroissa 274.

Luentokursseja pidettiin yhteensä 20 viikkoa, joihin otti osaa 1,210 henkilöä. Samoin englanninkielen kursseja pidettiin 123 viikkoa, joihin otti osaa kaikkiaan 263 henkilöä. Sunnuntaikouluja pidettiin yhteensä 36 viikkoa 71:lle oppilaalle. Samoin kesäkouluja lapsille 20 viikkoa 38:lle oppilaalle. Kirjallisuutta ja sanomalehtiä jaettiin ilmaiseksi \$1,063.93 edestä ja myytiin \$9,894.38 edestä.

Omia kirjastoja oli 28:lla osastolla, joissa yhteensä 3,607 nidosta kirjoja. Yleisiä kansankirjastoja oli 30:lla eri paikkakunnalla, joissa oli 6,236 nidosta.

Yhteiset tulot oli \$72,476.12 ja menot \$64,666.68.

Kiinteistöä omisti 35 osastoa, joiden rahallinen arvo oli \$131,654.04. Irtain omaisuus oli \$27,802.72. Koko omaisuuden arvo \$180,016.37. Velkoja kiinteistöistä \$44,184.48. Puhdas omaisuus \$140,740.08.

Omaisuuksia oli osakkeissa:

Työmiehen kust. yht. ....	\$ 4,095	arvosta
Raivaajan kust. yht. ....	985	arvosta
Toverin kust. yht. ....	240	arvosta
Työkansan kust. yht. ....	330	arvosta
Työväen Opiston ....	2,544	arvosta
Muista yhtiöistä ....	17,215	arvosta

### Länsipiiri:

Länsipiirissä oli kaikkiaan 54 osastoa. Niistä vastasi kyselykirjeisiin 47 osastoa. Täysinmaksaneita jäseniä osastoissa oli yhteensä 2,469 ja kaikkien, ei jäsenmaksunsa täydellisesti suorittaneiden kanssa 3,888, joista naisia 1,004 ja miehiä 2,730. Niillä paik-



kakunnilla, joilla on osasto olemassa, arvioidaan suomalaisia asustavan yhteensä 21,739.

Union jäseniä on osastoissa 1,256. Yhdysvaltain kansalaisia oli 577 ja ensimmäiset kansalaispaperit oli 657:llä.

Työkokouksia yhteensä pidettiin vuoden kuluessa 1,472 ja ohjelmakokouksia 590 sekä huvitilaisuuksia toimeenpantiin yhteensä 835.

Agitatsioonikomiteoissa toimivia jäseniä oli 112; kirjallisuuskomiteoissa 122; naiskomiteoissa 34; näyttelmäseuroissa 508; lauluseuroissa 126; soittokunnissa 151; ompeluseuroissa 410, ja voimisteluseuroissa 305.

Luentokursseja pidettiin yhteensä 11 viikkoa, joihin otti osaa 478 henkilöä. Samoin englanninkielen kurseja pidettiin 54 viikkoa, joihin otti osaa 143 henkilöä. Sunnuntaikoulua lapsille pidettiin yhteensä 80 viikkoa 105:lle lapselle.

Kirjallisuutta ja sanomalehtiä jaettiin ilmaiseksi \$937.00 edestä ja myytiin \$1,762.65 edestä.

Omia kirjastoja oli yhteensä 20:llä osastolla, joissa olevien nidosten luku tekee 3,475. Yleisiä kansankirjastoja oli yhteensä 16, joissa löytyi 7,515 kirjani-dosta. 10:llä osastolla oli lukusali, joihin yhteensä tuli 103 eri sanomalehteä ja aikakauskirjaa.

Osastojen yhteinen vuositulo teki \$53,629.85 ja menot \$50,444.40.

Kiinteistönä oli 23:lla osastolla, ollen niiden yhteenlaskettu arvo \$110,015.36. Irtaimen omaisuuden arvo yhteensä oli \$27,329.35. Koko omaisuus \$184,171.15. Kiinteistöistä velkoja \$74,630.63.

Muita velkoja \$2,419.40. Velat yhteensä \$77,051.08. Puhdas omaisuus \$107,210.05.

Omaisuuksia oli osakkeissa:

Toverin kust. yht. ....	\$8,200	arvosta.
Työmiehen kust. yht. ....	1,620	arvosta.
Raivaajan kust. yht. ....	520	arvosta.
Työkansan kust. yht. ....	210	arvosta.
Työväen Opiston ....	2,368	arvosta.
Muiden yhtiöiden ....	1,020	arvosta.

..... Yhteenveto koko S. S. Järjestöstä: .....

Osastoja koko järjestössä oli kaikkiaan 217, ja kaantuen 29:sään valtioon. Kyselykirjeihin jätti vastaamatta 28 osastoa. Vastauksen antaneista 189:ssä osastossa oli täysin maksaneita jäseniä 8,474 henkilöä. Ja sen lisäksi osastojen jäsenkirjoissa kulkevia, ei täysinmaksaneita jäseniä niin paljon, että koko jäsenmäärä teki 13,667. Näistä miehiä 9,379 ja naisia 3,790.

Niillä paikkakunnilla, joilla sijaitsee suomalainen sosialistiosasto, arvioidaan suomalaisia asustavan yhteensä 110,554 henkilöä.

Osastoihin kuuluvista jäsenistä, kuului unioihin yhteensä 2,317. Yhdysvaltain kansalaisia oli 1,693 ja ensimmäiset kansalaispaperit oli 2,320:lla jäsenellä.

Vuoden kuluessa pidettyjen työkokousten luku teki yhteensä 4,433 ja ohjelmakokousten 2,160 sekä iltamien ja huvien 3,290.

Agitatsioonitoimikuntia oli 86:lla osastolla, joissa jäseniä 394; naiskomiteoita 12:ta osastolla, niissä 131 jäsentä; näyttelmäseuroja 107:llä osastolla, joissa jä-



seniä 1,516; lauluseuroja 23:lla osastolla, joissa 409 jäsentä; soittokuntia 28:lla osastolla, jäseniä 385; ompeluseuroja 91:llä osastolla, niissä jäseniä 1,359; voimisteluseuroja 53:lla osastolla ja niissä jäseniä 1,156.

Kirjallisuutta ja sanomalehtiä jaettiin ilmaiseksi \$2,464.24 edestä ja myytiin \$22,768.05 edestä. Omia kirjastoja oli 80:llä osastolla ja niissä yhteensä 10,121 nidosta kirjoja. Yleisiä suomalaisia kansankirjastoja oli 62:lla paikkakunnalla, joissa yhteensä 20,569 kirjanidosta.

Lukutupia on 33:lla osastolla, joihin yhteensä tulee 377 eri sanomalehteä ja aikakauskirjaa.

Luentokursseja on pidetty yhteensä 59½ viikkoa, joihin on ottanut osaa 4,776 henkilöä. Englanninkielien kurseja on pidetty 203 viikkoa 615:ta osanottajalla. Sunnuntaikouluja lapsille 258 viikkoa, ollen niissä oppilaita kaikkiaan 421. Samoin kesäkouluja 69 viikkoa, joissa oppilaita 159.

Järjestön osastojen yhteiset vuositulot tekivät \$197,255.65 ja menot \$184,128.83.

Kiinteimistöjä omistaa 76 osastoa. Kiinteimistöjen rahallinen arvo oli \$318,975.11 ja irtaimistojen \$78,663.75.

Omaisuuksia osakkeissa oli:

Raivaajan kust. yht. ....	\$13,830	arvosta
Työmiehen kust. yht. ....	6,515	arvosta
Toverin kust. yht. ....	9,570	arvosta
Työkansan kust. yht. ....	655	arvosta
Työväen Opiston ....	6,198	arvosta
Muiden yhtiöiden ....	18,575	arvosta

S. S. Järjestön koko omaisuus yhteensä tekee \$558,201. Ja velat kiinteimistöistä \$222,599.75, sekä muita velkoja \$10,739.16; tehden siis kaikki velat \$233,338.91. Puhdas omaisuus \$330,914.55.

Tämän lisäksi omistaa Järjestön keskusvirasto osakkeita eri yhtiöihin:

Työmiehen kust. yht. ....	\$90	arvosta
Raivaajan kust. yht. ....	85	arvosta
Toverin kust. yht. ....	110	arvosta
Työkansan kust. yht. ....	30	arvosta
Työväen Opiston ....	1,489	arvosta

Vanhin osasto S. S. järjestössä on Fitchburgin Saima-seura, perustettu v. 1894. Sitä seuraava on San Franciscon osasto, perustettu v. 1901. Vuotena 1902 on perustettu osasto Duluthiin, Hibbingiin, Norwoodiin ja Rockportiin. Seuraavina vuosina on osastojen lukumäärä kasvamistaan kasvanut.

Suurimmat osastot S. S. järjestössä, joissa v. 1911 lopussa oli enimmän täysinmaksaneita jäseniä, ovat: New York, yht. 344 jäsentä, Duluth 231 jäs., Fitchburg, Saima 222 jäs., Chicago, 217 jäsentä.

Jäseniä kirjoissa oli enimmän Quincyn osastolla; nim. 470, joista täysinmaksaneita vaan 200.

Katsauksessa esitettyjä numeroita emme voi pitää täydellisinä, sillä osastojen toimihenkilöt eivät vielä ole tottuneet antamaan tilastollisille kyselykirjeille sitä arvoa mitä niille pitäisi antaa. Tarkat vastaukset ja ne kaikista osastoista, ovat välttämättömät tarkan tilaston tekemiselle.



Arviolaskujen mukaan kuuluu järjestöömme yksi yhdeksäsosa tässä maassa asuvista täysi-ikäisistä kansalaisista niillä paikkakunnilla, joilla on suomalainen sosialistiosasto. Se olkoon osoituksena siitä, että agitatsioonityötä on voimaperäisesti jatkettava, sillä paljon on vielä työmaata oman kansallisuutemme keskuudessa.

Ja numerot sitäpaitsi puhuvat, että järjestöemme kirjoissa kulkee runsaasti yksi kolmasosa sellaisia "annamennä" jäseniä, jotka eivät pidä asianaan noudattaa säännöllisyyttä jäsenoikeuksiensa pysyttämisen suhteen. Emme siis vielä tarvitse kohdistaa toimintaamme niinkään paljoa "toiskielisten pakanain" valistamiseen kuin oman kansallisuutemme kehittämiseen.

J. A. Partanen.

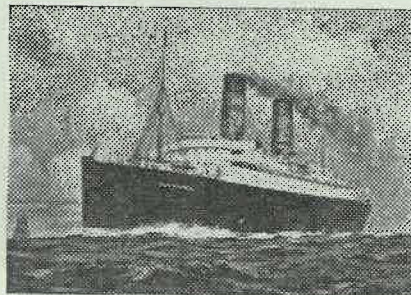


Vanha Luotettava  
1840 — CUNARD LINJA — 1913

Uusi Canadan palvelus

Boston—Liverpool

New York—Liverpool



Uhkeat, oivalliset jättiläislaivat

## FRANCONIA JA LACONIA

ovat uusimmat, suurimmat ja hienoimmat sisustetut laivat  
Bostonin ja Liverpoolin välillä.  
Jättiläismäiset, voittamattomat

## MAURETANIA ja LUSITANIA

Maailman nopeus-recordin voittajat  
Atlantin yli 4 päivää 10 tunt. 41 min., ovat hienoimmat, nopeimmat ja suurimmat 4 potkuriset turbiini linjalaivat maailmassa; ynnä kuninkaalliset posti höyrylaivat

## CARONIA, CARMANIA ja CAMPANIA

New Yorkin—Liverpoolin välillä.

## ULTONIA, ASCANIA, AUSONIA

Montreal—Southampton—London välillä

## AQUITANIA, ANDANIA, ALAUNIA,

(Rakennuksen alla)

Kaikki 3:nen luokan matkustajat sijoitetaan 2—4 hengen hytteihin. Jokaisella laivalla on omat lääkäriinsä, naispalveliansa ja tulkkinsa.

## PUHTAUS — KOHTELIAISUUS — HYVÄ RUOKA!

Nopea ja suora välitys kaikkiin Pohjan Meren laivoihin, Scandinaviaan ja Suomeen sekä päinvastoin.

## The CUNARD S. S. Co. Ltd.

Boston, 126 State St.

New York, 21-24 State St.

Chicago, 149 Dearborn St.

Minneapolis, Metropolitan Bldg.

Palkallis-asiamiehtiä kaikkialla.



Työväen  
Opis-  
ton.



## KIRJEENVAIHTOKOULU

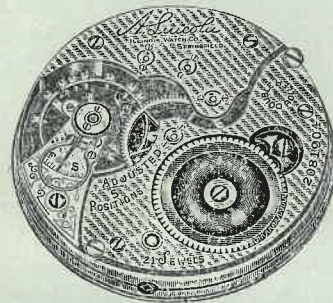
on Amerikan suomalaisen järjestyneen työväestön omistama, Työväen-Opiston yhteydessä oleva laitos, jonka kautta annetaan opetusta englannin- ja suomenkielessä sekä yhteiskunnallisissa tietoa-aineissa: kuten taloustieteessä, yhteiskunta- ja valtio-opissa, yleis- ja sosialismin historiassa y. m. yleistiedoissa.

Englanninkielessä annetaan sekä alkeis- että korkeampaa opetusta. Yhdysvaltain kansallaiseksi pääsemisessä tarvittavat tiedot lähetetään oppilaille vapaasti läksyjen mukana.

Käyttäkää tätä edullista oppimismahdollisuutta hyväksenne ja oppikaa kotonanne työne ohella!

Lähempiä tietoja saa kirjottamalla osoitteella:  
T. O. KIRJEVAIHTOKOULU,  
Box 1, Smithville, Minn.

# S. AALTO,



37-39  
Maiden Lane,  
New York,  
N. Y.

En tarjoa teille \$35.00 kelloja \$4.35, vaan tarjoan teille tavarat, joilla on aina hintansa arvo. S. Aallon välittämät tavarat täydellisesti taataan. Pyytäkää uutta hintaluetteloani, lähetän sen vapaasti kaikille.

# S. AALTO,

37-39 Maiden Lane,  
NEW YORK, N. Y.



# NIELSEN & LUNDBECK

24 State St., New York

Valtuutetut suomalaiset asiamiehet:



CUNARD LINJA,  
WHITE STAR LINJA,  
AMERICAN LINJA,  
SCANDINAVIAN  
AMERICAN LINJA,  
HAMBURG-AMERICAN  
LINJA  
ANCHOR LINJA,  
ALLAN LINJA,  
CANADIAN-PACIFIC  
LINJA.

## Laivapilettejä

myydään aina halvimpiin  
hintoihin täältä  
Suomeen sekä Suomesta  
tänne.

**Vanhin ja Suurin Suomalainen  
Pankkiliike Amerikassa**  
**Rahoja** lähetetään kaik-  
kiin paikkoihin **Suomessa**

Rahälähtykset ulosmaksavat

Suomen Yhdyspankki Pohjoismaiden  
Kansallis-Osake-Pankki Osake-Pankki  
Waasan Osake-Pankki

Me myymme vekseleitä lunastettavia kaikkien yllä-  
mainittujen pankkien konttoreissa.

Rahoja yllämainittuihin pankkeihin sekä myös  
Turun Osakepankkiin, Tampereen Osakepankkiin  
voidaan sijoittaa meidän välityksellämme

## SUOMEN RAHAA

on konttorissamme aina saatavana halvyempiin hintoihin.

# “Toveritar”

Amerikan suomalaisten työläis-  
naisten äänenkannattaja, ilmestyy  
Astoriassa, Ore., joka tiistai The  
Western Workmen's Co-op. Pub.  
Co:n kustantamana.

## TILAUSHINNAT YHDYSVALTOIHIN

1 vuosikerta \$1.00, puoli vuotta 60c.

## CANADAAN

1 vuosikerta \$1.25, puoli vuotta 75c..

## SUOMEEN

1 vuosikerta \$1.50, puoli vuotta 80c.

# Toveritar,

Box 99,

Astoria, Ore.



---

**J. ALFRED ANDERSON,**  
**Suomalainen Lakimies**

Notario ja rauhantuomari

209 Washington St.,

Room 29,

Tel. Fort Hill 2912

**BOSTON, MASS.**

---

**JOHN MYNTTISEN**

**Paikanvälitystoimisto**

2107—5th Ave., New York City

HUOM.!

On varmaa, että tytöt saavat kauttani parhaita paikkoja. syystä, että olen ennen palvellut Mr. Blom'in, New Yorkin rouville parhaiden tunnetussa, Suomalaisessa Paikanvälitystoimistossa ja siten tullut tuttavaksi hienoimpien rouvien kanssa. Koska Mr. Bloom lopetti liikkeensä viime vuonna. niin nyt olen saanut kaikki rouvat, jotka ovat häneltä ennen suomalaisia tyttöjä hakeneet, myöskin paljon uusia. Voitte jo edeltäpäin päättää, että kun tulette konttoriini, niin paikka se on valmiina, sillä 16 vuoden aika liikkeelleni on tuonut suuria edellytyksiä. Jään elottamaan tuloanne.

**John Mynttinen.**

---

**OSCAR SEPPELIN**

- - ENSILUOKAN - -

**Räätäli-Liike**

**502 6:th St.**

**Monessen, Pa.**

---

**Jos teille joskus -- --**

**tulee mammaa ikävä, niin tilatkaa**

**“Lapatossu”**

Se on nähkääs laajimmalle levinnyt Suomenkielinen pilalehti koko maailmassa, ja se kun kahdesti kuussa ravitsee sielunne ja ruumiinne repäsevällä humorilla, niin silloin se elämä on ihanata kuin paidatta paratiisin penkin alla.

**TILAUSHINNAT:**

Yhdysvalloissa: \$1.00 vuosikerta ja 50 senttiä puoli vuotta. Canadaan, Suomeen, Kiinaan ja Giusamoon y. m. ulkomaille: \$1.25 vuosikerta ja 65 senttiä puoli vuotta.

Tilausosote:

**“LAPATOSSU”**

**Box B.,**

**Hancock, Mich.**



## Tallettakaa Rahanne Suomen Pankkeihin

niin rahanne ovat turvatut ja saatte korkeamman koron kuin Amerikassa.



Suomen Yhdyspankki,  
Vaasan Osake Pankki,  
Pohjoismaiden Osakepankki,  
Turun Osakepankki ja  
Uudenkaarlepyyn Osakepankki  
ovat luotettavat.

Talletuksia mainittuihin pankkeihin välittää

**FINLAND STEAMSHIP CO. AGENCY,**

E. A. HEDMAN, johtaja

**15 State St., New York, N. Y.**

Haarakonttorit: { 73 Hanover St., Boston,  
128 St. Antoine St., Montreal.

**Kurssi on Smk. 5.15 dollarista.**

Lähettäessänne rahoja sukulaisille eli tuttaville Suomessa, tai ostaessanne piletin joko Suomesta Amerikkaan tahi Amerikasta Suomeen, niin kääntykää meidän puoleemme niin ette kadu.

*Suurin suomalainen vekseli- ja pilettiliike Amerikassa, ainoa New Yorkissa.*

## Tilaa



joka räiskyvällä huumorilla seuraa Yhdysvaltain ja Canadian politiikkaa sekä Amerikan suomalaisten riitoja ja rähinöitä ja muita edistysrientoja.

“Leukaan” kirjoittavat **Kalle Aleksanteri, Hijoppi Rotilainen, Viipurin Hessu**, y. m. velikullat, runoilee **Jaakko Puuperä** ja kuvia värkkää “SNT” y. m.

Koko vuosik. tilaushinta \$1.25

Puoli vuosik. tilaushinta \$0.75

Osoite:

**“VÄKÄLEUKA”,**

**Box 516, Port Arthur, Ont., Can.**



AINOA

# Suomalainen Apteekki

IDÄSSÄ

josta voitte tilata todellisia vanhan- sekä tämän maan lääkkeitä. Tutkinnon suorittaneet apteekkarit valmistavat lääkkeenne ja ovat aina tavattavissa. Tilaukset toimitetaan huolellisesti ja joutuin. Kirjeisiin vastataan joko suomen-, ruotsin- tahi englanninkielellä. Meillä on erikoislääkkeitä, joista erittäin suositamme Aura-Matoläläkettä, hinta 1 dollari kaikkialle. Kysykää meidän lääkeluettelo, jonka lähetämme vapaasti osoitteellanne.

Kunnioittaen

## Suomalainen Apteekki,

Söderström ja Heikkinen apteekkarit

366 Main St., Fitchburg, Mass.

# Tilat- kaa Säke- net



## Ainoa tieteellinen ja kaunokirjalinen kuukausijulkaisu Amerikassa

Säkenien toimitus on saanut tunnustuksen osakseen nykyään kaikkialla. Järjestön edustajakokous määräsi julkaistavaksi sitä edelleenkin samaan tapaan. Melkein kaikki Säkenissä julkaistut artikkelit ovat olleet viime aikoina laimattuina Suomen lehdissä. Tämä kaikki puhuu suoraa kieltä Säkenien arvokkuudesta. Mutta te lukija, joko teille tulee tämä halpa ja sisältörikas julkaisu? Jos ei vielä, niin tilatkaa viipymättä! Hinta alnoastaan \$1.00 vuosi. Nykyään tilattuna on se mahdollisuus että tulette saamaan sen puolta suurempana, kuin se nykyään on, hinnan ollessa entisellään. On nimittäin päätetty että koko laajennetaan niin pian kuin vaan saadaan tilaajamäärä kohoamaan riittävästi. Säkenillä 64-sivuisena tulisi varmaan olemaan paljon suurempi vaikutus monipuolisuutensa vuoksi ja siksi se onkin laajennettava. Teistä taas riippuu tämän laajennuksen toteuttaminen. Siis kohottakaa tilaajamäärä. Nyt on Säkenien vuoro.

RAIVAAJA, Box 468, Fitchburg, Mass.





## Liittykää Raivaajan Kirjakaupparenkkaaseen!

Ostakaa kirjanne ja tilatkaa lehdenne 40 pros. alennuksella!  
Perustakaa suurin ja täydellisin kirjakauppa Raivaajan yhteyteen!

Tehkää koko liike velattomaksi! Tulkaa ilmaiseksi osakkaaksi ja ottakaa koko liike omiin käsiinne! Kaikki ylläolevat seikat tulevat toteutettua yhdellä kertaa teidän menettämättä mitään. Kysykää perusteellisempia selityksiä Raivaajasta, tai lähettäkää kohta \$10.00 maksuksi kahdesta osakkeesta ja alkakaa tilaamaan kirjanne tällä huomattavalla alennuksella. Suomen kirjoja monipuolinen varasto nyt kohta käytettävänä.

**SUOMALAINEN SOSIALISTINEN KUSTANNUSYHTIÖ,**  
Box 468, Fitchburg, Mass.